

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostili. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodob" v Govcu pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojskim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zahodni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382

ČEČAD - Ul. Ristolci 28 - Tel. 0432/731190

1500 LIR POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/50%

La Combustibile

34018 TRST - DOMJO 38 - Tel. 820331 - 810252

- diesel goriva
- plinsko olje za ogrevanje
- motorna olja
- les in premog za kurjavo
- peči in stedišniki na drva

Pooblaščen prodajalec
za tržišče pokrajine

NEDELJA, 17. SEPTEMBRA 1995

Nevihta razsaja tudi v Bosni

JELENA LOVRIC

Hrvaška Nevihta se je preselila v Bosno. Zadnje dni so hrvaške sile, to je HVO skupaj s hrvaško redno vojsko, vko-rakale v Drvar, Šipovo in »staro hrvaško kraljevsko mesto« Jajce. Območja, kamor pridejo, hrvaške sile takoj pri-pojijo Herceg-Bosni in jih torej ne izročajo - kar bi bilo normalno - upra-vi bosanske federacije. V Mostarju je bilo že sprejetih več zakonov, s katerimi je samozvana Herceg-Bosna svoje pristo-jnosti razširila se na vsa osvojena območja.

Ceprav se Varnostni svet OZN ob tem neko-liko zmrduje, pa vse kaže, da tudi to vojaško napredovanje ni brez mednarodnega pokrovit-elstva. Prav tako se zdi, da je zavzemanje tako velikega prostora poteka-lo razmeroma gladko, ker je bil že pred tem v glavnem izprazen. Hrvaške sile namreč zase-dajo tisto, kar bi po vseh mirovnih načrtih oziroma zemljevidih Srbi tako ali tako morali prepustiti svojim sovražnikom.

Zavzetje Drvarja in Jaj-ca se ujema tudi z najno-vejšim zemljevidom, ki so ga narisali v Tudma-novem uradu. Prav tako se z njim ujema priključitev tega območja k Herceg-Bosni, torej k tistemu delu Bos-ne, ki si ga namerava Hrvaska priključiti. Jasno ni le to, ali se tudi v tej podrobnosti medna-rodni, predvsem ame-riški načrt ujema s hrvaškim.

Henry Kissinger je v Washington Postu ne-davno zapisal, da »nima več smisla vsiljevati multietnične rešitve za vso Bosno in Hercegovino«. Ob tem, ko se skli-čuje na dejstvo, da so v Bosni nastala etnično homogena območja, me-ni, da je »edini izhod de-finirati Bosno kot državo za muslimansko skupno-st znotraj velikodušno zarisanih meja, drugim skupnostim (Srbom in Hrvatom) pa je treba priznati pravico do samoodločbe«. Določanje meja je povezano z vprašanjem, kje se bodo razporedile mednarodne sile, ki bi morale zagotavljati izvedbo mirovne rešitve. Kissinger meni, da bi morala mednarodna skupnost varovati samo meje muslimanske Bosne: »Najrazumnejši cilj za mirovne sile je zaščititi muslimansko območje kot posebno državo.«

Kongres društva Dante Alighieri

TRST - Na Tržaški univerzi se je včeraj začel 72. mednarodni kongres društva Dan-te Alighieri; na zasedanju se je zbralo 250 delegatov in 40 držav, ki razpravljajo o priso-tnosti italijanske kulture v srednje-vzhodnih državah. Predsednik društva Bruno Bottai je v uvodnem poročilu med drugim podčrtal, da je treba utrjevati prija-teljske odnose s Slovenijo in Hrvaško.

Na 4. strani

Slovenska šola spet pod udarom

TRST - Slovenska kulturno gospodarska zveza in stranka Slovenske skupnosti sta mnenja, da pomeni ukrep rimske vlade proti Sindikatu slovenske sole spet hud udarec za našo solo. O tem vprašanju bo jutri raz-pravljaj enotni solski odbor. Tako SKGZ kot SSK kliceta vso našo manjšinsko skupnost k enotnim in odločnim nastopom zoper ne-sprejemljiv ukrep ministrstva za solstvo.

Na 3. strani

Smrt pred vrati San Patrignana

RIMINI - Ustanovitelj najbolj znanega, pa tudi protislovnega italijanskega centra za rehabilitacijo narkomanov San Patrignano je tik pred smrtjo: Vincenzo Muccioli je v nepovratnem komatoz-nem stanju, ker so mu zaradi pljučnega edema dokončno odpovedale mozganske funkcije.

Muccioliu priznavajo, da je dosegel pomemb-ne uspehe pri rehabilitaciji, vendar mu tudi opo-rekajo nasilne metode.

Na 2. strani

ITALIJA / POLITIKA

Dini pripravlja finančni zakon Kdaj odstop?

Veltroni: Desnica prehaja
na zelo radikalna stališča

RIM - Ministrski svet bo najbrž v prihodnjih dneh odobril osnutek finančne-ga zakona, ki ga bo se-veda takoj posredoval

parlamentu za uzako-nitev. Predsednik Lam-berto Dini (na sliki) in gospodarski ministri so vneto na delu za oblikovanje finančnih in proračunskih doku-mentov. Vlada tudi snuje dekret za enake možnosti v volilni kampanji (tako zvani par condicio), na kar bi moralo priti do napo-vedanega političnega preverjanja in morda

tudi do odstopa Dinije-vega kabineta.

Pomen finančnega zakona za usodo Di-nijeve vlade je včeraj izpostavil tudi Pro-dijev namestnik Walter Veltroni. Dejal je, da bo levi center ocenjeval finančni zakon po njego-vih konkretnih vsebi-nah, rekel je tudi, da se v Kartelu svoboščin znova pojavljajo zelo radikalna politična sta-lišča. Izrazil je upanje, da bodo vse politične sile znale najti izhod iz sedanje krize in začrtati institucionalno pot, ki naj bi privedla do predčasnih parlamen-tarnih volitev.

Predsednik poslan-cev "Forza Italia" Vit-torio Dotti pa je pozval ministrskega predsed-nika Dinija, naj odstopi takoj po parlamentarni odobritvi finančnega zakona. Dotti je tudi dal razumeti, da bo Berlusconijska stranka podprla finančni doku-ment.

SARAJEVO / NATO DVOMI V USPEŠEN IZID ULTIMATA

Srbi zelo počasi umikajo topove

SARAJEVO (Reuter, dpa) - Bosanski Srbi so do sobote popoldne iz 20-kilometrskega območja okoli bosansko-hercegovskega glavnega mesta umaknili le štiri topove, tri tanke in pet minometov.

Predstavniki Združenih narodov

zato dvomijo v uspešen izid najno-vejšega ultimata, vendar dodajajo, da se bodo v tem primeru Natovi letalski napadi na srbske položaje nadaljevali. Vlade in hrvaške sile medtem v zahodni Bosni uspešno prodirajo v smeri Banjaluke. Peti

korpus vojske BiH je zasedel Ključ in obkrožil Bosansko Krupo, HVO pa je sklenil obroč okoli Mrkonjić Grada.

Na sliki: gneča beguncev v Banjaluki.

Na 9. strani

POBUDA PRIJATELJSTVA IN SODELOVANJA

V Glinščici in pri Gročani bo tudi danes odprta meja

DOLINA - V dolinski občini je bila včeraj (foto KROMA) ob naklonjenem vremenu na sporedu tradi-cionalna odprta meja, ki jo prireja domača uprava ob kmetijskem prazniku v Gročani. Pobuda se bo na-daljevala danes po stezah Malega Krasa in Glinščice ter po poteh, ki nad Groča-no peljejo čez mejo v so-sednje Vrhpolje.

Včeraj popoldne je v Gornjem koncu ob začetku doline Glinščice igral pihal-ni orkester Breg. Danes bo pozornost namenjena tudi Gročani, kjer bo priljubljeni kmetijski praznik v organi-zaciji domačinov in pod pokroviteljstvom KGS.

Na 3. strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

D'Alema in preiskava COOP

Reakcija tajnika DSL D'Aleme na preiskavo o »rdečih zadrugah« je za beneskega državnega pravdnika Fortunatija razumljiva in cloveska.

Stran 2

Uspešna sezona Revoltelle

Tržaški muzej Revoltella je po zaslugi številnih kvalitetnih kulturnih pobud zabeležil v prvih 8 mesecih letošnjega leta rekordno število 25 tisoč obiskovalcev.

Stran 5

Zaključek natečaja Lipizer

V Gorici bo drevi zaključni koncert natečaja R. Lipizer in podelitev nagrad zmagovalcem.

Stran 7

Proslava ob 50-letnici osvoboditve

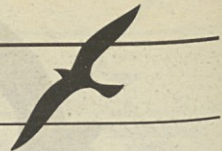
V Podgori bo v nedeljo proslava 50-letnice osvobo-ditve in 20-letnice odkritja spomenika padlim.

Stran 7

Odbojka : Italija evropski prvak

Z zmago proti Nizozemski s 3:2 je sinoci italijanska izbrana vrsta osvojila naslov evropskega prvaka v odbojki.

Stran 35

SAN PATRIGNANO / USTANOVITELJ TERAPEVTSKE SKUPNOSTI ZA NARKOMANE

Nepovratna koma, Vincenzo Muccioli le korak pred smrtjo

Iz milanske klinike so »očeta« pripeljali domov brez upanja, da bi lahko okrevl

Sporna osebnost

RIMINI - Zivljenje ustanovitelja znanega centra za rehabilitacijo narkomanov San Patrignano Vincenza Mucciolija ugaša: včeraj zjutraj so sporočili, da so mu dokončno odpovedale možganske funkcije zaradi pljučnega edema in da je v nepovratnem komatoznem stanju.

61-letni Muccioli je dalj časa bolehal in v javnosti ga ni bilo že od 18. junija letos. Konec avgusta je Enzo Biagi zapisal, da je »zelo, zelo bolan«, vendar so v San Patrignano informacijo demantirali. Mucciolijev sin Andrea je izjavil, da so očeta zelo utrudile polemike zadnjih mesecev in da mu je zmanjkalo fizične in psihološke energije. Tudi Mucciolijska žena je pripisala slabost »mahinacijam, ki so Vincenza strle«.

Prejšnjo nedeljo so Mucciolija prepeljali iz vile sredi velikega posestva San Patrignano v specializirano milansko kliniko. To se je izvedelo sele včeraj, ko so sporočili, da so ga iz Milana pripeljali domov, ker je njegovo stanje brezupno: encefalogram ne beleži več znakov možganskih funkcij.

Vest o umiranju »očeta«, kot so imenovali Mucciolija gosti iz San Patrignana, je globoko odjeknila v skupnosti. Novinarji, fotografi in snemalci so se sicer zbrali pred vhodom v skupnost, pa so jim strogo prepovedali vstop: »Dovolite nam, da to bolečino preživimo intimno,« jih je odslovil predstavnik tiskovnega urada San Patrignana, »danes se z novinarji ne bomo pogovarjali, posredovali vam bomo samo tiskovno sporočilo«.

Med drugim se je izvedelo, da so odpovedali sode-

lovanje konj iz San Patrignana na mednarodnem tekmovanju v preskakovanju zaprek v San Marinu, kjer so se lani uvrstili na prvo in drugo mesto, odpadel bo tudi jutrišnji obisk ministra za zdravstvo Guzzan-tija.

Solidarnost Muccioliju, družini in prizadetim mladim gostom San Patrignana so izrazile številne italijanske osebnosti, predvsem pa predstavniki drugih terapevtskih skupnosti, s katerimi je sicer bil Muccioli velikokrat v ostrem sporu.

Vincenzo Muccioli je nedvomno najbolj znani, pa tudi sporni organizator terapevtskih skupnosti za rehabilitacijo narkomanov. Rodil se je 6. januarja 1934 v bogati družini v Riminiju, delal nekaj časa v očetovi zavarovalnici, po poroki z

Antonietto Capelli, ki mu je rodila dva otroka, pa v tistem hotelu. Vendar je vedno več časa posvečal dedovemu posestvu v bližnjem San Patrignano: najprej se je ukvarjal z živinorejo, potem pa z naravnim zdravljenjem in s psihoterapijo.

Sredi 70-ih let je spoznal narkomanko in ji pomagal, da je opustila heroin. Ze takrat je izdelal načela terapevtskega pristopa, ki sloni na delu, osebni odgovornosti in popolni prepovedi vsakega mamila. Oktobra 1979 je bilo v San Patrignano že 30 mladih gostov, s katerimi je ustanovil zadrugo. Leta 1985 se je tudi v imenu svojcev in potomcev odpovedal imetju v korist Fundacije San Patrignano, ki je z leti prerasla v močeno terapevtsko in finančno organizacijo, skozi katero je že slo približno 8.000 narkomanov.

Danes jih gostijo 2.100 in to v mestecu, ki se razprostira na 25 hektarjih, s kmetijskimi površinami pa zaseda 220 hektarjev: vrednost nepremicnin je 46 milijard lir, več kot 50 milijard lir pa je vrednih 57 delovnih in proizvodnih organizacij.

Odnos do Mucciolija je bil od vsega zaceta crnobel: za ene je uredil najuspešnejši terapevtski center za rehabilitacijo, za druge pa je s psihološkim in tudi fizičnim nasiljem dosegel golo pokorščino. Bil je v središču dveh procesov. Leta 1984 so ga obsodili, ker je z verigami uklenil narkomanko, na prizivnem sodišču so ga sicer oprostiti. Lani pa so ga obsodili, ker je kril umor narkomana v kazenskem oddelku San Patrignana.

Ustanovitelj San Patrignana Vincenzo Muccioli je tik pred smrtjo (telefoto AP)

TRGI / MILANSKA BORZA

Oktobrski cikel obeta več od septembrskega

V zadnjem borznem mesecu je Mibtel izgubil 1,45 odstotka

MILAN - Na delniškem trgu se je s petkom zaključil septembrski poslovni cikel, ki je bil vse prej kot ugoden, čeprav so se izgube kazale v zadnjem tednu nekoliko omilile. K temu je seveda prispevala okrepitev lire in dolarja, kot tudi odlično gibanje Wall Steeta, ki podira rekord za rekordom. Analitiki so si edini, da bo oktobrski borzni cikel boljši, saj so se posredniki v zadnjih dneh posteno

založili z nakupi, ki so preprečili tudi hujsko škodo za delnice grupe De Benedetti. Te so sicer v ponedeljek kar posteno strmoglavile, vendar so v petek v primerjavi z vrednostjo, ki so jih imele pred suspenzijo kotacij, izgubljale le se nekaj desetink odstotka. Med ostalimi vodilnimi vrednotnicami so se najboljše odrezale telefonske, delnice, ki jih zadeva operacija »super Gemina« pa so - z izjemo Montedisonovih - nazadovale.

Ustavno sodišče okrepilo pravico do obrambe

RIM - Ustavno sodišče je v teh dneh izdalo tri razsodbe, ki se tičejo pravice do obrambe. Prvi dve zadevata obrambo na kazenskih postopkih, tretja pa zadeva same sodnike. A pojdimo po vrsti.

S prvo izmed treh omenjenih razsodb ustavno sodišče določa, da ko javni tožilec zahteva podaljšanje roka preventivnega zapore za obtoženca kazenskega zločina, mora biti dana njegovemu branilcu možnost zagovora. Druga razsodba pa določa, da preiskovalni sodnik, ki je odredil omejitve prostosti za obtoženca na kazenskem procesu, ne sme potem sodelovati pri samem sojenju. Gre za dokaj pomembna izreka, do katerih prihaja v času, ko je parlament z odobritvijo novega zakonskega ukrepa že tako znatno omejil možnost omejevanja osebne svobode s preventivnim priporom.

Tretja razsodba ustavnega sodišča pa določa, da je mogoče vložiti priziv na delno upravno sodišče in v drugi stopnji na Državni svet tudi proti odločitvam Visjega sodnega sveta, se pravi proti ukrepom organa samouprave italijanskega sodstva. To konkretno pomeni, da se sodniki, ki jih prizade ne premestitev ali kak drug ukrep Visjega sodnega sveta, lahko obrnejo na upravno sodstvo kot vsak drug državljani, ki meni, da je ukrep kake javne uprave prizadel njegov legitimni interes.

Vse tri razsodbe na nek način omejujejo nevarnost samovoljnih ukrepov sodnih oblasti.

NOVICE

V Vidmu odprli stanovanjski sejem

VIDEM - Predsednica deželne vlade Furlanije - Julijske krajine Alessandra Guerra je včeraj v Vidmu odprla 42. izdajo stanovanjskega sejma »Casa moderna«, ki je najpomembnejša sejemska prireditev v Furlaniji. Letos se ga udeležuje 500 razstavljalcev iz vseh dežel severne Italije, obiskovalci pa si bodo lahko ogledali vse, kar potrebujejo za gradnjo ali opremo stanovanja oziroma hiše. Po predvidevanju prirediteljev naj bi si sejem, ki bo odprt do vključno 24. septembra, ogledalo več kot 150 tisoč obiskovalcev.

Sondaža SWG o zaupanju v politične voditelje

RIM - Tednik Espresso bo v prihodnji številki objavil sondažo, ki jo je trzaski družbi SWG naročilo vodstvo DSL, da bi izvedelo, kolikšno stopnjo zaupanja uživajo trenutno italijanski politični liderji. Iz odgovorov, zbranih 12. in 13. septembra, izhaja, da se popularnost D'Aleme z ozirom na avgust sicer ni spremenila in ostaja na ravni 41 odstotkov, vendar imajo povprašani več zaupanja v Dinija (52%) in v Finija (46%), medtem ko ima Prodi enako raven zaupanja kot D'Alema. Berlusconi, ki je pristal pri 37 odstotkih, pa je v enem letu izgubil kar 12 odstotkov konsenza.

Sindonov odvetnik obtožuje Andreottija

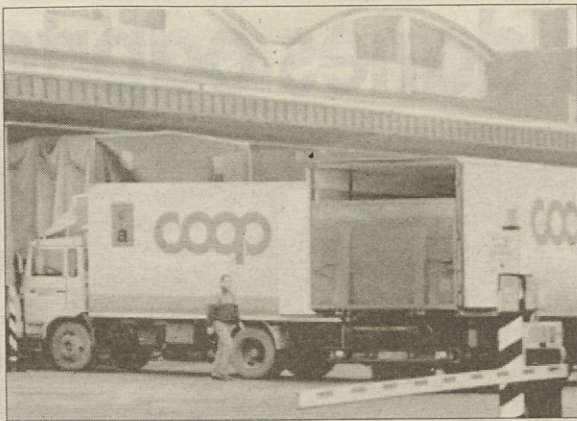
RIM - Nekdanji odvetnik Micheleja Sindone Rodolfo Guzzi je pred časom pričal pred sodniki procesa proti Andreottiju in jih seznanil s podrobnostmi, iz katerih naj bi izhajalo, da je nekdanji demokristjanski veljak posredno, neposredno in počez scitil Sindono, da bi ga ubranil pred amerškimi in italijanskimi sodniki.

PREISKAVA COOP / BENEŠKI PRAVDNIK FORTUNATI RAZUME REAKCIJO TAJNIKA DSL

D'Alema je prepričan v »premišljeno in načrtovano kampanjo« desnice

Fortunati brani Nordia, ki je vse prej kot nesposoben in lahkomišeln sodnik

BENETKE, RIM - »To je legitimna reakcija preiskovane osebe.« Tako je beneski državni pravdnik Vitaliano Fortunati komentiral reakcijo Massimo D'Aleme na jamstveno obvestilo v zvezi s preiskavo o »rdečih zadrukah«. Tajnik DSL je namreč včeraj v Chiancianu (Siena) dejal, da hoče »cimprej razjasniti s sodstvom tisto, cesar sploh ni«. »To je cloveska, razumljiva reakcija tajnika stranke, ki ima milijone volilcev,« je nadaljeval sef beneskega pravnistva. »Razdrzile pa so me druge, težke besede, ki jih nista izrekla ne D'Alema ne Occhetto, ampak druge osebe, najbrž pod vplivom akutne emotivnosti. O Nordiu se lahko marsikaj reče, goto-

»Rdeče zadruge« so se znašle v sodnem vrtilincu (AP)

vo pa ne tega, da bi bil nesposoben in lahkomišeln sodnik,« je dodal Fortunati in zaključil z ugotovitvijo, da sodniki dobro vedo, da D'Alema in Occhetto nista osebno sprejela denarja, tako kot tega nista bila delala niti

De Michelis in Bernini. Namestnika beneskega in milanskega državnega pravdnika Carlo Nordio in Paolo Ielo sta včeraj v zvezi s preiskavo o COOP izdala skupno tiskovno noto, v kateri zanikata, da bi prislo do razhajanj

med obema državnima pravnistvoma, na kar so namigovali nekateri časopisi. Nasprotno, namestnika zagotavljata, da milanski in beneski sodniki dejavno sodelujejo pri preiskavah, ki zadevajo obe pravnistvi.

Kot rečeno, je D'Alema govoril o preiskavi včeraj v Chiancianu na skupščini krščanskih socialcev, kjer je med drugim dejal, da se mu zdi »kampanja precej premisljena in načrtovana zato, da bi premaknila politično soocanje na teren osebne glatenja političnih nasprotnikov.« Pri tem je sicer dodal, da ne misli na sodnike, ampak na politično desnico, ki očitno ni zrela za demokracijo in omiko. V Chiancianu je bil tudi Veltroni, ki je

ponovil, da iz dokumentacije beneskih sodnikov ne izhaja nobena odgovornost D'Aleme in Occhetta in da so jamstvena obvestila zasnovana na »zapletenih logičnih kombinacijah«.

Povsem drugačna so seveda stališča predstavnikov nasprotnega političnega tabora, kjer v prvi vrsti poudarjajo (kot npr. bivši pravosodni minister Biondi), da je levica sele zdaj odkrila, kako jamstveno obvestilo ne pomeni obsodbe. Buttiglione pa pravi, da se mu D'Alema sicer »ne zdi nepošten clovek, vendar je bila KPI sestavni del sistema politične korupcije v Italiji, odgovornost komunistov pa je moralno se večja zaradi njihovega svetohlinstva.«

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE

SKGZ in SSK: Spet hud udarec našemu šolstvu

»Potem, ko je bila slovenska šola v zadnjih mesecih deležna cele vrste restriktivnih ukrepov, dobiva sedaj tudi Sindikat slovenske šole nizek udarec, ob katerem obstaja povsem konkretna nevarnost, da se njegovo delo popolnoma paralizira,« ugotavlja v sporočilu Slovenska kulturno gospodarske zveze, ki najostreje obstoja zadnji ukrep ministrstva za šolstvo ter izreka svojo solidarnost odboru sindikata.

Ukrep je naravnost paradoksalen, poudarja SKGZ, se posebej z ozirom na nedavni obisk enotnega solskega odbora pri ministrstvu za šolstvo, kjer so bila dana konkretna zagotovila, da vprašanje sindikalnih dopustov ne prestavlja velikega problema. SKGZ izraza oceno, da se je težko znebiti vtisa, da je to nov člen v verigi nacrtanih pritiskov, ki od časa do časa zadenejo različna področja življenja naše skupnosti. Izgovori o varčevanju, ki naj bi zadevali celotni solski sistem, so namreč popolnoma iz trte izviti, kajti znano je, in o tem je ministrstvo za šolstvo točno poučeno, da izpolnjuje Sindikat slovenske šole vse pogoje za sindikalni dopust celo več predstavnikov.

SKGZ nadalje ugotavlja, da se ministrstvo pri ukrepanju ni oziralo niti na mnenje trzaskega solskega skrbnika, ki je glede tega in nekaterih drugih pomembnih problemov slovenske šole v zadnjem obdobju pokazal doberšno mero uvidenosti ter sprejel enotni solski odbor kot kvalificiranega sogovornika.

SKGZ poudarja, da je ukrep ministrstva popolnoma neutemeljen in nesprejemljiv, kajti ohromiti delovanje Sindikata slovenske šole pomeni v tem trenutku zaustaviti vsa prizadevanja za reševanje težkih odprtih problemov slovenske šole, pri katerih je bil se zlasti v zadnjem obdobju ravno sin-

dikat učinkovit in dosleden pobudnik, med drugim tudi z rednim in pogostim sklicevanjem solskega odbora. SKGZ se zavzema za to, da enotni solski odbor na jutrisnji seji sprejme vse potrebne sklepe, da se na neupravičen in nesprejemljiv ukrep ministrstva odločno reagira.

Trzasko tajništvo Slovenske skupnosti je z zaprepačenostjo sprejelo novico, da je minister za šolstvo, kljub izraznim obljubam, prekladal ze odobreni sindikalni dopust tajnici Sindikata slovenske šole. Gre za dejanje, ki je vredno najmočnejše obsodbe, se predvsem, ker minister utemeljuje svoj preklac z nepriznavanjem obstoja SSS.

Ukrep po mnenju SSK naceinja avtonomijo slovenskega šolstva ter protizakonito odpravlja ze priznané in obstoječe pravice manjsine. Dejanje predstavlja nov hud udarec manjsinskemu šolstvu po ukinutvi dveh srednjih sol, neutemljenem zamujanju pri razpisu natečajev za slovenske solnike, nepriznavanju slovenskih diplom, ukinjanju prispevkov za dvojezično poslovanje s strani dezele FJK, nepriznavanju doklade za dvojezičnost neučnemu osebu slovenskih sol, itd.

Zal pa moramo tudi ugotavljati, piše se v izjavi SSK, da se vse to ujema s težnjo tiste manjsinske politike, ki je proti "etničnim" ustanovam in organizacijam na vseh področjih. »Na sindikalnem področju ze dalj časa obstaja načrt, da bi slovenske solnike porazgubljali po italijanskih sindikatih, pa naj bodo napredni ali ne. Skrbi, da se te težnje držijo tudi tiste politične sile, ki v svojih vrstah lahko štejejo najvišje slovenske predstavnike, ki bi morali skrbeti za najboljši obstoj in razvoj slovenskih ustanov«. Celotna zadeva, ugotavlja SSK, predstavlja alarmni zvonec za bodočnost slovenskega šolstva in sploh slovenske manjsine.

Mestne trge preplavilo dvajset godb na pihala

Kdor se navdusuje za godbe na pihala, je včeraj prišel na svoj račun. Ob 40-letnici Anbima (vsedržavno združenje avtonomnih godb na pihala) je bilo vse živo po raznih trgih in mestnih ulicah: zbralo se je namreč 20 godb iz vse dezele (med drugimi je bila tudi godba iz Ricmanj), nekatere so spremljale tudi mažoretke. Popoldne so

se vsi zbrali na Trgu Unità, od koder so krenili proti Trgu sv. Antona, kjer so imeli skupni koncert in kjer jih je v imenu občinske uprave pozdravil podžupan Damiani. Za organizacijo pobude je poskrbela mestna godba Verdi.

Na sliki (foto KROMA) godbe na pihala iz vse dezele včeraj popoldne na Trgu Unità.

OB SEJMU KMETIJSKIH PRIDELKOV / VČERAJ TUDI KONCERT V GORNJEM KONCU

Odprta meja v Glinščici in Gročani

Vodeni ogledi naravnega parka Doline Glinščice in popoldanski koncert v Gornjem koncu, na levem bregu reke, so označili včerajšnji prvi dan odprte meje, ki jo Občina Dolina tradicionalno prireja ob gročanskem kmetijskem prazniku. Sobota sicer ni privabila v Breg tiste množice obiskovalcev, ki se za take izlete ponavadi odločajo ob nedeljah. Danes je torej, ob naklonjenosti vremena seveda, pričakovati dokajšen "promet" bodisi po stezah Malega Krasa in Glinščice, bodisi po poteh, ki nad Gročano peljejo čez mejo na Vrhpolje.

Vodeni izleti, ki jih od sprejemnega centra v Brejuncu prirejajo vodici združenja Picea, so možni se danes: naravoslovci so vam z vsemi navodili in informacijami na razpolago sicer v dopoldanskih urah. Mejna prehoda v Botacu in v Gročani pa sta odprta ves dan, do večernih ur.

Kot že prej rečeno, je letosnja odprta meja razvedrila se posebna kulturna pobuda. Včeraj popoldne je namreč v Gornjem koncu ob koči Premuda, "najnižji" gorski koči v Italiji, ki leži le na 70 metrih nadmorske višine, zaigral pihalni orkester Breg. Pod vodstvom

Renza Muscovija je prisotno občinstvo prijetno kratkocasil s svojimi koranicami in skladbami poskočnih zvokov.

Dogajanje se danes osredotoči v Gročani, kjer se je že včeraj začela letosnja osma razstava-sejem značilnih kmetijskih pridelkov Krasa. Kot običajno je praznik v organizaciji domačega KD Krasno polje, vaskih skupnosti Gročane, Drage in Peska in pod pokroviteljstvom Kraske gorske skupnosti. Ob 11. uri je napovedano odprtje sejemske razstave domačih pridelkov, torej zelenjave, sadja, povrtnine, zelišč in

drugih domačih naravnih proizvodov. Ves dan je po vasi možen tudi ogled hlevov in čebelarke farme, poleg kmetijskega orodja in strojev, letošnji praznik v Gročani obeta tudi razstavo gob. Sredi popoldneva, točneje ob 16. uri, je napovedan kulturni spored: s koncertnim nastopom ga bo oblikovala dolinska godba na pihala, ob tem pa bo prireditvi prinesel pozdrav se dolinski zupan Pangerc. Za obiskovalce Gročane bo seveda poskrbljeno za pristen prigrizek z domačimi poslasticami, v večernih urah pa bo na vrsti se ples. (dam)

BORZNI TRG / "FESTA TRICOLORE" NACIONALNEGA ZAVEZNIŠTVA

Trg ni primeren za šagre

Na Borznem trgu se bo danes zvečer zaključila "Festa tricolore" Nacionalnega zavezništva, ki jo je predsinocnjim odprl vsedržavni voditelj stranke Gianfranco Fini. Gre za strankarsko prireditev, ki pa je zelo podobna šagri, kar gotovo ne sodi v središče mesta in posebno ne na Borzni trg, kot so v prejšnjih dneh jasno in glasno opozorili tudi nekateri občinski svetovalci. Ne gre za politično oceno, ceprav kaže, da je Občina pred časom prepovedala večje kulturne in družbene prireditve na istem trgu.

Zato popolnoma soglasamo s tistimi, ki menijo, da predstavlja dovoljenje Nacionalnemu zavezništvu spodrsrlaj Illyjevega odbora. Finijeve stranke je sprva predložila prošnjo za prireditev na Gradu sv. Justa, ki jo je Občina zavrnila, ceprav je pristojni urad v začetku prošnjo sprejel in pri tem

spregledal, da je grad muzej in torej popolnoma neprimeren za "Festo tricolore". V zameno je uprava dodelila dovoljenje za prireditev na Trgu Unità, a je "pozabila", da je doslej vse podobne prošnje dosledno zavrnila.

Na koncu je pravladal kompromis. Fini je lahko brez te zav govoril na Trgu Unità, prireditev pa so preusmerili na sosednji Borzni trg. Iz spodrsrlaja v

spodrsrlaj torej, tako da smo radovedni, kako bo v bodoče Občina utemeljila zavrnitev prošnje kakršnekoli stranke ali kulturnega združenja za uporabo Borznega trga.

Nadaljuje se medtem polemika med trzaskim Nacionalnim zavezništvom in pokrajinskim tajnikom DSL Stelom Spadaro, ki je preprical svojega somišljenika posl. Bassaninija, naj se ne udeleži okrogle mize na

"Festi tricolore". Fini je predsinocnjim obtožil DSL, da je se nostalgicno vezana na Tita in na komunizem, medtem ko je seveda popolnoma spregledal fasistično dušo velike večine svojih trzaskih somišljenikov.

Spadaro v tiskovnem sporočilu znova poudarja, da je Nacionalno zavezništvo na vsedržavni ravni naredilo velik korak naprej na poti priznavanja demokracije in pluralizma, v Trstu pa je nasprotno ostalo zelo vezano na misovsko preteklost. Spadaro je tudi napovedal, da bo o tem osebnost pisal poslancu Finiju ter mu dostavil nekatere nedavne izjave in intervjuje posl. Roberta Menie, iz katerih izhaja, da je na Trzaskem Nacionalnem zavezništvu le spremeniло ime, politično gledano pa gre za staro MSI.

Na sliki (foto KROMA) praznik Nacionalnega zavezništva na Borznem trgu.

NAMENJEN JE VSEM, KI OBISKUJEJO UNIVERZO

»Il Libretto« v pomoč študentom

Mesečnik na 32 stranek izdaja založniška zadruga La Cronaca

Naklada pet tisoč izvodov, brezplačni mesečnik, 32 strani v katerih lahko preberemo najrazličnejše informacije in reportaze iz univerzitetnega sveta - nasteli smo vam glavne značilnosti casopisa »Il Libretto«, ki ga bo izdajala založniška zadruga »La Cronaca«. Nova izdaja je včeraj doživela krstno predstavitev v dvorani Granzotto na Ansi. Pobudniki in hkrati gonilna sila novega casopisa so: odgovorni direktor Roberto Toffolutti ter urednik Maurizio Ferin in Stefano Curti. Na trzaskem vseučilišču je letos vpisanih nad 23 tisoč študentov, ki predstavljajo, po mnenju urednikov, zavidljivo stevilo morebitnih bralcev. Pravzaprav se je že več let cutilo pomanjkanje nekega informativnega lista, preko katerega bi študentje pravocasnno dobili informacije in praktične nasvete. »Il Libretto« bo stalno na tekočem s pomočjo številnih sodelavcev, ki bodo zbirali dragocene informacije po vsej fakultetah. Dobrodošli so tudi nasveti, kritike ali protesti s strani univerzitetnikov. Svoje nezadovoljstvo lahko potožijo v pisni obliki, kajti bo v bifeju na pravni fakulteti skrinjica v katero bodo lahko vložili svoje prispevke, ali direktno po telefonu (uredništvo je na Ul. Montecchi st. 6, tel. številka je 771414). Zajet-

no pobudo bodo finansirali izključno s pomočjo reklame.

Zelo privlačna prva stran takoj privabi bralce, da si pobliže ogledajo novi mesečnik, ki je v prvi vrsti posvečen praktičnim zadevam, t.j. seznamu datumov izpitov za vsako fakulteto posebej, šest strani je namenjenih neizkušenim brucem, zato da ne bodo popolnoma neinformirani stopili na univerzo (prilozili so celo mapo visokosolskega centra na Trgu Evropa), 16. stran je posvečena oglašom, sledijo razne delovne ponudbe, obvestila in t.j. marsikaj. Bolj kot razni sezname in navodila so zanimivi članki, v katerih se avtorji lotijo aktualnih tem in perečih problemov, med katerimi: nesprejemljivo povisanje taks, tezeve na pravni fakulteti, podjetni casnikarji-studentje so celo iztržili intervju rektorju Borrusu. Z golim nastevanjem seveda ne moremo ustrezno predstaviti »Libretta«, ki je opremljen tudi s številnimi slikami in saljivimi vinjetami, s kulturno in sportno stranjo, skratka bralc takoj ugotovi, da je mlado uredništvo dalo casopisu profesionalni pecat.

Pobuda treh prej omenjenih urednikov je nedvomno hvalevredna in bo po vsej verjetnosti tudi uspešna, z nase strani pa bomo predlagali, da se v »Libretto« vkljuci tudi kak slovenski pripevek! (LG)

UNIVERZA / MEDNARODNI KONGRES DRUŠTVA DANTE ALIGHIERI

S kulturo in jezikom utrjevati dobre odnose

Na 72. kongresu društva 250 delegatov iz 40 držav

»Obstaja recipročna dolžnost za vzdrževanje prijateljskih odnosov s Slovenijo in Hrvaško; te odnose lahko izboljšamo, če se utrdimo vezi, ki jih državi imata z italijansko kulturo in jezikom.« Tako je poudaril predsednik društva Dante Alighieri Bruno Bottai na včerajšnjem odprtju 72. mednarodnega kongresa organizma, ki bo danes in jutri na Tržaški univerzi razpravljal na temo: Prisotnost italijanske kulture v državah srednje Evrope in vzhodnega Sredozemlja.

Pred novimi scenariji, ki so se odprli po padcu berlinskega zidu, si društvo Dante Alighieri prizadeva, da bi prestopilo meje svojega sicer plemenitega zapredka, ker ima pred seboj važno nalogo. Društvo mora namreč ponovno z elanom stopiti na pot, ki jo je v stoletjih prehodila italijanska kultura in odpreti čim večje stevalo odborov društva v državah onstran nekdanje železne zavese. Tem odborom je treba omogočiti organizacijo tečajev italijanskega jezika in pa kulturne dejavnosti. Sicer pa že obstajajo znaki, je dejal Bruno Bottai, da se delovanje odborov obnavlja. V vzhodnih državah obstaja neizpodbitno povpraševanje po italijanski kulturi, ne samo v vrstah manjšine. Od leta 1991 se razni odbori obnavljajo; doslej je bilo ponovno odprtih kar 18, predvsem v bivši Jugoslaviji: društvo je obnovilo svojo dejavnost v Ljubljani, v sestih hrvaških mestih in treh srbskih, med temi tudi v Beogradu.

Predsednik društva Dante Alighieri Bruno Bottai na včerajšnji otvoritvi zasedanja (KROMA)

Društvo posveča veliko pozornost in vlaga veliko truda v poučevanje italijanskega jezika. Povečano število tujih delavcev v Italiji in mladit, ki so v tujini zainteresirani za spoznavanje italijanskega jezika, nalažajo, da se izvaja konvencija, ki je bila podpisana z zunanjim ministrstvom. Povpraševanje po učenju jezika je danes sicer večje kot v preteklosti, vendar pa sedaj z namenom, da se znanje jezika takoj izkoristi. Zato je predvideno, da bo društvo izdajalo potrdila o poznavanju italijanskega jezika, ki bodo imela predvsem praktično vrednost. Društvo ima tudi v načrtu organizacijo velike razstave, ki bo prihodnje leto, posvečena pa bo italijanskemu jeziku od izvora pa do današnjih dni. Včerajšnje zasedanje

društva na univerzi je pred 250 kongresisti iz 29 držav odprl predsednik trzaskega odbora Fabio Suadi, dobrodošlico pa jim je izrekel zupan Riccardo Illy; izrazil je prepričanje, da je sirjenje italijanske kulture bistvene važnosti za Italijane po svetu. Pohvalil je tudi izbiro, da je zasedanje prav v Trstu, torej na stičišču raznih jezikov in kultur in nedaleč od Slovenije in Istre, kjer je prisotna italijanska manjšina. Podčrtal je tudi, da so dobri odnosi s Slovenijo in Hrvaško bistvenega pomena za razvoj kulture, kar bo prav gotovo dalo novega zagona tudi tukajšnjemu gospodarstvu. Tržaški prefekt Mario Moscatelli pa je prebral poslanico, ki jo je podtajnik Negri odposlal zborovalcem in jim prinesel tudi pozdrav ministrske-

ga predsednika Dinija. Društvu se je toplo zahvalil za njegovo promocijo italijanskega jezika in kulture po svetu in naglasil vlogo kulture za mir in sodelovanje med narodi. Uspešno nadaljnje delo je društvu v poslanici zazelel tudi predsednik republike Scalfaro, v imenu Trzasko univerze pa je kongresiste pozdravil prof. Fulvio Bratina; ob tem je dejal, da je povezovalna vloga univerze s sorodnimi znanstvenimi institucijami onstran meje ze obrodila pozitivne rezultate; univerza je pravi »kulturni posrednik«: lahko se razvija samo, če je odprta za dialog; pri tem pa je se podčrtal delo, ki ga je Univerza opravila in vztrajno opravlja v Istri in na Reki za kulturno rast tamkajšnje italijanske manjšine.

NA SEJI RAJONSKEGA SVETA ZA ROJAN

Uprli so se izselitvi deželnega inštituta za odpornišтво

Na zadnji seji rajonskega sveta za Rojan, Greto, Barkovlje, Kolonjo in Skorkljo je bilo v ospredju vprašanje sedeza Deželnega inštituta za zgodovino odporniškega gibanja, ali bolje zah-teve, da bi zapustil sedanjí sedež. Tako rajonski svet kot inštitut sta trenutno v prostorih Vile Princ na Cesti za Greto, vendar si svetovalci VZ, Liste za Trst in FI (skupno jih je devet) že prizadevajo, da bi se izselil, čemur so se ostali (SSk, Ljudska stranka, DSL in SKP, osem svetovalcev) odločno uprli in zapustili dvorano, tako da je bila skupščina nesklepčna. To se je zgodilo že na eni prejšnjih sej in se je ponovilo tudi na zadnji skupščini, ki je bila v cetrtek. Predno je odšel iz dvorane, je med drugimi posegel tudi zastopnik SSK Aleksander Furlan, ki je oporekal nameri in poudaril, kaj je osvoboditev pomenila za Slovence v teh krajih.

Rajonski svet je v Vili Princ samo začasno, saj so mu namenjeni prostori na območju tovarne Stock. Proti inšti-

tutu za zgodovino odporništa so se omenjeni svetovalci spravili pod pretevo, češ da v stavbi ni dovolj prostora (rajonski svet je v pritličju, inštitut v prvem nadstropju).

Na seji so naceli se nekatera druga vprašanja, in sicer o privatizaciji Acega ter staliscu, ki ga morajo s tem v zvezi zavzeti in pa ureditvi nekaterih objektov zgodovinskega pomena, kot je na primer tamkajšnja pralnica. Mnenje o privatizaciji bi morali izreči do 20. t.m., vendar niso imeli na razpolago nikakršnega dokumenta, statuta ali tehničnih podrobnosti in ker so vprašanje zeleli proučiti tudi skupaj s prizadetim prebivalstvom, so se odločili, da problem odložijo. Na seji pa so odobrili resolucijo, ki povzema peticijo, s katero se prebivalci zavzemajo za ureditev stare pralnice v Ul. Moreri. V resoluciji se rajonski svet obrača do občinske uprave, naj pralnico obnove, saj predstavlja pomnik nekdanjega Rojana, poleg tega pa bi lahko bila atraktivna tudi v turistične namene.

VOJSKA / KONEC TEGA MESECA

Ukinitev vojaškega okraja

Zaskrbljenost zaradi novega primera obubožanja našega mesta

Konec tega meseca bodo zaprli vojaški okraj v Trstu. Tukajšnji naborniki bodo morali odslej hoditi v Videm, kakor tudi vsi, ki bi se iz enega ali drugega razloga morali obrniti na vojaško upravo, od tistih, ki bi hoteli prositi za odložitve vojaške roka, do onih, ki bi se hoteli udeležiti tečajev za castnike.

Omenimo naj, da je pod trzaski vojaški okraj doslej spadalo 31 občin iz trzasko in videmske pokrajine s približno 450 tisoč prebivalci. Kot je povedal poveljnik okraja Luciano Monaco, se je obrambno ministrstvo odločilo za za-

prtje okraja v okviru širše »racionalizacije« vojaških struktur, se pravi v okviru klestenja stroškov na vojskem področju.

Pristaviti moramo, da ne gre za prvi tovorstni »racionalizacijski« ukrep, ki prizadeva Trst. Pred leti so tu zaprli vojaško bolnišnico, nedavno tega so ukinili trzasko vojaško poveljstvo, kakor so tudi ukinili posamezne vojaške enote. Zadeva vzbuja pri marsikom zaskrbljenost ne toliko in ne samo zato, ker je prisotnost vojske v Trstu vse manjša, ampak tudi zato, ker gre za dodatno obubožanje

mesta v simbolčno-političnem, pa tudi v konkretnem, gmočnem pomenu, saj je s prisotnostjo vojske povezan tudi precejšen trgovinski promet.

V zvezi z ukinitvijo trzasko vojaškega okraja se je včeraj med drugimi oglasila trzaska federacija SKP. V tiskovnem poročilu je zapisala, da gre za »nevarno znamenje emarginacije« Trsta. Trzaska SKP ob tem potrjuje svojo zavzetost za nov obrambni model, ki naj ob ugovoru vesti priznava tudi veljavnost oboroženih sil, ki pa morajo biti demokratično urejene.

CARSIANA SI ŽE ODEVA JESENSKO OBLAČILO

Rdeči ruj in zeleni brin vabita

Botanični vrt si je v tem času res vredno ogledati

V botaničnem vrtu »Carsiana« se najavljajo prve jesenske barve z rdeče-oranžnimi listi navadnega ruja (Cotinus coggygria). Se nekaj tednov pa bodo Kras odele čudovite lise krvavoderčega ruja v živem kontrastu s strogim zelenjem brina. Ruj in brin sta tudi glavna grma, s katerima se kraska gmajna zarašča. Prav v tem pogledu »Carsiana« nudi obiskovalcu, poleg estetskega užitka v jesenskem obdobju, zanimivo možnost, da se marsičesa nauči o raznih aspektih botaničnega vrta samega in o Krasu nasploh, zlasti med vodenimi obiski (ki so možni tudi po dogovoru za skupine, ki štejejo najmanj deset oseb, in sicer po telefonu na št. 040/229573). Izvedeli bodo, denimo, da ruj ne raste samo v južni Evropi, temveč tudi v zahod-

ni Aziji. Gmajna sama, tipično krasko okolje, ki zbujajo posebne vtise, je nastala zaradi trajnega vpliva pase na posekanih območjih. Njen izvor sega zelo verjetno v bronasto dobo. V gmajni se uveljavljajo vrste, ki so tipično krasko. V botaničnem vrtu jim je namenjen poseben prostor, kjer jih je v vseh letnih casih veliko najti. Ko pa smo že omenili navadni ruj, ki so ga nekoč uporabljali pri strojenju koz, tukaj imate droben nasvet, kako lahko njegovo lepe ognjeno-rdeče liste ohranite skozi vso zimo: ko ste nabrali nekaj vejic, polnih listov, liste »polikate«. Na vsak list položite komaj ogret likalnik, dokler list ni popolnoma posušen; likate od vrha proti petli. Pod platno, na katerem likate, je dobro položiti star časopis, da bo vpiljal sok iz listov.

Obiskovalce opozarjamo, da jih bodo ob sobotah in nedeljah naravoslovni vodici popeljali skozi bogastvo in zanimivosti »Carsiane, ob naslednjih urah: 10.30, 14. in 16. Sicer je vrt odprt po naslednjem urniku: od torka do petka od 10. do 12. ure, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 10. do 13. in od 15. do 19. Vodení obiski, brez doplacila, trajajo približno eno uro. Vstopnica za »Carsiano« stane 3.000 lir, 2.000 lir s popustom.

Solske skupine, ki nameravajo obiskati botanični vrt »Carsiana« v prvem dvomesečju novega solskega leta (Botanični vrt »Carsiana« bo odprt do 15. oktobra), opozarjamo, da se je treba dogovoriti z vodici glede ure obiska, in sicer po telefonu (št. 040/229573)

SODELOVANJE DRŽAVNIH POŠT

Nabirka v prid Združenju za multiplo sklerozo

Državne poste po vsej Italiji sodelujejo pri akciji zbiranja prispevkov za Italijansko združenje za multiplo sklerozo. Pobuda dosegla svoj višek s televizijskim maratonom po Fininvestovih mrežah 22. in 23. septembra. Med drugim so povabile svoje uslužbenke, naj darujejo uro svojega dela v ta humanitarni namen.

Sicer pa bo po en poštni urad v vsakem pokrajinskem glavnem mestu odprt v soboto, 23. t.m., tudi v večernih urah, tako da bodo med televizijskim maratonom lahko prinašali svoje denarne prispevke na poštni račun št. 175.000 vsi, ki bi zeleli sodelovati pri tej človekoljubni akciji. Pismonoše bodo v teh dneh razdeljevali zadevne poštne položnice po domovih.

V okviru te pobude so trzasko poste pripravile bogat program prireditve, ki se bodo odvijale ves ta teden. Jutri bodo ob 20. uri v

gledališču Miela v Domu pristaniskih delavcev odprli razstavo o ilustraciji in risankah, ob 21. uri pa bo koncert filharmoničnega orkestra iz Romunije ter zmagovalca goriskega violinskega natečaja Lipizer.

V sredo, 20. t.m., bodo ob 18. uri odprli v anglikanski cerkvi razstavo slik Pina Durena ter umetnostnih keramik več avtorjev. V petek, 22. t.m., bodo ob 18. uri gojenci glasnene sole '55 zaigrali na Trgu Unità Ravelov Bole-ro, nakar bo koncert skupine Redox-DTX-Jimy Joe and the young spring rouges. V soboto, 23. t.m., pa bo ob 17. uri nastopil na Trgu Unità Jadranski zavod združenega sveta iz Devina, ob 20.30 bosta hkrati v evangeličanski cerkvi koncert otroškega zbora od Sv. Ivana in na Trgu Unità plesna predstava kluba Diamante, ob 21.30 pa bo v gledališču Miela nastopila narečna gledališka skupina La Barcaccia.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzasko tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRAE d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomska propaganda: Publist SRL

Trst, Ul. Valdirivo 36 / I. nad. poštni predal 568

tel. 040-361888, fax 040-768697

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana

tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT.
financi in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT

Naročnina za Italijo 430.000 LIT

Poštni tr. PRAE DZP št. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

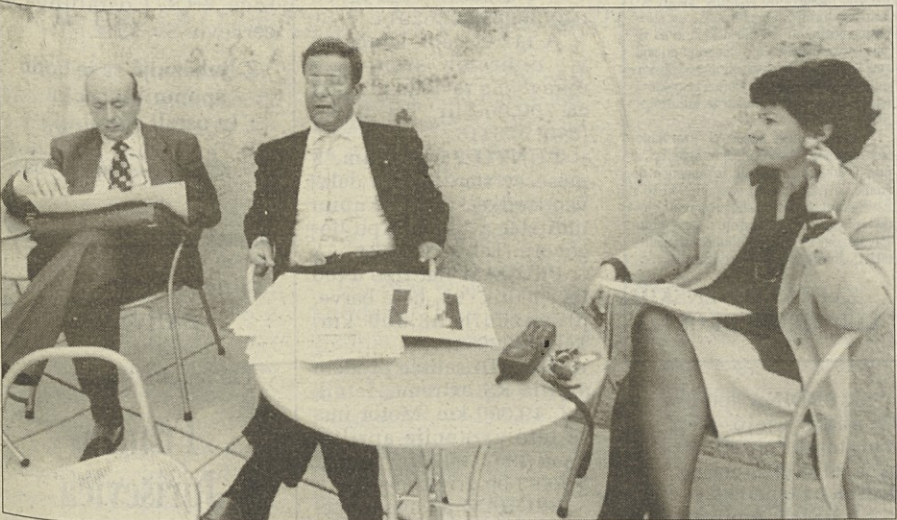

PRIREDITELJI PODALI OBRAČUN DELOVANJA

Izredno uspešna sezona Revoltelle

Rosenquistova razstava odprta še do 15. 10.

Včerajšnja tiskovna konferenca v prostorih Muzeja revoltella (foto KROMA)

Na terasi Muzeja Revoltella sta odbor-
nik za kulturno Obcine Trst Roberto Da-
miani in voditeljica muzeja Maria Masau
Dan podala kratek obračun letošnjih polet-
nih pobud trzaskе galerije moderne umet-
nosti, ki zares postaja "cvet v gumbnici"
našega mesta. Ob stalnem naraščanju obi-
skovalcev, stevilo katerih se je že lani, ko
jih bilo vsega skupaj 19.432, podvojilo v
primerjavi s prejšnjimi leti, medtem ko so
njih letos že ob koncu avgusta nasteli pri-
blizno 25.000, tako da se optimistično
predvidevanje 30.000 obiskovalcev letno
kaze kot dosegljiva stvarnost, jima res ni
bilo treba skrivati navdušenja. Muzej je pri
obcinstvo toliko priljubljen tudi zato, ker
ga je mogoče v poletnem obdobju, od 15.
julija do 15. septembra, obiskati tako do-
poldne in popoldne kot tudi v večernih
urah, ko se vanj zgrnejo večinoma Tržaca-
ni. K tolikšnemu obisku je seveda pripo-
mogla razstava sodobnega ameriškega
umetnika Jamesa Rosenquista, ki bo odpr-
ta se do 15. oktobra in ob kateri je Damiani
poudaril, da so vse stroške zanjo krili
sponzorji. Sploh je Obcina Trst z obema
velikima razstavama, to sta Rosenquistova
v Revoltelli in razstava o Ebli v Miramaru,
za katero je potrosila le sto milijonov lir,
dokazala, da je to edina pot za prirejanje
odmevnih prireditvev, ki so obenem tudi
koristna storitev, je se dodal trzaski odbor-
nik za kulturo in se tudi spustil v kratko
polemiko z Deželo, ki je svoj prispevek Tr-

stu za kulturno dejavnost znižala od 300
na 160 milijonov, medtem ko nasprotno
priviligira manj uspešne in zlasti manj po-
mebne razstave v drugih krajih. V tej kri-
tiki je z Damianijem pritegnila tudi Maria
Masau Dan, ki je poudarila skrajno pro-
vincialno omejenost deželne zakona št.
68 o prispevkih za kulturno dejavnost.

K povečanemu obisku muzeja so pripo-
mogle tudi stranske prireditve, kot so raz-
stave malih galerij in srečanja ter koncerti
v avditoriju. Kakorkoli že, v Muzeju Re-
voltella so nadvse zadovoljni z uspehom
in razmislijo o novih storitvah za občinst-
vo, kot je nudenje obsežnejših informacij,
posebnih abonmajske vstopnic, uvedbo
dvigala, da si bodo tudi starejši občani
brez težav ogledali zbirke, ki so razstavlje-
ne na petih nadstropjih. Razmislijo tudi o
varčevalnih ukrepih, kajti tudi javna kul-
turna ustanova, kakršen je muzej, mora
vsaj delno delovati na pridobitniški logiki.
Zlasti pa razmislijo o novih podbudah:
v poletju 1996 nameravajo prirediti razstavo
pomembnega ameriškega sodobnega
umetnika, ime katerega bodo sporočili v
kratkem; ciklus pa bo zaključila razstava
Royja Lichtensteina leta 1997. Prihodnje
poletje bo verjetno tudi razstava ameriških
grafikov. Sicer se bodo tudi jeseni in pozi-
mi nadaljevale razne stranske pobude, ob
Bozicu pa bo niz pobud ob dvestoletnici
rojstva velikega trzaskega mecena barona
Revoltella. (bov)

Na Repentabru se danes nadaljujejo popoldnevi stare in sodobne glasbe

Danes popoldne so bo nadaljeval ciklus kon-
certov z naslovom "Glasbeni popoldnevi stare
in sodobne glasbe", ki ga že štirinajsto leto pri-
reja skupina Gallus Consort v sodelovanju z
deželnim sedežem RAI in trzasko pokrajino.
Današnji koncert nosi naslov "Od Trubarja do
Ramovsa" in bo ponudil občinstvu bogato za-
sedbo; v repentabrski cerkvi bodo namreč na-
stopili zbor sentjakobskih otrok, skupina Gallus
Consort, številni pevci ter priznana izvajalca
violinist Crtomir Sisković in violinist Aleksan-
dar Milošev. V komorni sedbi pa bomo lahko
poslušali tudi portativ, to so manjše premične
orgle, ki so last družine Pahor (na sliki). Kon-
certni spored se bo pričel s tremi skladbami, ki
sodijo v glasbeno dediščino slovenskega prote-
stantizma; po skladbah Primoza Trubarja (1508-
1586) in Jurija Dalmatina (1547-1589), ki nam
jih bodo podali sentjakobski otroci, bo na vrsti
se slovenski basist Tomaž Faganel s hvalnico
Bogu, ki jo je uglasbil Sebastian Krelj (1538-
1567). Spored bo nato spet segel v slovenski
prostor, tokrat pa v glasbo protireformacije z de-
li Georga Prennera (približno 1517-1590). Iz
poznejšega repertoarja bodo nato na vrsti se pe-
smi v latinskini Gabriela Plautza (? -1641) in Ja-
neza Krstnika Dolarja (približno 1620-1673).
Pregled glasbe, ki spada v slovenski barok, pa
bo dopolnila se instrumentalna Sonata Aman-
dusa Ivanciča (18.stol.).

V drugem delu sporeda bodo izvajalci pred-
stavili skladbe našega časa, in sicer najprej dve
pesmi Ivana Trinka, nato pa se prvi izvedbi
Skerjancevega Tria iz l.1917 in Osterceve Ave
Marie iz l.1930. Koncert bo zaključila praižved-
ba dela V soglasju Primoza Ramovsa, ki ga bodo
izvajali Dina Slama na orglah, Milos in Irena
Pahor pri violi da gamba.

Koncert bo - kot običajno - s prostim vstopom
v repentabrski cerkvi ob 18. uri.

Luisa Antoni

ŠOLSKE VESTI

GLASBENA MATICA
TRST - Sola "M. Kogoj" -
Popravni in prestopni iz-
piti iz teorije bodo v čet-
tek, 21.9., od 15. ure dalje.

IZLETI

KLUB PRIJATELJST-
VA vabi v soboto, 7. ok-
tobra na izlet na izredno
zanimivo razgledno
točko Zaplaz na Dolenj-
skem, v vas Catez ter na
vabljeni hrib Kurescek.
Vpisovanje in navodila
dobite v trgovini Fortu-
nato, Ul. Paganini 2 v
Trstu do 3. oktobra.
Pohitite z vpisi!

ČESTITKE

16. septembra 1945
sta se poročila MARI-
CA in FRANCI

Danes slavita 40.
obletnico poroke

Jušta in Drago

Se mnogo skupnih let
vama želijo

Milos, Nadia,
Jozko, Alenka
in Ivana

DIVJAK iz Nabrezine.
V srečnem 50-letnem
skupnem življenju sta
se jima rodila dva si-
nova, ki sta postala
obadva doktorja zna-
nosti. Ob tej priliki
drug drugemu cestita-
ta in si kliceta se na
mnoga leta.

Gospe MOCNIK iz
sedemdesetih rožic ji
sopek podarimo ter
priporočamo, naj jih
skrbno čuva, da s 100
ji novi sopek poveže-
mo. Zbor Sv. Vincen-
cija.

V Dolini praznuje
danes 14. rojstni dan
Valentina Lovriha. Da
bi ji bilo življenje ved-
no nasmejeno in bi se
ji uresnicile vse želje ji
vosčijo nono, nona.
stric, mama in oče.

Draga LIDIJA in
MILKO! Planinci Sloge
in SK Devina se z va-
ma veselijo in vse naj-
boljše vama želijo.

Danes, 17. septembra,
stopata v skupno življenje

Barbara Luvisuti
in Pavlo Škerk

Da bi ju sreča spremljala
skozi vse življenje jima želijo
mama Romana, oče
Egon, nona Stefanija,
brat Boris z zeno Vero
ter mali Denis

Hildegard Bayer

TECAJI
NEMŠKEGA JEZIKA

Pooblaščen od Ministrstva za solstvo
(Glavna direkcija za kulturne izmenjave) MD 18. 11. 1983

- za odrasle, dijake in otroke
- prilagojeni urniki
- predavatelji v materinski

- razredi z največ 10 slušatelji
- tečaji za podjetja
- individualni tečaji

VPISOVANJA vsak dan od 10. do 18. ure (razen sobote)
TRST - Ulica Ginnastica 3, I. nad. - Tel. 661050

V soboto, 23. septembra, na Božjem polju

ODPREMO NOV
AVTOMOBILSKI SALON

Prijudno vabljeni

Dragulji

malalan

OPČINE - TRST - NARODNA UL. 28 - TEL. 040/211465

Od leta 1949 Vaša Draguljarna

DIMENSIONE DIAMANTE

Ob posebni obletnici
preseneti jo z diamantom njenih zelja.

JEZIK JE KULTURA

University of Cambridge Local Examinations Syndicate

šporoča za centre:

Trst - The British School - 18, Ul. Torrebianca - Tel. 040/369.369
Gorica - The British School - 17, Korzo Italia - Tel. 1481/33.300

1. Potek roka za vpis za izpite "KEY ENGLISH TEST", "PRELIMINARY ENGLISH TEST", "FIRST CERTIFICATE IN ENGLISH", "CERTIFICATE IN ADVANCED ENGLISH", "PROFICIENCY", decemberski rok 1995; formularji in takso za izpite je treba predložiti na BRITISH SCHOOL do

SOBOTE, 7. OKTOBRA 1995

2. Po tem datumu ne sprejemamo več vpisnin
3. "Centro aperto" (odprti center) pomeni, da so izpiti odprti tudi kandidatom, ki niso študenti British School
4. Takse za izpit so sledeče:

IZPIT	LIR	ECU
Key English Test (KET)	90.000	45
Preliminary English Test (PET)	100.000	50
First Certificate in English (FCE)	215.000	108
Certificate in Advanced English (CAE)	220.000	110
Certificate in Proficiency in English (CPE)	230.000	115

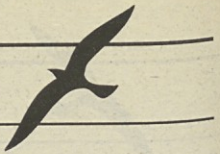

University of Cambridge
Local Examinations Syndicate

AUTHORISED CENTRE

BRITISH SCHOOL OF FRIULI VENEZIA GIULIA

Sedež v Trstu, ulica Torrebianca 18, tel. 369.369
Poobl. Min. J. V. (Glavna dir. za kult. izmenjave) m. d. 26/9/77 in nad. dopolnila

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA,
17. septembra 1995
LAMBERT

Sonce vzide ob 6.45 in zatone ob 19.13 - Dolžina dneva 12.29 - Luna vzide ob 23.35 in zatone ob 14.47.

Jutri, PONEDELJEK,
18. septembra 1995
IRENA

VREME VČERAJ OB 12.
URI: temperatura zraka 20,8 stopinje, zračni tlak 1011,8 mb narašča, veter jugo 12 km na uro, vlaga 60-odstotna, nebo skoraj jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 20,9 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Michela Lussini, Michela Di Noia, Filippo Tomasi, Lea Agostini.

UMRLI SO: 87-letna Maria Peharc, 101-letna Stefanija Sedmak, 67-letna Liliana Parovel, 68-letna Elvina Miani.

LEKARNE

NEDELJA, 17. septembra 1995

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga 46, Largo Piave 2, Milje - Lungomare Venezia 3, Općine - Proseška ulica 3.
Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Ul. Bernini 4 (309114), Ul. Felluga 46 (tel. 7606477).

390280), Milje - Lungomare Venezia 3 (tel. 274998).
OPCINE - Proseška ulica 3 (tel. 215170) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30
Ul. Bernini 4, Ul. Felluga 46, Largo Piave 2, Milje - Lungomare Venezia 3.
OPCINE - Proseška ulica 3 (tel. 215170) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarne odprte od 20.30 do 8.30
Largo Piave 2 (tel.)

Od PONEDELJKA, 18. do NEDELJE, 24. septembra 1995

Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Trg Libertà 6, Skedenj - Ul. Sincini 179, Istrska ulica 18, Bazovica.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Trg Libertà 6 (tel. 421125), Skedenj - Ul. Sincini 179 (tel. 226210)

BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Trg Libertà 6, Skedenj - Ul. Sincini 179, Istrska ulica 18.

BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Istrska ulica 18 (tel. 7606477).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.
Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 11.00 »The Mask«, i. Jim Carrey; 16.00, 18.05, 20.10, 22.15 »Scemo e più scemo«, i. Jim Carrey, Jeff Daniels.

EXCELSIOR - 15.30, 17.45, 20.00, 22.15 »Allarme rosso - Il pericolo corre sul fondo«, i. Denzel Washington, Gene Hackman.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.15, 18.10, 20.05, 22.00 »Pasolini - Un delitto italiano«, r. Marco Tullio Giordana.

AMBASCIATORI - 15.30, 17.50, 20.10, 22.30 »Waterworld«, i. Kevin Costner, Dennis Hopper.

NAZIONALE 1 - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »French Kiss«, i. Meg Ryan, Kevin Kline.

NAZIONALE 2 - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »L'isola dell'ingiustizia (Alcatraz)«, i. Christian Slater, Kevin Bacon, Gary Oldman.

NAZIONALE 3 - 16.00 »L'incantesimo del lago«,

8. RAZSTAVA - SEJEM ZNAČILNIH PRIDELKOV KRASA

GROČANA

pokroviteljstvo Kraška gorska skupnost

PROGRAM:

DANES, 17. t. m.,

ob 11. uri odprtje razstave-sejma; ob 16. uri kulturni program; od 19. ure dalje ples z ansamblom Primorski fantje

Od 18. ure prost prehod državne meje Gročana-Lokeu

V Srenjski hiši bo razstava gob

Dopoldne prodaja pršičev

risani film; 17.30, 19.45, 22.00 »L'ultima eclisse«, i. Kathy Bates, Jennifer Jason Leigh.

NAZIONALE 4 - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »Carrington«, i. Emma Thompson.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Il vizio nel ventre di Karin e Marisa«, prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.00 »Free Willy II«; 17.40, 19.10, 20.35, 22.15 »Fermo posta Tinto Brass«, r. Tinto Brass, prepovedan mladini pod 18. letom.

ALCIONE - 18.00, 20.00, 22.00 »Il guardiano di notte«, r. Ole Bornedal.

LUMIERE - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »Butterfly Kiss«, r. Michael Winterbottom, i. Amanda Plummer, Saskia Reeves, prepovedan mladini pod 14. letom.

OBVESTILA

KD LIPA sporoča, da je v Bazovskem domu se odprta razstava »Leto 1945 skozi objektiv Maria Magajne« danes, 17. t. m. od 17. do 19. ure.

DANES, 17. t.m., bo ob 18. uri v Ul. S. Nicolò 27/a na pobudo tržaskih katolicenov, ki so vključeni v skupnost Sv. Pija X., katero je ustanovil mons. M. Lefebvre, tradicionalna sv. masa v latinščini po tridentinskem obredu.

KD RDECA ZVEZDA vabi na tečaj sivanja narodnih nos. Prvo srečanje bo jutri, 18. t. m., ob 20.30 na sedežu društva.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV V TRSTU vabi udeležence letošnjega pevskega tečaja na Dobrni na SKUPNO VAJO, ki bo v četrtek, 21. t.m., ob 20. uri v rojanski župnijski cerkvi.

FOTOKROZEK TRST

ZAVAROVALNICA
ALLEANZA
ASSICURAZIONI

SPREJME

osebe z visjesolsko izobrazbo za vključitev v lastno organizacijsko in proizvodno strukturo.

Pismene ponudbe poslati na:

ALLEANZA ASSICURAZIONI - Ul. Battisti 14, Trst

Loterija

16. septembra 1995

BARI	74	15	6	10	9
CAGLIARI	86	57	53	30	54
FIRENCE	71	64	32	50	5
GENOVA	73	44	1	36	71
MILANO	24	80	9	6	1
NEAPEL	49	68	70	41	66
PALERMO	3	75	47	87	33
RIM	45	73	49	20	71
TURIN	45	56	31	39	23
BENETKE	24	69	83	16	12

ENALOTTO

2 2 2 2 1 X 1 X X 1 2 2

KVOTE

12 77.642.000.-
11 1.854.000.-
10 168.000.-

VPISOVANJA V TEČAJE NEMŠČINE OD 18. 9. 95

URADNO
PRIZNANE
DIPLOME

GOETHE - INSTITUT

URADNI PREDSTAVNIK NEMSKE KULTURE

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so s svojim sodelovanjem omogočili uresničitev tridnevnega niza jubilejnih prireditev ob 50. obletnici naše Zveze: naša iskrena zahvala gre torej vsem nastopajočim, pevcem, godbenikom, umetnikom, fotografom, recitatorjem, nosam, nosilec praporov, tistim, ki so sprejeli naše vabilo, da so predstavili to ali ono kulturno poudro; iz srca hvala seveda tudi tistim, ki so nam priskotili na pomoč že pri pripravi na jubilej, od osebja Odseka za zgodovino in NSK do Nerine Svab, ki je arhivsko gradivo obdelala za nastop, od osebja dolinske nižje srednje šole do dolinskega župnika Rafaela Slejka, od članov Mladinskega krožka v Dolini do dolinskih družin Sancin, Biagi-Merlak, Tedesco in Slavec, ki so nam omogočile priključek na električno omrežje, od pekarnice Draga Ote za petkov prigrizek do Borisa Pangerca in krajevne sekcije VZPI-ANPI za darovano vino, od članov SKD Slavec za gostovanje likovne razstave do skupine članov KD Fran Venturini za organizacijo pogostitve nastopajočih, od breskih deklet, ki so vezala šopke nageljna in rozmarina do godcev, ki so spontano odzvali družabnost na dolinski Gorici, Občini Dolina za pokroviteljstvo in seveda Komisiji za kulturo pri SKGZ za sodelovanje.

Posebna zahvala pa gre KD Jože Rapotec in članom vseh dolinskih organizacij: od KD Valentin Vodnik in majence do KD, krožka in vseh vasčanov, ki so z neverjetno prizadevnostjo pripravili prireditveni porst, ga okrasili s prazničnim slavlom in nas gostoljubno sprejeli v tako imenitni praznični priloznosti!

ZVEZA SLOVENSKE KULTURNIH DRUSTEV

SK BRDINA sporoča, da se nadaljujejo treningi vsak torek in četrtek. Zbirališče ob 18. uri na trgu Brdina na Opčinah.

SK BRDINA obvešča, da je sedež odprt. Za informacije vsak ponedeljek od 19. do 20. ure.

SK BRDINA organizira tečaj smučanja na plastični stezi. Informacije na sedežu kluba vsak ponedeljek od 19. do 20. ure.

MoPZ UPOKOJENCEV iz Brega javlja, da začena pevske vaje v četrtek, 21. t. m., ob 20. uri v prostorih gledališča F. Preseren v Boljuncu. Vabljeni so stari in še posebej novi pevci.

MALI OGLASI

tel. 040-361888

VPISOVANJA v poklicne tečaje za kozmetičarke/j, frizerke/je in draguljarje. Samo splošni interesenti naj tel. na št. 040/368705.

DOMOVIP SRL isče sodelavce. Zainteresirane osebe naj se javijo v sredo, 20. septembra, ob 17. uri v uradu na Opčinah, Proseška ul. 16 - II. nadstropje.

SLOVENSKO podjetje v Gorici isče skladisnika sposobnega za vodenje in organizacijo skladišča, lahko tudi upokojenec izkušnjeno. Vašo ponudbo pošljite na uredništvo Primorskega dnevnika, Drevored 24 maja 1, 34170 Gorica pod sifro "Odgovornost".

PRIZNANA slovenska firma isče osebo z vsijo izobrazbo iz ekonomije in večletno izkušnjo v finančah. Pošljite vašo ponudbo

DAROVE in PRISPVEKE

za objavo v časopisu sprejemajo v tajništvo Uredništva PD (tel. 7796600) in preko poverjenikov posameznih društev in ustanov.

Prispevke sprejema tudi urad KRUT - Trst - Ul. Cicerone 8 (priloge) tel. 360072, s sledečim urnikom: 9.00-13.00 in 14.00-17.00 od ponedeljka do petka.

AURORA

vabi:

od 29. oktobra do 5. novembra

ROGAŠKA SLATINA
Cena 550.000 lir

Od 1. do 3. novembra

STAJERSKA
Cena 235.000 lir

Od 1. do 5. novembra

MALI LOSINJ
Cena 295.000 lir

Informacije pri Aurora v Ul. Milano 20 - tel. 630261

na uredništvo Primorskega dnevnika, Drevored 24 maja 1, 34170 Gorica pod sifro "Odgovornost".

PODJETJE import/export v Gorici isče izkušeno uslužbenko za komercialno dejavnost. Zazeleno znanje tujih jezikov. Vašo ponudbo pošljite na uredništvo Primorskega dnevnika Drevored 24. maja 1, 34170 Gorica, pod sifro "IBM".

AUDI 80 AVANT 2.0 E, letnik '93 v odličnem stanju, ugodno prodam. Tel. v uradnih urah na št. 040/369858 - 362014.

A 112 elegant, letnik '82 v dobrem stanju z opravljenimi revizijami prodam za 700.000 lir. Tel. na št. (040) 576116.

PUNTO 75 prodam, 5 mesecev star, lastnik delavec tvrdke Fiat. Odkupim tudi star avtomobil po dogovoru. Tel. št. 229224.

PRODAM fiat tipo 1400 I.E., letnik '93, bele barve, prevoženih 38.000 km. Tel. št. 226517.

ZARADI selitve prodam aprilja RS extrema, letnik '93, 19.000 km. Motor ima se leto garancije aprilja. Cena 4.500.000 lir. Tel. št. 572493 ob uri obedov.

PRODAM po ugodni ceni spalno sobo bele barve z sezonsko omaro "4 stagioni", 6 vrat. Tel. 310830 ob uri obedov.

GRADBENO PARCELO NA LAVRI, nasproti Portoroza, izjemna priloznost! 1600 kv.m tik ob morju, z lastno plažo, prodam. Informacije vsak dan od 16. do 20. ure - tel. 00386/61/274323.

PRODAM ford escort ghia 1600, pet vrat, 16 v, letnik december 1992. Tel. št. (040) 414478 - zvečer.

PRODAM malo rabljen otroški voziček Chicco Atlantic za 120.000 lir in stajajo za 30.000 lir. Tel. št. 212635.

PRODAM električno napravo za ohlajevanje mosta. Tel. št. 327240.

PRODAM SUZUKI DR 750 Big, letnik 89, 19.000 km v zelo dobrem stanju. Telefonirati v jutranjih urah na 637321.

PRODAM malo rabljen mali mlin za grozdje. Tel. št. 0481/882421.

PRODAM grozdje - belo na trti, malvazija. Tel. št. 228146.

PO UGODNI ceni prodam fige. Tel. št. 910140.

V TRZICU prodam po ugodni ceni petstanovanjsko hišo s tremi trgovinami. Tel. št. (0481) 82531.

TRGOVINSKI prostor v Gorici, v bližini sodnije, primeren tudi za urad, oddamo v najem. Tel. št. (0481) 531826.

BAR na Proseku isče 18/20-letno vajenca/ko part-time ob petkih, sobotah in nedeljah. Tel. 225286.

PREVAJAM slovensko, italijansko in srbohrvaško. Tel. št. 212055.

PODARIMO v Krizu dva psička. Zainteresirani naj pridejo v Kriz na št. 242 ali tel. 220807.

PRODAMO vilo novejšje gradnje z velikim vrtom v okolici Gabrovca. Ugodna cena. Tel. 948664.

PRODAM skoraj nov 17 hektolitrski kostanjev plavnik in 7 hektolitrski kostanjev sod v odličnem stanju. Telefon (0481) 21517.

SPREJEM OSMRTNIC

od ponedeljka do petka do 15. ure
PUBLIEST - Trst Ul. Valdirivo 36
tel. 040-361888 - fax 040 - 768697

ob sobotah, nedeljah in praznikih
redakcija Primorskega dnevnika
Ul. Montecchi 6. - tel. 040-7796600

17. 9. 1995 17. 9. 1995

Ob 20. obletnici smrti dragega očeta

Justa Bogatec

se ga z ljubeznijo spominjata

hceri Marica in Marta z družinama
Općine, Firenze, Kriz, 17.9.1995

†

V 101. letu starosti se je

Štefanija Sedmak vd. Sulčić

pridružila sinu Danilu in možu Janezu.

Pogreb bo v torek, 19. t. m., ob 10.40 iz mrtvašnice v Ul. Costalunga v cerkev v Sv. Kriz.

Z ljubeznijo se je bodo spomnili necaki in ostali sorodniki

Sv. Kriz, 17.septembra 1995

ZAHVALA

Ob izgubi dragega

Franca Juriševiča

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, ki so na kakršenkoli način počastili njegov spomin.

Romana

Trst, 17. septembra 1995

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

Miroslave Ferlat (Slavice)

se iskreno zahvaljujem vsem prijateljem, znancom in darovalcem cvetja ter vsem, ki so jo spremili na zadnji poti. Posebna zahvala župniku g. Strublju in vernikom, ki so se udeležili sv. mise na Koroskem v njen spomin, vikarju g. Pohajacu za tolažilne besede pri pogrebem obredu, pevcem C.P.Z. sv. Jerneja za občutno poslovlilno petje in nosilkam cvetja in svec.

Sestra Milena z mozem Brunom ter ostalo sorodstvo
Općine, 17.septembra 1995

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

Santa Giorgi

se iskreno zahvaljujem Partizanskemu pevskemu zboru in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Družina Giorgi

Trst, 17.9.1995

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

BOLNIŠNICE / POSTOPEK SE ŠELE ZAČENJA

Glavna skrb so zdaj finančna sredstva

Po dosedanjih izračunih je potrebno okrog 60 milijard - Poseg bo trajal nekaj let

Pozitivni, sicer se neuradni odgovor glede možnosti prenove, oziroma dograditve bolnišnice v ulici Vittorio Veneto, je torej sprožil postopek, ki naj bi v prihodnjih nekaj letih le pripeljal do tega, da bomo v Gorici imeli dostojno bolnišnično ustanovo z okrog stisto ležisci. Jutri naj bi strokovnjaki družbe Edilsa izročili celotno gradivo ekspertize, medtem ko naj bi se postopek načrtovanja in priprave dokumentacije že pricel. Slisati je, da naj bi bilo precej grdiva ze na razpolago, posebej kar zadeva takimeno-vani novi krak, ki naj bi ga dozdali na hrbtni strani bolnišnice in ki bo v bistvu prvi obsežnejši poseg prenove, ki bo potekala po stopnjah, tudi v odnosu na razpoložljiva finančna sredstva. Priprava dokumentacije je nujno potrebna za pridobivanje finančnih sredstev, ta postopek pa se mora zaključiti do aprila prihodnjega leta.

Po dosedanjih izračunih naj bi rekonstrukcija veljala okrog šestdeset milijard lir, okrog enajst milijard lir naj bi Zdravstvena ustanova pridobila s prodajo nepremičnin, ki jih ima na raznih krajih v mestu. V ulici Vittorio Veneto naj bi namreč v končni fazi uredili popoln zdravstveni center, kar bi z odobravanjem sprejeli tudi pacienti. Ob taki ureditvi ne bi imelo smisla ohranjati in vzdrževati številnih stavb in uradov v mestu.

Prizadevanja vodilnih v Zdravstveni ustanovi bodo torej v prihodnjih mesecih usmerjena v pridobivanje finančnih sredstev. Maršikaj je odvisno od tega,

kako hitro bodo uspeli predstaviti dokumentacijo, koliko prošenj bo prispelo na pristojno ministrstvo tudi iz drugih dežel in seveda, kolikšno podporo si bodo uspeli zagotoviti v Rimu.

Ob tem velja posebej poudariti, da smo glede gradnje, oziroma prenove bolnišnice sele v začetni fazi in da tudi v najboljsem primeru (če ne bo težav glede denarja) bo trajala prenova nekaj let. Prva faza bo vsekakor izgradnja novega kraka, kar bi bilo možno dokončati ze v treh do petih letih, zaradi postopnosti pa se utegne celoten poseg krepko zavleci v novo stoletje, oziroma tisočletje. Če bi se odločili za preureditev bolnišnice Usmiljenih bratov, bi bilo mogoče dela

zaključiti v krajšem roku, vendar pa bi morali najprej rešiti vprašanje celokupnega financiranja, kar sprico težav, na katere se stalno sklicujejo, ne bi bilo ravno lahko. Lazje bo zagotoviti postopno financiranje.

Eno od vprašanj javne zdravstvene službe na Goriskem se začena konkretnije reševati, vendar pa velja ob tem opozoriti, da bolnišnica pomeni le en del tega kar pojmujemo pod besedo javno zdravstvo. Veliko napako bi naredili, če bi ob razrešitvi ali nakazani delni rešitvi ene-ga vprašanja pozabili na vse drugo. Recimo na posodabljanje in izboljšanje storitev na terenu, na zagotavljanje kakovostne zdravstvene oskrbe tudi izven bolnišničnih ustanov.

TEKMOVANJE "R. LIPIZER"

Nocoj zadnje dejanje 14. natečaja

V Kulturnem domu se je sinoči, z nastopom zadnjih finalistov, sklenil letošnji mednarodni violinski natečaj "Rodolfo Lipizer". Drevi ob 20. uri bo se zadnje dejanje letosnje prireditve: proglasitev zmagovalcev in podelitev nagrad, zatem pa zaključni koncert (ob 21. uri) ko bodo ob spremljavi simfoničnega orkestra "Paul Costantinescu" igrali finalisti.

V petek so obeležili stoletnico rojstva glasnega pedagoga in skladatelja Rodolfa Lipizerja, po katerem nosi ime mednarodni violinski natečaj. Slovesnosti so se udeležili številni predstavniki krajevnih političnih in

drugih oblasti. O liku pokojnega skladatelja in pedagoga spregovoril prof. Paolo Bozzi, ki je prebral nekaj odlomkov iz knjige "Rodolfo Lipizer", ki jo je napisal in ki bo izšla v kratkem. Ob obletnici rojstva Rodolfa Lipizerja so pripravili tudi videokaseto (za to je poskrbel Lorenzo Crobe) o glasbeni in življenjski poti skladatelja in o glasbenem utripu v Gorici v dvajsetih in tridesetih letih ter v obdobju po drugi svetovni vojni.

Naj povemo se, da je poštna uprava, v počastitev stoletnice rojstva Rodolfa Lipizerja, pripravila priložnostni poštni žig in da je v petek popoldne v Kulturnem domu, kar se je menda zgodilo prvič, deloval začasni poštni urad. Priložnostni žig bo na razpolago, na izrecno željo filatelistov, se en mesec, vendar morajo zainteresirani zanj posebej vprašati.

Omeniti velja tudi, da se je sčasno s sklenim delom natečaja odvijal tudi strokovni, oziroma znanstveni simpozij o različnih vprašanjih v zvezi s poukom igranja violine.

Stirinajsti mednarodni natečaj "R. Lipizer", ki je dosegel izrednom odmevnosti, se je odvijal pod pokroviteljstvom Predsednika Republike, Dezele Furlanije Julijske krajine in ob podpori krajevnih ustanov, Trgovinske zbornice, Pokrajine in Občine.

NOVICE

V torek odprtje razstave del J.G. Planinca

V torek, ob 18.30, bo v Galeriji Kulturnega doma (ul. Brass, 20) odprtje razstave del slikarja Jona Gala Planinca iz Ljubljane. Umetnika lahko uvrščamo med mlajšo, oziroma srednjo generacijo likovnih ustvarjalcev, saj se je rodil pred 28 leti. Po končani Srednji soli za oblikovanje in fotografijo se je vpisal na Akademijo likovnih umetnosti v Ljubljani, kjer je diplomiral pri prof. Gustavu Gnamusu. Od leta 1991 je član zveze Društva slovenskih likovnih umetnikov. Razstava, ki jo prireja Upravni odbor Kulturnega doma v Gorici ter MediaCarso - Revija in Galerija Kras iz Ljubljane, bo odprta do 8. oktobra.

Zeleni organizirajo avtobus za pohod miru v Assisiju

Zeleni golobice se bodo udeležili pohoda za mir v Assisiju. Za udeležence bodo organizirali avtobus, ki bo iz Gorice odšel v soboto, 23. t.m. ob 7.30. Povratek je predviden v nedeljo, 24. t.m. v večernih urah. Cena avtobusnega prevoza je 55 tisoč lir. Prijavitelj se je mogoče na sedežu zelenih danes med 9.30 in 11.30, oziroma v naslednjih dneh med 18. in 20. uro. Sedež zelenih je v ulici Formica 3 - tel. 32540.

Solidarnostna pobuda v korist združenja AISM

Pokrajinsko ravnanje postne službe obvešča, da se bodo pridružili pobudi za zbiranje denarnih sredstev v korist združenja AISM (Associazione Italiana Sclerosi Multipla). Pobudo bodo izpeljali predvsem preko televizijskih mrež skupine Fininvest in sicer 22. in 23. t.m. Ob tej priložnosti bodo v vseh glavnih mestih pokrajin imeli stalno odprto okence, za sprejem denarnih prispevkov, ki jih bodo občani nakazali v korist omenjenega združenja. Med postnimi uslužbenci pa bo uprava spodbudila pobudo, da bi v solidarnostni sklad prispevali enourni zaslužek.

Člani skupine za civilno zaščito bodo čistili bregova Vipave

Člani sovedenjske skupine za civilno zaščito se bodo danes lotili čiščenja bregov Vipave. Odstranili bodo vejeve in naplavljen drevesa, ki ob narasli vodi ovirajo pretok. Pobudi se bodo pridružili tudi prostovoljci iz Zagorja, člani ribiskega društva Vipava itd. Zbirališče je ob 8. uri pri Kulturnem domu v Sovodnjah. Pridružio se lahko tudi občani, ki niso člani omenjenih društev.

Slovesnost ob vrnitvi posmrtnih ostankov italijanskih vojakov

V kostnici v Foljanu je bila včeraj dopoldne slovesnost ob prevzemu posmrtnih ostankov 1326 italijanskih vojakov, ki so padli med drugo svetovno vojno na območju nekdanje Sovjetske zveze. Slovesnosti so se udeležili predstavniki obrambnega ministrstva in najvišji predstavniki ustanove, ki skrbi za negovanje spomina padlih vojakov. Posmrtni ostanke bodo izročili svojem, oziroma jih bodo pokopali v kostnici v Carnaccu in pri Bariju.

TEKMOVANJE RIBIČEV / VSEDRŽAVNA POBUDA V TURRITE

Odlična uvrstitev članov društva Vipava

Rudi Petejan je dosegel 8. mesto med 450 tekmovalci

Prejsno nedeljo, 10. septembra, je bilo na reki Turrite v bližini mesta Lucca 11. državno tekmovanje in lovu na postrv. Tekmovanja so se udeležili tudi trije člani ribiskega društva Vipava, ki so se junija uvrstili na prva mesta na pokrajinskem tekmovanju in si tako zagotovili možnost sodelovanja v državnem finalu. To so bili Roberto Degano, Stefano Bin in Rudi Petejan, poleg še nekaterih ribičev, članov nekaterih drugih društev na Goriskem.

Prav Rudi Petejan je na državnem finalu dosegel res lep in zavirljiv uspeh, saj se je najprej v ostri konkurenci 450 sodelujočih prebil v finalni del tekmovanja, nato pa zasedel 8. mesto v končni uvrstitvi. Tekmovanje se je odvijalo v dveh delih. V prvem so ribiče razdelili v skupine po 15 tekmovalcev. Prvouvrščeni iz vsake skupine je nato nadaljeval v finalnem delu. V izločilnem delu je Rudi Petejan zmagal v svoji skupini in dosegel 14.240 točkami (po tisoč za vsako od v dveh urah ujetih postrvi in 2.240 točk za skupno težo ulova) celo drugi najboljši rezultat med vsemi tekmovalci. V finalnem delu se je pomeril z 29 tekmovalci in bil kot receno 8. »Lahko bi bilo tudi bolje, če bi razpolagal z visoko profesionalno opremo, kakršno so imeli nekateri tekmeči«, pravi Rudi, ki pa je več kot zadovoljen s svojim briljantnim uspehom.

Društvo Vipava pa, kakor znano, se ne ukvarja samo z lovom, oziroma ribolovom. Veliko pozornost namenja tudi varstvu okolja, zlasti vodnih tokov. Tako so doslej sodelovali ali bili pobudniki številnih akcij čiščenja rečnih bregov, danes pa bodo sodelovali na pobudi skupine za civilno zaščito.

Predstavniki društva Vipava ob podelitvi priznanj

POKOJNINE / PRED ZAPADLOSTJO ROKA

Štiristo zahtevkov

Ze približno stirosto občanov - upokojencev se je v zadnjih tednih preko sindikalnega patronata INCA-CGIL odločilo za sodni postopek proti zavodu za pokojninsko zavarovanje INPS in sicer z zahtevkom za izplacilo neupravičeno pridržanih pokojninskih zneskov. V prejšnjih dneh je bila pred pisarno goriskega odvetnika Luigija Genovesija, preko katerega je patronat INCA vložil zahteve, pravcata procesija. Razlog za gnečo je v dejstvu, da smo tik pred zapadlostjo roka (čas je najkasneje se do jutri, 18. septembra) za vložitev zahtevkov.

Zadeva se nanaša na spor glede obračunavanja in izplačevanja pokojnine preživelemu zakoncu in bo v vsedravnem merilu državno blagajno oziroma blagajno INPS v prihodnjih letih stal predvidoma kaksnih 30 tisoč milijard lir. V vsej državi je bilo ze vloženih kakih sto tisoč zahtevkov.

Gre v nekem smislu za stare dolgove oziroma stara bremena skrbstvenega zavoda, ki so se nabrali zaradi svojstvene interpretacije predpisov glede obračunavanja preživnine vdovi oziroma vdovcu. Od začetka letosnjega leta zavod INPS namreč dosledno izpolnjuje razsodbi Ustavnega sodišča s tem v zvezi in "odprtih" vprašanj ni. Dolgo let pa je bila praksa drugačna in je zavod INPS pri obračunavanju preživnine upošteval le del pokojnine umrlega zakonca, izračunane na podlagi vplačanih ali priznanih prispevkov. Ker velja splošno določilo, da ima preživeli zakonec pravico do 60 odstotkov pokojnine umrlega upravičenca, so bile tako izračunane preživnine izredno nizke. Ustavno sodišče je odločilo, da je merodajna višina zadnje pokojnine, ki jo je prejemal umrli zakonec in ne samo del pokojnine izračunan na

podlagi plačanih prispevkov.

Koliko bodo v poprečju prejeli upokojenci, ki so vložili zahtevek, je težko reči, kajti primeri so zelo različni. Upoštevati pa je treba seveda tudi odškodnino za revalutacijo oziroma zamudne obresti. Na Goriskem je vsekakor mogoče govoriti o stotinah milijonov, ki jih bo moral plačati zavod INPS. Ob tem velja posebej pojasniti, da so od skupnega števila zahtevkov le manjši del (kakih 50 primerov) vložili sedanjí slovenski oziroma hrvaški državljani, ki prejemajo pokojnino v Italiji. Te zahtevke bo obravnavalo pristojno sodišče v Rimu, medtem ko se bodo z vlogami italijanskih državljanov ukvarjali na tukajšnjem sodišču. Ker so v Gorici poleg patronata INCA-CGIL se drugi patronati, je zahtevkov po izplačilu neupravičeno pridržanih odtegljajev znatno več.

V SREDO /SREČANJE OTROK, STARŠEV IN VZGOJITELJEV

V Dijaškem domu so spet oživili Poletno središče

*Celosten prikaz poldrugi mesec trajajoče dejavnosti
Otroci z pripravili likovno razstavo in tudi ubrano zapeli*

V sredo zvečer je bilo v Dijaškem domu zelo živahno. Otroci, ki so obiskovali poletni center "Nenavadno potovanje" in starši so se namreč v lepem številu zbrali na predstavitvi centra. Skupaj so si ogledali bogato razstavo, ki je prikazala raznolike in razvejane dejavnosti, ki so se odvijale v šestih tednih in sicer od 21. junija do 28. julija. Na ogledu so bila ročna dela in izdelki likovne delavnice, video posnetek o laboratoriju animacije, fotografije, ki so prikazale delovanje prav vseh laboratorijev in tečajev ter vesele in nasmejene otroške obraze. Ravnateljica Dijaškega doma Kristina Knez je v kratkem pozdravu povedala, da so zaključni večer navadno prirejali ob koncu poletnega centra samega. Letos to ni bilo mogoče, saj je center trajal poldrugi mesec in ob koncu je bila večina otrok že na počitnicah s starši. Hoteli so torej vsem ponuditi priložnost, da vidijo, kaj se je v domu dogajalo. Ravnateljica je pozitivno ocenila letošnjo pobudo, bodisi kar zadeva kvaliteto dejavnosti. V središču so si prizadevali zato, da bi se otroci predvsem dobro počutili in obogatili svoj značaj s čimbolj raznolikimi izkušnjami. Otroci so se staršem predstavili z likovnimi izdelki in s petjem. Zapeli so tri razigrane pesmice in sicer Marko skače, Naša četca koraka ter Pesem o poletnem centru. (VJ)

Nasmejani otroški obrazi na srečanju o poletnem središču - Foto Studio Reportage

Še nekaj dni za prijavo v šolo Glasbene matice

V prejšnjem tednu se je začel pouk tudi na soli Glasbene matice v Gorici, ki ga obiskuje petinšestdeset dijakov, kar je po eni strani dokaz zanimanja mladih za glasbo, po drugi strani pa dokaz zaupanja do ustanove, ki ima v Gorici in v zamejstvu dolgo in bogato tradicijo. Glasbena matica se je z novim solskim letom, po daljšem premoru, oziroma skupnem nastopanju s centrom Emil Komel, odločila za obnovo samostojne dejavnosti. Poleg pouka klasičnih instrumentov, oziroma instrumentov za katere je veliko zanimanje so se pri Glasbeni matici odločili da namenijo posebno pozornost novim usmeritvam, oziroma pouku novih instrumentov. Tako bo deloval oddelek za jazz glasbo, ki ga

bo vodil izkušen pianist Denis Biancucci. Pouk bo potekal za posamične gojence in tudi skupinsko. Prijavijo se lahko gojenci klavirja in seveda gojenci drugih instrumentov, ki običajno sestavljajo jazz ansambel. Poleg jazz glasbe velja opozoriti se na možnost studija novih, oziroma manj znanih instrumentov: kontrabasa, oboa, keltske harfe itd. Precej novosti in možnosti pa se napoveduje tudi na oddelku tolkal.

Ceprav se je pouk pričel že 11. t.m., pri Glasbeni matici v tej začetni fazi se sprejemajo prijave gojencev. Podrobnejša pojasnila nudijo v uradu Glasbene matice, v Križni ulici št. 3 (via della Croce) od ponedeljka do petka od 14. do 17. ure - tel. 531508.

RUPA PEČ /TRADICIONALNA POBUDA DRUŠTVA

Rupenci na štiridnevem izletu v Markah

Ogledali so si predvsem kulturne spomenike - Obisk v Loretu in San Marinu

Tradicionalni, letos štiridnevni izlet, PD Rupa-Peč je imel za cilj jadransko obalo med Pesarom in Ancono.

Potovanje smo začeli v četrtek, 24. avgusta, ko smo se z avtobusom peljali vse do mogočne utrdbe San Leo, zahodno od San Marina, kjer je med drugim umrl znani grof Cagliostro. Pred nevihto smo prispeli v Pesaro, prijetno in živahno obmorsko letovišcarsko mesto, kjer smo prespali vse tri noči našega bivanja v Markah. Mesto je bogato na kulturnih spomenikih in znamenitostih. Tu se je rodil znan skladatelj Gioacchino Rossini, družina Sforza pa je pustila veliko kulturnih spomenikov.

V petek smo si ogledali gorsko-kraski svet v okolici mesteca Genga, ki skriva globoko pod zemljo pravi biser, jame v Frassassiju: veličastne jame in dvorane polne kapnikov, ki ustvarjajo fantastične figure,

podtalne vode pa tvorijo pisana jezera in globoka modra brezna. V prvo dvorano bi lahko postavili milansko stolnico! Po obilnem italijanskem kosilu smo sli v Loreto. Tu je v mogočno cerkev (1468) vgrajena Marijina hiša, ki so jo angeli, tako pravi izročilo, prenesli leta 1294 najprej na Trsat pri Reki,

nato v Loreto. Hiša je zelo preprosta, stene v notranjosti so gole, deloma pokrite s freskami, na oltarju je lesen kip Matere božje. Hiša je na zunanji strani pokrita z bogato okrašenimi marmornatimi ploščami. Sveetišče je delo znanih umetnikov: Giuliana da Maiana, Sangalla, Bramanteja, Sansovina, Vanvitellija.

V soboto smo si ogledali naravni park Conero (slika je prav s tega območja) z obmorskima mestecema Numana in Sirolo. Okrog nas je bil obsiren gozd z mediteransko floro, pod nami pa modro Jadransko morje. Popoldne smo se odpeljali v Recanati, rojstno mesto pesnika Leopardija.

ČRPALKE

Danes bodoobratovale bencinske crpalke:

GORICA
ESSO - Ul. Aquileia 40
MONTESHELL - Trg Municipio 20
AGIP - Ul. Lungo Isonzo
IP - Ul. Di Manzano 4
ESSO - Ul. Trieste 102
GRADISČE
ESSO - Trg Unità
MEDEA
ESSO - Most na Birsu
TRZIC
AGIP - Ul. Valentinis 65
MONTESHELL - Drevored S. Marco 82/A
IP - Ul. IV Novembra
ROMANS
AGIP - Ul. Aquileia
SKOCJAN
ESSO - Trg Libertà
STARANČAN
ERG - Trg Republike 2
KRMIN
AGIP - Drevored Ven. Giulia
FARA
ERG - Ul. Gorizia
FOLJAN-SREDIPOLJE
IP - Ul. III Armata 58

4. septembra 1995 sta
MIRJAM LEVSTIK in
ROBERTO SPERANZA
dobila malo

Evo

Staršema in novorojenki zelijo vso srečo
nona Lina, nono
Elio in prijatelji

GLASBENA
MATICA
GORICA

prireja tečaj za

Jazz glasbo

Vpisi in informacije na tajnistvu sole
v Ul. della Croce 3,
od ponedeljka do petka od 14. do 17. ure (Tel. 531508).

PRIREDITVE

Rajonski svet v Podgori in sekcija VZPI/ANPI vabita v nedeljo, 24. septembra ob 10.30 na proslavo ob 50-letnici osvoboditve in 20-letnici postavitve partizanskega spomenika v Podgori. Prireditve bo na ploščadi pred spomenikom, govorila bosta Stojan Spetić in Giovanni Padoan - Vanni.

PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob pokojne Marije Jarc daruje Andrej Jarc z družino 100 tisoč lir za Združenje slepcev.

Ob 7. obletnici smrti Janka Cotica, daruje družina 100 tisoč lir za KD Sovodnje.

Ob 21. obletnici smrti moza Mariota (partizansko ime Sandro) daruje žena Roža 100 tisoč lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB iz Standreza.

VČERAJ-DANES

Podatki iz matičnega urada goriske občine v tednu od 10. do 17. septembra 1995.

RODILI SO SE: Andrea Pausig, Alessio Podgornich, Roberto Podgornich, Eva Speranza, Alex Ceccotti, Sara Di Modica, Martina Bettoni, Francesco Perusin, Veronica Lepre, Alice Gabrielli, Gianluca Mauri.

UMRLI SO: 83-letni upokojenec Corrado Gehring, 70-letni Dante Papais, 94-letni upokojenec Antonio Giorgi, 89-letni upokojenec Graziano Culot, 91-letni upokojenec Emilio Valente, 66-letni Giacomo Pacorig, 87-letna upokojenka Anna Hvalic, 73-letni upokojenec Valentino Tomasin, 91-letna upokojenka Gisella Lorenzuti, 63-letni Ernesto Medea.

OKLICI: komercialist Gianpaolo Bolteri in uradnica Cristina Bon, delavec Adriano Bez in gospodinja Leda Zani, uradnik Luca Curatoli in učiteljica Elena Calvi, uradnik Mohammad Hassan Samari in a konsulentka Francisca Komac.

POROKE: uradnik Ermes Dosso in uradnica Maria Colonnello, uradnik Andrea Raiz in uradnica Selina Bressan, delavec Marcello Trevisan in delavka Liana Giacobbi, uradnik Simone Visintin in uradnica Francesca Boni, uradnik Fabrizio Bressan in uradnica Simonetta Vittori, uradnik Mihael Corsi in uradnica Cristina Marussi, trgovski zastopnik Rodolfo Visintin in trgovka Miriam Koscic, mehanik Giampaolo Mrach in trgovska pomočnica Erica Snidersig, uradnik Corrado Uccello in fizioterapistka Daniela Cargnel.

OBVESTILA

DIJAŠKI DOM SIMON GREGORČIĆ sporoča, da je v teku vpisovanje za solsko leto 1995/96 do zasedbe razpoložljivih mest. Informacije in prijave v upravi doma, tel. 533495.

GODBA KRAS IZ DOBERDOBA nudi brezplačne tečaje za trobila, pihala in tolkala. Vpisovanje ob ponedeljkih in četrtek ob 20. uri v glasbeni sobi v Doberdobu (tel. 78077).

KRUT prireja združenje v Smarjških toplicah v dveh izmenah in sicer od 24. septembra do 4. oktobra ter od 4. do 14. oktobra. Informacije in prijave sprejema gospa Anamarija v Ul. Malta 2, tel. 531644.

OBCINSKA KNJIZNICA V DOBERDOBU bo v ponedeljek, 18., in torek, 19. t.m., zaprta.

PETICIJO "VRNITE NAM NARODNI DOM" je mogoče podpisati vsak dan na uradništvu Primorskega dnevnika v Gorici, Drevored 24. maja 1.

ČESTITKE

Danes stopata na skupno življenjsko pot **BARBARA** in **PAOLO**. Obilo sreče in razumevanja zeli svoji članici in nekdanji igralki SD Sovodnje.

KINO

GORICA
VITTORIA 15.30-17.40-19.50-22.00»Al-larme rosso«. Igrata Denzel Washington in Gene Hackman. Ozvočenje Dolby stereo.

CORSO 15.00-17.15-19.40-22.00»Waterworld«. Igra Kevin Costner.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

BASSI RITA, Ul. don Bosco 175, tel. 32515.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU

S. ANTONIO (Vittori), Ul. Romana 147, tel. 40497.

POGREBI

Jutri, ob 9.15, Fidelma Moro vdova Zanutiga, iz bolnišnice sv. Justa v Montenars (Gorjane), v videmski pokrajini; ob 13.15, Vittorio Vizintin iz splosne bolnišnice v Dol.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE
TRST - GORICA

*Obvešča, da je
še nekaj prostih mest
za naslednje tečaje:*

- * windows office (Windows, winword in excel) 100 ur (dva tečaja)
- * vodenje knjigovodstva v podjetju 80 ur
- * tehnike prodaje 30 ur
- * marketing za obrate v vinogradnistvu 20 ur

Vpisovanje in podrobnejše informacije do 22. septembra 1995 na sedežu Zavoda v Gorici, Ul. della Croce 3, tel. 81826 VSAK DAN (RAZEN SOBOTE) od 9. do 13. ure.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Teško orožje se težko poslavlja od Sarajeva

Srbi umaknili le dvanajst topov - Vladne enote proti Banjaluki

SARAJEVO (dpa, Reuter) - Dogovorjeni umik srbskega težkega orožja iz 20-kilometerskega območja okoli bosansko-hercegovske prestolnice poteka zelo počasi. Po besedah predstavnikov Združenih narodov, so Srbi do sobote popoldne umaknili le dvanajst od približno tristo kosov težkega orožja, ki so nameřjeni proti Sarajevu.

Bosanski Srbi naj bi sicer orožje zbirali v skladiščih znotraj prepovedanega območja. Tiskovni predstavnik ZN v Sarajevu je sporočil, da si vodstvo s Pal prizadeva za 72-urno podaljšanje ultimata, ki se izteče danes zvečer. Nato in ZN na to ne nameravajo pristati, vendar pa pričakujejo »določene težave« glede hitrosti ter obsega umika težkega orožja. Iz svetovne organizacije že sporočajo, da se bodo letalski napadi na srbske položaje nadaljevali, če dogovor ne bo izpolnjen.

Srbske enote so včeraj ustavile pripadnike enot za hitro posredovanje, ki so

iskusali preveriti varnost vnovič odprte ceste od Hadžićev do Sarajeva. Srbi so konvoj ustavili zato, ker so bila vozila pobarvana v maskirne barve in ne belo, kot so pobarvana vozila ZN. Predstavniki ZN in francoski častniki so se takoj začeli pogajati s poveljujocimi častniki srbskih enot, ker so »določene težave« glede hitrosti ter obsega umika težkega orožja. Iz svetovne organizacije že sporočajo, da se bodo letalski napadi na srbske položaje nadaljevali, če dogovor ne bo izpolnjen.

Medtem se ofenziva vladnih in hrvaških sil v zahodni Bosni nadaljuje. Enot petega korpusa vojske BiH

so zasedle Ključ in okolile Bosansko Krupo, ter nadaljujejo prodor proti Prijedoru in Sanskem Mostu. Hrvatske enote naj bi v zadnjih napadih sklenile obroč okoli Mrkonjić Grada, skupaj z vladnimi enotami pa se že usmerjajo proti Banjaluki. V zadnje večje mesto pod srbskim nadzorom v severni Bosni se zgrinjajo reke

beguncev. Po nekaterih podatkih naj bi v Banjaluko bežalo od 70 do 90 tisoč Srbov iz okoliskih krajev. V zadnjem tednu so hrvatske in vladne sile zasedle več kot štiri tisoč kvadratnih kilometrov ozemlja, ki je bilo pod srbskim nadzorom, kar predstavlja osem odstotkov celotnega ozemlja Bosne in Hercegovine.

Hrvaška vojska je Srbom iztrgala Jajce (Telefoto: AP)

ANALIZA

Nato je čakal predolgo

WASHINGTON - Vojasko vodstvo ZDA trdi, da so zračni napadi na položaje bosanskih Srbov, ki jih izvajajo Natova letala, izredno uspešni. Vojaske cilje uničujejo s 95-odstotno natančnostjo in povečujejo možnost mirovnih pogajanj. Kljub temu pa se zastavlja vprašanje, zakaj se je vodstvo Pentagona takim vojaškim akcijam v preteklosti izogibalo?

Če je Nato z zračnimi napadi v tako veliki meri prispeval k oslabitvi srbskega obleganja Sarajeva in celo k mirovnim pogajanjem, čemu se teh sredstev ni posluževal že v preteklih letih vojne na Balkanu? »Vlada je že od Bushove administracije dalje spreobracala vojaške argumente v prid lastnim političnim ciljem,« je dejal Marshall Hariss, nekdanji uslužbenec ministrstva za zunanje zadeve ZDA, ki trenutno vodi promuslimansko Skupino za akcijo na Balkanu. Zatrnil je tudi, da »smo bili že od vsega začetka sposobni velikih, uničujočih akcij iz zraka«.

Kmalu po začetku vojne v BiH leta 1992 sta nekdanji ameriški obrambni minister Dick Cheney in general Colin Powell nasprotovala uporabi ameriških čet pri prenosu človekoljubne pomoči Sarajevčanom. Opozarjala sta na možnost, da Jugoslavija lahko postane novi Vietnam ali Bejrut, kjer je bilo leta 1983 ubitih 214 ameriških marincev. Powell, morebitni kandidat za ameriškega predsednika na blizajočih se volitvah, je v letu 1992 glasoval tudi proti odločitvi, da bi ameriška vojska letala varovala pošiljke s človekoljubno pomočjo, ki so prihajale v Bosno. Takrat je izjavil, da bi morali vojsko silo uporabiti le v primeru, ko bi bila zmaga odločujoča oziroma dokončna. Posredovanju v Bosni pa je nasprotoval tudi zato, ker naj bi pomenila zgolj zasledovanje političnih ciljev, ki pa tako ali tako niso jasno določeni. V Bushevi vladi, predvsem če se ozremo na volilno leto 1992, posredovanje v

Bosni skorajda ni imelo politične podpore. Tudi Clintonova administracija se je do pred kratkim izogibala uporabi vojaške sile, ki bi lahko spremljala ali sledila diplomatskemu prigorvarjanju.

Uradniki, ki so v Pentagonu službovali se v času Bushovega vodstva, se spominjajo nastevanja razlogov, zakaj vojska akcija ne more biti prava rešitev problema v BiH.

»Dejali so nam, da ne morejo izvajati letalskih napadov brez civilnih žrtev, da so zaskrbljeni nad srbsko protiletalsko obrambo, da morajo leteti nevarno nizko...« je za Reuter izjavil eden izmed nekdanjih uradnikov. Vojska se je pritoževala, da bi drevesa in gorovje oteževali akcije v tolikšni meri, da bi bila natančnost pri zadetkih nemogoča. »Ne vem, kaj se je spremenilo. Prav gotovo pa daje človeku misliti...« je še dodal uradnik.

William Perry, sedanjí obrambni minister, je na tovrstne kritike odgovoril s izjavo, da se »vlogi bombardiranja pripisuje poenostavljen pomen«. Dodal je še, da »je v tej vojni samo z uporabo letalskih sil nemogoče zmagati, saj so kopenske sile se vedno presibke. Pa vendar letalski napadi so in bodo lahko učinkoviti na zelo omejenem območju, pri izvajanju zaščite varovanih območij, torej tudi Sarajeva.« Perry je tudi obrazložil, da bodo masovnih bombardiranj položajev bosanskih Srbov ni bilo mogoče izvesti v preteklem obdobju (tudi ne v času srbske zasedbe Bihaca), ker je bila opozicija v Natu zaskrbljena za lastne pripadnike mirovnih enot, ki bi bili lahko pridržani kot talci. Eden izmed poklicnih ameriških diplomatov pa vidi glavni razlog za spremembo pri odločitvah Pentagona oziroma ameriškega političnega vodstva v povečanem samozaupanju Clintonovega mostva, ki je začelo gledati na svet in vlogo ZDA v njem na »veliko bolj realističen način«.

Carol Giacomo / Reuter

Srbski tanki se umikajo iz okolice Sarajeva (Telefoto: AP)

BOSANSKI SRBI SO PREPRIČANI, DA SO ŽRTVE MEDNARODNE ZAROTE

Goljat se je čez noč prelevil v Davida

DAN DE LUCE / REUTER

PALE - Nekdaj tako prepričani v svojo vojaško superiornost so danes bosanski Srbi zmedeni zaradi poraza svojih enot, zato se sprašujejo, kaj se dogaja z njihovimi sanjami o veliki Srbiji. Vsak dan prihajajo s srbskih bojnih položajev slabe novice, Nato grozi z nadaljevanjem bombnih napadov, srbski politični voditelji pa v mirovnih pogovorih pristajajo na koncesije.

Na Palah je bilo včeraj mračno vzdušje, saj nihče ni pričakoval, da bodo Srbi v tako kratkem času izgubili tako obsežen kos ozemlja. »Tu nekaj resnično smrdi, gotovo je slo za dogovor,« je dejal nekdanji vojak Dragan. Po treh letih in pol bojevanja se Dragan in drugi Srbi sprašujejo, čemu so se žrtvovali, saj se zdi, da je njihov cilj zdaj nedosegljiv.

»Ljudje so zelo razočarani. Mislili smo, da vsi skupno delujemo z enim samim ciljem, in to je lastna država. Kakšno ceno bomo morali morali se plačati za to? Če tako je bilo izgubljenih veliko življenj,« je dejal Dragan. Srbski voditelji skušajo »navadnim« Srbom zagotoviti, da ni slo za izdajo, vendar so njihova zagotovila vse prej kot prepričljiva, saj je večina Srbov mnenja, da je zavzetje srbskih mest v Bosni s strani pripadnikov vladnih enot in s pomočjo hrvaških sil del tajnega dogovora. »Ne vem, kaj naj si mislim o današnjem in kaj o jutrisnjem dnevu. Za kaj se sploh bojujemo?« se sprašuje srbski novinar. Vojna, ki naj bi združila Srbe v

VB-1RMN

enotni državi, je namesto tega pripeljala do medsebojnega obdoljevanja in povečanega vala beguncev. Predvsem pa bosanski Srbi obtokujejo zahodne države za izolacijo s strani mednarodne skupnosti, ta pa jih v sporu prikazuje kot agresorje. Napadi Nata so pri Srbih še bolj vzbudili prepričanje, da je bil srbski narod že od nekdanj žrtev Evrope. »Ne glede na to kaj počnemo, bombardirali nas bodo samo zato, ker tako hočejo. Mi smo majhen narod, ki je bil napaden s strani velike sile,« je dejala ženska srednjih let na palski tržnici.

Dogodki, ki se v negativni smeri odvijajo izredno hitro, so zmedli mnoge Srbe. »Ne zanima nas toliko, kdaj bo konec vsega tega, ampak kakšen bo konec,« je dejal Dusan, ki je pred vojno delal kot vodilni delavec v enem izmed jugoslovanskih podjetij. »Zdi se, da se je vse zarotilo proti Srbom. Ne toliko v smislu načrtnega uničenja srbskega naroda, hujše je, da so nam z ženevskim dogovorom pristrigili peruti,« meni Dusan, ki upa, da bo dogovor o ozemeljski razdelitvi Bosne po nacelu 49:51, dosežen v Zenevi, zagotovil srbskemu narodu neodvisnost od muslimanske vlade v Sarajevu. Vendar pa Dusan tako kot številni drugi Srbi dvomi v sprejemljivost načrta. Mnogi Srbi so zmedeni tudi zaradi pomanjkanja konkretnih informacij, zato so vesti z bojnih prizorišč ali z zahodnih prestolnic najbolj zazveljena stvar na ozemlju pod srbskim nadzorom - delno tudi kot posledica napadov Nata, zaradi katerih je prišlo do prekinitve telefonskih zvez na večini ozemlja. Uradni mediji sicer posredujejo nekaj podrobnosti o ultimatu, ki so ga sile ZN in zveze Nato postavile srbski mu vodstvu v zvezi z umikom težkega topništva, vendar pa se srbsko vodstvo že tako obrača na novinarje, da bi sploh izvedelo, kaj se dogaja v njihovi državi. Čeprav se ne mislijo vdati, so bombardiranje zveze Nato in izguba ozemlja mnoge Srbe zelo razočarali. »Druga stran je v tem trenutku zmagovalka, za nas pa je to skoraj popoln poraz,« je še dejal Dusan.

(Telefoto: AP)

NOVICE

Omilitve ukrepov proti ZRJ

NEW YORK (Reuter) - Varnostni svet je za nedavno konstruktivno sodelovanje na mirovnih pogajanjih v Zenevi soglasno nagradil Beograd s šestmesečnim podaljšanjem omilitve določenih sankcij namesto običajne 75-dnevne. Tako imenovana Zvezna republika Jugoslavija je podvržena sankcijam ZN od leta 1992 zaradi vojaške pomoči bosanskim Srbom. Lani je Varnostni svet omilil sankcije, ko so oblasti tako imenovane Zvezne republike Jugoslavije obljubile, da bodo prenehale pošiljati pomoč v Bosno in privolile na razmestitev mednarodnih opazovalcev na mejo na Drini. Aprila je Varnostni svet na predlog ZDA podaljšal omilitve sankcij samo za petinsedemdeset dni, zaradi domnevnega kršenja zapore na Drini. Šestmesečno obdobje je rezultat nedavnega dogovora v Zenevi, kjer so sprte strani v Bosni dosegle sporazum o temeljnih načelih mirne rešitve bosanske vojne. Glasovanje v Varnostnem svetu je bilo obenem z objavo ZN in Nata o prekinitvi zračnih napadov na položaje protiletalske obrambe in komunikacije bosanskih Srbov. Besedilo resolucije so predlagale ZDA, Velika Britanija, Nemčija, Francija in Rusija, članice tako imenovane skupine za stike. Predlogu resolucije pa so se pridružile še Češka Republika in Italija.

VS zadovoljen z Grčijo in Makedonijo

NEW YORK (Reuter) - Varnostni svet je na petkovem zasedanju pozitivno ocenil izboljšanje odnosov med Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo in Grčijo. Predsednik Varnostnega sveta, italijanski veleposlanik pri ZN Francesco Fulci, je dejal, da »Varnostni svet pričakuje od obeh strani, da bosta odnose razvijali v skladu z mednarodnim pravom in miroljubnimi, prijateljskimi načeli«. Sporazum, ki sta ga strani podpisali v sredo, je pomemben za krepitev stabilnosti v regiji. Veljati bo začel trideset dni po podpisu, resil pa naj bi nekatera sporna vprašanja med državama. Pomembni sta predvsem vprašanji makedonske zastave in ustavnih določil Makedonije, ki po grškem mnenju pomenijo ozemeljske zahteve do grške Makedonije.

NOVICE

Indijski Premier Rao je prenovil vlado

NEW DELHI (Reuters) - Predsednik indijske vlade P. V. Narasimha Rao je koncal reorganizacijo svoje vlade, ko se je razjasnilo vprašanje ukaza za aretacijo guruja Chandraswamyja, ki je zelo vplivna politična in gospodarska osebnost. Ukaz za njegovo aretacijo je izdal Rajesh Pilot, ki ga je Rao premestil iz ministrstva za notranje zadeve v ministrstvo za okolje in gozdove, da bi tako preusmeril pozornost z reorganizacije vlade na guruja. Pri delitvi resorjev je premier Rao šest ministrov postavil na celo manj pomembnih ministrstev in v svojo stiri leta staro vlado povabil nove moci. Te ukrepe ocenjujejo zgolj kot predvolilna dejanja, saj bodo prihodnje volitve sredi leta 1996.

Ruanda pod plazom obtožb

KIGALI (Reuters) - Ker so pripadniki Ruandske domoljubne vojske pobili sto pripadnikov ljudstva Hutu, se ruandske oblasti srečujejo s plazom mednarodnih obtožb. Tiskovni predstavnik vlade major Wilson Rutayisire je izjavil, da bodo vojaki, ki jim bodo dokazali krivdo, kaznovani. Obtožil pa je zahodne države, da ne storijo nicesar, da bi preprečile vpade oboroženih Hutujcev iz begunskih taborišč na ruandsko ozemlje. Dodal je, da so ruandske oblasti že večkrat zahtevale, naj v begunskih taborišcih pripadnike bivše ruandske vladne vojske locijo od civilnih beguncev. Zavlačenje ruandskih oblasti pri sodnem pregonu domnevnih storilcev po mnenju zahodnih diplomatov samo potrjuje domnevo, da uživajo pripadniki Ruandske domoljubne vojske poseben položaj.

Tigri razstrelili železnico

KOLOMBO (Reuters) - Po tistem, ko so v petek tamilski uporniki napadli vladne cete so se včeraj civilisti zatekli na srilanski severni polotok Dzafna. V petkovem napadu upornikov na vojaško postojanko je bilo sedem mrtvih in devet pogresanih. Med tem se že četrti dan nadaljuje silovito bombardiranje vladne vojske. Z napadi, v katerih naj bi sodelovalo več kot 3 tisoč vojakov, naj bi zavarovali postojanko Palay. Skupine za človekove pravice so zaskrbljene za varnost prebivalcev Dzafne. Uporniki viri trdijo, da so tamilski gverilci v Batikaoli razstrelili dva omrežna transformatorja, tako da je večina mesta sedaj brez elektrike. Vojska je trditev zanikala, hkrati pa obotožila upornik, da so razstrelili železnisko progo.

Uspešna akcija turških vladnih sil

KULP (Reuters) - Enote turske vojske in zandarmerije so z mešano kopensko in zračno operacijo ubile enainpetdeset kurških upornikov, stiri pa ujele. Na turški stani naj bi padli stiri pripadniki vladnih sil. Turske enote so skozi vso operacije podporo bojnih helikopterjev, ki so jo tudi začeli. Po zračnem napadu so posebne enote turske vojske in zandarmerije zacele s cisčenjem ostalih obmocij odpora v gorah. Operacija se je začela, ko so pripadniki prepovedane Kurdske delavske stranke napadli vas v turški provinci Diarbakir in pobili devetnajst oseb, večinoma zensk in otrok. Od začetka oboroženega upora Kurdske delavske stranke na jugu vzhodu Turcije - pred enajstimi leti - je umrlo približno osemnajst tisoč ljudi.

VOLITVE V HONKONGU

Peking je kupoval glasove

HONGKONG (Reuters) - V Hongkongu bodo danes izvolili prvi v celoti izvoljeni zakonodajni svet, zato so včeraj prokitajski organi nadaljevali s pričevanjem volilcev, naj volijo Pekingu naklonjene kandidate.

V kitajsko vodenih podjetjih so delavce podkupovali z obljubo dodatnega prostega dneva.

Prokitajsko usmerjena trgovinska zbornica je na celi strani objavila oglas, v katerem je volilce pozvala k podpori kandidatov, ki »imajo radi Kitajsko in Hongkong«, saj lahko le ti zagotovijo miren prehod pod kitajsko upravo.

Kitajska je bila zaradi demokratičnih reform britanskega guvernerja Chrisa Pattena ogorcena, zato je takoj po odločitvi v prid izvolitvi vseh šestdesetih sedežev v zakonodajnem svetu glasovala za njegovo razpustitev, ta ko jo prevzemu oblasti.

Ankete so pokazale, da imajo prodemokratski kandidati boljše možnosti kot prokitajski, vendar pa se nobeni strani ne obeta večinska zmaga. Porocilo raziskovalcev hongkongskega prehoda pod kitajsko oblast napoveduje, da bo prodemokratski tabor na volitvah pridobil 17 do 21 sedežev v zakonodajnem svetu, propekinški lobi pa 18 do 19.

Prokitajski kandidat Tsang Yok-sing pravi, da obstaja manjša možnost, da bo Kitajska leta 1997 razpustila zakonodajni zbor, če bo v njem več privrženecv kitajske oblasti. Prodemokratski kandidat Martin Lee je Tsangovo izjavo označil

Vodja prokitajske stranke Demokratična zveza med predvolilno kampanjo (Telefoto: AP)

kot izsiljevalsko. Po njegovem mnenju se izjava glasi: »Če ne boste glasovali za nas, vas bo moj veliki brat moral preteptati.« Kandidat Philip Li volilcem ponuja več možnosti. Lahko podprejo kandidate, ki so prokitajsko usmerjeni ali pa si izberejo »dogmatične idealiste« na drugi strani hongkongskega političnega spektra. Če pa želijo »načelnega in dejavnega moza«, ki je »neodvisen,

demokracen, dinamičen in inovativen«, je najbolje, da na listico obkrožijo njegovo ime.

Angleški casopisi so glede volitev optimistični: »To so sicer zadnje volitve pod britansko oblastjo, vendar pa zagotovo niso zadnje v Hongkongu,« se je glasil uvodnik v Standardu. Glede na to, da se Kitajska zaveza za svoje kandidate, po letu 1997 najverjetneje ne bo zrusila zdajšnjega

sistema. Casopis Eastern Express meni, da bo vendarle razumljivo, če se ljudje volitev ne bodo udeležili v velikem številu. »Tukajšnji volilci nimajo političnih izkušenj, obenem pa imajo ob približevanju prehoda pod kitajsko oblast druge skrbi. Vseeno je, katero ime bodo prekrizali na volilnem listicu, saj to na njihovo usodo v prihodnosti gotovo ne bo imelo velikega vpliva.«

HONGKONG V STRAHU PRED PRIHODNOSTJO

Država brez političnih voditeljev

HONGKONG (Reuters) - Do predaje Hongkonga pod kitajsko upravo manjkata se samo slabi dve leti. Predaja in spremembe, ki se bodo zacele po letu 1997, so se vedno nejasne. Odločeno je samo to, da voditelj Hongkonga po letu 1997 ne bo Britanec. Prvič po letu 1841, odkar je Velika Britanija prevzela ozemlje Hongkonga pod svoje varstvo, bo to kitajsko mesto dobivalo ukaze iz Pekinga in nič več iz oddaljenega Londona.

Zadnji kolonialni guverner bo mesto zapustil 30. junija 1997. Opolnoci istega dne bo Kitajska cvetočega azijskega tигра prevzela v svoje roke. Po besedah Lau Siu-kajja, akademika in člana kitajske delegacije na pogajanjih o prihodnosti Hongkonga, v mestu ni lokalnih političnih sil, ki bi imele dovolj ugleda in avtoritete, da bi vladale Hongkongu. Ta miniatura drža-

va tradicionalno ni imela svojih političnih voditeljev in do leta 1984 ni niti sanjala o tem, da bo kdaj postala del ogromne Kitajske. Delegacija za pogajanja o prihodnosti Hongkonga se bo prihodnje leto januarja preimenovala v »pripravljalni odbor« (PO), njegova naloga pa bo skrb za organiziranje mestne uprave in izvolitev njenega načelnika. Kitajski strokovnjak

Lau je izredno zaskrbljen glede uspešnosti misije PO, ker bo ta imela za pripravo vsega potrebnega na voljo samo pol leta. Idealni voditelj PO bi bil tisti politik, ki bi bil po volji vsem stranim: Kitajski, Hongkongu in mednarodni skupnosti. Imeti bi moral visoko razvite administrativne sposobnosti, ne bi smel biti preveč naklonjen interesom poslovnega sveta in moral bi do popolnosti poznati strukturo mestne administracije. Ponekod se omejujejo nekatere potencialne kandidate, v glavnem iz vrst znanih javnih delavcev in gospodarstva. Se najbolj »vroca kandidata« sta T.L. Yang, ki je vodja mestnega sodstva, in John Chan, ki je

pred upokojitvijo upravljal več pomembnih administrativnih nalog. Lau meni, da nekdanji mestni birokrat sicer zelo dobro obvlada vo vladne posle, a nimajo zadostnih političnih sposobnosti in zvez na Kitajskem.

Očitno je, da Peking ne kaže veliko zanimanja za želje lokalnega prebivalstva. Za Kitajsko bodo želje Hongkonga resda pomemben dejavnik, ki pa ne bo odločilen. Kitajskim oblastem bo po volji takšen politik, ki se bo strinjal s centralno vlado in ne bo preveč svojeglav. Vendar se prihodnji »prvi mož« Hongkonga ne bo smel preveč nasloniti na Peking, saj bi to zagotovo povzročilo

napetosti med prebivalci mesta in centralno oblastjo, kar bi primopredajo tega azijskega trgovskega centra se dodatno otežilo. Zagotovo bodo septembrske volitve zakonodajnega telesa prva prava priloznost, da se na odru pojavijo novi politični voditelji. Eno leto je verjetno premalo, da bi si lahko politiki nabrali dovolj političnega ugleda, ker pa Hongkong ni skrajno spolitizirano mesto, se karizmatični politični voditelji sploh ne bodo pojavili. Nasprotno, Hongkong veliko bolj potrebuje politika, ki bo sposoben politične koordinacije, in bo lahko zagotovil kontinuiteto in stabilnost lokalnih zakonov ter institucij.

DALAJLAMA OPOZARJA

»Kitajska ogroža tibetansko tradicijo in kulturno dediščino«

V posameznih trgovinah lahko najdete cenene kitajske izdelke s podobami bogov, ki jih Tibetanci sploh ne poznajo

DHARAMSALA - Penpa Dorjee na ognju topi črni vosek, iz katerega bo izoblikoval model svojega naslednjega velikega kipa. Pri petinsestdesetih je eden od treh poslednjih tibetanskih mojstrov za obdelavo kovin, ki se znajo oblikovati in izdelati velik bronast ali bakren podporni kip za budistični samostan ali tempelj.

V Institutu Norbulingka, ki so ga zgradili ob vzhodu Himalaje, da bi ohranjal tibetansko kulturo v izgnanstvu, omenjeni mojster s šestimi vajenci izdeluje več kot stiri metre visok kip bude, ki bo oblečen v tolčeni baker. »Iz Tibeta sem pobegnil leta 1963,« pripoveduje Dorjee. »Čutil sem, da bi se slabo končalo, če bi ostal. Sklenil sem, da bom v izgnanstvu skušal nadaljevati s svojo umetnostjo.« V šestdesetih letih, ko so kitajski komunisti zaprli na stotine samostanov ter pobili in zaprli veliko me-

nihov, so v Tibetu uničili tudi prenekateri kip, ki ga je izdelal Dorjee.

Institut Norbulingka je zdajčasno domovanje treh tibetanskih umetnikov, poleg Dorjeeja se enega kiparja in enega rezbarskega mojstra. Vsi trije je poučujejo 23 učencev, katerih naloga je naslednjim rodovom prenesti tibetansko umetnostno tradicijo iz pregnanstva v Indijo, daleč stran od sprevržene umetnosti - kot trjujejo izgnani umetniki - ki se je pod močnim kitajskim vplivom uveljavila v Tibetu v zadnjih desetle-

tjih. Institut leži le nekaj kilometrov od bivališča tibetanskega duhovnega vodje Dalajlame. Ta je v izgnanstvu ustanovil vlado, ki si prizadeva za vnovično vzpostavitev samostojnosti Tibeta. Dalajlama, ki bo sestega julija dopolnil šestdeset let, se boji, da utegneta tibetanska kultura in tradicija kmalu izginiti. Z nenehnim doseljevanjem Kitajcev utegne Tibet doleteti usoda Mandzurije, ki jo je Kitajska popolnoma vsrkala, meni Dalajlama. »In tako bo izginilo neko starodavno ljudstvo, skupaj s svojo enkratno kulturno dediščino.« Izgubljamo našo kulturo in identiteto,« zatrjuje Kalsang Yulgial, ki v Dharamsali vodi sprejemno središče za begunce iz Ti-

beta oziroma za romarje, ki prihajajo po blagoslov k Dalajlami, saj ga se vedno priznavajo in castijo. »Če bodo Kitajci se naprej poseljevali Tibet, je zelo veliko možnosti, da nas bodo povsem preplavili, in da bo Tibet izgubil svojo identiteto,« meni triindvajsetletni Khenrup, student tibetanske sole pri Dharamsali. Studentje se na poti iz Tibeta v Indijo za leto ali dve vpisejo na to solo, da bi se seznanili s tibetansko kulturo in njenim izročilom, pripoveduje Khenrup, ki dodaja, da so ga Kitajci na začetku devetdesetih zaprli za dve leti le zato, ker je imel pri sebi stare tibetanske zemljevide. Zanimanje Zahoda za religiozno tibetansko umetnost bo nekaj teh zvrsti ohranilo

pri življenju, čeprav ne vseh, ker niso vsi umetniki tako zavedni, kot mojstri iz Norbulingka. »Stran od domovine seveda ne bi umrl, zagotovo pa bi se izrodil,« je prepričana Kim Yeshi, direktorica pripravljalnega oddelka na tem institutu, ki skrbi za izvirnost vzorcev in oblik. Po njenem obstajajo po vsem svetu velike količine ponarejenih tibetanskih umetniskih izdelkov. Pravi, da je po njih zelo veliko povprasevanje, saj so ljudje pripravljeni odšteti precej denarja tudi za slabo kakovost. V opozorilo dodaja: »V posameznih trgovinah s tibetanskim blagom lahko najdete umetniske izdelke, ki predstavljajo bogove, ki sploh ne obstajajo.«

Jeremy Clift/ Reuters

Dalajlama opozarja na bogatstvo tibetanske kulture

BLIŽNJI VZHOD

Peres je pripravil nov mirovni načrt

JERUZALEM, KAI-RO (Reuter, dpa) - Pred napovedanim četrtkovim podpisom sporazuma, ki naj bi samoupravo razširil tudi na Gazo in Jeriho na Zahodnem bregu, so včeraj v Kairu in Tabi reševali se zadnja sporna vprašanja.

Vodja Palestinske osvobodilne organizacije PLO Jaser Arafat se je najprej v Kairu srečal z egiptovskim predsednikom Hosnijem Mubarakom, potem pa se je v Tabi ob Rdecem morju pogovarjal se z izraelskim zunanjim ministrom Simonom Peresom. Podrobnosti s sestanka v Tabi niso znane, Peres in Arafat pa naj bi obravnavala nov izraelski predlog, o katerem Peres pred pogajanjmi ni želel govoriti. Povedal je le, da Palestinci predloga se niso videli. »Najbolj zapleteno vpra-

sanje je Hebron,« je povedal Peres v intervjuju za izraelski vojaški radio. Z Arafatom naj bi se dogovorila, kako bodo rešili vprašanje izraelskega umika iz Hebrona in delitve vodnih virov. Hebron je edino arabsko mesto na Zahodnem bregu, v njegovem središču pa živijo židovski naseljenci, zato je mesto nenehno prizorišče krvavih arabsko-židovskih spopadov. Predstavniki palestinske osvobodilne organizacije upravljajo Gazo in Jeriho od leta 1994, kot so določili v washingtonskem mirovnem sporazumu leta 1993. Potem pa je prišlo do številnih zapletov, tako da palestinske samouprave se niso razširili na Zahodni breg. To naj bi se zgodilo že prihodnji teden, ko bodo v Beli hiši v Washingtonu podpisali nov sporazum.

Arafat pred pogajanjmi z izraelskimi sogovorniki navadno obišče egiptovskega predsednika

ANALIZA

Kaj za vruga počnejo Izraelci

WASHINGTON - Novic z Bližnjega vzhoda je zadnje čase manj, tiste redke so precej nenavadne in lahko bi jih uvrstili v dve vrsti, ki se ritmično izmenjujeta: po vsakem novem »začasnem« sporazumu med Izraelom in PLO ter o prenosu oblasti in ozemelj Palestincem pride do samomorilskega bombnega atentata v osrčju Izraela, v katerem so vedno žrtve civilisti.

Tovrstne akcije izvajajo radikalni Palestinci, ki so v svojem zavzemanju za totalno vojno z Izraelci celo deležni tihe podpore večine Palestincev. Ne ubijajo zato, ker bi nasprotovali miru na Bližnjem vzhodu, ampak zato, ker so sovražniki Izraela. Želijo si miru, ki pa bo dosežen šele potem, ko bo Izrael izbrisan z zemljevida.

Bombni napadi so v svojem bistvu razumljivi, nikakor pa si ne morem razložiti »mirovnega procesa«. Sporazum, podpisan septembra 1993, je Palestincem dodelil Gazo in Jeriho, z »vmesnimi sporazumi« pa želijo dobiti se nadzor nad drugim predelom Zahodnega brega.

Njihov končni cilj, ki so ga pustili za zadnjo stopnjo pogajanj - ta bo šele prihodnje leto - je dobiti nadzor nad vzhodnim Jeruzalemom in doseči naselitev tisocev »vrnjenih« Palestincev, ki bi bistveno spremenili sliko židovske države. O tem, kaj se bo zgodilo potem, lahko le sanjajo. Po vsakem srečanju med Arafatom in Peresom Izrael odstopi del ozemlja Palestincem, jim preda del oblasti, enkrat na enem koncu Zahodnega brega drugič na drugem; scasoma bodo dobili Palestinci nadzor nad vsem ozemljem. Ob sklepu pogajanj bodo govorili o beguncih, židovskih naseljih, dokončni razmejitvi in palestinski državi.

Zakaj se za pogajanja zavzemajo Palestinci, je jasno. Kaj pa v zameno za vsako »vmesno« koncesijo dobijo Izraelci? Osnovni sporazum iz leta 1993 Izraelu v zameno za Gazo in Jeriho daje zagotovilo, da bo Palestinska osvobodilna organizacija iz svojega programa črtala zahteve po uničenju židovske države in se odpovedala terorističnim akcijam. Kljub zagotovitvi so teroristične akcije proti židovski državi cedalje pogostejše. Izraelci so v želji po miru - ki je povsem razumljiva - pripravljani sprejeti Arafatovo razlago, čes, da je premalo močan, da bi lahko res izpolnil dano obljubo.

Tako mu je bil med dosedanjimi »vmesnimi pogajanjmi« ponujen nadzor nad Kalkiljo, Dženino, Nablusom, Ramalo, Betlehemom, Turkarmom in vsemi pomembnimi mestni na Zahodnem bregu. Tudi v prihodnje bo se postavljali zahteve in od Izraela terjati umik z velikega dela naseljenega »državnega« ozemlja na Zahodnem bregu.

V zameno za kaj? Zunanji minister Peres je od Arafata dobil zagotovilo, da bo v dveh mesecih po prevzemu oblasti na Zahodnem bregu Palestinska osvobodilna organizacija iz svojega besedila izbrisala člen, ki zahteva uničenje Izraela.

Arafat je Peresu že drugič prodal isto obljubo! Prvic je zanjo dobil Gazo in Jeriho, tokrat Zahodni breg, naslednjic mu bo Peres zanjo odstopil Jeruzalem.

In prav tu se postavlja bistveno vprašanje: če naj Izrael odstopi Ploju Zahodni breg, po kakšni logiki se ga odpoveduje po koških - v zameno pa ne dobi ničesar?

Zakaj Izrael ne vztraja pri takojšnjem začetku dokončnih pogajanj? Na njihovi zadnji stopnji bo namreč Jeruzalem, najbolj cenjena židovska zemlja na svetu, odpisan. Če se bodo palestinski begunci lahko naseljevali v današnjem Izraelu, bo nekega dne prenehal obstojati, ne bo več meja med izraelsko in palestinsko državo, ki si bo počasi prisvajala ozemlja. Takšne ocene napovedujejo konec izraelski državi. Pa vendar se Izrael še naprej udeležuje »vmesnih pogajanj« in baranta s Plojem. Kaj bo pred začetkom končnih pogajanj, razen židovskih naselbin, ostalo Izraelu?

Vsak začetni pogajalec bi Izraelcem svetoval, naj začnejo zadnjo stopnjo pogajanj. Hočete obdržati Jeruzalem? Zanj ponudite Zahodni breg, če ste se mu že odpovedali, pa Palestincem ponudite polovico mesta, toliko, kolikor ga zdaj zahtevajo. Kaj boste lahko Palestincem ponudili, ko bodo zahtevali dovoljenje za vrnitev milijona beguncev?

Ce bi dosedanja pogajanja zagotovo prinesla mir, bi bilo razumljivo, da bi se Izrael odpovedal Zahodnemu bregu! Vendar pa ne za prazen nič! Le zato, da ohranja pri življenju »mirovni proces«? Ali pa zato, da bomo nekoč na trati pred Belo hišo spet spremljali slovesnost ob podpisu novega sporazuma.

Charles Krauthammer/WP

Japonski milijoni za sirske elektrarne

DAMASK (Reuter) - Na včerajšnjih pogovorih v Damasku sta se japonski premier Murajama in sirski predsednik Al-Asad dogovorila, da bo Japonska Siriji namenila posojilo v vrednosti 565 milijonov ameriških dolarjev. Sirija bo denar namenila za proizvodnjo električne energije, ki je porabi vsako leto več. Med drugim bodo zgradili dva termalna generatorja z zmogljivostjo šeststo megavatov. Japonska se je tokrat že tretjič odločila posoditi denar Siriji. Leta 1986 je odobrila Siriji posojilo v vrednosti 275, 2 milijona dolarjev, ki so jih porabili za gradnjo elektrarne, leta 1991 pa se 495 milijonov, prav tako za financiranje termoelektrarne. Al-Asad in Murajama sta se pogovarjala tudi o trgovinski menjavi med državama.

ŽRTVE ČERNOBILSKE KATASTROFE V IZRAELU

Židje rešujejo ogrožene brate

OLIVER EBERHARDT / DPA

KFAR CABAD - Njena hebrejsčina še šepa, zato se Tatjana s svojimi prijateljicami raje pogovarja v vsem skupnem materinem jeziku - rusčini. Te bolne židovske deklice so v Izrael pripeljali pred tremi meseci iz okolice Černobila, ki še vedno trpi za posledicami nesreče v jedrski elektrarni. Življenje v otroškem domu so začele s skupinskim ustvarjanjem: imele so nalogo izdelati »židovsko svetinjo«, patriarhov grob v Hebronu. O tem, da tu molijo tudi Muslimani, in da je grob njim prav tako svet kot Judom, se v domu sploh ne govori. Na podstavek iz lepenke so otroci z nerodnimi hebrejskimi crkami zapisali: »Ljubi svojega židovskega sodržavljana«. »Prav zaradi tega smo se lotili tega projekta,« pravi Jay Litvin. »Nikoli več se ne sme zgoditi, da bi se moral Žid bati za življenje - tudi takrat ne, ko gre za nevarnosti radioaktivnega sevanja.« Organizacija »Chabad's Children of Chernobyl« (Otroci Černobila) je od leta 1990 iz mest v bližini ukrajinskega reaktorja v Izrael prepeljala 1238 židovskih otrok v starosti od šest do osemnajst let, od katerih jih veliko trpi za težkimi posledicami eksplozije. Trenutno čaka na odhod še dva tisoč otrok. V vasi Kfar Cabad v bližini Tel Aviva so otroci deležni zdravniške

oskrbe, ucijo pa jih tudi o židovski kulturi: »Skrbimo za nemočne žrtve jedrskega pogroma,« pravi Litvin, zdravniški vodja projekta. Območje, na katerem se nahaja Černobil, ima visok odstotek židovskega prebivalstva. V Ukrajini in Belorusiji je pred razpadom Sovjetske zveze živel približno milijon Židov; ob prelomu stoletja pa naj bi jih bilo kar pet milijonov. Projekt so ustanovili z namenom zdravniško pomagati židovskim žrtvam nesreče, hkrati pa nameravajo na ta način olajšati izseljevanje Židov s teh območij.

»Organizacije ne bi nikoli ustanovili, če bi se katastrofa zgodila kje drugje,« odkrito priznava Litvin. »Tako pa verjetno predstavljamo edino organizacijo za pomoč žrtvam Černobila na svetu, ki za stalno evakuira ljudi s tega področja. Zgolj deset odstotkov otrok se je vrnilo v Ukrajino ali Belorusijo,« se dodaja Litvin. Vsi pravzaprav pričakujejo, da bodo scasoma prišli za otroci v Izrael tudi njihovi starši in tu začeli novo življenje. Do takrat pa za otroke skrbijo v Kfar Cabadu. Organizacija, katere glavni finančni vir so prostovoljni prispevki, plačuje stroške zdravniške oskrbe, varstva in solanja, kar znaša 15 tisoč dolarjev letno na otroka. »Vlada nas sicer zasipava z

odlicji, denarja pa od nje ne dobimo,« poudarja Litvin. Ko so jo maja pripeljali v Izrael, je 14-letna Tatjana trpela zaradi obolenja zleze scitnice, vendar pa se ji je stanje izboljšalo že nekaj tednov po prihodu, pravi moldavska zdravnica Masa Schwartzman, ki je zadolžena za zdravniško nego približno 300 otrok, starih od šest do osemnajst let, ki trenutno živijo v domu. »Vecina otrok ima oslabljen imunski sistem in trpi za obolenji grla ali oči,« pripoveduje zdravnica. Prepričana je, da je vzrok vseh težav pri otrocih povečana radioaktivna obremenitev, ki so ji bili izpostavljeni skoraj deset let. »Tako ko pridejo v Izrael, se jim stanje začne izboljševati. Nekaj čistega sadja in sveža zelenjava, pa se stvari že obrnejo na bolje,« meni Jay Litvin. »Telo se lahko znebi radioaktivnosti.« Decki in deklice morajo v Kfar Cabadu živeti z njim tujo kulturo, kajti projekt ne skrbi le za zdravstvene, temveč tudi za verske probleme. »V Sovjetski zvezi je bilo židovstvo prepovedano,« je dejal Litvin - le v redkih družinah so skrivoma ohranjali tradicijo. Tako se morajo dečki zdaj privaditi na to, da nosijo črno kapo, znak doslednega židovstva, otroci se morajo naučiti ceniti Sabbat in navaditi na jutranje in večerne molitve.

NOVICE

Topel sprejem za papeža

JOHANNESBURG (Reuter) - Včeraj so Južnoafričani pripravili topel sprejem papežu Janezu Pavlu II. To je v zadnjih sedmnaestih letih že njegov enajsti obisk v Afriki. Zadnjikrat je bil v Južnoafriški republiki pred šestimi leti. Ob njegovi navadi, da pri prihodu najprej poljubi prst, so ga tokrat v lepem sončnem vremenu s košaro napolnjeno s prstjo pričakali stiri mladenici, ki so s po enim predstavnikom belcev, crncev, mesancev in Azijcev predstavljali »mavrični narod«. Ob prihodu naj bi ga pozdravil tudi Nelson Mandela. Osrednji dogodek njegovega obiska bo nedeljska masa v Johannesburgu, na kateri pričakujejo 400 tisoč ljudi. To bo najbrž najštevilnejše srečanje kdajkoli, in sicer v državi, v kateri delez rimokatolikov znaša približno devet odstotkov prebivalstva, ki steje skupno 40 milijonov. Pozneje bo papež predsedoval na zaključnem srečanju afriške skofovske konference, ki se je začela aprila v Rimu. Na njej so sprejeli obsirni dokument, ki obravnava položaj Cerkve v Afriki.

Rusi raketirali čečenske vasi

MOSKVA (Reuter) - Čečenski uporniki so obtožili rusko vojsko, da je včeraj vnovič napadla čečenske vasi in tako krsila dogovor o prekinitvi spopadov. »Rusi so iz helikopterev več kot uro in pol raketirali nase vasi,« je po telefonu sporočil čečenski minister za informiranje Movladi Udugov in dodal, da je Moskva krsila premirje ter da kljub julija podpisanemu sporazumu nadaljuje z vojaškimi operacijami v Ceceniji. Obvestil o morebitnih napadih ruski viri niso hoteli potrditi. Obe sprti strani sta se v sredo dogovorili, da bodo Ceceni do 20. septembra izročili svoje težko orožje. Doslej so predali le 1250 kosov orožja - od 50 do 80 tisoč pa ga še morajo. Počasnost pri predajanju orožja Ceceni utemeljujejo s prekomerno navzočnostjo ruskih enot v pokrajini.

Nagrada Federica Fellinija Kusturici

RIM (AFP) - Nagrada Federica Fellinija, ki se vsako leto podeljuje v spomin na slavnega italijanskega ustvarjalca filmov, bo letos dodeljena bosanskemu režiserju Emirju Kusturici. Nagrado bo Kusturica prejel ob koncu filmskega festivala, ki bo v Riminiju potekal od 25. septembra do 1. oktobra. Kusturica, ki je na prejšnjem filmskem festivalu v francoskem Cannesu prejel zlato palmo za film Podzemlje, je filmskemu občinstvu znan tudi po filmih Oče na službeni poti, Drevo za obešanje, in se zlasti po njegovi najpomembnejši veliki produkciji - filmu Arizona dream.

MALAIZIJA / PADEC POTNIŠKEGA FOKKERJA

Še vedno nepojasnjeni vzroki petkove nesreče

TAWAU - Vzroki petkove letalske nesreče malaizijskega fokkerja v Tawauu se ni so znane, dokončno pa je število smrtnih žrtev, ki jih je sedaj 34. Devetnajst ljudi je bilo v padcu letala hudo ranjenih.

Na kraju nesreče policija se vedno isče (slika zgoraj) morebitne elemente, ki bi pripomogli k ugotovitvi vzrokov za nesrečo. Njeno delo ni lahko, saj je po padcu ogenj uničil ne samo letalo, temveč tudi borne barake, na katere je padlo. Hudo prizadeti so tudi prebivalci le-teh (na sliki spodaj), ki so ostali brez strehe nad glavo, v nekaterih primerih pa so imeli tudi žrtve v družini.

AVSTRIJA / OD SREDE LETA 1996

Splošna cestnina na vseh avtocestah

Od leta 1997 elektronski Road-pricing

DUNAJ - Politicna odločitev je padla - voznja na avstrijskih avtomobilskih in hitrih cestah ne bo več brezplačna! Od srede prihodnjega leta bodo za voznjo na teh cestah pobirali generalno cestnino. Vsak osebni avtomobil in tudi tovornjaki bodo morali imeti posebno vinjeto (nalepko), nova ureditev pa bo veljala tako za avstrijska vozila kot tudi za inozemska.

Vinjeta z enoletno veljavnostjo bo stala 390 silingov, na voljo - se posebej za tujce - pa bo tudi sezonska vinjeta za 250 silingov. Generalna cestnina za tovornjake do 7,5 ton pa bo stala 5.000 silingov, do dvanajst ton 13.000 silingov, nad dvanajst ton pa 34.000 silingov.

Iz ministrstva za promet na Dunaju je bilo nadalje poudarjeno, da se režim na avtocestnih odsekih, na katerih pobirajo že zdaj cestnino, ne bo spremenil. Skratka, na turski avtoce-

sti med Salzburgom in Korosko bo trebe dodatno placati, prav tako na Arlbergu in na avtocesti čez Brenner.

Minister za promet Klima je nadalje napovedal, da bo Avstrija po vsej verjetnosti že leta 1997 uvedla tudi elektronsko obračunavanje cestnine, t.i. Road-Pricing, za državno blagajno pa da bo uvedba generalne cestnine oz. kasneje Road-Pricinga prineslo dodatnih dohodkov v visini najmanj dve milijarde silingov letno.

Uvedbo generalne cestnine za avtomobilske in hitre ceste v Avstriji sredi leta 1996 zagovarjata obe vladni stranki (socialdemokrati in ljudska stranka), opozicija pa se je izrekla proti. Negativno stališče do uvedbe generalne cestnine pa sta zavzeli tudi obe osrednji avtomobilski organizaciji ÖAMTC in ARBÖ, čes da gre za sanacijo državne blagajne na račun avtomobilistov.

Ivan Lukan

INDIJA / POMEMBNO ODKRITJE TAMKAJŠNJIH ZNANSTVENIKOV

Lažje ugotavljanje Aidsa

DELHI - Virus Aidsa je epidemija stoletja, ki povzroča velike težave zdravstvenim sistemom večine držav. V revnejših državah je problem še večji, glede na to, da zdravniki oziroma bolnišnice v večini primerov nimajo niti najnujnejše opreme za preprečevanje, diagnostiko in zdravljenje te bolezni.

Indijski znanstveniki so pred nedavnim izdelali preprost postopek za iskanje virusa v krvi. Potrebna sta samo kapljica krvi in poseben kemični reagent. Postopek bi torej lahko postal poceni sredstvo za boj proti smrtni bolezni, se zlasti v revnih državah, kjer si morajo zdravstveni delavci pomagati z res bomo opremo. V Indiji bi na primer med drugim omogočil pregledovanje zalag krvi v bankah krvi, kar bi seveda pomagalo preprečevati širjenje okužbe. Danes v mnogih od več kot tisočih indijskih bankah krvi ne pregledujejo krvi zaradi pomanjkljive opreme.

Izidi preiskav, ki so jih izvedli po postopku, ki so ga izdelali biokemiki z univerze v Delhiju, so bili 99-odstotno točni, vendar bodo znanstveniki testirali vsaj 2.000 vzorcev krvi preden bodo odločili, ali bodo ta postopek dejansko uvedli. V Indiji so vest o novem testu sprejeli s precejšnjim odobravanjem, saj je velika prednost postopka v tem, da je zelo nagen in preprost. Sedanji testi za iskanje virusov HIV-1 in HIV-2 uporabljajo posebno centrifugo in opremo, za katero je nujen električni tok, ki pa ga v nekaterih predelih sveta sploh nimajo.

Izidi preiskav, ki so jih izvedli po postopku, ki so ga izdelali biokemiki z univerze v Delhiju, so bili 99-odstotno točni, vendar bodo znanstveniki testirali vsaj 2.000 vzorcev krvi preden bodo odločili, ali bodo ta postopek dejansko uvedli. V Indiji so vest o novem testu sprejeli s precejšnjim odobravanjem, saj je velika prednost postopka v tem, da je zelo nagen in preprost. Sedanji testi za iskanje virusov HIV-1 in HIV-2 uporabljajo posebno centrifugo in opremo, za katero je nujen električni tok, ki pa ga v nekaterih predelih sveta sploh nimajo.

FRANCIJA / ZANIMIVOSTI

Zabavišče Eurodisney postaja poslovno uspešno

PARIZ - Z nogami teptati lunina tla je bil privilegij redkih, ogledati si lunine kamenine pa bo odslej dostopno vsakomur, ki bo do novembra obiskal Discoveryland v zabavišču Eurodisney pri Parizu. Resnici na ljubo, v vesoljskem oddelku zabavišča je na ogled le ena kamenina, ki je hranjena v mali stekleni piramidi.

Discoveryland pa je prava paša za oči, saj tu razkazujejo predmete, ki so jih rabili v ameriških in sovjetskih vesoljskih misijah. Razstavljeni so tudi modeli ameriškega lunarnega modula misij Apolla, kapsula Mercury, model francosko-evropske rakete Ariane in celo model nekdanje ruske vesoljske postaje Mir.

Ze sedaj pa si lahko obiskovalci privosijo novost, ki je osvojila turiste, saj si jo dnevno ogleda kar 34 tisoč ljudi. To je tako imenovani Space Mountain, znanstveno fantastični prikaz poleta z Zemlje na Luno. V bistvu je to tehnološka transpozicija prvega potovanja na Luno, kot si ga je omislil pisatelj Jules Verne. Obiskovalci se vsedejo v vesoljsko granato, ki jo »izstrelijo« z ogljusljivim gromom,

tako da v dveh sekundah in s hitrostjo 70 kilometrov zapusti topovsko cev na vrhu hriba. Tu se v navidezno breztežnostnem stanju obiskovalci znajdejo med planeti, asteroidi in kometami.

Predsednik Eurodisneyja Philippe Bourguignon je zadovoljen, saj je zabavišče v trimesečju maj-avgust prvič zaključilo svoje poslovanje s pribitkom. Nic čudnega torej, da ima Bourguignon nove nacrte. Tako si zeli uresničitev klasičnega italijanskega trga kot je rimski Trg Navona, kjer bi obiskovalcem pričarali »pristo italijansko vzdušje«. Od predvidenih 2 tisoč hektarjev so do sedaj pozidali le 400 hektarjev, tako da jih čaka se ogromno dela. Predsednik Eurodisneyja je tako napovedal uresničitev novih osmih kinodvoran, se eno kongresno dvorano, trgovski center in več restavracij.

Eurodisney je torej postal prava turistična atrakcija, ki se ob začasnih neuspehih prepričljivo uveljavlja in bo nedvomno postal nekaj več kot navadno zabavišče v amerškem slogu.

Množični poboji v 20. stoletju

Nedeljske teme

SLOVENIJA IN MANJŠINA

S stvarnostjo v času suhih krav

BOJAN BREZIGAR

Predlog slovenskega zunanjega ministra Zorana Thalerja, da bi v nadaljevanju slovensko-italijanskih pogovorov ločili vprašanje nepremicnin od problematike zaščite slovenske manjšine v Italiji, je že dober teden dni v ospredju pozornosti naše javnosti. O tem predlogu si znotraj slovenske manjšine mnenja niso edina, ampak obstajata dve različni tolmačenji. Eni (SKGZ in levicarske stranke) s tem predlogom soglasajo, drugi (SSO in SSK) imajo o njem pomisleke. Taka so bila stališča na srečanju v Strunjanu in taka stališča izhajajo tudi iz tiskovnih poročil tistih komponent slovenske manjšine, ki so imele za potrebno, da tudi sicer obrazložijo svoje mnenje. Enotnosti torej, kot kaže, ni, in tudi ni naš namen in se manj nasa naloga, da bi izdelovali take ali drugačne kompromisne predloge.

Lahko pa - in to je naša naloga - poskusimo najprej ugotoviti, za kaj gre, in nato obrazložiti predloge in morebitne posledice, ki bi jih od teh predlogov imela Slovenija oziroma naša manjšina.

Ugotovitev, za kaj gre, je pravzaprav dokaj enostavna zadeva. Pogajanja med Slovenijo in Italijo so zasla v slepo ulico. Po prvem zagonu po sestavi Dinijeve vlade sedaj vse kaže, da se Agnelljevi nikamor ne mudi in da ji to stanje negotovosti pravzaprav prija. Čeprav nekatere stranke koalicije, ki podpira Dinija, silijo v rešitev spora okoli nepremicnin optantov, ministrica čaka. Da je tako, potrjuje tudi dejstvo, da do srečanja pooblaščenec obeh vlad, ki bi se morala po predlogu Slovenije sestati že 5. septembra, ni prislo, in da italijansko zunanje ministrstvo se ni sporočilo datuma tega sestanka. Skratka, prevladuje vtis, da je po dvanajstih sestankih pooblaščenec prislo do zatisja in da iz Farnesine ni znakov o pravi volji, da bi se tek pogajanj uspešno končal.

Minister Thaler je prejšnji teden povedal, da Slovenija ni pripravljena v

nedogled zavlačevati s pogajanjem; zato je slovenska vlada posredovala Italiji nove predloge, ki spreminjajo dosedanje osnove sporazumevanja med sosednjima državama. Z zelo enostavnimi besedami lahko recemo, da je Slovenija predlagala ločitev dveh osrednjih tem, ki sta se sporni, to je nepremicnin optantov in zaščite manjšine. To je naredila z utemeljitvijo, da gre za dve popolnoma različni vprašanji in da ni mogoče z resitvijo enega pogojevati rešitev drugega. Italija na ta predlog se ni odgovorila.

Po Thalerjevem predlogu naj bi torej sedaj predstavništvi obeh zunanjih ministrstev ločeno razpravljali o dveh dokumentih. Pri tem je za manjšino seveda zanimiv predvsem izid pogajanj o manjšinski zaščiti in takoj lahko povemo, da bi pozitiven izid teh pogajanj, ki bi obenem izpolnil pričakovanja naše manjšine, seveda z veseljem pozdravili in prav zaradi tega tej hipotezi ne bomo v tem razmišljanju namenili več prostora.

Ostanimo torej raje pri - poznavajoč italijansko politiko - verjetnejši možnosti, da Italija ne bo pristala na sporazum o zaščiti slovenske manjšine, kakrsnega zeli Slovenija, oziroma da slovenska vlada ne bo mogla pristati na morebitne minimalne ponudbe, ki bi po kalu-

pu Maccanicovega osnutka lahko prisle iz Rima.

Ce tega sporazuma torej ne bo, obstajata se dve možnosti. Prva je, da Slovenija in Italija dosežeta sporazum o nepremicninah; druga, da sporazuma o nepremicninah ne moreta doseči. Naj nam bo tu dovoljeno oceniti, da bo vsaj kratkoročno verjetno obstajala druga hipoteza, saj nič ne kaže, da bi obstajala v slovenskem državnem zboru v tem trenutku kakrs-

nakoli politična večina, ki bi se leto dni pred volitvami postavila napadom opozicije, ki bi ob sporazumu o nepremicninah seveda ne izostali.

Vendar kljub temu ostani- mo pri prvi hipotezi, to je, da Slovenija in Italija dosežeta sporazum o nepremicninah, ne pa sporazuma o manjšini. To bi pomenilo, da Italija ne bi več postavljala Sloveniji ovir pri vstopanju v Evropsko zvezo. Prav to vstopanje pa je se

zadnji pogoj, da se Slovenija umesti v Evropi na mesto, ki ji, glede na njeno geopolitično lego in gospodarsko razvitenost, dejansko pripada. Z drugimi besedami, to pomeni, da bo Slovenija enakovredna drugim evropskim državam, torej politično pomembnejša in močnejša, ter bo lahko tedaj tako v odnosu z Italijo kot tudi na mednarodnih forumih odločnejše in učinkoviteje postavljala svoje zahteve v zvezi z zaščito manjšin. Skratka, tudi interes naše manjšine je, da ima za seboj mednarodno priznano državno, polnopravno članico Evropske zveze. Poleg tega so urejeni odnosi med Slovenijo in Italijo tudi v interesu slovenske manjšine, kajti na lastni kozi smo že nestetokrat preizkusili, kako negativno vpliva na slovensko manjšino v Italiji vsak mednarodni spor med državama, na katerih meji živimo.

Preidimo sedaj k verjetnejši hipotezi, da namreč Italija in Slovenija ne bosta dosegli sporazuma o nepremicninah. Ko bi ostali tematika nepremicnin in manjšinska zaščita združeni v enem samem besedilu, bi v tem primeru pomanjkanje sporazuma nedvo-

mno negativno vplivalo na stanje slovenske manjšine v Italiji. Videli smo že, kako zna italijanska politika izkoristiti vse vzvode oblasti za pritisk na našo manjšino. V zadnjih dveh letih smo bili prica skrajno napetim stališčem v zvezi s financiranjem naših kulturnih dejavnosti, poleg tega pa smo občutili pritisk na naše bančne zavode, ki so mnogo večji od pritiskov na italijanske banke. Zato je ločitev teh dveh tematik pametna poteza predvsem za primer, da sporazuma o nepremicninah ne bi bilo. Ker v sporu o dokumentu, ki naj bi ga sprejeli, manjšinske problematike ne bo, ostajajo Sloveniji proste roke za druge poti za zagotovitev cim sirše zaščite manjšine, ne da bi mogla italijanska stran to orožje uporabiti za pritisk na Ljubljano v zvezi z nepremicninami.

Ali je vse to fantapolitika? Ne, to so samo hipoteze o tem, kaj se zgodi v raznih primerih razvoja meddržavnih odnosov. Vendar so te hipoteze osnovane na realnem stanju in na poznavanju razmer v Rimu in v Ljubljani. Seveda, v manjšini bi bili vsi zelo srečni, ko bi prislo do dobrega sporazuma, ki bi dejansko zaščitil slovensko manjšino in ji dal ne samo notranjepolitično, ampak tudi mednarodno kritje. Vendar sedaj pogojev za tak sporazum očitno ni. V politiki pa je sanjarjenje neucinkovito, saj je treba sprejeti stvarnost tako, kakršna je. Danes je Slovenija na mednarodni ravni dejansko v podrejenem stanju in, če si prizadeva, da dvigne svoj status na enako raven kot Italija, to ne bo samo njena korist, ampak tudi korist manjšine in nedvomno boljša osnova za pogovaranja o vsem, tudi o vprašanjih manjšinske zaščite. Zato je v tem trenutku tudi interes manjšine, da stvarno gleda na dogajanja in v tem prehodnem času poskrbi predvsem za ohranitev tega, kar ima, vse dokler ne mine čas suhih krav, v katerem očitno živimo.

..

52. BENEŠKI FILMSKI FESTIVAL

Dvojni obraz in razdvojena duša letošnje izvedbe

52. Beneška filmska Mostra se je začela z oporečnim znamenjem, ko so se ob filmu »Crimson Tide« Tonya Scotta v beneški laguni filmarji in »sokrivci« italijanske mornarice sli vojne igre, medtem ko se je nedaleč dogajala preveč resna vojna, v katero so bila zapletena ista bojna sredstva, ki so v škodo postenemu festivalu služila brezbriznemu spektaklu. Ista razstava pa se je sklenila v Benetkah z nasprotnim znamenjem: končni večer, ko se pod televizijskimi zarometi in s pospešenim tempom zaradi neposrednega tv-oddajanja nerodno delijo nagrade, je bil posvečen prebivalcem Sarajeva. Solidarnostna pobuda organizatorjev je dolocila, da bo njim slava vsota denarja, prejetega za vstopnino v »Salo grande«. Pacifistična kampanja na Mostri pa je dosegla visek, ko so oder naskočili mirovniki Greenpeacea v fraku in s transparenti in je občinstvo spregledalo zaslužnega prisleca, Nemca Georga Goetza, nagrajenega za najboljšo mosko glavno vlogo, in z vzkliki in bučnim ploskanjem aklamiralo odgnane pristase mirovnega gibanja, ki se znajo odlično in prebrisano okoriscati s televizijskimi reflektorji. Televizija! Bila je pravi protagonist letošnje Mostre, prirejene v jubilejnem letu stoletnice filma. Sa se ve, da je uspešnost festivala vezana na dobrohotnost močnih medijev. Na forumih, ki jih televizija ni prenašala, pa so filmarji zatrjevali, da čaka film svetla bodočnost, ker so ljudje naveličani izolacije in asocialnosti, v kateri televizija sili. Zaradi njenega neprekinjenega monitoriranja pa ni mogel biti festival drugačen: na avtorsko blago je mali ekran rad pozabljal in vencial ameriske pojave in njihovo mondeno »prikhu«. Če je bila lanska Mostra skopa z ameriskimi filmi, je potekala letošnja v očitnem ameriskem slogu: filmi so odgovarjali vsem standardom ameriških žanrov, nezadržno pa so zrasi v površinskih razsežnostih, ne pa v globinski smeri. Zlati lev za kariero pa je šel Američanoma Martinu Scorseseju, bojevniku za avtorski film in nasprotniku efektnih prenasalcev idejnega vakuumu, in Woodydu Allenu, ki ga domača publika prezira. Ameriška filma v tekmovalni sekciji pa je zirja popolnoma prezrla: film Seana Penna po pravici, »Clockers« Spikea Lejeja pa krivico. Ni torej cudno, da ameriški producenti preprečujejo lastnim filmom uvrstitev v konkurenco in se »zadovoljujejo« z brezplačno promocijo

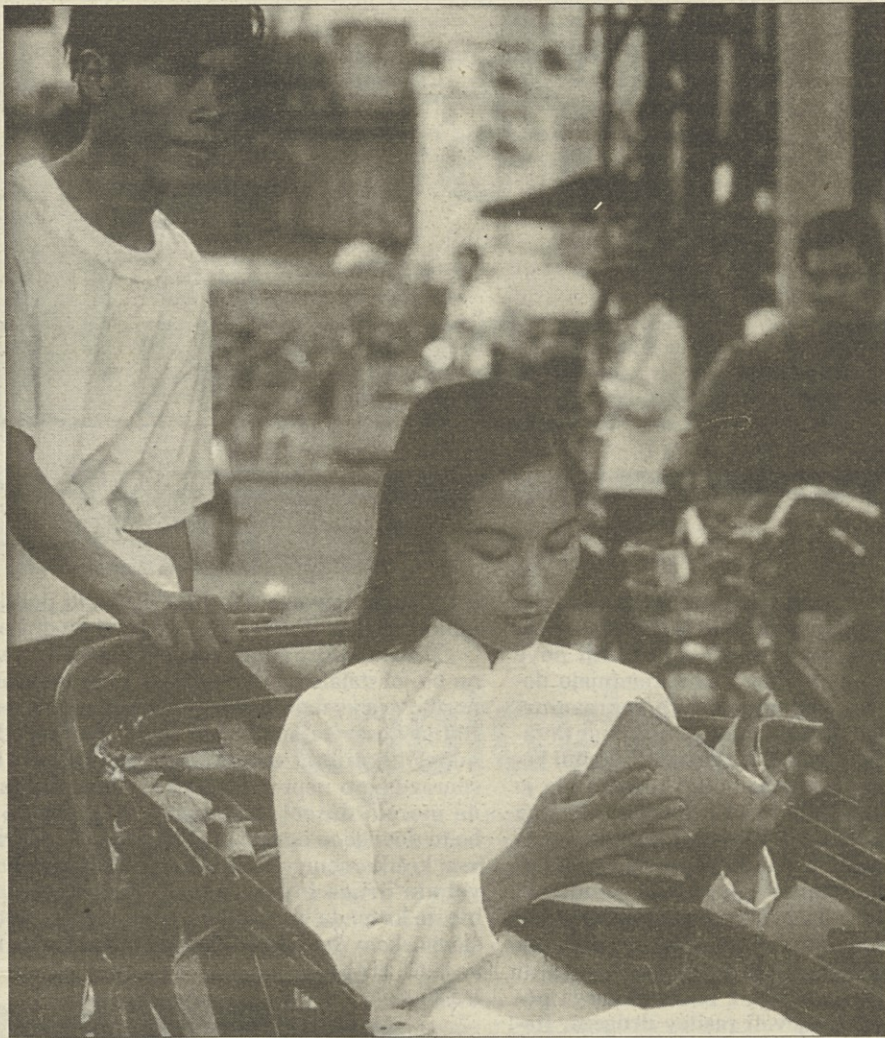
za filme, ki sedaj vstopajo v najbolj profitno filmsko sezono (od oktobra do januarja).

Kaj pa o pravem Zlatem levu? Film »Xichio / Cyclo« (na sliki prizor iz tega filma) je morda edina spica v izboru povprečnih in »skoro lepih« filmov: kriteriji za predhodno selekcijo pa ostajajo vsekakor mračni in nerazumljivi. Vietnamski film zlahki dovršena fotografija in simbolična uporaba barv: pripoved in slog priklicujeta na misel kvalitete odličnih del iz tradicionalne filmske zakladnice, predvsem italijanskega neorealizma (»Združil sem Tatove koles De Sice s Taxi Driverjem Scorseseja«, tako režiser o filmu). Film zna o njih samostojno razmislicati, poustvarjati in posredovati močno idejo in osebnostno sintezo. To je seveda dragocena lastnost. Mladi režiser Tran Anh Hung je izdelal portret obsedene družbe v povojnem Vietnamu; od tod iste motivacije, ki so navdihnile italijanske neorealiste.

Neorealistična ni avtorjeva tehnika (zaustavljanje na dragocenih detajlih in počasnost kazeta tudi na orientalni značaj), temveč pristop njegovega pogleda. Prek njega enostavno razgalja stvari in dogajanje na ulici, brez natolcevanja in kincenja: življenjske težave družbe silijo filmove mlade protagoniste k naporu, da bi si pripravili drugačno usodo: toda za življenjski preobrat nimajo osnove, ker je preteklost pouzila 20-letna vojna. Na čem utemeljiti novo? Voznik riksoja, preimenovan v Cycloja, se končno mora vrniti na kolo, s katerim poganja svoj revni vozicek. V filmu, ki ne ponuja enostavnih moralnih napotkov in vsi so naenkrat žrtve in krvniki, ni prizanešeno le uvoženemu konsumizmu ameriskega tipa.

Mostra je imela dvojen obraz: televizijskemu občinstvu je ponujala ameriško blago, filmskemu pa izdelke z nasprotnim predznakom. Zarisovala je predvsem lastno kulturno geografijo, v kateri sobivajo in se vzajemno vplivajo zelo oddaljena filmska izkustva. Ob priložnosti stoletnice filma pa sta se Mostra in Bienala oddolžila zaslužnim sooblikovalcem italijanske kinematografije, ki je navdihovala toliko domačih in tujih, danes hvaležnih avtorjev, zlasti z zgledi svoje zlate dobe neorealizma. Spomin nanj se je letos javljal kot vztrajen leitmotiv v spominih, podobah in besedah.

ID

Današnji svet zahteva vizualno opismenjevanje

Sto let gibljevih slik je očitno prepricalo prisotne, da živimo v času vizualne in ne samo besedne komunikacije. Imparare le immagini / Razumevanje jezika podob ali Audiovizualna vzgoja kot demokratična garancija mentalne higiene novih generacij je bil naslov mednarodnega srečanja, ki sta ga organizirala Beneški filmski festival in Svetovna zveza filmskih avtorjev, pod pokroviteljstvom vlade in v sodelovanju z ministrstvom za solstvo. Simpozij je bil v četrtek, 7. septembra v dvorani Visconti hotela Des Bains na Lidu. Današnji svet zahteva vizualno opismenjevanje, ki pa ga zal tradicionalna sola, ki se vedno temelji izključno na besedi, ne posreduje. Prepričljive so bile besede režiserja Wima Wendersa: »V svetu, ki bo zgrajen na podobah, se nam lahko zgodi, da se bomo morali spopadati z vizualnim analfabetizmom, kar pomeni lahko le nekulturnost in s tem nasilje. Vizualno nepismeni bodo prve žrtve bodočih vojn, ki se bodo bojevale na vizualnem polju. Mlade moramo vizualno opismeniti, saj bomo tako največ prispevali k miru v svetu«. Solske generacije so danes deležne dvojne vzgoje, tiste uradne solske, ki jo večkrat odklanjajo, in tiste pred televizijskim sprejemnikom, ki se ji prepuščajo. Ta tako imenovani TV menu je sicer vabljen, vendar največkrat nekvalliten, brez tistih življenjskih kalorij, ki mlademu človeku omogočajo polno in ustvarjalno življenje; nasprotno, vodijo ga v apatičnost, k nekritičnemu sprejemanju ponujenega, v odtujenost.

Provokativne so bile besede režiserja Ettorea Scole, ki je opozoril na shizofrenost italijanskega solstva razprtega med dobrimi nameni in samoobtoževanjem, uspešnega v zatiranju ustvarjalnosti in fantazije mladih: »Po analogiji bi se k obveznemu tujemu jeziku moral pridružiti tudi vizualni, kajti kateri jezik je našim otrokom bolj tuj od le tega.«

Besede Wendersa in Scole so bile gotovo najbolj »poetične«, toda slisali smo se veliko drugih mnenj, pripomb in konkretnih predlogov, ki so jih izustili predsta-

vniki najvišjih italijanskih in evropskih institucij.

Minister za solstvo Giancarlo Lombardi je potem, ko je pohvalil kvaliteto italijanskega solstva, ki mu sloves kazijo neodgovorni novinarji, poudaril predvsem neodložljivo potrebo po izobraževanju novih kadrov za novi solski predmet; le ta naj ne bo vključen v sklop izvensolskih dejavnosti in s tem potistnjen na rob solskega dogajanja, ampak naj film celostno poseže v vzgojni proces. Pomembna je njegova izjava o 700 milijardah lir namenjenih za dodatno izobraževanje docentov. Ob tem je bila bistvena zahteva filmarjev, naj novi predmet ne postane spet domena vsesplošno uporabljivih profesorjev jezika in književnosti, ampak naj univerza poskrbi za nov ustrezni strokovni profil pedagoga vizualne vzgoje, saj v tem trenutku v Italiji ne obstaja nobena katedra multimedialne didaktike.

Minister za znanost in raziskovanje Salvini je poudaril, da je prav vizualni medij tisti, ki lahko najbolj nazorno in prepričljivo predstavi in pojasni se tako zahtevne učne vsebine, predvsem tiste, ki jih ogrožajo zakoreninjene predsodki, vendar se ga premalo poslužujemo v te namene. Na nevarnost »jurske sole« je opozorila Luciana Castellina, predsednica komisije za kulturo pri Evropskem parlamentu. »Naša sola vzdržuje pri življenju mite, ki so mladim oddaljeni. Naredili smo napako, da smo pisano besedo ohranili kot center znanja.«

Prisotni so si bili vsekakor edini, da vizualna vzgoja ne more biti več prepuščena le osebnim iniciativam navdušenih profesorjev in niti ni mogoče dopustiti, da bodo vzgojo mladih prevzeli zasebniki, oziroma spretni manipulatorji s sliko. Zanimivo je bilo vabilo mladega režiserja Daniela Lucchettija, ki predlaga, da bi se filmski ustvarjalci organizirali v nekakšno civilno službo z obvezo, da preživijo dva tedna na leto na solah in podarijo mladim svoje filmske izkušnje. Pricakujemo jih.

NV

UMAC

Filmsko razsodišče

Letošnja Mostra je dala na svet obljubljenega in močno pričakovanega novorojenčka: to je Mednarodno visoko razsodišče za svobodo filmskega in audiovizualnega izražanja, ki mu je roditelj Svetovno združenje filmskih avtorjev (-UMAC), osnovano na Lidu leta 1993 po zašlugi Gilla Pontecorva. Njegova utemeljitev, je dogodek, ki bo zaznamoval sirse obdobje in prostor. Vest je glasno odjeknila, saj je paleta petnajstih imenovanih sodnikov (med njimi Costa Gavras, Edgar Morin, George Semprun, Ettore Scola, Umberto Eco, Gabriel Garcia Marquez, Andrzej Wajda, Gillo Pontecorvo) najboljšo jamstvo, da bo njihovemu nastopu uspevalo mobilizirati množice in pritegovati na svojo stran javno mnenje ter učinkovito pritisniti na zakonodajalca in vlade. To je namen Razsodišča in njegov edini način izvajanja oblasti. Prihodnji zbor UMAC-a bo spomladi 1996 v Barceloni ali na pariskem sedežu UNESCO, sklepal o razširitvi članstva. Ze izvoljenim naj bi se tedaj pridružila se zvencea imena: Martin Scorsese, Carlo Rubbia, Rita Levi Montalcino (bo prva in edina ženska v komisiji) in Elie Wiesel. Naj ves kulturni svet - ne samo filmski - prispeva k odzivanju na nujnost zascite filmskega in audiovizualnega avtorstva! Prva bitka bo ciljala na vzpostavitev pravnih norm, ki naj obvarujejo pravice atorjev glede na spremenjene nacine komunikacije zaradi informatizacije in telematike. Viribus unitis je torej edina formula, s katero se morejo avtorji zoperstaviti izkoriščanjem in kršitvam, da jim ne bo v bližnji prihodnosti odvzeta osnovna pravica izjavljati se za edine avtorje svojih del. Martin Scorsese je v Benetkah pozval evropske filmarje, naj priskocijo na pomoč ameriskim avtorjem pri zahtevi po zasciti njihovih moralnih pravic, ki se jim dela posebno huda krivica (v ZDA ima »ius vitae et necis« nad filmom producent). Ucinkom poslabšanja ameriskega stanja bi Evropa seveda ne mogla ubežati.

ID

Televizija vse bolj vsiljiva

Film in televizija, tekme ali prijatelja? Ze nekaj let smo na festivalu v Benetkah vajeni masovne in masovne prisotnosti televizij, ki so se letos kar utaborile pred filmsko palaco in Casinojem in oddajale v nedogled: RAI, Fininvestove mreže, Telepiù, Odeon in se vse ostale. Televizijska postaja Videomusic (pravkar jo je kupil veliki filmski producent Cecchi Gori) je z velikega odra oddajala koncerte v živo. Informacije in slike so se pretakale tudi na planetarni informatični mreži Internet, tako da je sprememni dogajanju na Mostri zavzeti gledalec lahko bolje sledil po televizijskem ali računalniškem zaslonu, kot ce bi bil fizično prisoten na Lidu. Filmi v festivalski selekciji so zaekrat edino blago, ki se le-

vizija direktno se ni polastila; bili so zato dragocen privilegij prisotnih udeležencev. A do kdaj?

Ce ne moremo mimo dejstva, da je festival velika priložnost srečanj, poslovnih stikov, si ze lahko predstavljamo, da bi se podobne festivalske priložnosti odvijale tudi »daljinsko«. Sama distribucija filma bo verjetno z nastopom visoke definicije slike v televizijski tehnologiji doživela veliko revolucijo, tudi film bo optično podlago najverjetneje zamenjal z elektronsko in njegova distribucija po teritoriju ne bo več vezana na zamudno prenašanje težkih filmskih kolotov.

Na Mostri smo bili letos priča dogodku, ki označuje potenciale novih tehnologij. Sedmega septembra je bila v dvorani

ni Volpi predstavljena izbranemu občinstvu restavrirana kopija De Sicovega filma Umberto D, spotakljiva mojstrovina italijanskega neorealizma o bedi upokojenca. Istocasno se je projekcija oddajala prek satelita v Pariz, kjer so jo predvajali v digitalni kopiji visoke definicije. Danes Pariz, jutri Ljubljana, cez teden dni Steverjan. Vsak bo lahko festivalskim filmom sledil od doma. Na sprehajališču od najiminitnejšega hotela Excelsior, kjer so nastanjeni najiminitnejši gosti in najpeticnejši obiskovalci, tja do hotela Des Bains, v katerem je Visconti posnel Smrt v Benetkah - nikogar. Filmska palača pa telematski informacijski center za prenos podatkov na daljavo?

AD

52. BENEŠKI FILMSKI FESTIVAL

Dvajset let po smrti Pasolini še vedno vznemirja in razdvaja

FILM

Ob dvajseti obletnici njegove smrti je Pier Paolo Pasolini še vedno razvodno ime italijanskega filma in kulture, in zaradi aktualnosti njegovih pogledov ni še postavljen med inertne »klasičke«. Njegova neobčajna eksistenca in nasilna smrt še danes vznemirjata. Zato je tudi film Pasolini, delitto italiano režiserja Marca Tullia Giordana, ki ga je predstavila tekmovalna sekcija, imel velik odziv in je prejel zlato medaljo predsednika senata za družbeni napredek in solidarnost.

Pesnik, pisatelj in polemist, rojen v Bologni leta 1922, je preživel mladost v furlanski Casarsi in se je začel ukvarjati s filmom konec petdesetih let. Prvi film, Accattone, je posnel leta 1961. Sploh pa je bil s svojo močno osebnostjo in, predvsem v zadnjih letih, z objavljanjem kritičnih misli tudi na straneh meščanskega Corriere della sera, eden najbolj ostrih, kritičnih analistov italijanske družbe in kulture. Bil je tudi veliki umetnik in, kot pravi njegov prijatelj, slikar Giuseppe Zigaina, je »ustvaril« tudi sam svojo smrt, opisal jo je v spisu Petrolino, »organiziral« jo je kot

poslednje uresničenje lastnega umetniškega stremljenja. Pasolinija je ubil Pino Pelosi, ubil ga je sistem moči, proti kateremu se je boril, ubil ga je Pasolini sam.

Ob dvajseti obletnici njegove zagonetne smrti na plaži v Ostii, se mu oddoljuje tudi Furlanija, ki je pripravila vrsto pobud: občina Casarsa je odprla spominsko hišo, v Villi Manin sta pordenonska pokrajina in dezela FJK organizirala razstavo z naslovom Pier Paolo Pasolini. Dai Campi Del Friuli, ki vključuje tudi gledališke prireditve; združenje Cinemazero iz Pordenona je v sodelovanju z občinsko upravo v Gradezu sestavilo zanimivo revijo filma 100 Anni di Cinema. Da Lumiere a Pasolini, od 4. do 10. septembra.

Več dejstev veže Pasolinija na gradsko laguno. Pasolini je leta 1969 posnel v gradski laguni nekaj sekvenec filma Medea, v katerem igra izjemno glavno vlogo Maria Callas (na sliki). Pasolinijeva prisotnost v gradski laguni je rodila pobudo Settimane Internazionali del Cinema di Grado, ki je bila alternativa beneškemu festivalu v letih kontestacije. Pasolini sam je dal svojo pomoč in pokrovi-

teljstvo, da je lahko manifestacija dosegla mednarodni odmev. Predstavlja je prestizno os, okoli katere se je v treh intenzivnih letih, 1970, 1971, 1972, sestavila zanimiva skupina kulturnih organizatorjev, filmskih kritikov in intelektualcev. Program Tedna je črpal iz zgodovine filma, predvsem iz nemega obdobja, in Gradez je zato iz-

hodiščno jedro, iz katerega so vzklili mednarodno priznani Dnevi nemega filma v Pordenonu.

Film Marca Tullia Giordana z naslovom Pasolini, italijanski zločin, ki ga je navdihnila knjiga Vita di Pasolini Enza Siciliana, in njegova predstavitev na festivalu je zopet odprla »casus« pesnikove smrti. Pasolinijev morilec Pino Pelosi, na prostosti od leta 1983, je medtem objavil zbirko heterogenih spisov in razmišljanj lo, angelo nero. Marco Tullio Giordana se je v raziskovanje stvarine tega svojega četrtega filma zariš z največjo vnemo, objavil je tudi istoimensko knjigo Pasolini - un delitto italiano in povzročil, da se je primer Pasolini tudi sodno ponovno odprl. Giordana pripoveduje brez patosa in je tudi filmsko prepričljiv, vendar ne pojasnjuje, ne daje odgovorov, daje pa razumeti, da je resnica drugačna od dejstev, ki jih ponujajo sodni izsledki.

Platno na otoski jasi je kot jadro v vetru. Zupan Giovanni Battista Salvini pozdravi prisotne, projekcija se začne. Kentavr vzgaja mladega Jazona v duhu racionalne misli... nato drugi kadri sredi gole turške Kapadokije, kjer je bil film dosnet, in - ona. Prikaže se v nekaj cudovitih prvih planih, intenzivnih, strastnih, cutnih, obupanih. Maria Callas, Medea, hčerka kralja Kolhide, iz ljubezni do Grka Jazona omogoči Argonavtom rop zlatega runa, zbeži z junakom, a ko jo ta zavrne, ga kaznuje, tako da umori njuna otroka in povzroči smrt njegove nove izvoljenke in njenega očeta. Gledalci podozivljamo Medejino tragedijo tudi v sugestivnosti glasu Marie Callas v interpretaciji Cherubinijeve istoimenske opere, ki spremlja projekcijo, in niti dez ne prekine napetosti.

Prizgejo se luci, pred nami obložena miza, in v srcu doživeti spomin.

AD

Ne le praznovanje stoletnice, ampak tudi razmislek o filmu

Sto let filma v materialnem smislu pomeni nepregledno stevilo filmskih kolotov, v katerih je ujeta podoba našega stoletja. Zgodovina ni več samo zapisana ali poslikana, ampak se nam predstavlja v živih podobah. Pomeni to, da je tudi bolj objektivna - vsekakor je bolj zanimiva in nazorna. Pravzaprav je fascinantno pomisliti, da je naše stoletje prvo, ki ga lahko gledamo. Il secolo che si vede (Stoletje, ki se vidi) je bil tudi naslov filmske retrospektive, ki je uradno obeležila stoletnico filma. Retrospektiva, obogatena z dodatnimi materiali, bo v prihodnjih mesecih obsla Italijo.

Stoletnica filma je praznovanje rojstnega dne novega izraznega sredstva v zgodovini človestva, je obletnica začetka seste umetnosti oziroma desete muze, priznanje medijskemu sredstvu, ki je osnova sodobne avdiovizualne komunikologije. Je pa tudi trenutek za razmislek o odnosu, ki ga je filmski medij vzpostavil s kategorijami cas, zgodovina, družba. Po A. Bazinu, francoskemu teoretiku povojne obdobja, je film uresničenje davne želje človeka, da bi za-

držal cas, prostor, življenje. Ne egipčanskim mumijam, ne realističnemu slikarstvu in niti fotografiji ni uspelo to tako dobro, kot je filmski kameri, ki na nek način balzamira cas in prostor in nam kot izdelek ponudi dokument bivešega časa in prostora.

Ze večkrat zapisana ugotovitev, da to ni dokument nekega dogodka, ampak le dokument določenega pogleda na dogodek, ne more zanikati dejstva, da je XX. stoletje doseglo najvišjo stopnjo vidljivosti. Kot piše Lino Micciché v uvodnem besedilu v katalogu, je bil namen retrospektive vzpostaviti povezavo med »vidnim« in zgodovino našega stoletja, osvetliti najbolj problematične aspekte družbene in politične zgodovine, toda opozoriti tudi na zgodovino oblik in zgodovino zavesti. Nacionalizem, kozmopolitizem, identiteta/drugacnost, mesto/dezela so fenomeni, ki so označili naše stoletje; Raskolnikov (1923) Roberta Wieneja, La chute de la Maison Usher (1928) Jeana Epsteina, Zundersee (1931) Jorisa Ivensa, Senso (1954) Luchina Viscontija, Nuit et Brouillard (1955) Alaina Resnaisa,

in še drugi. Stoletnico filma so beležili tudi različni prispevki in filmske biografije v sekciji Pogled na podobe. Agnes Varda »piše« svojemu možu, režiserju Jacquesu Demyju ljubezenska »pisma«, ruski režiser Oleg Kovalov uporabi v predstavitvi režiserja Ejnzenstejna tehniko toka zavesti in jo z znanstveno-fantastično montažo poveže s filmskimi dokumenti velikega cineasta. Paolo Isaja in Maria Pia Melandri sta na osnovi spominov in pricevanj Jolande Benvenuti, zamolčane montažerke filma Roma città aperta, predstavila bolj prozaično stran velikega režiserja Rossellinija. Film o Orsonu Wellsu v režiji njegove zadnje zene, Zagrebčanke Oje Kodar in Vasilija Silovića, predstavi dragocen izbor Wellesovih se naobjavljenih materialov, predvsem iz njegovega zadnjega desetletnega obdobja filmskih eksperimentov, nedokončanih filmov pa tudi iz skladišča priložnostnih posnetkov. Film o filmu. Ne le praznovanje stoletnice, ampak razmislek o filmu.

NV

Kratkometražci so tokrat blesteli

»Dragi prijatelj, napisal ti bom pismo, ker nimam dovolj časa, da bi ti spisal razglednico.« S podobnimi gesli se javljajo avtorji kratkometražnih filmov, da bi opozorili na zahtevnost svojega dela. Beneška Mostra ni odtegnila pomoči podrejeni produkciji kratkometražcev, ki si prizadevajo, da bi bili uvrščeni v vidne programe festivalov in krožili na trgu kot samostojen filmski žanr z lastnimi estetskimi vrednostmi. Takšna vrsta avtorskega blaga je imela na beneškem festivalu dvojno namestitev: skoro trideset kratkih filmov (največ 40 minut) različnih narodnih pripadnosti je steklo v sekciji Pogleda na podobe (»Finestra sulle immagini«; to je zdalec najbolj zanimiva bera festivala) in izbor desetih italijanskih kratkih filmov (od 50 do 100 letno) je bil združen s celovečerci v sekciji Italijanske panorame. Slaba kakovost filmov pa je omogočila, »la so kratki filmi zablesteli. Potrebni so samo nekaj sekvenec, da se talent izkaže. Mostra si je v le nekaj letih prisluzila ključno vlogo pri potrjevanju italijanskih kratkometražnih prizadevanj (posledično se odpirajo marsikje dotične razstave, letni pregledi in nastopajo promotorji kratkometražne produkcije) in vzbudila pozornost večine neradovednih kritikov in

ocenjevalcev. To ni neznatna zasluga za osrednji festival v državi, ki se ni zavedno odkrila te vrsti in ji ne nudi primerne pravne in finančne podpore. Izdelovanje kratkometražcev ostaja tvegana dogodivščina; za domiselne pustolovce pa je vsekakor lažje seči po manjši količini filmskega traku ali videokameri kot pa uresničiti uspešen celovečerec. Mala tradicija filma že nasteva lastne mojstre in težnje. Možna perspektiva pa utelesa Pappi Corsicota: njegov prvenec »Libera« (1992) je začel bil dober kratkometražec in je z dodatkom dveh epizod zrasel v celovečerni film. Letos - po samo treh letih - pa se je njegov izvorni »Buchi neri« že vrtil v Beneških nočeh ob filmih velikega kalibra režiserjev Wulliamia Friedkina (»Jade«), Rona Howarda (»Apollo 13«), Kevina Raynolda (»Waterworld«) in Kathryn Bigelow (»Strange days«), četudi ni z njimi delil velike efektne zgradbe in ne bo niti usode. ID

Stran so pripravili:
Igor Devetak
Aleš Doktorič
Nadja Velušček

ID

Deset točk za medetnično sožitje

V zapuščini nedavno tragično preminulega evropskega poslanca Alexandra Langerja je tudi dokument o medetničnem sožitju. Langer je o dokumentu razmišljal nekaj let in ga dokončno izdelal lansko jesen, še junija letos pa se je o njegovi vsebini pogovarjal z znanci in prijatelji. Dokument objavljamo v celoti, tudi kot spomin na Langerja in poklon vsemu, kar je naredil za uveljavitev načel enakopravnosti in sožitja.

1. Sčasna prisotnost več narodov bo prej pravilo kot pa izjema; alternativna je med etnično ekskluzivnostjo in sožitjem.

Primerov, da bodo na istem teritoriju sčasno prisotne različne jezikovne, kulturne, verske in narodnostne skupnosti bo predvsem v mestih vedno več. To sicer ni nikakršna novost. Tudi v antičnih in srednjeveških mestih so bile afriške, grške, armenske, židovske, poljske, nemške, spanske ... četrti.

Plurietnično sožitje* med kulturami, verami, jeziki, narodi torej je, in vedno bo, prej nekaj normalnega kot izjemnega. To pa ne pomeni, da je to sožitje lahko dosegljivo in samo po sebi umevno, nasprotno. Drugačnost, neznanost, tuje komplicira življenje, vzbuja lahko strah, nezaupanje in sovražstvo, povzroči lahko tekmovalnost in privede do ekstremnega "mors tua, vita mea". To dokazuje sama izkušnja nekoga, ki se iz svoje doline poroči v drugo dolino v isti deželi in se mora torej prilagoditi, s svoje strani pa tudi zahteva spoštovanje in prilagoditev drugih. Zaradi narasčanja migracij in mobilnosti, ki je posledica modernega življenja, prihaja neizogibno do večjega interetničnega in interkulturnega prepletanja na vseh koncih sveta. Prvic v zgodovini se je - morda - možno zavestno odločiti za miroljuben način reševanja tako številnih preselitev oseb, skupnosti, narodov, čeprav jih običajno poraja nasilje (revščina, izkoriščevanje, propadanje okolja, vojna, preganjanja...). Nista pa dovolj retorika in voluntaristično razglasjanje: če hočemo resnično doseči, da bodo na istem teritoriju prisotne različne skupnosti, moramo razviti kompleksno umetnost sožitja. Po drugi strani pa postaja vedno bolj jasno, da vodijo načini reševanja, ki temeljijo na uveljavljanju etničnih pravic ali sorodnem - n. pr. narodnostnih, verskih, plemenskih, "rasnih" - preko ciljev kot so etnična država, etnična odcepitev, etnično čiščenje, nacionalna homogenost itd., do konfliktov in vojn, ki dosegaajo nepredvidljive razsežnosti. Alternativa med etnično ekskluzivnostjo (ne glede na to, če je zanj vzrok tudi samoočramba) in plurietničnim sožitjem je danes ključno vprašanje etnične problematike. Pa naj gre za zatiranje ali manjšinske narode, za nedavno ali pred časom priseljene, za verske manjšine, za etnično prebujanje ali za konfliktnost med narodi, verami, kulturami.

Plurietnično sožitje lahko zaznavamo in doživljamo kot obogatitev in možnost več ne pa kot obsodbo: ne služijo pridige proti rasizmu, nestrpnosti in ksenofobiji, temveč pozitivne izkušnje in nacrti ter kultura sožitja.

2) Identiteta in sožitje: nikoli ena brez druge; ne vključitev ne prisilna izključitev.

»Čim bolj jasno se bomo lotili, boljše se bomo razumeli«: v današnjem času se kaže izrazita težnja, da bi probleme v zvezi s plurietnično prisotnostjo reševali z bolj jasnimi locitvami. »Melting pots«, topilniki kot izrecen cilj (na primer v ZDA) ne zanjejo ve-

likega odobravanja in vedno več je tudi uporov proti bolj ali manj prisilnim asimilacijam. Istčasno lahko zasledimo gibanja za enakopravnost, proti emarginaciji in etnični diskriminaciji, za enako dostojanstvo vseh.

Dobrih rezultatov ni dala ne politika prisilnega vključevanja (asimilacija, prepovedi jezikov in ver itd.) ne prisilnega izključevanja (emarginacija, zapiranje v geto, izgon, uničenje ...). Dovoliti je treba več vrst individualnih in kolektivnih izbir in sprejeti ter nuditi možnosti za etnično "intimnost" kot tudi trenutke interetničnega srečevanja in sodelovanja. Jamstvo za ohranitev identitete na eni strani in jamstvo za dosego enakega dostojanstva za vse na drugi se morata medsebojno integrirati.

To seveda zahteva, da se k izbiri za sožitje ne usmerjajo samo zakoni in ureditev temveč predvsem zainteresirane skupnosti.

3) Spoznati se, pogovarjati se, informirati se, sodelovati: »Boljše se bomo razumeli, če bomo imeli čim več opravka drug z drugim.«

Sožitje nudi in zahteva mnogo možnosti za medsebojno spoznavanje. Da se bo lahko razvilo ob enakem dostojanstvu vseh in brez emarginacije, je treba doseči najvišjo možno raven medsebojnega poznavanja. »Boljše se bomo razumeli, če bomo imeli čim več opravka drug z drugim.« to bi lahko bil protipredlog zgoraj navedenemu separatističnemu gestu. Naučiti se spoznavati jezik, zgodovino, kulturo, navade, predsodke in stereotipe, strahove različnih skupnosti, ki živijo druga ob drugi, je bistven korak v interetničnem odnosu. Pomembno vlogo lahko pri tem opravljajo skupni informacijski viri (interkulturni, večjezični časopisi, radijske oddaje itd), možnosti za skupno učenje ali zabavo, vsaj priložnostna medsebojna srečanja, možnost, da - pa čeprav izjemoma - delimo dogodke, ki so del življenja neke skupnosti, ki je različna od naše (prazniki, obredi itd.), tudi čisto navadna vabila na kosilo ali večerjo. Skupne zgodovinske knjige, skupno praznovanje javnih dogodkov, morda tudi trenutki skupne mobilne ali meditacije lahko zelo prispevajo k temu, da se izogotimo nevarnosti, da bi se etnocentrični pogledi utrdili do te mere, da bi postali vsakdanji in sami po sebi umevni.

4. Etničen da, vendar ne samo v eno dimenzijo: teritorij, spol, družbeni položaj, prosti čas in toliko drugih skupnih imenovalcev.

Etnična organiziranost različnih skupnosti ima svojo legitimnost in včasih tudi dobre razloge za obstoj, le da je svobodno izbrana in da tudi sama ne postane integralistična in totalitarna. Torej bomo morali sprejeti narodne stranke, narodne organizacije, narodna društva, večkrat tudi narodne sole in cerkve. Vendar je jasno, da bo treba, če hočemo pospeševati sožitje bolj kot narodno avtoizolacijo, ovrednotiti vse ostale razsežnosti osebnega in skupnostnega življenja, ki niso v prvi vrsti etničnega značaja. Predv-

sem skupen teritorij in skrb zanj, vendar tudi poklicni, družbeni smotri in interesi ter taki, ki so vezani na starost ...in posebno na spol; zenske lahko na boljši način odkrivajo in doživljajo skupne cilje in občutke. Izogniti se je treba temu, da bi človek prezivel vse svoje življenje in vse trenutke svojih dni znotraj etničnih struktur in dimenzij. Zato mu je treba nuditi tudi druge priložnosti, ki bodo praviloma na interetnični osnovi. Bistvenega pomena je, da se ljudje lahko srečajo in govorijo in se uveljavijo ne samo preko "diplomatskega predstavnstva" svoje narodnosti, temveč neposredno: torej je zelo pomembno, da lahko vsak človek uživa trdne individualne človekove pravice ob nujnih kolektivnih, od katerih bodo nekatere imele tudi etnični značaj (raba jezika, zascita tradicij, itd.); ni treba, da se vse kolektivne pravice uživajo in so usmerjene po etničnih linijah (na pr. socialne pravice - stanovanje, zaposlitev, skrbstvo, zdravje... - ali prostorske).

5) Na čim manj oster način določiti in omejiti pripadnost, ne izključiti mnogovrstnih pripadnosti in prepletati.

Navadno etnična pripadnost ne zahteva neke posebne definicije ali omejitve: je prej plod zgodovine, tradicije, vzgoje, navad kot pa opcije, volje, točno določene izbire. Čim bolj postaja definicija narodne pripadnosti in razmejitve do drugih toga in umetna, tem večja je nevarnost, da pride na dan nagnjenje h konfliktu. Pretirana disciplina ali celo pretirane etnične zahteve pri rabi jezika, pri verskih obredih, pri oblačenju (do predpisane uniforme), pri vsakdanjem vedenju in celo zakonita definicija pripadnosti (registracije, opombe v dokumentih itd.) nosijo v sebi neko nezdružljivo spodbudo k presvetanju, merjenju moči, nategovanju vrvi, dviganju pregraj in fizičnih meja, k zahtevi po povsem in samo svojem teritoriju.

Nasprotno pa omogočanje in podpiranje nekega proznejšega in manj ekskluzivnega pojmovanja pripadnosti in torej dopuscanje določene osmoze med različnimi skupnostmi in nudenje več opornih točk subjektom »na meji«: pospešuje obstoj »sivih con«: z manj natančno etnično definicijo in disciplino in torej z bolj svobodno izmenjavo, medsebojnim komuniciranjem in sodelovanjem.

Izogibanje vsakršni zakoniti obliki »opremljanja ljudi s tablicami«: z etničnega (ali verskega itd.) zornega kota je del nujnih preventivnih sredstev proti konfliktu, ksenofobiji in rasizmu. Samoodločba subjektov in skupnosti ne sme izhajati iz določanja lastnih meja in prepovedi dostopa, temveč raje iz določanja lastnih vrednot in ciljev v pozitivnem smislu in ne sme pripeljati do ekskluzivnosti in locitve. Obstajati mora možnost za odkrito lojalnost več skupnostim, v kateri se bodo lahko prepoznali predvsem otroci priseljencev, otroci iz mešanik zakonov in osebe z bolj pluralistično in kozmopolitsko izobrazbo.

6. Priznana in vidna plurietnična razsežnost: pravice, javne oznake, vsakdanje vedenje, pravica, da se počutiš kot doma.

Istčasna prisotnost različnih narodov, jezikov, kultur, ver in tradicij na istem teritoriju, v istem mestu mora biti priznana in vidna. Predstavniki različnih skupnosti, ki živijo druga ob drugi, morajo imeti občutek, da so »doma«, da imajo državljanstvo, da so sprejeti in ukoreninjeni (ali

da lahko poženejo korenine). Bi-ali plurilingvizem, možnost obstoja različnih verskih, kulturnih in jezikovnih ustanov, obstoj struktur in specifičnih priložnosti za privabljanje in ovrednotenje vseh prisotnih narodov so pomembni elementi kulture sožitja. Čim bolj bo organizirana istocasnica prisotnost jezikov, kultur, ver, karakterističnih znakov, manj bo razpravljanja o pristojnosti tega ali onega naroda nad določenimi kraji in teritorijem: vsakršna oblika etnične ekskluzivnosti ali integralizma se mora stopiti z naravno istočasno prisotnostjo mnogovrstnih znakov, zvokov in ustanov. (Franjo Komarica, skof Banja Luke v Bosni, plurietničnega mesta s srbsko večino, ki si ga danes lastijo Srbi in Hrvati, pravi isto na enostaven način: »Travnik, na katerem raste mnogo različnega cvetja, je lepsi od istega, na katerem raste ena sama vrsta cvetic.«

S težavo se je Evropa naučila sprejemati prisotnost več ver, ki lahko živijo druga ob drugi na istem teritoriju in ne skušajo prevladati nad vsemi in vsem ali se medsebojno izganjati: sedaj je potrebno, da pride do istega procesa izrecno v zvezi s plurietničnimi stvarnostmi. Sožitje različnih narodov na istem prostoru, s primernimi individualnimi in kolektivnimi pravicami, ki naj zagotovijo enako dostojanstvo in svobodo vsem, mora postati pravilo, ne izjema.

7. Pravice in jamstva so bistveni, vendar to ni dovolj; etnocentrični zakoni pospešujejo etnocentrično vedenje.

Naj se ne misli, da lahko narodno identiteto in sožitje med narodi zagotovijo predvsem zakoni, ustanove, strukture in sodišča, če nista ukoreninjena med ljudmi in ne temeljita na širokem družbenem soglasju. Ne sme se pa tudi podcenjevati pomena jasnega in pomirjujočega zakonkega okvira, ki naj jamci vsem pravico do lastne identitete (z jezikovnimi, kulturnimi, solskimi pravicami, s sredstvi množičnega obveščanja itd.), do istega dostojanstva (z garancijo o popolnem sodelovanju brez vsakršnih diskriminacij), do nujnega samoupravljanja brez skušnjav po

priključitvi v korist katere od soživečih etničnih skupnosti. Se posebno se zdi zelo pomembno, da se v primerih interetničnega sožitja uživa taka avtonomija, ki bo krajevno skupnost (vso, brez etnične diskriminacije) spodbudila k temu, da bo vzela lastno usodo v svoje roke in ki jo bo prisilila k interetničnemu sodelovanju, tako da se bo razvila neka skupna teritorialna (in domovinska) zavest. To bo lahko prispevalo k odraščanju od poskusov, da bi napetosti in konflikte reševali z nasilnim poseganjem v »status«: teritorija (priključitve, spremembe meja itd.).

Ne gre pozabiti, da izrazito etnocentrični zakoni in strukture (to je take, ki temeljijo na stalnem poudarjanju etnične pripadnosti, na ostrem etničnem ločevanju itd.) nujno povzročijo zaostrovanje konfliktov in napetosti ter rodijo ali okrepijo etnocentrično vedenje, medtem ko - nasprotno - lahko zakoni in strukture, ki so naklonjeni interetničnemu sodelovanju, spodbujajo in krepijo odločitve za sožitje.

8. Pomembnost posrednikov, graditeljev mostov, preskakovalcev zidov, raziskovalcev ob meji. Potrebni so »izdajalci etnične kompaktnosti«, ne pa »prebežniki.«

V vseh situacijah interetničnega sobivanja se na začetku pozna neko pomanjkanje medsebojnega poznavanja, odnosov, zaupanja. Izredno pozitivno vlogo lahko imajo osebe, skupine, ustanove, ki se zavestno postavljajo na meje med skupaj živečimi skupnostmi in na vse načine gojijo poznavanje, dialog, sodelovanje. Pospeševanje skupnih dogodkov in priložnosti za srečanje in skupno akcijo se ne rodi iz nica, ampak zahteva vztrajno in delikatno senzibilizacijo, posredovanje in ustvarjanje zupanja, kar je treba s prizadevnostjo in verodostojnostjo razvijati.

Bistvene važnosti je, da se ob identiteti in bolj ali manj ostrih mejah različnih etničnih agregacij kdo v teh družbah posveti raziskovanju in premagovanju meja: takšno delovanje bo v primerih napetosti in konflikta podobno celo tihotapstvu, je pa odločilnega pomena za mehčanje

togosti, relativizacijo meja in pospeševanje sodelovanja.

Eksplodije nacionalizma, sovražnosti, rasizma, verskega fanatizma itd. spadajo med najbolj uničujoče dejavnike civiliziranega sožitja, kar jih poznamo (so bolj uničujoči od socialnih, ekonomskih napetosti) in praktično vsebujejo vse razsežnosti skupnega življenja: kulturo, gospodarstvo, vsakdanje življenje, predsodke, navade, poleg politike ali vere. Potrebna je torej velika sposobnost za soocenje in odstranjevanje etnične konfliktnosti. Vse to bo zahtevalo, da se v vsaki etnični skupnosti ovrednotijo osebe in sile, ki so sposobne avtokritike do svoje skupnosti: pravi »izdajalci etnične trdnosti«, ki pa se ne smejo nikoli spremeniti v prebežnike, če hočejo ohraniti korenine in ostati verodostojni. Prav v slučaju konflikta je bistvenega pomena relativizirati in oslabil spodbude, ki vodijo različne etnične skupnosti k iskanju zunanje podpore (zascitne sile, zunanji posegi itd.) in ovrednotiti elemente skupne povezanosti s teritorijem.

9. Osnovni pogoj: pregnati vsakršno nasilje.

Interetnično sobivanje si je težko zamisljati brez napetosti, tekmovalnosti, konfliktov: na žalost ima konfliktnost na etnični, verski, nacionalni, rasni in drugi osnovi ogromno povezovalno in mobilizacijsko moč in nudi tolikšno in takšne elemente kolektivne emocionalnosti, da jo je zelo težko obvladovati in jo povrniti k razumnim rešitvam, ce uide iz rok.

Zato se postavlja ena neizogibna potreba, ki mora imeti prednost pred vsemi drugimi: pregnati vsakršno obliko nasilja, najodločnejše reagirati vsakic, ko se pokaže klica etničnega nasilja, ki ima lahko - če jo toleriramo - zares rusilne in neobvladljive učinke. In tudi v tem slučaju niso dovolj zakoni ali policija, temveč je potreben odločen družbeni in moralni odpor, z močnimi koreninami: prepričan in prepričljiv ne nasilju.

10. Pionirske rastline kulture sožitja: interetnične mesane skupine.

Mesane skupine (naj so še tako majhne) imajo lahko neprecenljivo vrednost v napetih, konfliktnih situacijah ali tudi pri navadnem sobivanju. Na svoji koži in podobno kot v pogumnih pionirskih laboratorijih lahko spoznajo probleme, težave in možnosti interetničnega sožitja. Interetnične skupine so lahko dragocene in opravljajo svojo vlogo na najbolj različnih področjih: od vere do politike, od sporta do družabnosti v prostem času, od sindikalizma do kulturnega delovanja. Na vsak način bodo predstavljale najbolj napredno področje eksperimentiranja sožitja in zaslužijo zato vso podporo s strani tistih, ki sta jim pri srcu umetnost in kultura sožitja kot edina stvarna alternativa ponovnemu pojavu posplošenega etnocentričnega barbarstva.

(Tekst je bil pregledan novembra 1994)

* Izraza »etničen«: in »etnijska«: se uporabljata kot najbolj primerne za določitev narodnostnih, jezikovnih, verskih in kulturnih značilnosti, ki označujejo kolektivno identiteto neke skupnosti in jo lahko v skrajnem primeru privedejo do etnocentrizma, to je skupinske »egomanije«, ki je danes najbolj razširjena.

PO

POTEH

»IZLETA V

NEZNANO«

Nedeljski izlet okoli Cerkniškega jezera

Ni dolgo, kar je Turistično društvo Notranjska gostilo Primorski dnevnik, ki je za svoje čitatelje organiziral izlet v neznano. Zaradi velikega števila ljudi (prek 200) in pomanjkanja časa, so si gostje ogledali le elektronsko vodeno maketo, ki v celoti prikazuje sistem presihanja jezera, in pa etnološko zbirko starih predmetov pri Kunstku v Dolenjem jezeru. Toda jezero in kraji ob njem nam nudijo še mnogo zanimivega in tudi najbolj zahtevni turisti bodo prišli na svoj račun.

V centru Cerknice pri mostu zavijemo na desno in se odpeljemo proti Dolenjemu jezeru. O tu naprej nas makadam pelje preko nasipa do Ribniškega kota, kjer zavijemo levo in se približno štiri kilometre peljemo po obnovljeni cesti. Nasutje ceste je bilo potrebno, saj je ze »malo večja voda« poplavlila del te poti, tako da so bili prebivalci vasi Otok primorani uporabljati daljšo pot za odhajanje v službo ali po nakupih. Se zadnji nasip in ze se po rahlem klančku vzpnemo kakih deset metrov nad gladino jezera, kjer ze zagledamo prve otroške hise. Dvanajst jih je, od teh le osem naseljenih. Na stevilki 3 vam bo Mulec Janko pokazal svojo hišo, ki je stara preko 500 let, njegov sin pa povedal zgodovino vasi in vaše cerkve, ki jo ravno obnavljajo.

»Ce hocemo imeti kaj narajeno, moramo narediti sami.« pravi Mulec Anton. »Po vojni so nam enkrat popravili cesto in pred nedavnim asfaltirali skozi vas.« Vcasih so v vasi izdelovali colne, saj so bili ob visoki vodi edina možna povezava z ostalim svetom. Edini, lepo ohranjen coln je na koncu vasi, pri hišni stvilki 10, kjer je bil se pred nedavnim vinotoc, sedaj pa

je vas brez trgovine in gostilne.

Pa nič zato. Vasčani vas postrežejo kar pred vrati z orehovo potico, malinovcem, domacim jabolčnikom, nekaterim pa bolj prija kislo mleko in skuta, ki jo pride-luje gospa na hišni st. 1.

Ker smo na Notranjskem, si ne moremo kaj, da vam ne bi na kratko predstavili lova na polhe - polharijo. Polhi in njihovi mladici se podnevi zadržujejo po duplih dreves, zvečer pa jih vrab goni na pasu. Tako pravijo, ker je slisati močno pokanje in tleskanje, kakor pokajo vozniki z bičem. V nasih krajih lovimo polhe v duplih, na skrli, lov pri polsinah, najpogostjeji pa je lov na pasti po drevju. Samojstra je iz orehovega ali hruskovega lesa izdelbljen zabojček, v katerega damo suho hrusko-krhelj, ze najmanjši premik sadeža pa

povzroči, da se potiskac sprosti, napeta ločna vzmet pa potisne polha v past. Navadno pasti nastavljamozvečer, gremo domov spat in pobiramo zjutraj, ali pa z družbo ob ognju docakamo jutro. Polharija se začne oz. dovoljuje od 25. septembra dalje, ker je meso takrat ze okusno, stari samci pa imajo ze zimsko dlako. Nase društvo (tel. 061 793-636) organizira polharske noči za najmanj 10 udeležencev, kjer boste spoznali polha, se gibali po cisti naravi, spoznali nove ljudi, se prijetno pocutili ob koncu tedna.

No, pa se peljimo od Otoka naprej proti Lazam, Gornjem jezeru do Dan, kjer stoji turistična kmetija Kandare. Ponudba je raznolika, od dobre hrane in pijače, spoznavanja in nabiranja zdravilnih zelišč, alternativne masaže do jeze konj,

voznje s konjsko vprego, kampiranja s sotori ob domaciji... in se in se. Do Loza in Starega trga imamo se pet minut voznje, na vrhu klanca proti Bloški polici pa se ustavimo, kjer je malo odmaknjen od ceste vhod v Krizno jamo, ki je pod Krizno goro, znano po romarski cerkvi.

Krizna jama je svetovno znana kraska jama. Njena posebnost je 22 podzemnih jezer s sigastimi pregradami, cez katere se preliva kristalno čista voda.

Prvic je bila opisana 1832 leta. Ze prvi obiskovalci so v jami opazili kosti jamskih medvedov. Leta 1878 pa je Ferdinand von Hochstetter s šestimi možmi, v spremstvu preparatorja Ljubljanskega muzeja Ferdinanda Schulza, v štirih dneh izkopal prek 2000 kosti jamskega medveda, ki so bile po njegovem mnenju ostanki

najmanj 100-tih medvedov. Iz nabranega gradiva je sestavil dve okostji, ki se danes krasita zbirko dunajskega Naravoslovnega Muzeja.

Najlepsi vodni del, ki je dostopen samo s colni, so sele po letu 1926 raziskali slovenski jamarji. Iz vode dveh potokov, ki pritekata iz Bloške planote, sei zloca siga, ki gradi pregrade med jezeri. Ker pregrade in z njimi vodna gladina se vedno rastejo, je voda zalila na tleh stoječe kapnike, kar daje vtis, da rastejo iz vode. Najbolj znan motiv Krizne jame je prav gotovo podor Kalvarija. V tej bogato zakapani dvorani se jama deli na severni del Blata in severovzhodni Pisani rov. Rov Blata je tezejedostopen in manj obiskan. Pisani rov, ki je dostopen samo s colni, ima pritočni Matjažev rov z mogočnimi stebri kralja Matjaža in

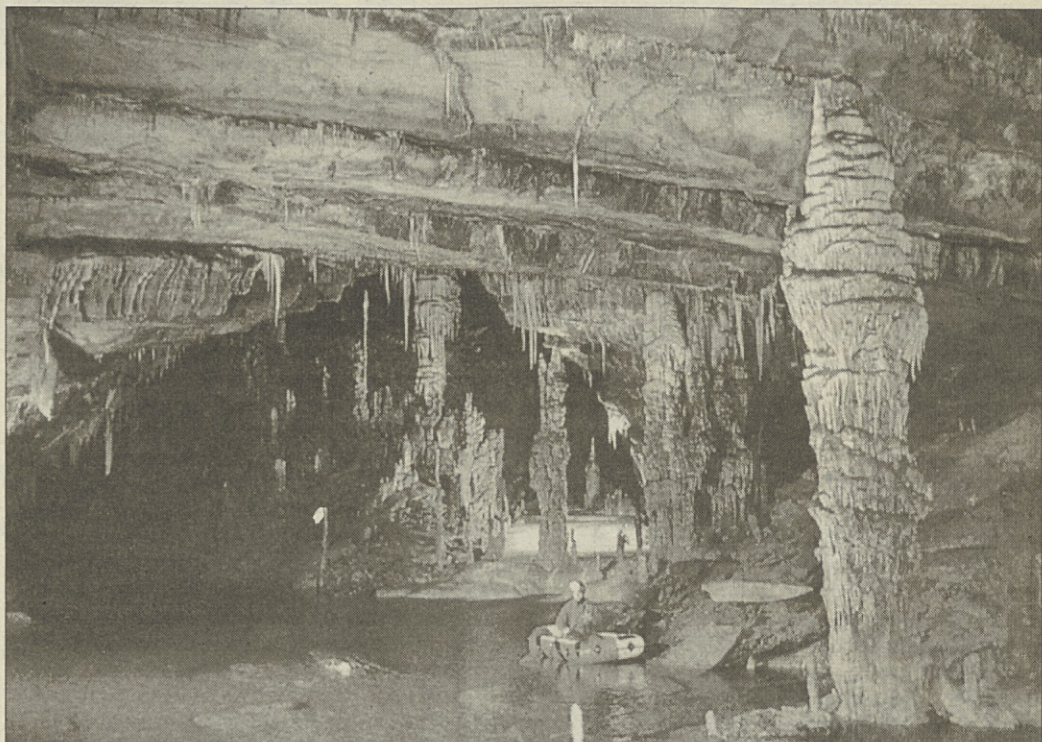
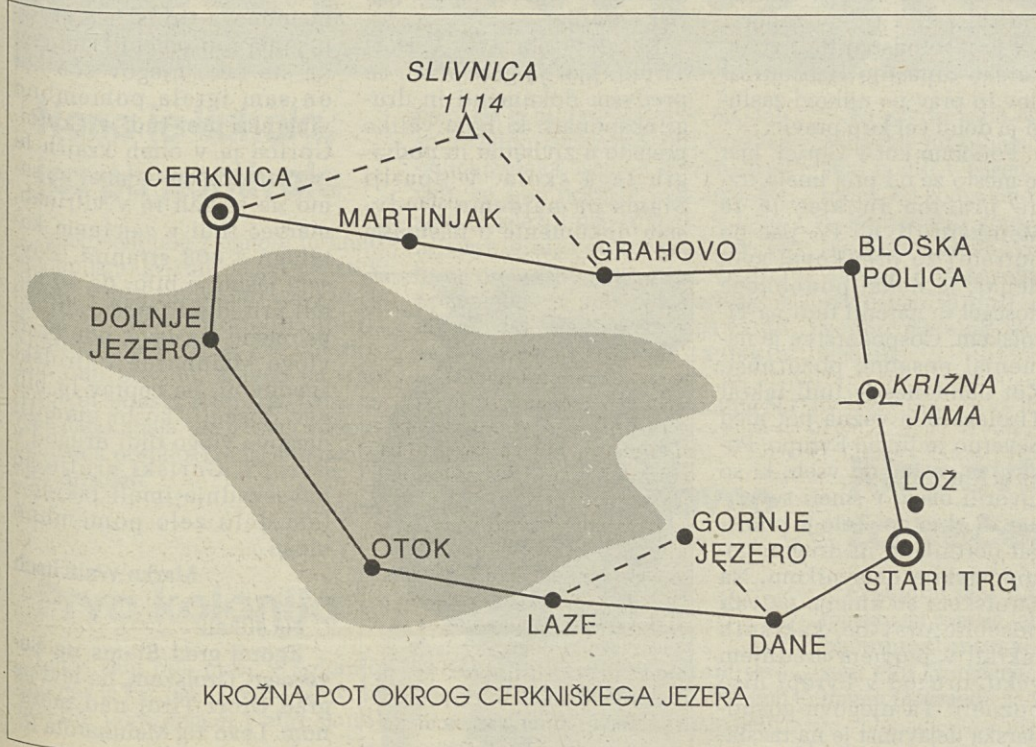
zaključno dvorano, imenovano Kristalna gora, ki je največji prostor v jami.

Po dolgotrajnem močnem deževju voda v jami naraste in za nekaj dni onemogoči obisk. Po ogledu jame se odpeljemo naprej proti Grahovem, kjer zavijemo desno in se po desetminutni voznji oddejamo v 1114 metrov visoko lezečem Slivniškem domu. S Slavnice, domovanja carovnic, bomo videli razen cudovitega razgleda tudi skoraj celotno pot, kjer smo se vozili.

Naš nedeljski izlet zaključimo v eni izmed številnih gostiln v Cerknici ali okolici, z domacim narezkom in zlahtno kapljico.

Pa na veselo snidenje!

Na slikah:
Zgoraj akcija proti poginu rib (Foto M. Žnidaršič)
Spodaj: Krizna jama (Foto A. Troha)

Srednjeveška enotnost Tirolske (tudi za današnjo rabo)

Tako na Južnem kot na Severnem Tirolskem rjavo obarvani smerokazi opozarjajo, da sta v dveh krajih, v Dorf Tirolu - Tirolu, nedaleč od Merana, in v opatiji Stams, nedaleč od Innsbrucka, dve razstavi, ki so ju enotno nazvali »Sen princa - Meinhard II - Rojstvo Tirolske«.

Dve razstavi z istim naslovom v eni nekoč enotni deželi, a vendarle v dveh državah, saj je nekje na sredi prelaz Brener, ki označuje državno mejo med Italijo in Avstrijo. Tirolska pa je bila na začetku tega tisočletja enotna. Do poenotenja je uradno je prišlo že leta 1120, pa čeprav nam sedanja razstava pove, da se je to zgodilo sele 150 let kasneje, v letih ob koncu 13. stoletja, ko je tam vladal grof Meinhard II. Svojo enotnost je ohranila do konca 1. svetovne vojne. Takrat so italijanski zmagovalci - generali zasedli dober del Tirolske. Niso se zadovoljili samo s Tridentinsko (v avstrijskih casih je ta bila v sklopu tirolske dežele), kjer je bilo prebivalstvo italijanske narodnosti. Sli so do Brenerja, do prelaza, ki je bil strateško pomemben že v preteklosti. Za takratne generale je pač meja morala biti na prelazu, in prav nič jih ni zanimalo, če so si tako podelili deželo, v kateri je bilo prebivalstvo nemško. Sicer so tisti generali takrat enako naredili tudi v naši deželi, saj so sli do Postojne in Sneznika. Generali so pač generali.

Ne bom tu govoril o prizadevanjih in bojih tistih nemških govorečih Tirolcev, ki so ostali na italijanski strani meje. Sedaj so v okviru italijanske države in tudi v deželi Tridentinski - Južni Tirolski dobili kar veliko pravic. Njihova želja po enotni Tirolski pa je ostala neokrnjena. Dokaz za to je tudi njihova zahteva naslovljena Evropski skupnosti, da, sedaj ko je tudi Avstrija vstopila v Evropsko unijo, državne meje nimajo več nobenega pomena. Zaradi tega so pred kratkim naslovili v Bruselj ter v Strasbourg petico v kateri so zahtevali ponovno ustanovitev velike tirolske dežele, pa čeprav je treba dandanes ugotoviti, da se imajo Južni Tirolci v go-

spodarskem oziru veliko bolje kot njihovi bratje v avstrijski severni Tirolski. Dovolj je, da vidimo, kaksne namakalne naprave imajo na kmetijskih posestvih okrog Bocna in Merana ter jih primerjamo z arhaicnim, pa čeprav solidnim kmetijstvom okrog Innsbrucka, kot tudi z dejstvom, da imajo tu, v hotelih in zasebnih hisah, največjo koncentracijo hotelskih sob. Ob potovanju po teh krajih lahko ugotovimo, da so Nemci na Južnem Tirolskem tudi v vsakdanji arhitekturi hoteli ohranili alpsko tipičnost, medtem ko v avstrijski dolini Inna tudi na podeželju gradijo hise z veliko preprostejšim in tudi modernim videzom.

Zakaj govorim o teh željah po enotni Tirolski? Zaradi tega ker je tudi sedanja zgodovinska razstava (čeprav sta dve, gre za enoten koncept) v znaku te politične volje. Kot da bi z njo, s kulturnega in zgodovinskega vidika, hoteli podkrepiti svoje sedanje politične ambicije.

To nam potrjuje že samo dejstvo, da je tokrat prvič v povojnih letih prišlo do takšne enotne razstave na dveh straneh meje. Priprave so trajale dve leti in pol. Vodil jih je prof. dr. Josef Riedmann z univerze v Innsbrucku (v avstrijskih casih so naši predniki temu mestu pravili Inmost), sodelovalo pa je 69 strokovnjakov. Za realizacijo sta poskrbela Pokrajinski muzej v Dorf Tirolu ter Tiroler Landesmuseum Ferdinandeum v Innsbrucku.

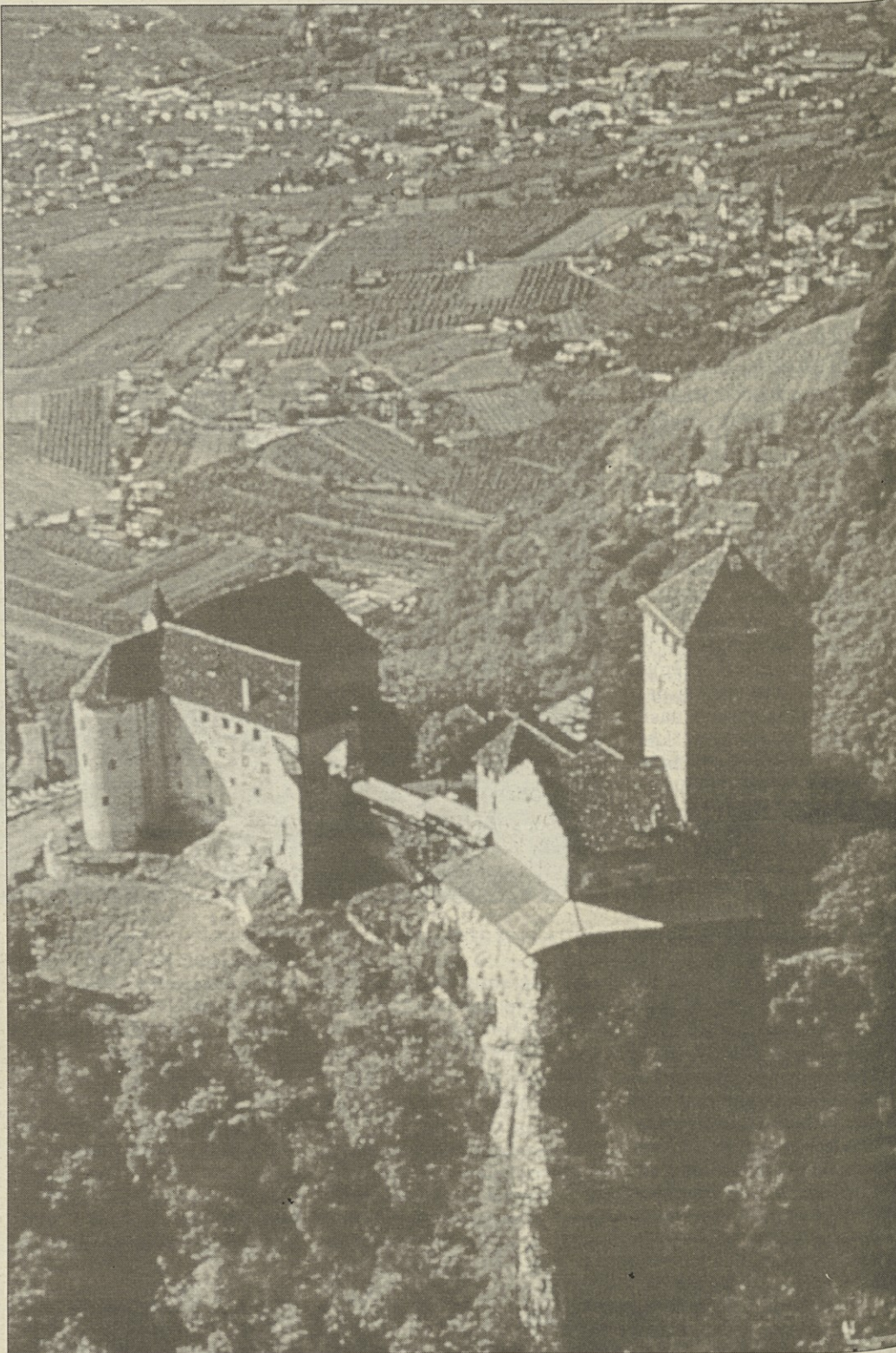
Za kaj pravzaprav gre in zakaj nas stvar pobliže zanima? Zakaj razstavi v dveh krajih? Tu na Tirolskem imenovani grof Meinhard II. je l. 1271, po očetovi smrti, postal grof Tirolske dežele. Bival je na strmini nad Meranom, dober kilometer od današnje turistično razvite vasi Dorf Tirol, s panoramskim razgledom na Meran. Čeprav je bil sprt s skofi in papežem,

je dal denar, da so zgradili opatijo v Stamsu, v dolini Inna, kamor naj bi ga pokopali in kjer je tudi dejansko njegov grob. To je odgovor, zakaj dve razstavi v krajih, ki sta si po današnjih državnih cestah in avtocestah oddaljena 180 km, po cestah čez gorske prelaze pa nekaj deset kilometrov manj.

Stvar nas pobliže zanima, ker je grof Meinhard II. pravzaprav Gorican. Tirolci ga poznajo kot Meinharda II., Goricani pa kot Meinharda IV. Do zmesnjave prihaja, ker se je njegov oče, »po gorisko« Meinhard III. poročil z Adelaido, hčerko prejšnjega tirolskega grofa Alberta. Na tak način je goriski grof, ki je imel svoje obsirne posesti na Goriskem, v Istri, v Furlaniji, na Koroškem in tudi na Kranjskem, dobil v last se Tirolsko oziroma kar precej njenih predelov. Na Tirolskem je »goriski« Meinhard III. dobil vladarski naslov Meinhard I. Očitno je, da v tirolski zgodovini prej niso imeli grofov s tem imenom. Ko je leta 1258 umrl, je tirolske posesti dobil njegov sin, »po gorisko« Meinhard IV., ki je na Tirolskem dobil naziv Meinhard II. Upam, da mi bralci omembe teh podrobnosti ne bodo zamerili, a potrebno je bilo razjasniti te drugačne naslove z nekdanjimi vladarskimi oznakami.

Ohranimo v našem pripovedovanju »tirolski« naslov. Meinhard II. in njegov brat Albert II. (nekateri zgodovinarji menijo, da sta bila dvojčka) sta si leta 1271 razdelila veliko skupno posest. Meinhard II. je ohranil Tirolsko ter se nekajd rugega, Albert II. pa Gorisko in vzhodnokoroški Lienz, odkoder je izhajala družina goriskih grofov.

Danasnja razstava postavlja v ospredje Meinharda II. kot ustanovitelja tirolske dežele. Kot smo že omenili zametki skupne Tirolske so bili že na dobrih 150 let prej. Meinhard II. pa je prišel v tirolsko in tudi evropsko zgodovino, ker je pod svojim zezlom združil vse takratne plemice in cerkvene dostojanstvenike, ki so do takrat bili se kar samostojni. Bil je mož trde roke. Podredil si

je tudi skofije in jim odvzel samostojnost. To je skofe in tudi papeže tako razkakilo, da so ga kar stirikrat izobčili iz cerkve. Sicer pa so mu kasneje pustili nekaj placati (tudi takrat so veljale »tangenti«) in ga spet sprejeli med vernike. S cerkvenimi možmi Meinhard ni bil prizanesljiv, ker so ga v mladih letih držali v trdem zaporu. Bil je v sorodstvu tudi z vladarsko dinastijo Habsburzanov in prav po njihovi zaslugi je dobil cel kup pravic.

Podobno kot v Gorici, kjer je mesto že od prej imelo trzne pravice in kjer je ta Meinhard (II. ali IV. pač po potrebi) že prej koval svoj denar, je nekaj podobnega dosegel in naredil tudi na Tirolskem. Gospodarstvu je namenjal posebno pozornost. Kot dandanes je tudi takrat Tirolska bila vozna pot med Severno in Južno Evropo. Pobiral je carine od vseh, ki so tovorili blago v smeri sever-jug ali obratno. Zelo je pomagal obrtnikom in drugim gospodarskim dejavnikom. Na Tirolskem so kmetje uživali posebne pravice, kakršnih takrat, v poznem srednjem veku, drugod v Evropi niso poznali. Ta njegova gospodarska dejavnost je na razsta-

vi se posebej poudarjena.

Umril je l. 1295 (zaradi tega je razstava letos, ob 700-letnici smrti). Že po nekaj desetletjih, leta 1363, je Tirolska prišla pod oblast Habsburzanov na osnovi dedne pogodbe. Podobno je skoro dve stoletji kasneje, leta 1500, v posest Habsburzanov prišla tudi goriska grofija.

Razstavi sta dve. V Dorf Tirolu, kjer je grof bival, so predvsem dokumenti in drugi eksponati, ki nam veliko povedo o življenju in podvigih tega skofa. V opatiji Stams pa najdemo predvsem dokumente o nastanku

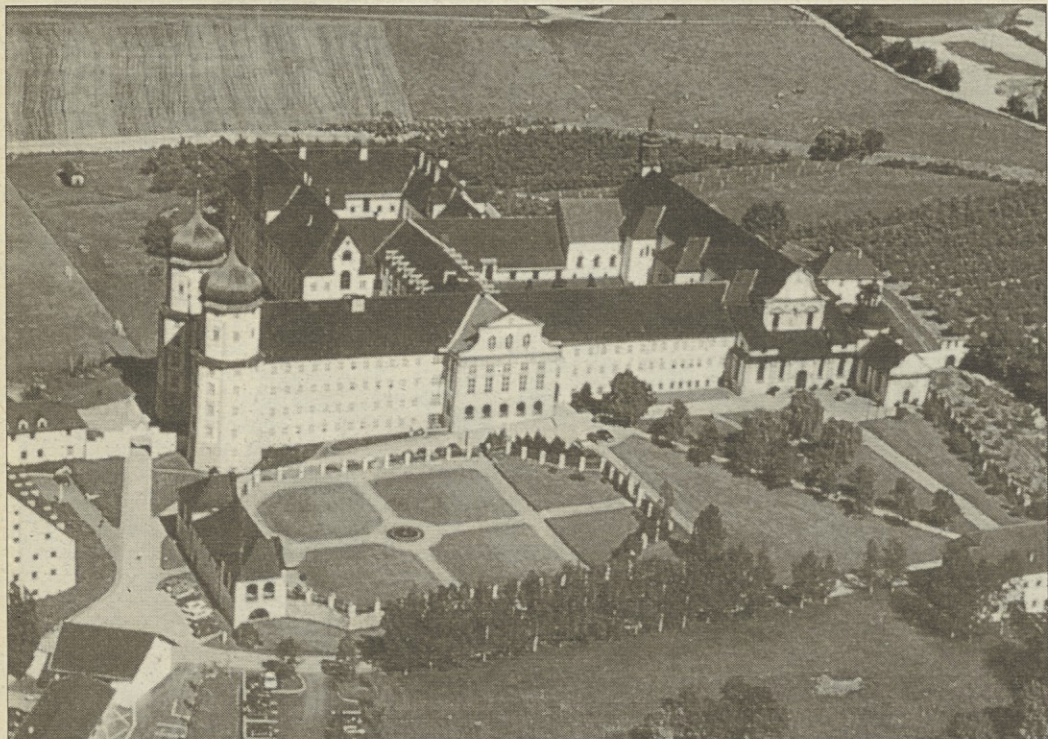
in razvoju tega cerkvenega objekta, kot seveda tudi veliko dokumentov in eksponatov o kasnejšem življenju v tej opatiji.

Ne bom se tu spušcal v podroben opis tega kar vidimo na obeh razstavah. Kar me precej moti je to, da so uredniki seveda poudarili vlogo Meinharda II. kot pomembnega tirolskega grofa, niso pa niti omenili dejstva, da sta tako njegov oče kot on sam igrala pomembno vlogo se prej tudi v Gorici. Gorica je v obeh krajih le mimogrede omenjena, ne samo na stenah in v vitrinah, marveč tudi v zajetnem katalogu s 608 stranmi. Povsem jasno je bilo, da so hoteli prireditelji sicer odlično prirejene razstave, poudariti vlogo Meinharda v tirolski zgodovini, pa čeprav bi bili več dosegli, ko bi omenili njegovo vlogo tudi drugod v Evropi. Goriski grofje so navsezadnje imeli takrat v tem delu zelo pomembno vlogo.

Marko Waltritsch

Na slikah:

Zgoraj grad Stams na Severnem Tirolskem, na levi pa grad Diorf Tirol nad Meranom. Levo zig Meinhardta II.

**NAŠI
OTROCI
RIŠEJO
IN
PIŠEJO**

Kako so goriški...

V času od 21.8. do 31.8. je didaktično ravnateljstvo organiziralo za učence tretjega, četrtega in petega razreda vseh slovenskih osnovnih sol na Goriškem brezplačni poskusni tečaj priprave na novo solsko leto.

Pouk je bil tako zasnovan, da so otroci med igro mimogrede ponovili snov preteklega leta in bogatili besedni zaklad.

Učenje so popestrili obiski dvorca Coronini, mest-

nega gradu, muzeja prve svetovne vojne in ogled stavbe, ki bo v prihodnjem letu gostila nižjo solo Trinko.

Taka oblika utrjevanja znanja je novost pa hkrati prijetna in koristna popestritev počitniških dni.

Starši se zahvaljujemo učiteljicam, ki so žrtvovale svoj proti čas, in ravnateljici, da je to pobudo podprla in omogočila.

STARŠI

Neki ribič je ulovil celo morskega psa

Vsi imamo počitnice zelo radi. Nekateri gredo na morje ali v hribe, drugi pa potujejo. Pri nas doma smo se letos odločili, da bomo šli na Pag.

Potovali smo več ur in se nato vkrcali na trajekt, ki nas je peljal na otok. Tam je morje zelo čisto, zato je tudi dosti rib. Domačini so nam povedali o obisku delfinov v zalivu Metajne. Delfini niso ribičem všeč, ker tržejo ribiske mreže. Neki ribič je ulovil celo morskega psa, več kot meter dolgega. Vsi vemo, da so take zivali zelo nevarne, a se kljub temu nisem odpovedala kopanju.

Na počitnicah sem spoznala Saro, Anjo in Sabino. Prav kmalu smo postale prijateljice. Ves dan smo se pogovarjale in igrale v vodi, včasih smo si tudi nagajale. Zvečer smo se sprehajale ob morju.

Maja

Visoki tobogani

Midva sva se zelo zabavala pri morju: kopala sva se in tekmovala v plavanju. Najbolj so naju privlačevali visoki tobogani. Drsula sva po njih in se spuscala v bazen. Takrat je naju voda popolnoma pokrila.

Adriano in Boris

V Gradežu s pedalnim čolnom...

Skoraj celo poletje sem preživela pri morju. Kupili smo prikolico in jo peljali v Gradež, v kamp Primerro. Večkrat sta me prišla obiskat Jana in David.

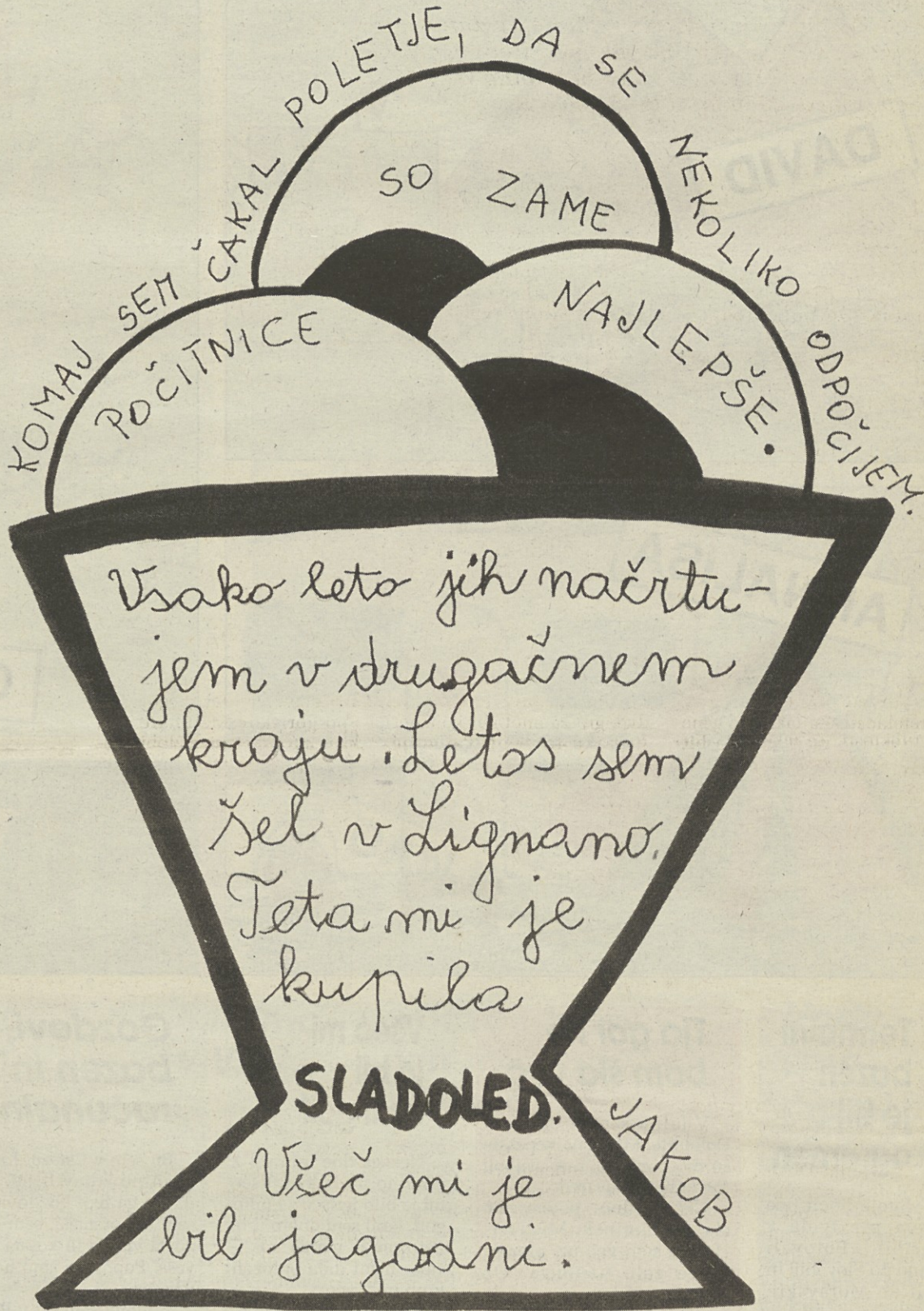
Po morju sem se vozila s pedalnim čolnom. Bilo je zelo prijetno in zabavno.

Eva

...ali pa z masko pod vodo

V počitnicah sem bil v Gradežu. Morje je bilo lepo in toplo. Ves dan sem plaval in skakal v globoko vodo, da sem bil zvečer zelo utrujen. Ker sem imel masko, sem se lahko potapljaj in iskal školjke.

Robert

Na morju

Nona je kuhala, jaz pa pomivala

Poleti sem bila z bratom in nono na dopustu. Prikolico smo peljali k morju. V njej smo samo spali in se le ob slabem vremenu igrali. Kuhinja je bila zunaj. Na omarico smo dali posodo, zraven pa smo postavili plinski stedišnik. Nona je vsak dan kuhala, jaz pa sem večkrat pomivala posodo. Pomagal nama je tudi Adriano.

Annalisa

Prva kolonija

Letos sem bil prvič v koloniji. Bilo nas je kar lepo število otrok, ki smo bili porazdeljeni v štiri skupi-

ne. naša je bila najboljša. V tekmah smo vedno zmagovali, bili smo res odlični igralci. Najbolj smo se zabavali, ko smo prirejali kviz igre. Mi smo zabeležili največ točk. V koloniji mi je bilo zelo všeč, zato se bom prihodnje leto spet vrnila. Spoznala sem veliko prijateljic, s katerimi se bom dopisovala in jih seznanjala o svojih solskih uspehih.

Valentina N.

Najbolj zabavno je bilo na vrtiljakih

Nekaj dni svojih počitnic sem peživel v koloniji pri morju. Tu smo se vecidel igrali in se bolj malo učili.

Po zajtrku smo šli k morju in se zabavali na toboganih. Popoldan smo hodili v bazen. Tu so bile stopnice, od koder smo skakali v vodo.

Porazdelili smo se na skupine, tako da smo lahko izbirali med sportno, raziskovalno ali gledališko skupino. Najbolj zabaven je bil večer, ko smo se vozili na vrtiljakih.

Roman

Klapavice za večerjo

Pri morju sem si kupil plavuti in masko, da sem se lahko potapljaj in obudoval morskno dno. Nabiral sem tudi klapavice, ki jih je potem mama pripravila za večerjo.

Matej

Kot vedno, je zmagal oče ...

Mi smo res velika skupina: poleg mame, očeta, bratca in seveda mene pride z nami tudi družina Mucic in Davidova družina. Vsa ta »klapa« je letos šla na počitnice na Mali Lošinj.

Pri nas doma je na začetku počitnic vedno mnogo kreganja. Mama je za belo, oče pa za črno, to se pravi: mama je hotela letos v hribe, oče pa je bil za morje. Kot vedno je zmagal oče.

Imeli smo coln, s katerim smo potovali po morju in si ogledali tudi bližnje otoke. Najbolj mi je ostal v spominu Ilovik. Tu je jama z izhodom pod vodo. Ker je voda zelo mrzla, smo si dali potapljaško obleko in masko. Mene je bilo nekoliko strah, a sem prva priplavala na površje. Mami pa je pomagal oče, da je lahko prisla na drugo stran. Veseli smo bili in zelo navdušeni nad lepoto te skrivnostne jame.

Jana

Zvečer smo bili zelo utrujeni

Letos so se moje počitnice začele s potovanjem v Spanijo. Šli smo na otok Mallorca.

Mama je pripravila kovčke in vse potrebno za morje. Odpeljali smo se z avtom do Benetk, kjer stanuje moja teta. Bratranec nas je spremljal do postaje, nakar nas je vlak peljal do Verone.

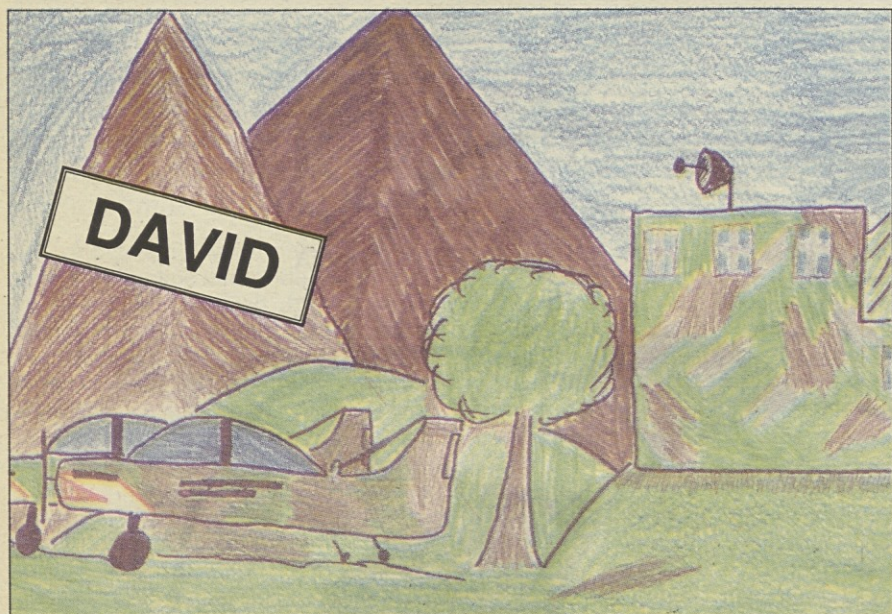
Na letališču je bilo vse polno potnikov, ki so potrpežljivo čakali odhod. Na letalu je bilo prijetno. Najbolj mi je bilo všeč, ko smo se spuстили čez oblake in pristali.

Nasi počitniški dnevi so v glavnem potekali takole: zjutraj smo zajtrkovali, potem sva šla z bratom v Maxi Club, kjer sva se zabavala. Mama in oče sta hodila na plazo. Zvečer smo bili vedno zelo utrujeni, a smo sli vseeno na predstave, ki so imele na programu glasbene točke in gledališke nastope.

Martin

...Osnovnošolci...

DAVID

ANNALISA

GIULIA

V hribih

Termalni bazen je bil ogromen

Svoje počitnice sem preživela v hribih. Potovali smo po Sloveniji in sli do Moravskih toplic.

Kopala sem se v termalnem bazenu, ki je bil ogromen.

Cristina

Tja gor ne bom šla več

V juliju sem si ogledala Dolomite. Mogočne vzpetine so me prevzele, a se najbolj Tre cime di Lavaredo.

Nekaj tednov potem sem sla na tolminski Migovec. Hodila sem več ur, plezala in se zelo utrudila. Ob končanem izletu sem si rekla: »Tja gor ne bom šla več.« A ko sem prišla domov sem si mislila: »Hribi so mi pravzaprav zelo všeč.«

Tina

Všeč mi je bil mini golf

Nekega dne sem sel z družino na Lokve. Všeč mi je bilo igrišče za mini golf. Igral sem dobro uro, nato me je mama poklicala in mi dala obložen kruh in pijačo.

Kasneje smo se napotili po hribu do koče, od koder smo imeli zelo lep razgled na gozdove.

Rok

Gozdovi, bazen in računalnik

Bil sem v Catezu. Kraj je znan po zdravilišču. Obdajajo ga lepi gozdovi. Ko sem se sprehajal, sem opazoval visoka in kosata drevesa. Popoldne smo hodili v bazen.

V juniju sem bil v Poletnem središču, kjer sem se naučil uporabljati računalnik.

Bojan

Messner je pripeljal govedo iz Tibeta v naše Alpe

Letos smo kupili kamper. Tata in mama sta nama obljubila, da bomo v teh počitnicah dosti potovali. In res, sli smo najprej do Gardskega jezera, nato nas je pot peljala do prelaza Stelvio. Tu smo srečali nekaj jakov, to so živali podobne našemu govedu, ki živijo v Tibetu. V ta kraj jih je pripeljal znani alpinist R. Messner. Tu so že deset let in se tudi razmnožujejo, ker živijo v ugodnih vremenskih razmerah.

Ogledali smo si nekatere kraje v Avstriji in se nato vrnili domov.

Marco in Matteo

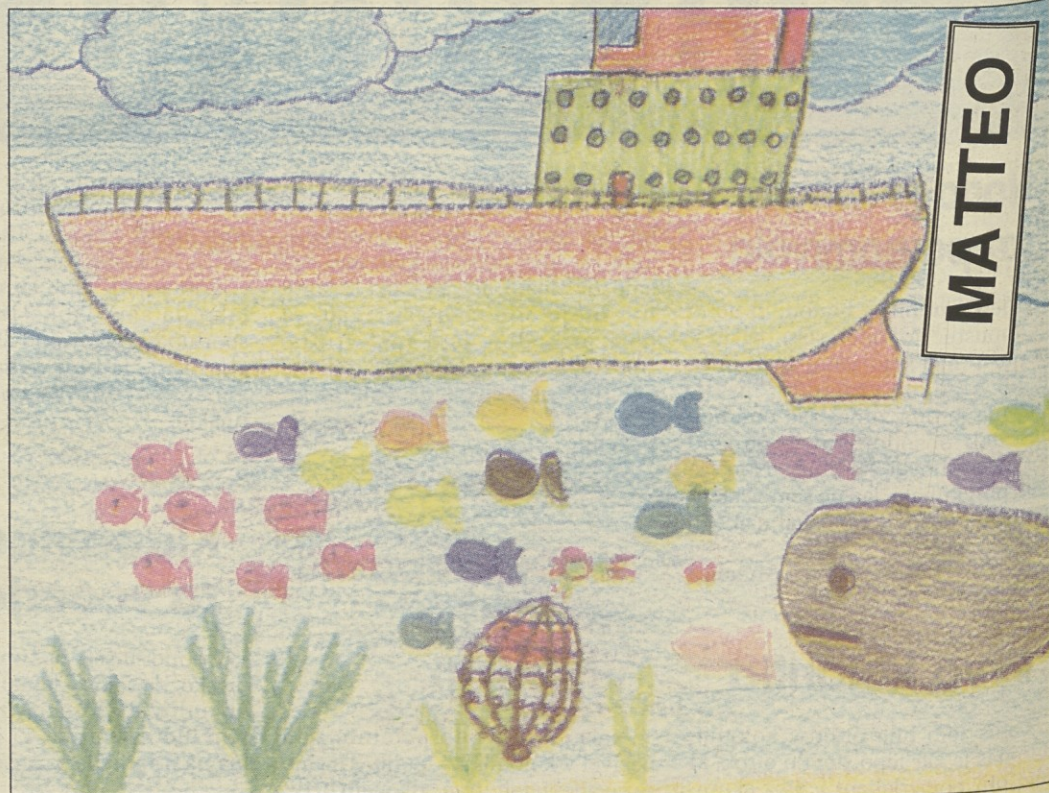
Cvetje in svež zrak

Letos poleti je bilo zelo lepo. Bila sem v Avstriji in občudovala tamkajšnje pokrajino: visoke gore in planine, kjer so se pasle krave. Nabirala sem travniško cvetje in se naučila čistega in svežega gorskega zraku.

Giulia

EVA

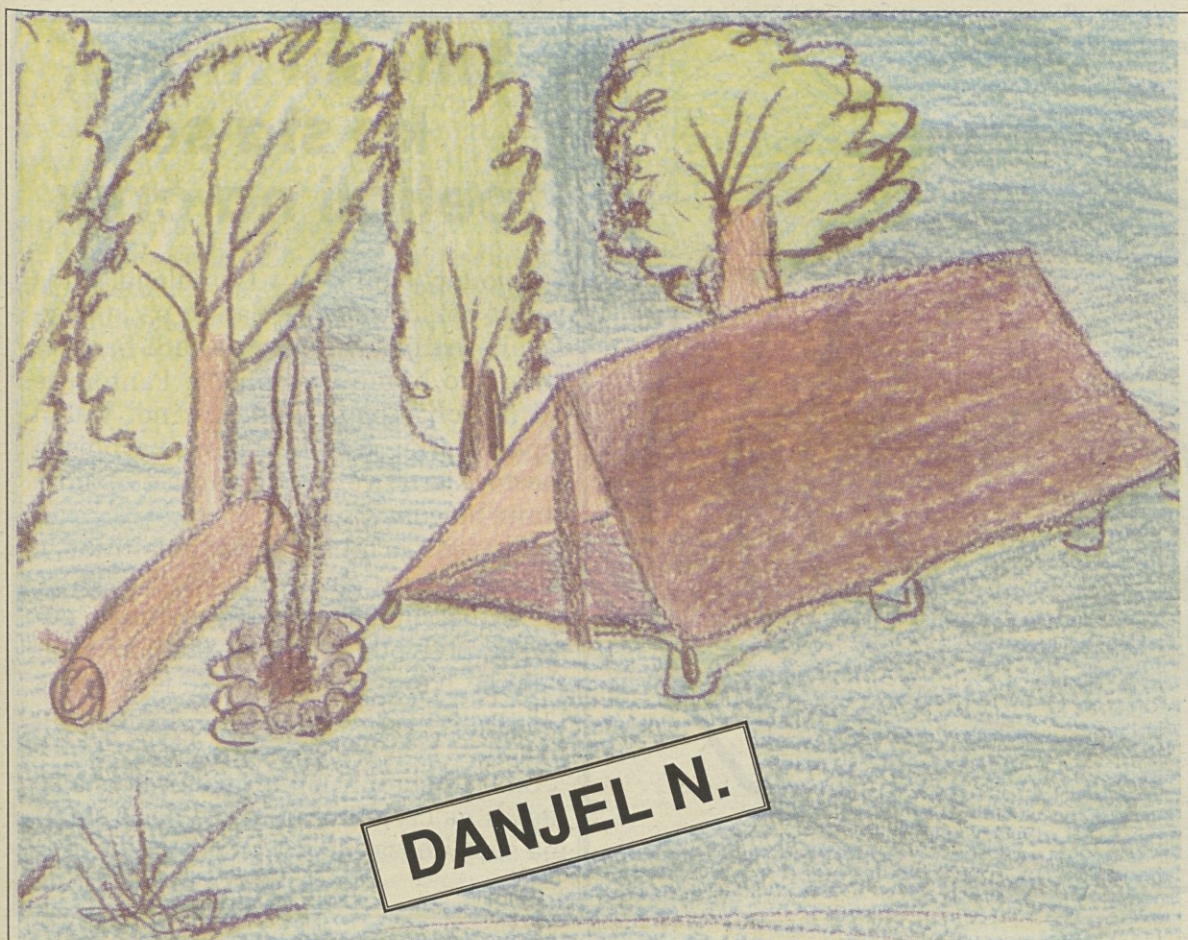

MATTEO

**NAŠI
OTROCI
RIŠEJO
IN
PIŠEJO**

...preživali...

DANJEL N.

DANJEL

Na taboru

Postavili smo jambor

Na tabornem prostoru smo postavili jambor s skavtsko zastavo. Namestili smo kose za odpadke. Zvečer smo se zbirali ob tabornem ognju in peli skavtske pesmi.

Sli smo na razne sprehode. Ogledali smo si rudnik v Idriji in Divje jezero.

Danjel P.

V rudniku so nam dali čelade

Najlepše pri skavtih je bilo, ko smo šli v rudnik. Dali so nam čelade in rudarski jopič. Hodili smo po rovih. Tu je bilo hladno in temno, da ni bilo videti ne konca ne kraja. Pot nas je vodila vedno globlje v notranjost in skoraj na dnu sta nas čakala dva rudarja, ki sta nam pripovedovala o delu v rudniku. Oba sta imela rudarsko uniformo, celado, rezervno baterijo in masko. Povedala sta nam, da so nekoč v tem rudniku kopali živo srebro.

Peter

Spali smo v spalnih vrečah

V Podkraju je bil nas poletni skavtski dom. Spali smo v spalnih vrečah. Vstajali smo zgodaj in se vsak dan umivali v mrzli vodi. Večkrat smo tekmovali v raznih igrah. Najraje sem igral nogomet, naša ekipa je dostikrat zamgala. Jaz sem bil v skupini najboljši, ker sem vadil v prijemih žoge. Priredili smo tudi sportni dan.

Alessandro

Bili smo v Vrbi

Taborili smo v okolici Bleda. Najprej smo postavili sotoře, kamor smo odložili našo prtljago. Potem smo pripravili prostor za kuhanje. Sprehajali smo se po gozdnih poteh in občudovali naravo. Sli smo tudi na izlet. Ogledali smo si tudi Prešernovo rojstno hišo v Vrbi.

David

»Grozni tabor,« ker mi hrana ni všeč

Najlepsi letni čas je poletje. Ko se je to začelo, sem se razveselila in načrtovala kraj letovanja. Kot že lani sem si na žalost izbrala Grozni tabor. Imenujem ga tako, ker mi hrana tam ni bila všeč. Ves čas se mi je tožilo po domu, predvsem pa po drobnih jedeh, ki jih zna pripraviti mama.

Na taboru je bilo veliko dela. Večkrat sem bila dežurna v kuhinji, enkrat sem ponoči strazila.

Tjaša

Vodo smo črpali iz vodnjaka

Letos sem bil pri skavtih v Podkraju. Spali smo v lovski koči. Vodo smo črpali iz vodnjaka. Na taboru smo prirejali razne igre, pri katerih smo vsi sodelovali.

Andrea B.

PETER

MARCO

NAŠI OTROCI RIŠEJO IN PIŠEJO

...počitnice

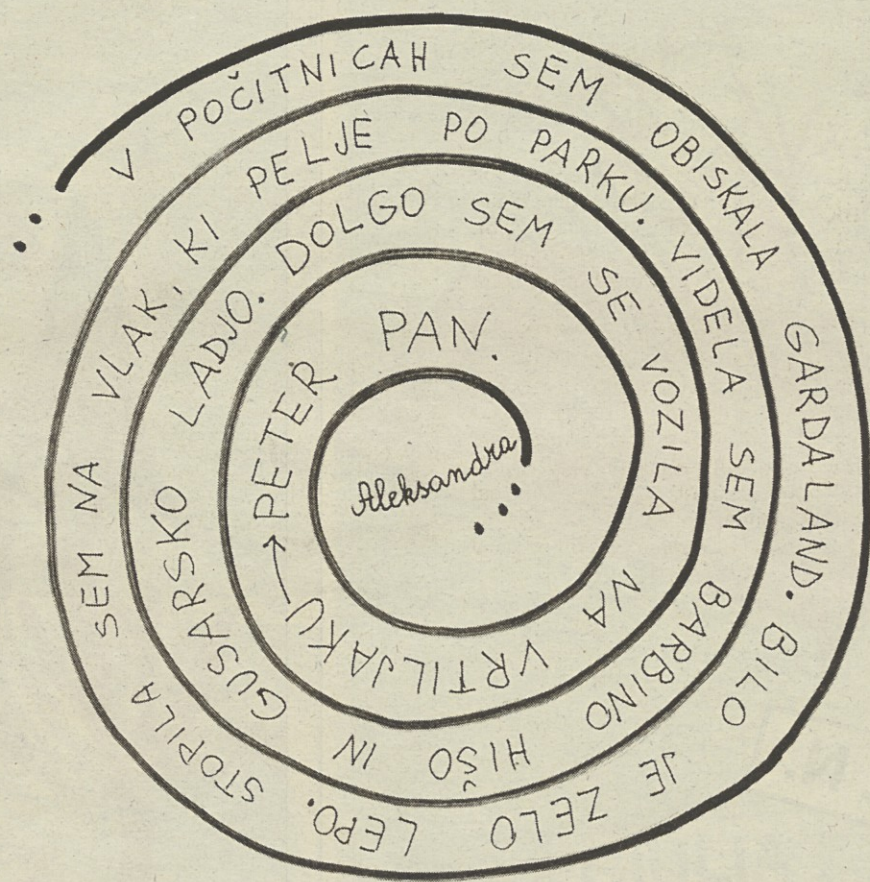
Ob koncu avgusta smo se nekateri učenci spet vrnili v šolo, četudi se počitnice še niso končale.

Že v juniju smo zvedeli in se domeni-
nili za poletni tečaj, ki naj bi bil pri-
prava na novo šolsko leto. Pod vodst-
vom treh učiteljic ponavljamo to, kar
smo se med šolskim letom učili. Vadi-
mo tudi v branju in dramatizaciji, rise-
mo in telovadimo. Pogosto se igramo,
največkrat na skrivanje in nogomet.

Sli smo na ekskurzije in sprehode po
mestu. Obiskali smo Coroninijev dvo-
rec in park, bili smo na Goriskem gra-
du in bližnjem muzeju. Sli smo si tudi
ogledat stavbo, kjer bo letos srednja
šola.

Veliko presenečenje je bilo za nas,
ko je prišla v šolo tržaška televizija in
nas snemala, ko smo bili pri delu. Tu-
di za Ljudski radio smo pripravili od-
dajo o našem poletnem bivanju v šoli.
Poslušali jo bomo v drugi polovici sep-
tembra.

Tjaša, Jana, Peter in Danjel N.

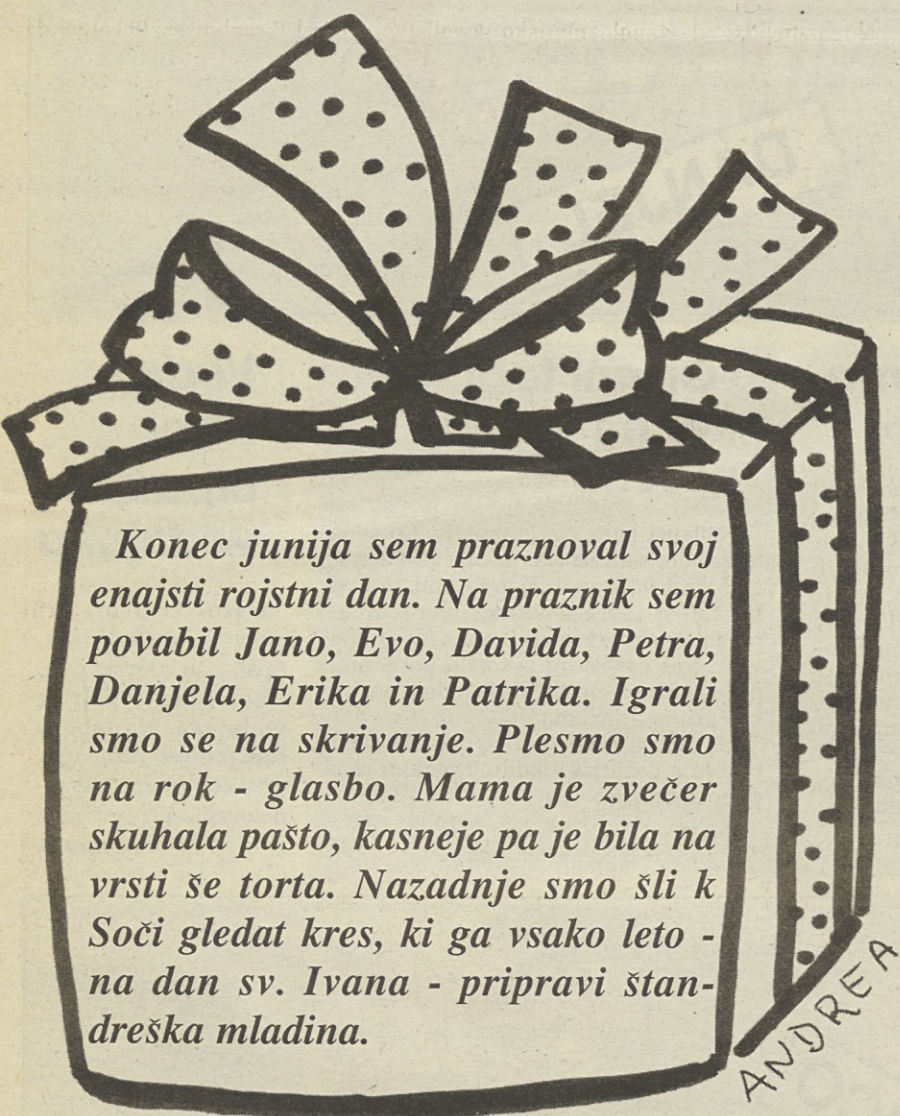
Smešni mami, ko sta se peljali na črvu

Zelo lep je bil izlet v Gardaland. Tu je veliko rož in zelenja. Največ pa je priv-
lacnih vrtljakov. Nekaj je tudi barov z
amerisko hrano in s pijačo. Fantom je
bil najbolj vseh dinamični kino. V tem
lepem parku je tudi majhno kavbojsko
mesto, kjer je veliko trgovinic z raznov-
stnim blagom.

V bazenu je bil tudi nastop delfinov, a
smo ga mi žal zamudili. Vozili smo se
na vrtljajih, najbolj nas je zanimala gu-
sarska podvodna ladja in faraonova pi-
ramida. Ikarov vrtljak pa se je dvigal s
tal in se visoko v zraku vrtel na vso
moc.

Smešni sta bili najini mami, ko sta se
peljali na črvu. Režali sta se, lasje sta ji-
ma strleli nazaj.

Nezka in Valentina

Konec junija sem praznoval svoj
enajsti rojstni dan. Na praznik sem
povabil Jano, Evo, Davida, Petra,
Danjela, Erika in Patrika. Igrali
smo se na skrivanje. Plesmo smo
na rok - glasbo. Mama je zvečer
skuhala pašto, kasneje pa je bila na
vrsti še torta. Nazadnje smo šli k
Soči gledat kres, ki ga vsako leto -
na dan sv. Ivana - pripravi štan-
dreška mladina.

ANDREA

Zadnji je bil grof Alfredo Coronini

Zelo zadovoljni smo
bili, ko smo se sprehajali
po parku, ki obdaja Co-
roninijev dvorec. Tu ra-
stejo mogočna drevesa
in posebne vrste gr-
micevja, kakršnega se
nismo videli. V parku je
tudi utica, od koder smo
občudovali vodometa.

Stopili so v palaco,
kjer nam je vodicka
prikazala zgodovino in
življenje takratnih go-
spodov, ki so bili last-
niki tega dvorca. Zadnji
je bil grof Alfredo Coro-
nini.

Tjaša

Fante so najbolj zanimale ječe

Obiskali smo Goriski grad. Najprej smo obču-
dovali grajsko obzidje, ki obkroža celotno grajsko
naselje.

V pritličju smo si ogledali jedilnico in kuhinjo
z ognjiščem. Na dvorišču smo zagledali vodnjak,
ki je točno v sredini celotnega grajskega sklopa.

Fante so najbolj zanimale ječe, mučilnica in
orožarna. V prvem nadstropju smo videli arhiv in
veliko železno blagajno. Na steni je bil tudi grob
goriske grofije. Pokukali smo v grajsko kapelo. Sli
smo potem na podstrešje in imeli lep razgled na
mesto in okolico.

Maja

V muzeju prve svetovne vojne

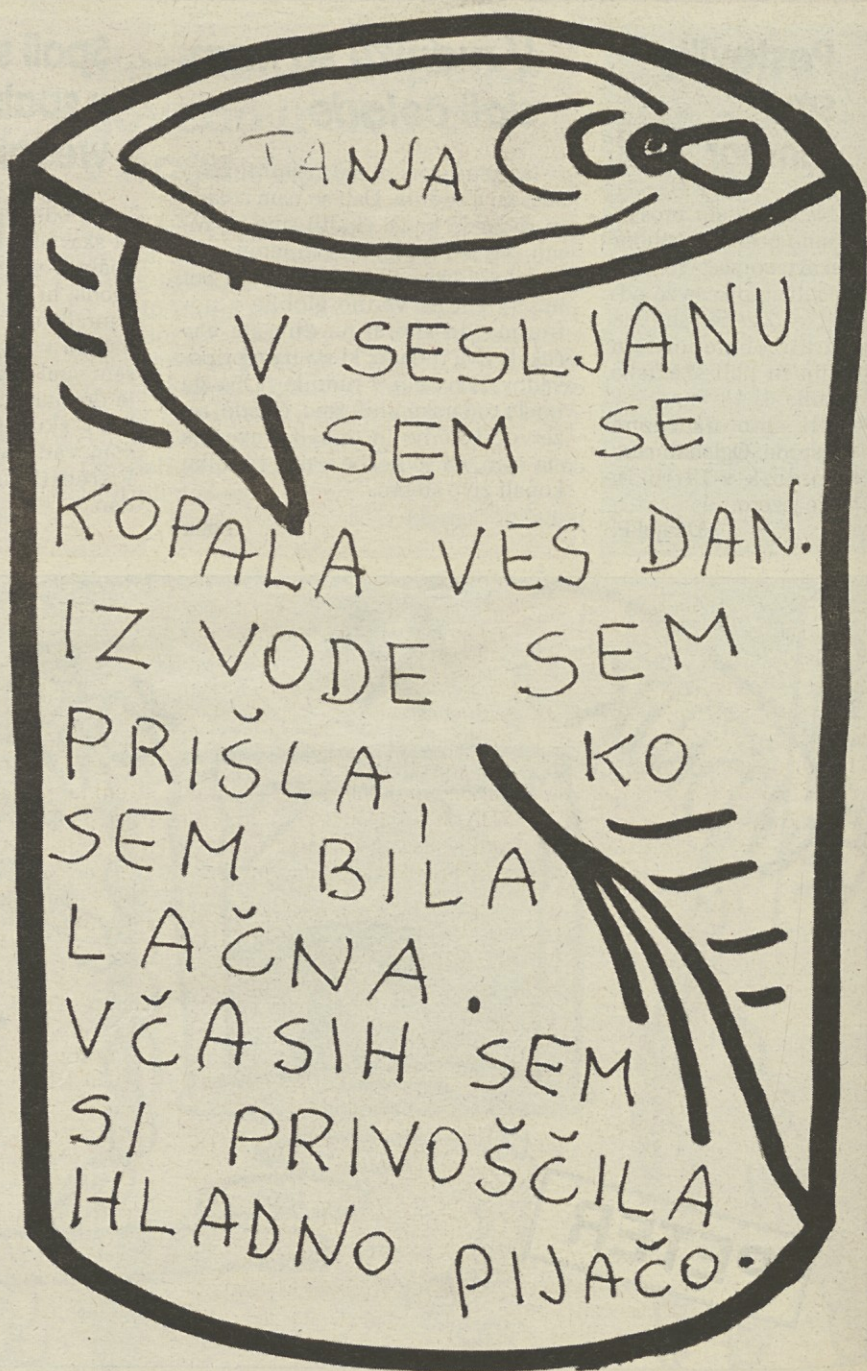
Prejšnjo sredo smo bili v muzeju prve svetovne
vojne. Ogledali smo si zemljevide, dokumente in
fotografije takratnih dogodkov. V steklenih oma-
rah so bila razstavljena oblačila in uniforme
vojakov in generalov.

Videli smo tudi orožje, celade, ročne bombe in
plinske maske, ki so jih prvič uporabljali prav v
tej vojni.

Na videoposnetku smo gledali kraje, kjer se je
odvijala prva svetovna vojna. Ko smo hodili mi-
mo prikazanega strelskega jarka, nas je glasbena
podlaga seznanjala o vojnih grozotah.

David, Marco in Danjel P.

Ekskurzije

General s štirimi zvezdicami

Dwight Eisenhower je imel največ težav pri posredovanju med svojimi poveljniki

Dwight D. Eisenhower, 53-letni general s štirimi zvezdicami in vrhovni poveljnik zavezniških ekspedicijskih sil med drugo svetovno vojno, je imel tudi to izredno sposobnost, da je lahko delal z Angleži, Skoti, Irci, Kanadčani, Poljaki, Belgijci, Nizozemci, Čehi, Francozi in Američani, ki so sestavljali približno dva milijona mož, zbranih v Angliji za napad na Evropo. Ike, kakor so klicali Eisenhowerja, je bil prav zato odličen posrednik med zavezniki, ki so včasih med seboj divje tekmovali. Zaradi te sposobnosti sta mu Roosevelt in Marshall tudi zaupala to veliko dolžnost in odgovornost.

Ike je moral miriti spor zlasti med britanskim in ameriskim visokim poveljstvom. Marsikateri ameriški general je bil namreč prepričan, da jih Angleži v osebi angleskega poveljnika Bernarda L. Montgomeryja nenehno poskušajo odriniti in zagotoviti sebi večji delež slave. Eisenhower je zelo dobro razumel taksne zamere, a je tudi popolnoma pravilno ocenil Montyjeve velike sposobnosti, predvsem pa dejstvo, da ni izgubil nobene velike bitke, čeprav je v začetku mislil o njem, da je slab strateg. Z globokim razumevanjem in potrpljenjem se je lku ne samo enkrat posrečilo prepričati odkrit prelom med zavezniki.

Kako so o Eisenhowerju sodili navadni vojaki? »Nekam podoben je tistim, ki jih poznamo do-

Pacifiku. Leta 1932 sta si pridobila »zasluge« za spopad z ameriskimi veterani prve svetovne vojne, ki so se v znamenje protesta zabarikadirali v vojašnicah v Washingtonu. Enote redne vojske so jih izgnale z bajoneti in pri tem uporabile celo tanke.

V drugi svetovni vojni se je Eisenhowerjevo ime pojavilo na prvih straneh casnikov ob operaciji Torch (Bakla), angloameriskem izkrcanju leta 1943 v Maroku in Alžiriji. »To drzno dejanje je bilo novo - bilo je skoraj novo po zamisli. Doslej se nobena vlada ni poskusila vojaštva poslati čez morje na tisoče kilometrov proč od oporišč in ga na koncu poti pognati v velik napad,« je zapisal o tej širokopotezni vojaški operaciji.

can italijanski odpor. V tem trenutku je Eisenhower poklical starega sosolca z vojaške akademije v West Pointu, brigadnega generala Omarja Bradleyja, da bi bil njegove »oči in ušesa« in da bi spodbudil armado ZDA, ki je omahovala in se je se učila. Toda po nekaj mesecih - 7. maja 1943 - sta naposled padla Tunis in Bizerta, s čimer je bila presekana zadnja smer umika osnih sil proti rtu Bon. Preizkušene in prekaljene sile iz doline Nila so se združile s silami z Atlantika. Usklajenost operacij je bila popolna. Kmalu je tudi ameriški vojak dokazal, da je sposoben, iznajdljiv in pogumen. Naučil se je umetnosti kamuflaže, spoznal pomen vkopavanja in usklajenega patroliranja. Patton je začel misliti na novo ofenzivo, to pot na Sicilijo.

Neredko se je zgodilo, da se je Eisenhower moral sprijazniti s človeško in politično stvarnostjo druge svetovne vojne. 25. avgusta 1944 je francoski general Leclerc, ki mu je sledila 4. pehotna divizija ZDA, vkorakal v Pariz in sprejel Choltitzovo vdajo, čeprav v strateskih nactih to se ni bilo predvideno. Naslednjega dne je ameriški general Patton poslal tole sporočilo:

Po vojaškem uspehu zavezniških sil v severni Afriki je general Eisenhower obiskal generala Montgomeryja v njegovem štabu in mu čestital za zmago v puščavski vojni

ga je Nemcem uspelo razstreliti, se je nemška obramba pospešeno podirala na vseh frontah. Eisenhower je premisljeno obkoljeval eno nemško armado za drugo, in tako onemogočal nacistom, da bi se na koncu umaknili na kaksno severno ali južno utrjeno območje.

Na Eisenhowerja so že nekaj časa pritiskali, naj vse svoje sile usmeri proti Berlinu. Toda dirka proti Berlinu je bila zanj previsoka cena za angleske politične račune. Angleži so se namreč pogovarjali za »malo fronto«, ki bi omogočila osredotočenje vseh materialnih sredstev in letalstva za prodor proti severu in zavzetje Berlina, preden pridrvi tja Rusi. Zmagala je Eisenhowerjeva zamisel »široke fronte«, ki je predvidevala splošno ofenzivo na celotnem bojišču.

da »angloameriško poveljstvo pripravlja operacijo, da bi zavze lo Berlin, in to pred sovjetsko armado«. Misljen je bil Montgomeryjev načrt, ki ga je Eisenhower že davno zavrnil.

Takrat so susljali celo o Churchillovih tajnih navodilih Montgomeryju, naj zbira orožje v skladnicah, da bi ga po potrebi spet razdelili nemškim vojakom, če bi prislo do spopada s sovjetsko vojsko. Churchill je menda pozneje, v času hladne vojne, priznal, da je res obstajalo taksno navodilo.

Ko so Pattonovi tanki dosegli zahodno Češkoslovasko, so se po odločitvi iz Washingtona morali ustaviti ter se tako izogniti morebitnemu trčenju med ameriskimi in sovjetskimi silami, ki so prodirale druga proti drugi.

Tik pred smrtjo je Roosevelt

neral Eisenhower. Rekel je, da ima kot vojskovodja pravico sprejeti premirje vseh sovražniških sil na nasprotni strani, od cete do cele armade, ne da bi moral o tem kogarkoli vprašati. Ko se je nemška armadna skupina G 7. maja 1945 v skromni soli v Rheimsu vdala angloameriskim zaveznikom, Ike ni hotel biti navzoc. Da bi označili enotnost med zmagovalci, so slovesnost ponovili se v Berlinu, kjer je Zukov v imenu Sovjetske zveze podpisal listino o brezpogojni vdaji nemške vojske.

Ko je Eisenhower videl prvo koncentracijsko taborišče blizu aristokratskega mesteca Gothe, je brzojavil v Washington in London, naj čim prej posljejo v Nemčijo novinarje ter člane kongresa in parlamenta. »Cutil sem,« je pozneje zapisal, »da je

Zmagovalci v Reimsu - z leve proti desni: generali Suslparov, Morgan, Bedell, Smith, Eisenhower in maršal Tedder

ma,« je dejal ameriški vojak, ko je prvič zagledal svojega poveljnika. Ike je bil namreč po naravi zadržanega vedenja in zmeren po značaju, pravo nasprotje domisljavega in prevzetnega, a sposobnega Angleža Montyja. Verjel je, da sodeluje v »krizarski vojni« proti »zaroti popolnih zlikovcev«. Te politike se je držal do konca vojne, čeprav so ga kot vrhovnega poveljnika poskušali vplesti v politične igre velikih sil.

Eisenhower je bil nekoč MacArthurjev pribočnik. Najbrž si takrat ni niti v sanjah predstavljal, da bosta on in njegov predpostavljeni v drugi svetovni vojni vodila največje armade na svetu: Ike zavezniške armade na zahodni fronti, MacArthur pa na

Operacijo Torch so začeli resno načrtovati že v avgustu 1942. Sef ameriškega generalnega štaba Marshall je poslal takrat še neznanega generalnega poročnika Dwighta Eisenhowerja v Anglijo, kjer je prevzel vrhovno poveljstvo nad ekspedicijo. 23. novembra 1942 je Eisenhower premestil svoj glavni stan v Alžir in to belo mesto na gričih, obdano s sadovnjaki, je počasi prevzemalo vlogo, ki jo je - v odločilnem spopadu Montgomeryja z nemškim feldmaršalom Rommlom - dotlej imel Kairo.

V začetku ni slo vse gladko. Patton, strah vzbujajoči general ZDA, ki je kmalu postal znan zaradi svojega genija in cudastev, je nepricakovano zadel ob mo-

»Dragi Ike, danes sem pljunil v Seno.« Tisti trenutek je Charles de Gaulle med glasnim navdušenjem Parizanov stopal po Elizejskih poljanah in uveljavil svojo oblast v Franciji na način, ki Americanom in Angležem ni bil preveč vsek.

Za kaj je pravzaprav slo? Ko so se Nemci umikali proti Renu, je usoda Pariza postala predmet hudih vojaških skrbi. Eisenhower, ki je hotel predvsem uničiti nemške armade, se ni prav nič zelel spuščati v kaksne postranske operacije, četudi so bile se tako pomembne po čustveni in politični plati, ali vzeti nase breme preskrbe starih milijonov Parizanov. Poslal je natančne ukaze Pierru Koenigu, poveljniku notranjih francoskih sil (FFI), da ne sme biti nobenih vojaških premikov v smeri Pariza ali v katerikoli drugi smeri brez njegovega izrecnega povelja. Toda de Gaulle je, ne da bi Eisenhower vedel, na skrivaj ukazal Koenigu, naj zavzame glavno mesto, brz ko bo mogel, in narocil generalu Jacquesu Leclercu, čigar tankovska divizija je bila pod Eisenhowerjevim poveljstvom, naj po potrebi prekrši disciplino in odkoraka proti Parizu.

Ko so Američani 7. marca 1945 po srečnem naključju zavzeli veliki most na Reni, preden

»Srečanje« zmagovite in poražene armade pri Giessenu

Pribočnik kapetan Harry C. Buther je zapisal, da bi bilo za Eisenhowerja »zavzetje Berlina zgolj predstava. Hotel je končati vojno čim prej in s čim manj človeškimi žrtvami«. Kakor bi bil prej rad obsel Pariz, tako se zdaj raje ni spuščal v dirko proti Berlinu kljub njegovemu političnemu in simbolnemu pomenu.

Idejo »male fronte« je kmalu zavohal tudi Stalin. Maršal Koenjev piše v svojih spominih, da so ga z Zukovom poklicali 1. aprila v Kremelj in mu povedali,

moral prenesti težko Stalinovo obtožbo, češ da se zavezniki z hrbtom Sovjetov pogajajo z Nemci. V mislih je imel tajna pogajanja med esesovskim generalom Wolfom in ameriskim diplomatom, poznejšim direktorjem Cie Allenom Dullesom. Stalin je videl končni rezultat tega v tem, da so Nemci zdaj na zahodni fronti vojno proti Angliji in Združenim državam skoraj ustavili, hkrati pa so nadaljevali vojno proti Rusiji. Razkacen je bil tudi sicer zmerni ge-

treba ameriški in britanski javnosti nemudoma predočiti dokaze, da ne bo mogoc nikakrsen cinicni dvom.« Publicist Sulzberger je zapisal, da so zavezniki na svojo grozo odkrili, da celo najbolj pošastne zgodbe o nacističnih grozodejstvih niso govorile vse resnice.

General Eisenhower je bil v letih 1951-1952 vrhovni poveljnik sil zveze Nato, v letih 1953-1961 pa predsednik Združenih držav Amerike.

France Trebčan

Pri šibki svetlobi jutranje zarje je invazijsko ladjevje odrinilo proti francoski obali - operacija Overlord se je začela

EKOLOŠKI SPREHOD

Katastrofe in človeštvo

Nacionalistično besedičenje kot dimna zavesa velikih podjetij, ki predelujejo hlodovino

Med zalivsko vojno leta 1991 so se po obalah Arabskega zaliva razlile velike količine nafte, kar je pomenilo veliko katastrofo za okolje. Grozljivi posnetki popolnoma črne obale in ptičev, ki bijejo obupen boj za resitev iz katranskega objema, so sprožili preplah po vsem svetu. Prizadevanje vlade, da bi Zaliv očistila, in naravni proces čiščenja pa sta obrodila sadove, saj pet let po tej naravni katastrofi skoraj ni več opaziti sledov vojnega onesnaženja.

Vendar naravovarstveniki pravijo, da zalivski morski ekosistem in ribištvo ogrožajo tudi drugi, veliko zahrbtnješi dejavniki, predvsem vsakodnevno izpuščanje nafte in umazanija, ki jo za seboj puščajo tankerji. »Doselej smo s čiščenjem sicer preprecili se večjo naravno katastrofo, vendar ne bomo potrebovali se ene vojne, saj bodo tankerji, ki plujejo po Zalivu, do konca uničili morski ekosistem,« pravi Abdul Rahman Al Avadi, tajnik regionalne organizacije ROPME, ki se ukvarja z vprašanji morskega ekosistema. »Človeka izučijo sele velike katastrofe. Če pa bo nase morje umiralo počasi, bomo prisiljeni porabiti milijarde dolarjev za njegovo vnovično ozivitev.« Ocenjujejo, da se letno v Zaliv izlije okoli 1, 14 milijona ton nafte, to pomeni 25 tisoč sodečkov dnevno, stideset odstotkov te količine pa gre na račun šest tisoč tankerjev, ki letno preplujejo 880 kilometrov dolgo zalivsko pot. Ta delež je veliko večji kot v drugih državah, katerih glavni onesnaževalci morja so predvsem nafta in njeni derivati. Največjo grožnjo za okolje predstavlja možnost trčenja tankerjev in seveda izlitja nafte iz njih. Vendar so največji onesnaževalci predvsem stari tankerji, ki več ne ustrezajo predpisom in v plitvine vsak dan spuščajo odplake, v katerih je veliko nafte. Mednarodni predpisi sicer zahtevajo, da ladje svoje odplake izpuščajo vsaj petdeset morskih milj od obale, vendar ima Zaliv le ozek pas, ki ustreza tem predpisom. Zaradi zalivske ozkosti in počasnih morskih tokov pa bo potrebnih najmanj dvajset let, da bo narava sama očistila umazanijo, ki jo za seboj puščajo tankerji. Kuvajtski naravovarstvenik Naser Sarku opozarja na previdnost, saj je po svetu že veliko rek in jezer, ki so zaradi človeške malomarnosti postala mrtva močvirja, vlade pa za njihovo vnovično ozivitev zdaj trošijo na milijarde dolarjev.

Zalivski predstavniki proizvajalk nafte želijo, da njihove vlade podpisajo dogovor o neonesnaževanju, po katerem bo moralo vsako pristanišče zgraditi naprave za izčrpavanje tekočin, ki so onesnažene z nafto. Tudi Mednarodna pomorska organizacija pod okriljem Združenih narodov zahteva, naj zalivske države v svojih pristaniščih zgradijo čistilne naprave, podpisati pa bi morale tudi Mednarodno pogodbo o neonesnaževanju morja na tem območju (MARPOL). Nekatere industrijske države v svojih pristaniščih sicer že uporabljajo naprave za preciscjevanje odplak, vendar je vprašanje, ali bodo zalivske države, katerih državni

proračun je močno oklesčen zaradi nizkih cen nafte, pripravljene ta sporazum tudi podpisati.

Skrbi zaradi onesnaževanja morja, ki ga povzročajo tankerji, so se pojavile prav zaradi ogromnih izlitij nafte v zadnjih dneh zalivske vojne, ko so letala zveze Nato v bliskovitih napadih uničila večino

morje šestnajst tisoč ton nafte, poškodovanih je bilo približno dvajset kilometrov obale, morsko življenje pa močno ogroženo. ROPME se boji tudi morebitnega iztekanja sto tisoč ton nafte iz iranskega tankerja, ki se je potopil leta 1991 med zalivsko vojno. Nesreča pri vходу v Zaliv bi pomenila največjo katastrofo, saj bila blokirana vhod in izhod iz Zaliva ter s tem celoten promet po tej morski poti.

Najstarejši deževni gozdovi na svetu

Nacrta republikanskih politikov z Aljaske, ki se zavzemajo za gradnjo več novih naselij, so z odobravanjem sprejeli predstavniki lesne industrije, medtem ko je predlog naletel na ostre kritike

ljudi, ki tu živijo, ti pa potrebujejo delo,« je poudaril Gates. Senatorjev osnutek spremembe zakona, po katerem bi dobilo delo 2400 delavcev, je naletel na številne kritike, zato je Murkowski odpovedal obisk v Washingtonu, z njegovim predlogom pa se ne strinja tudi guverner Aljaske Tony Knowles. Zelo redko se sicer zgodi, da pride do nesoglasij med predstavniki izvršilne oblasti in člani kongresa. Demokrat Knowles je v izjavi poudaril, da predlog zakona »preveč zapostavlja pomen drugih delovnih mest in premalo upošteva industrijske panoge, povezane z lesno industrijo«. Z manj strogimi naravovarstvenimi zakoni bi bila po guvernerjevem zagotovitlu se vedno

narave njegove črne napovedi zavrača in opozarja, da vsi strokovnjaki svetujejo omejevanje sečnje. Večina prebivalcev v bližini tovarne v Siskiyou, katere lastnik je japonska družba, nasprotuje manjši sečnji, saj na prvo mesto postavljajo delovna mesta. Drugačnega mnenja so Indijanci, ki poudarjajo, da tovarne onesnažujejo reke. »Dovolj so že posekali,« opozarja predstavnik indijskega plemena Tlingit Mark Jacobs.

Čile zavlačuje projekt za zaščito tropskih gozdov

Zasebni projekt, katerega namen je bil zaščititi enega od zadnjih nedotaknjenih tropskih gozdov na jugu Čila, je v resnih težavah zaradi gospodarskih interesov.

iraskih tankerjev in naftnih terminalov. Zaradi tega je pomrlo ogromno morskih ptic, ribiška industrija je bila na robu propada, opustošenih pa je bilo približno sedemsto kilometrov obale Savdske Arabije. Poročilo Mednarodne agencije za jedrsko energijo in morsko ekologijo pravi, da se je v Zaliv izlilo od pol do osem milijonov sodečkov nafte. V Uradu ameriške morske in zračne uprave (NOAA) pa ocenjujejo, da so z zalivske obale očistili za okoli pol milijona sodečkov nafte, vendar je čiščenje zelo težavno, saj so usedline pronicale tudi do 0, 6 metra globoko.

Vsakodnevno onesnaževanje z ladijskimi odplakami sicer ni tako dramatično kot posledice vojne leta 1991, vendar lahko že najmanjša nesreča povzroči veliko težav. Konec leta 1993 je nafta, ki se je skoraj dva tedna izlivala iz potopljene ladje, ki je prevzela 50 tisoč sodečkov, prekrila okoli stiri sto kilometrov obale Omana. Lani pa se je pri trčenju tankerjev v Združenih arabskih emiratih izlilo v

naravovarstvenikov, ribicev in potomcev prvotnih naseljencev - Indijancev. Aljaska senatorja Frank Murkowski in Ted Stevens sta julija predlagala korenito spremembo zakona iz leta 1990, ki se zavzema za spoštovanje odlokov o varovanju narave v 6, 9 milijona hektarjev gozdu Tongass. Ta sodi med najstarejše deževne gozdove na svetu, je ogromna zaloga lesa in po ocenah varuhov narave nepreceljive vrednosti tudi zaradi svojega ekološkega sistema. Murkowski, predsednik senatnega odbora za energijo in naravne vire, je poudaril, da je treba oziviti tongasko lesno industrijo, ki je osiromašena, saj so nehale obratovati številne žage in tovarne za predelavo lesa, zato so od leta 1990 izgubili 40 odstotkov delovnih mest. Chris Gates, direktor največje tovarne za predelavo lesa in vodja aljaskanske združenja gozdarjev, je poudaril, da je treba preprečiti zapiranje obratov in ustvariti pogoje za odprtje novih delovnih mest. »Ne menimo se ne na zakone in ne politiko, ampak le za

»dovolj velika pozornost namenjena varovanju naravnega okolja«. Kljub težavam lesne industrije se je zaposlenost na Aljaski po letu 1990 zvišala za 3, 9 odstotka. Senator Murkowski je po vrsti protestov obljubil nov predlog zakona, ki bo v večji meri upošteval javno mnenje. »Kljub nesporazumom moramo na leto zagotoviti približno 127 milijonov kubičnih metrov lesa, torej ne več, kot ga lahko posekamo, ne da bi podrili naravno ravnotežje,« je izjavil Murkowski in poudaril, da je les potreben predvsem za nemoteno obratovanje papirne industrije. Lastnik največje tovarne Ketchikan Pulp Co je družba Louisiana-Pacific Corp. V zadnjih letih so v gozdovih Tonglassa posekali približno stiri sto milijonov kubičnih metrov lesa, letos pa nacrtaujejo le 278 milijonov, čeprav lahko obrati lesne industrije predelajo več kot 440 milijonov kubičnih metrov, zato se bo ta v primeru pomanjkanja lesa znasla v nezavidljivem položaju. Buck Lindekugel iz aljaskanske Sveta za varovanje

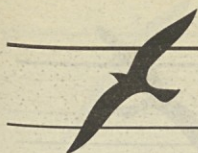
Idejni ustanovitelj projekta in njegov glavni financer Douglas Tompkins, priznan ameriški poslovnež, je čilske naravovarstvenike opozoril, naj opustijo gojenje drevesnih sadik, ki so jih hoteli posaditi v velikem narodnem parku, saj se je čilska vlada odločila, da mu ne bo prodala zemlje med dvema zemljskima parcelama, ki sta že v njegovi lasti. Površina celotnega narodnega parka bi tako merila 750 tisoč arov. V odgovor na proteste čilskih gojiteljev lososov ter zaradi interesov gozdarjev in lokalnih politikov je vlada obljubila, da bo sporno zemljišče, ki leži med Tompkinsovima parcelama, kupila za približno dva milijona dolarjev.

Desničarski politiki Tompkinsa obtožujejo, da zeli že tako ozko čilsko nacionalno ozemlje razdeliti na dva dela. Zagovorniki ekološkega projekta vztrajno zavračajo obtožbe, češ da so navadno nacionalistično besedičenje, ki služi kot dimna zavesa velikim podjetjem, ki se ukvarjajo s predelavo lesa ali pa z gojenjem lososov.

Tompkins, ki je ustanovitelj in večinski lastnik v Ameriki znane modne znamke Esprit iz Kalifornije, želi, da bi bil narodni park v lasti Čilske fundacije, ki bi ga tudi upravljala. Nekateri deli parka bi bili namenjeni javnosti in turistom, nekateri izključno znanstvenim raziskavam, del parka pa bi pustili popolnoma nedotaknjene. Doselej je bogati ameriški poslovnež v ta ekološki projekt vložil od tri do štiri milijone dolarjev ter vsaj štiri leta trdega dela. Lokalne ekološke skupine in vladna ekološka komisija, ki je v svojem pismu nedavno podprla ekološke projekte, katerih cilj je zaščita ogroženega okolja, Tompkinsa podpira. »Ta projekt se nam zdi naravnost pravičen,« je povedal Rigoberto Valdivia, vodja pravnega oddelka pri vladni komisiji za ekološka vprašanja. »Če bi imeli takšno nedotaknjeno območje tropskega gozda na voljo za preučevanje, bi bila to velika pridobitev za naše razumevanje globalnega ekosistema in raziskovanje naravnih raznolikosti.«

Deseto regionalno okrožje države Čile, kjer se nahaja »sporni« narodni park, je območje, kjer imajo sedež številna domača in tuja lesna podjetja, ki predelujejo ceno hlodovino za japonski trg. To je mogoče zaradi tega, ker je čilska vlada se vedno neodločena glede ekološke politike. Zakon, ki bi zaščitil avtohtone drevesne vrste, spodbujal njihovo gojenje in zagotavljal ustrezno upravljanje z nacionalnimi gozdovi, je zavrnilo finančno ministrstvo, ki namerava ekološka sredstva razporediti za druge namene. Tompkins in njegovi privrženci si že dolgo prizadevajo, da bi ministre in poslance v Santiagu prepričali, da bi spremenili svoj odnos do zaščite čilskih gozdov. Če jim ne bo uspelo, je Tompkins obljubil, da kljub temu ne bo prodal svojega zemljišča. Vlado obtožuje, da z ekološkim gibanjem za zaščito tropskih gozdov ravna kot z nezazelenim in nepomembnim partnerjem. S tem, ko vlada ne dovoli, da bi se Tompkinsovo zemljišče združilo v velik narodni park, namerno povečuje administrativne stroške pri vodenju prihodnjega parka, tako da je vprašljivo, ali ga bodo sploh lahko odprli za javnost, saj bi bilo to predragost, je jezno dejal ameriški poslovnež. »Subvencioniranje fundacije bi po nacrth, brez oviranja vlade, se tako ali tako stalo od sedem do osem milijonov dolarjev. Zato bi bilo morda bolje, da bi ta denar uporabili za varovanje narave kje drugje,« je pripomnil Tompkins. Carlos Figueroa, notranji minister čilske vlade, je na Tompkinsove obtožbe odgovoril, da se ameriskemu poslovnežu ni treba pocutiti ogroženega, ker vlada kupuje farmo sredi njegove zemlje, kjer želi odpreti narodni park. »Tompkins lahko se vedno ustanovi park, le nekoliko manjši bo,« je povedal Figueroa.

I. Mark, Y. Rosen in I. Ersan / Reuter

Mitologija Krakataua

V davnini so na Javi gradili stopničaste oltarje, misleč, da na vulkanih prebivajo bogovi

INDONEZIJA -
DEŽELA
VULKANOV

Nobena država na svetu se ne more ponasati s tolikšnim številom se delujocih vulkanov kot prav Indonezija. Sto dvaintrideset čeprav večidel le paro bruhajocih vrhov pomeni nenehno grozno izbruhov, ki so v daljni in bližnji preteklosti povzročili domačinom veliko gorja. Vulkanske tempirane bombe ležijo na pet tisoč kilometrov dolgem vulkanskem pasu, ki se razteza od Sumatre do Timorja.

V preteklih dvesto letih so indonezijski vulkani dvakrat postavili svetovne rekorde v črni statistiki. Leta 1815 je izbruh Gunung Tambore na otoku Sumbawa zahteval 50 tisoč žvrljenj. Ocenjujejo, da se je ob izbruhu sprostilo petdesetkrat toliko energije in zmetalo v zrak petkrat več materiala kot ob izbruhu znamenitega vulkana Krakatau 68 let pozneje. Prezivali so mislili, da je prišel konec sveta, saj je tema prekrivala območje se tri dni po izbruhu. V Severni Ameriki in severnem delu Evrope so imeli leto brez poletja (kar sem tudi sam lani doživel v Kanadi kot posledico izbruha filipinskega vulkana), temperatura na Zemlji se je znižala za približno eno stopinjo.

Leta 1883 pa je eksplodiral podvodni atol Krakatau, umescen v ozini med Sumatro in Javo. Strahovita podvodna eksplozija je vrgla v zrak 8, 5 kubičnega kilometra vulkanskih snovi, in to do petdeset kilometrov visoko v stratosfero. Pepelnata tancica je ovijala zemeljsko oblo v obdobju naslednjih treh let. Zareca lava in 40 metrov visoki val, ki ga je povzročil izbruh, sta ubila 36 tisoč ljudi in opustosila bližnji obali Jave in Sumatre. Nekaj koralnih blokov, težkih tudi do šeststo ton, je vrglo enajst kilometrov v notranjost obeh otokov.

Zanimivo je, da so tako Tamboro kot Krakatau pojmovali kot ugasla ognjenika. Njuna pogubna izbruha sta bila opozorilo o kratkosti cloveskega spomina, pozneje pa tudi dokaz o tem, kako tropsko podnebje in vegetacija hitro prekrijeta strahotna naravna razdejanja. Zaradi ogromne moči in številnih vulkanov v Indoneziji je razumljivo, da so vulkani sestavni del javanezijske kozmologije. V davnih casih so na vulkanskih pobocih Jave gradili stopnicaste oltarje, prepričanje o tem, da so vulkanski vrhovi prebivalisca bogov, pa je ostalo vse do danes.

Izbruh Krakataua so si prebivalci na primer razložili na mitski način. Njegov duh Orang Aljeh je, razžaljen zaradi morskih piratov, ki so ugrabljali in posiljevali ženske na bližnjih obalah, ter domačinov, ki so tod nabirali plodove, ne da bi darovali njemu v cast, sprožil delovanje vulkana. Sto let po izbruhu pa se nam dediscina strahovitega dogodka kaže v precej drugačni luci. Idilični obalni pas Jave in Sumatre, ki ga je prekrila lava, je danes območje slikovitih plaz in narodni park, po katerem rjovejo redki indonezijski nosorogi. Prej so bile obale bolj redko poseljene, potem pa so se razvili počitniški kompleksi za množice turistov, ki hodijo občudovat »otroka«,

ki ga je spočel veliki izbruh - Anak (otok) Krakatau. Izpod morske površine je novi otok pogledal, spremljan z gromkimi eksplozijami, leta 1928 in od takrat naprej ves čas raste. Danes je visok ze nekaj sto metrov. Domačini pravijo, da vsake toliko casa izbruhne ploha stopljenih skal, pepela in dima.

Vulkanologija, relativno nova znanstvena veda o vulkanih, je odstranila ze prenekatero tancico skrivnosti, številni ljudje pa se vedno verjamejo, da bi raziskovanje notranjosti vulkanov razjezilo njihove duhove. Na indonezijskem otočju je zato veliko obredov posvečenih prav njim - z namenom, da jih spravijo v dobro voljo in preprečujejo izbruhe. Pogosto ljudje vulkane razumejo kot cuvarje morale in rodovitnosti zemlje, kar zlasti nazorno kažejo obredi, posvečeni vulkanu Bromo, ognjenemu vrhu, ki je približno tri ure vožnje oddaljen od pristanišca Surabaya na Javi. Z zelenimi

zrelu vulkana se procesija romarjev na celu z duhovniki vrne nazaj v vasi, kjer se začnejo praznovanja, ki naj zagotovijo mir in blagostanje v prihodnjem letu.

Na Baliju se verniki ozirajo proti najvisjemu otoskemu vrhu, več kot tri tisoč metrov visokemu vulkanu Agung. Skoraj tik pod vrhom je postavljen sveti tempelj Pura Panatran, v katerem verniki vsakih sto let priredijo veliko praznovanje. Ob zadnji taki prireditvi leta 1963 je na začetku praznovanj Agung izbruhnil in dobršen del Balija prekril z lavo in pepelom. Tisoc šeststo ljudi je izgubilo življenje, 86 tisoč pa

okoli otoka. Pravijo, da se je vulkan umiril, ko je bil krog okoli otoka sklenjen. Ko je sultan aprila 1990 na televiziji govoril o mystičnosti cloveskega prepričanja, je Gamalama spet izbruhnil in z lavo ogrozil bližnje vasi. Tokrat je sultan pozval vascane, naj ne bežijo, in kar z avtomobilom obkrožil otok.

»Deloval in čutil sem v skladju s skrivnostnimi silami vulkana,« je po tudi to pot uspešnem obredu izjavil sicer visoko izobraženi sultan. »Zahodnjaki verjamejo le v znanost, vzhodnjaki pa z dodajanjem duhovnega lahko zaznamo tudi naravne sile.«

mačini pa vladi in vulkanologom ne verjamejo prevec in nadaljujejo s svojimi daritvami. Ko kaže zapustijo luknje v vulkanskem pobociu in začnejo bežati v dolino, je to znamenje za vascane, da začnejo stresati riz in iz zelišč ter disav zvarjene napitke v vulkanovo žrelo. V vsakoletnem obredu na vrhu vulkana na posvečene skale položijo odrezke nohtov in las njihovega sultana ter obredna svilen ogrinjala. Seveda z zveplenimi oblaki ovito kadece se zrelo Merapija in lepota tega dela Jave privlacita tudi številne turiste. Prav tako nevarnega območja nocejo zapustiti domačini. Z ostanki

Kje so zvarjeni napitki za vulkanovo žrelo? (Foto: NS)

Iz cesarkov, ki so jih pred sto leti prekrile tone pepela, so pognale nove pinije in nekolikanj zastrle vzhodno stran otoka, kjer pristajajo ladjice s turisti, ki se po kratkem vzponu lahko zagledajo v ustnice kadečega se vulkanskega kraterja. Nekaj zaplat zelenja na crnikastem pobociu pa bolj odkriva kot zakriva prikrito grozno.

Ocaranje Zahoda nad enim najbolj skrivnostnih čudes sveta izvira tako iz nepredvidljivosti vulkanov kot iz lepote gigantskega ognjemeta ob njihovem izbruhu. V rimski mitologiji je bil Vulkan bog ognja, ki je prebival na vrhu Olimpa. Latinska beseda volcanus oznacuje vse vrhove, ki bruhajo ogenj in dim.

grici obkroženemu vrhu je posvečen eden od najslikovitejših obredov, imenovan kesodo. Prvic so ga opisovali ze vojaki cesarstva Majapahit, ki so se tja umaknili pred muslimanskimi zavojevalci Sumatre v 16. stoletju. Po verovanju bog ognja prebiva v kraterju vulkana, zato se na začetku obreda tisoce romarjev postavi ob zrelo, kjer jih blagoslovijo duhovniki. Obred se začne se pred svitom, zato verniki držijo v rokah plameneče bakle, caka joč na prve sončne žarke. Ko ti prerežejo temacnost noci, začnejo romarji v globino vulkana metati sadje, cvetje, zelenjavo, včasih tudi pisance in denar. Vse seveda z željo osrečiti boga za naslednje leto. Po molitvah ob

ostalo brez strehe nad glavo. Čeprav je tempelj ostal neposkodovan, so bili domačini prepričani, da je bil izbruh božja kazen za njihove grehe. Zaceli so prirejati številna praznovanja in obrede, ki naj bi pomirili duhove. Ko se je leta 1984 gora spet začela grozece tresti, je na obred na vrhu prihitel sam predsednik Suharto s svojimi ministri. Zrtvovali so osemdeset živali in, kot kaže, potesili bogove - od takrat naprej vulkan miruje.

Na podoben nacin so pomirili se enega »zlobnega duha«. Na otoku Ternate je leta 1983 zacel bruhati vulkan Gamalama. Otokski sultan je s svojimi spremljevalci vzel krono prednikov in jo ceremonialno odpeljal z ladjo

Precej bolj svojeglav je vulkan Merapi (Princ vulkanov), ki lezi sredi gosto poseljene osrednje Jave in predstavlja nevarnost za kar dva milijona ljudi. Njegova bilanca je zlovesca: leta 1006 je upepelil tempelj Borobudur, leta 1762 je pobil tri tisoč ljudi, leta 1954 je vec sto vascanov umrlo v eksploziji, prav tako spet leta 1973 in 1979, 1984 pa se je zareci oblak spustil po pobociu navzdol in zastupil dvesto ljudi. 2911 metrov visoki vulkan velja za skrajno nepredvidljivega. V bližnji prihodnosti spet pričakujemo močnejši izbruh, zato indonezijska vlada spodbuja prebivalstvo, ki živi znotraj »prepovedanega območja« dvesto kvadratnih kilometrov, naj se preseli. Do-

lave pomešana zemlja in rastline, ki tod uspevajo, so visoko donosne. Vascani tako pravijo: »Ni nas strah. Kadar pride cas, da umremo, pač umremo.«

Seveda pa morajo domačini pogosto tudi zbežati. Ko je leta 1988 zacel bruhati vulkan Api na otočju Banda, je moralo na hitro oditi vseh petnajst tisoč prebivalcev. Ladje indonezijske mornarice so jih pripeljale v Ambon, glavno mesto Moluskih otokov, kjer so tri tedne prebivali v solah in bolnišnicah. Ko se je Api umiril, so se vrnili na svoje domove, kolikor jih je se ostalo. Le najrevnejši in tisti, ki jim je tok lave unčil vse, so se odlocili življenje nadaljevati drugje.

Bogomil Ferfila

Deklice mlade slikajo se rade

Svet je pravzaprav pravično urejen: nekateri imajo pre malo časa in pretesno kožo, drugim ne primanjkuje ničesar, tretjim pa uspeva doseči ravnotežje med videzom in notranjostjo, kar naravnost izžareva lepoto in poduhovljenost. Med slednje sodi s svojo mladostno razigranostjo tudi Dezire Kos, cetudi je zunaj kakršnihkoli razvrstitev. Dela za agencijo M. C. M., vendar to ne zamejuje njene sproščenosti in svobode, se manj pa posega v njeno bivanje kot nekaj, kar bi bila pripravljena storiti za vsako ceno. Zato sta pričujoči fotografiji le estetski približek, namerna upodobitev lepega dekleta, zgolj delček univerzuma s povsem določenim imenom.

Pogovor s tako simpatičnim dekletom, kakršna je Dezire Kos, bi se zlahka zavlekel do ocarljive neskončnosti. S svojo

neposrednostjo, odkritosrčnostjo mora pritegniti vsakega sogovornika. Na ljubljanski filozofski fakulteti studira zgodovino.

vino. Zaenkrat vidi svojo prihodnost v čimprejšnjem dokončanju studija, kasneje pa se bo morda uveljavila v pedagoškem poklicu. Nicesar ni v njenem nastopu, kar bi puščalo za seboj sledi dvomov ali drobnih negotovosti. Seveda si zeli postati turistični vodič, nekoliko potesiti svojo radovednost in poziviti vsakdanje življenje, vendar o tem govori samo kot o odprti možnosti. Že nekaj let v prostem času igra na klavir, ki jo sprošča in navdusuje. Malo gleda televizijo -raje prebere kako napeto kriminalko ali zgodovinski roman. Ne čuti potrebe po sportu ali drugih oblikah fizične rekreacije. Čeprav kot fotomodel razmeroma dobro zasluži, nikoli ni razmišljala o tem, da bi v tej sferi našla svojo poklicno identiteto. Vecinoma snema v Avstriji in Nemčiji, ker so pogoji za uveljavljanje na tem področju pri nas manj privlačni. Pri vsem tem ostaja zvesta predvsem sama sebi in svojim bližnjikom, ki podpirajo njena hotenja in razumejo njene nestrpnosti, navdušenja in ljubezen. Ne dopušča nobenega dvoma o tem, da sama zmore vse, toda neizprosno terja izmenjavo zaupanja. Kako cloveško! Sploh se nisva utegnili pogovarjati o potrošništvu in drugih trivialnih temah, kakor da so nekaj nepomembnega ali vsaj na drugi strani sveta. Nekonvencionalno zveni, a popolnoma neprisiljeno, ko pravi: »Ce imas kake težave ali probleme, potem jih najprej prespi in nato napravi, kar ti srce poželi!« Kajti tega se ni mogoče naučiti - Dezire je preprosto takšna. Nemara jo bomo nekoč videli tudi v kakih uglednih italijanskih revijah, vendar nikakor ne »ponarejeno«, prisiljeno. Naravno blondinko, obdarjeno z mnogimi zavirljivimi lastnostmi.

(BZ)

Foto: Martin Rauchenwald

KOZMETIČNI NASVETI ... KOZMETIČNI NASVETI ...

Telo potrebuje nego tudi v hladnejših mesecih

Poletja je konec, za mnoge pa se s tem konča tudi redna skrb za telo. Mnoge ženske poleti posvečajo telesu več pozornosti kot pozimi. Priznana dermoesteticarka Lili Carsten smo zato vprašali, kakšno nego telesa svetuje našim bralkam v hladnejših mesecih.

»Res je, da se skoraj devetdeset odstotkov žensk spomni svojega telesa šele pozno spomladi, ko se zavejo, da bodo morale kmalu zlestiti v kopalke. To seveda ni prav, saj se v enem ali dveh tednih ne da popraviti vsega, kar smo zanemarjale dolge mesece.

Telo se hitreje odzove na še tako minimalno nego kot obraz. Obraz je namreč ves čas odkrit in izpostavljen vremenskim spremembam, telo pa je zaščiteno z oblačili. Zato je koža na telesu odpornejša od tiste na obrazu.

V zimskih mesecih je treba telesu redno nameniti vsaj osnovno nego. Po vsakem kopanju ali tuširanju moramo telo namazati s kakovostnim mlekom, če pa je koža starejša ali suha, pa z oljem za nego telesa, ki je mastnejše od mleka. Izdelki za nego telesa se hitro vpijejo v kožo in ne puščajo mastnih sledi. Pri kopanju moramo paziti, da ne uporabljamo premočnih sredstev za kopanje in umivanje. Navadno so takšne pene za kopanje - kožo zelo izsušijo, zato jih moramo uporabljati v majhnih količinah. Kožo lahko izsuši že voda, zlasti če je klorirana. Pri nakupu mil in sredstev za kopanje je pomembno, da izbiramo med nevtralnimi sredstvi (pH 7) in kislimi sredstvi (pH do 6, 5).

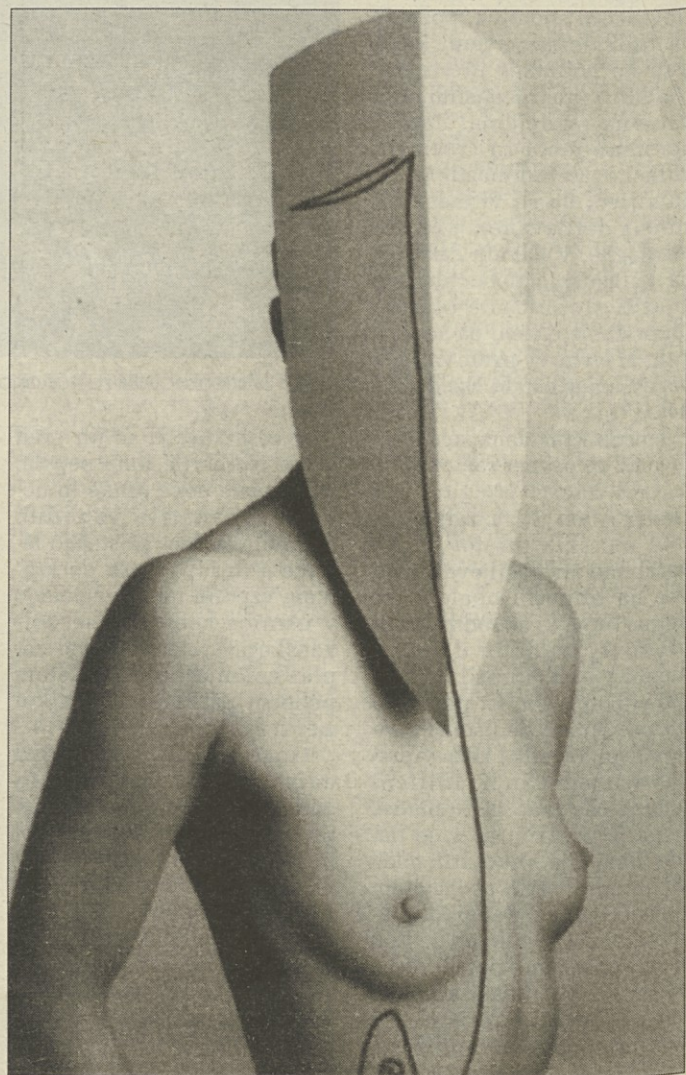
Vsaj enkrat na mesec bi morali opraviti telesni pil-ing, s katerim se bo koža na telesu resila mrtvih kožnih celic. Ociscena koža lažje sprejema mleka in olja.

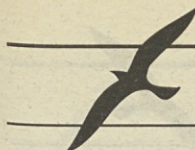
Veliko žensk se pritožuje, češ da so mleka, namenjena uporabi po kopanju presuha, da se prehitro vpijejo in da je njihova koža že pol ure po tem, ko so se namazale, spet suha. V takšnem primeru lahko uporabimo majhen trik. V takšno mleko vlijemo malce lekarniškega olivnega ali mandljevega olja, vsebino dobro pretresemo, pa bo mleko dovolj mastno. Za mazanje po kopanju in tuširanju s pridom lahko uporabimo tudi vsa sredstva, ki smo jih poleti uporabljale za mazanje kože po sončenju.

Jesenski in zimski meseci so zelo pomembni tudi za ženske, ki se borijo s celulitom. Z njim se morajo spopasti že zdaj, ne pa deset dni pred poletnim dopustom. Veliko pomaga že redna uporaba kreme proti celulitu. Na najbolj prizadeta mesta jo je treba vtirati vsaj trikrat na teden. Pomembno je, da pri tem ta del kože dobro zmasiramo in prekravimo. Pri masazi mora biti noga čimbolj sproščena, mišice ne smejo biti napete. Vedno masiramo od spodaj navzgor. Mišico najprej pregrejemo z gladenjem, nato pa jo dobro pregnetemo v smeri navzgor. Pri tem moremo čutiti, da smo pospešili prekrvavitve, saj smo sele takrat dosegli pravi učinek.

Pri negi telesa se moramo zavedati, da je - enako kot pri negi obraza - najboljša nega tista, ki jo opravi strokovnjak, torej kozmetičarka. Za redno domačo nego ne bomo porabile veliko časa. Vse skupaj lahko opravimo v desetih minutah, toda zelo pomembno je, da to počnemo redno in da nam pridejo v navado, podobno kot umivanje zob, cesanje ali licenje,« nam je svetovala Lili Carsten.

(JaK)

Dečki so pogostejše legasteniki kot deklice

Strokovnjaki pravijo, da ima 13 odstotkov otrok posebne težave pri branju in pisanju. Ko starsi to opazijo, so običajno prepričani, da je to prehodne narave in da bodo težave postopoma same minile. Pa ni tako! Otrok potrebuje pomoč strokovnjakov in razumevanje staršev. Nikoli ne smemo pozabiti, da tudi otroku ni vseeno, kako uspešen je, zato smo mu dolžni pomagati. Pravocasna pomoč obrodi dobre rezultate. Lahko je ta že v predšolskem obdobju, seveda, če starsi opazijo, da je njihov otrok legastenik. Kaj je pravzaprav legastenija, smo povprašali specialno pedagoginjo Zdenko Kolbe.

Legastenija je udomačen strokovni izraz, s katerim označujemo posebne težave ali motnje branja in pisanja. Včasih recemo, da je otrok legastenik, to pomeni, da so pri njem prisotne takšne težave. Vendar vsakršne težave pri branju in pisanju se ne pomenijo legastenije. Branje in pisanje sta zelo zapletena procesa. Prav zaradi tega rada povzročata, se posebno na začetku učenja, marsikateremu otroku kakšno težavo. To so najpogostejše povsem običajne začetniške težave, ki jih otroci tudi kmalu premagajo. Nekaterim otrokom pa povzroča branje in pisanje kar hude preglavice vsa prva leta solanja ali celo kasneje. Pa ne samo otrokom, tudi njihovim staršem in učiteljem. Legastenija ima določene značilnosti in potek. Nanje lahko posumimo, če opazimo, da ima otrok prav posebne težave pri branju in pisanju, da pa na drugih področjih dosega relativno dobre rezultate in nima na primer okvarjenih čutil, s katerimi bi lahko povezali težave.

Kot kaže, legastenije ni lahko prepoznati. Kdaj lahko recemo, da je otrok legastenik?

Legastenijo običajno in zagotovo ugotavljamo tam nekje v drugem razredu. Ponavadi takrat stopijo težave najbolj v ospredje. Pri otroku opazimo značilne pomanjkljivosti, sibkosti in napake. Tako otrok zamenjuje slusno, vidno podobne glasove, črke, izpušča ali dodaja glasove, črke, besede. Besede tudi okmi, prestavi, zmalici. Pri branju težko povezuje, bere počasni, neritmično. Pri pisanju pa je počasen, vendar kljub temu naredi veliko napak. Otroci s tovrstnimi motnjami se namreč razlikujejo po obsegu in stopnji težav.

Taksnim otrokom moramo posvetiti vso potrebno pozornost in jim tudi pomagati se preden pride do večjih težav in neuspeha. Kako?

Branje in pisanje sodita med najpomembnejše prvine osnovnošolskega dela, zato težave na tem področju lahko negativno vplivajo ne le na učenje in učni uspeh, temveč tudi na otrokov osebnostni razvoj. Če je otrok deležen pravičnega pristopa in pomoči, običajno te težave minejo ali pa se zmanjšajo brez večjih posledic. Zato naj bo strokovna pomoč pravocasna, legastenijo je treba čimprej odkriti. Sledi diagnosticna obravnava, s katero se ugotovi vrsta, obseg ter stopnja težav. Na osnovi tega pa se lahko načrtuje ustrezna pomoč in korektivna obravnava. Otroci opravljajo posebne vaje, s katerimi skušajo razvijati sibke funkcije in odpravljati težave. Skoraj na vseh solah je organizirana ta pomoč, ki jo sistematično vodijo solske svetovalne službe, logopedi in drugi strokovni delavci. Vendar je ta pomoč učinkovita le, če sodelujejo tudi učitelji, predvsem pa starsi.

Kakšna naj bo torej pomoč staršev?

Starsi naj bodo otroku v pomoč s svojo naklonjenostjo, razumevanjem, zaupanjem, potrpljenjem in ustreznim ravnanjem. Če se želijo o tem pogovoriti, je prav, da poiščejo pomoč in nasvet. Obrnejo naj se k solskim svetovalnim delavcem, k logopedu ali v Svetovalni center.

Kje pa so vzroki tega pojava, od kod legastenija?

Vseh vzrokov na poznamo natančno. Nekateri avtorji namreč trdijo, da ima legastenija raznovrstne vzroke, da gre najpogostejše za splet dejavnikov, ki se od primera do primera razlikujejo. No, ugotovljeno je, da je lahko dedno pogojena. To pomeni, da so se v družini že srečevali s taksnimi težavami. Lahko pa je povezana tudi z blazjimi posebnostmi možganskega delovanja.

Od česa pa je odvisno, kako močne so lahko težave, saj vemo, da je razpon težav pri branju in pisanju lahko zelo širok?

Med dejavnike, ki se povečujejo ali poglobljajo legastenične težave, spadajo: manj spodbudno okolje, v katerem otrok živi, neharmoničnost v družini, nizja kulturna raven, dvojezičnost ter neprimerne metode in storilnostna naravnost staršev, učiteljev in sole. Naj kot zanimivost povem, da se te težave pojavljajo pogostejše pri dečkih kot pri deklicah. **Silvija Mozetic**

ALZHEIMERJEVA BOLEZEN (2)

Včeraj intelektualec - danes zamračen okostnjak

In ko se pojavi pred nami človek, ki je izgubil odnos do sebe in svojega socialnega okolja, človek, pri katerem se simptomatika počasneje ali hitreje pojavlja skozi več let ali celo desetletja in ga pripelje pred starostjo, lahko pa že pri 35. ali 45. letih ali pa tudi bistveno prej, do popolnega propada mentalnih in intelektualnih funkcij, govorimo že od leta 1907 naprej o presenilni demenci ali prezgodnji slaboumnosti. Po zdravniku Aloisu Alzheimerju, ki jo je prvi opisal, jo imenujemo Alzheimerjeva bolezen. Zakaj prav v zadnjem desetletju veliko več pišemo o tej predstarostni slaboumnosti, kakor bi bolezen lepo slovensko poimenovali?

V letu 1982 je ameriski raziskovalec Beck opozoril, da se je začela ta starostna motnja veliko pogostejše pojavljati in da lahko govorimo že o pravi epidemiji. Tako beležijo v Ameriki že okrog stiri milijone obolenih, kar pomeni, da bremenijo ti prebivalci s progresivno izgubo mentalnih funkcij državo kar za 88 milijard dolarjev na leto. Hkrati pa je tudi skupno z boleznimi srca in ožilja, rakom, aidsom in možgansko kapjo Alzheimerjeva bolezen eden glavnih vzrokov smrti. Težko je ločiti znake normalnega in patološkega procesa staranja. Opazamo, da obolevajo ljudje med 35. in 60. letom ali po drugih avtorjih že celo od 15. leta naprej in da pet odstotkov starostnikov, ki prekoracijo 65. leto svojega življenja, umre zaradi presenilne demence. Oboleni duševno vse bolj propadajo in najprej izgubljajo spomin za sveže podatke, dolgotrajni spomin pa ostane dlje nedotaknjen. Scasoma presoja in abstraktno misljenje postajata vse bolj motena, oboleni vse težje najdejo pravo besedo in imajo težave s poimenovanjem znanih predmetov. Dezorientirani so v prostoru in času in se postopoma ne morejo več socialno in poklicno udeleževati. Svojci se čutijo hudo prizadeti, ko vidijo, da jih oboleni ne prepoznavajo več. Ti primeri so tako strašni, da celo mati ne prepozna več svojih otrok ali dolgoletnega partnerja. Ne znajdejo se več v znanem okolju in se izgubljajo na vsakem koraku... Pozabijo celo, kdo so in od kod prihajajo. Postanejo popolnoma nesamostojni, potrebni so pomoči in nege. S progresivnim tokom bolezni se oboleni več sami ne oblačijo, ne urejajo, ne hranijo in postanejo otopeli, zamračeni okostnjaki. Skupine strokovnjakov po večjih centrih znanja si vztrajno prizadevajo rešiti zastavljeno uganko. Vedo, da so v zadnjem delu stranskega možganskega režnja zmanjšani krvni obtok, poraba kisika in metabolizem glukoze. Prav tako imajo za pomoč pri razlikovanju starostne senilnosti od Alzheimerjeve bolezni izdelane posebne inteligentne teste.

Zvonka Zupanic-Slavc

(Nadaljevanje in konec prihodnjic)

Med njima je celih osem desetletij

Imata pa res osupljivo podobne roke

Fascinantno, kaj vse lahko izraža človekov obraz: castihlepe, občutljivost, togotnost. Fotograf Walter Schels iz Hamburga je v svojih portreth razvozal poteze značajev tistih najmlajših in tistih najstarejših. Svoje fotografije je pravkar objavil v knjigi Odkrite skrivnosti pri nemski založbi Mosaik.

Moč in skepsa

Obraz časopisnega založnika Henrija Nannena sporoča razumevanje in moč volje. Skeptično privzdignjena obrv in krepke nosnice demonstrirajo vzdržljivost, licnice pa pričajo o čustveni trdnosti. Čeprav objo-kan, tudi obraz novorojenčka govori o nagnjenju k močnemu značaju.

Jeza in ljubezen

Prav tako kot obraz igralca izraža tudi otrokov obraz ključovalnost. Celó Heinza Ruehmannsa je nabrano v skoraj jezne gube, ki se strmo dvigajo nad nosnim koreninom. Iz oči pa mu sijeta dobrota in bolešt. Fotografija prikazuje dve igralcevi plati: je zilav in težak, hkrati pa čustven. Tudi obraz novorojenčka se zdi, kot da kaže skoraj enako samoironijo, kakršno je Heinz Ruehmann razvil skozi svoje življenje.

Palca

Osupljivo enako: roka starke in roka novorojenčka, cigarstisnjena pest je znamenje pasivnega prepuscanja. Sto let stara ženska nasprotno s svojo drzo pesti sporoča, da je kljub telesni sibkosti in nemoci ohranila svojo neodvisnost.

(Po nemski Elle A. M.)

Grizli (4)

Muski in Thor lovita jelene

Najprej sta šla navzdol. Pot je bila neprijetna, polna skal. Thor je hodil previdno, ovohal je vsako razpoko, skalo ali podrto deblo. Vcasih spet sta se povzpela tako visoko, da sta hodila po golih skalah. A že sta se spustila navzdol, prav do peska na rečnem bregu. Nobena sled divjadi, na katero je doslej naletel, Thora ni zanimala. Res je gori na skalah zavohal divjo kozo, vendar je nerad lovil tako visoko. Nekajkrat je v bližini začutil tudi čredo ovac in celo videl ovna, ki ga je opazoval z visoke skale. Voh mu je povedal, da so v bližini tudi črni medvedi. To ga ni vznemirjalo. Nekajkrat je zarezal le, ko je zavohal sled drugega grizlija. Ze dve uri sta tako iskala. Thor se ni niti enkrat ozrl na mladiča za seboj, ki je bil vse bolj utrujen in lačen. Popolnoma izmučeni medvedek se je komaj se vlekel za njim. S silnim napotom se je moral vzpenjati na skale, ki jih je njegov veliki zascitnik mimogrede prestopil. Trikrat je moral za grizlijem preplavati potok in vsakič se je komaj komaj zvrlekel na breg. Moker in obupan se je vlekel naprej. Sele ob sončnem zahodu je Thor našel, kar je iskal. Ampak črni medvedek je bil takrat že bolj mrtev kot živ in ga ves svet okoli njega ni več za-

nimal. Samo za ogromnima sapama pred seboj se je za silo opotekal, da ju ne bi izgubil.

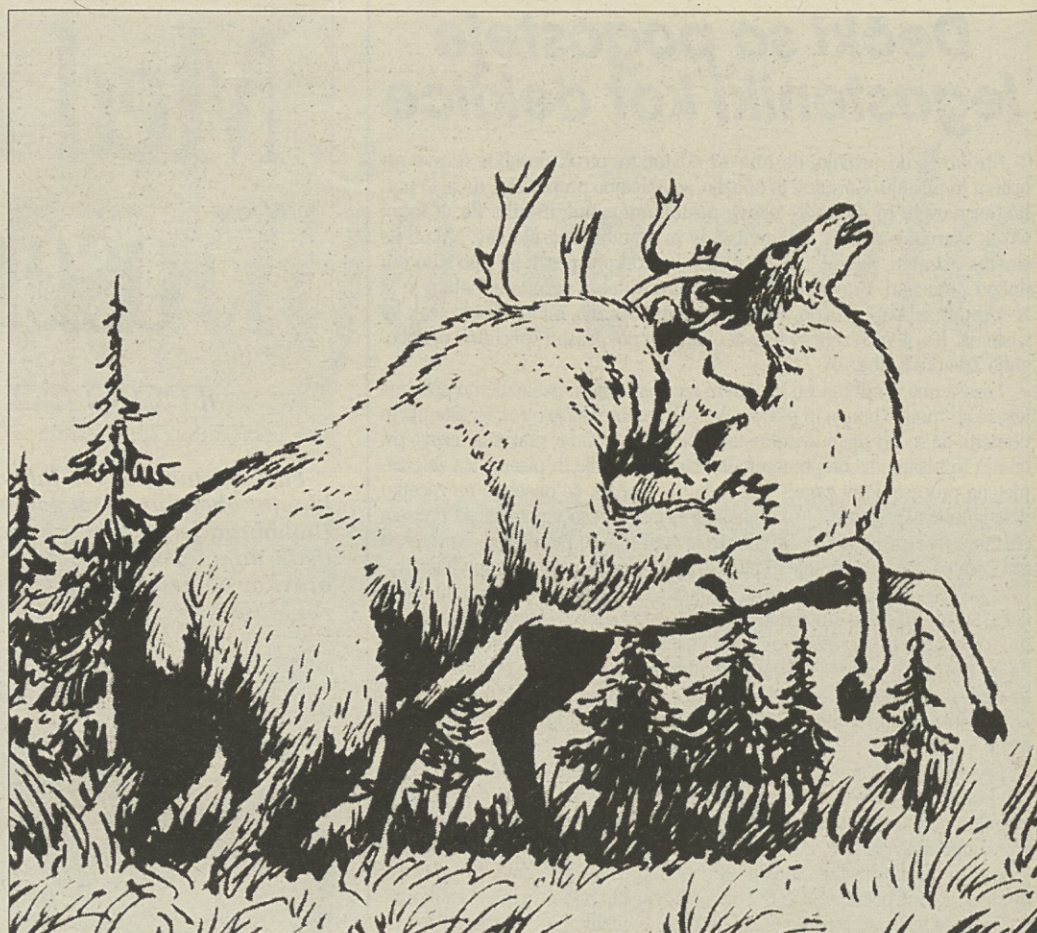
Muska nikakor ni mogel razumeti, zakaj je Thor nenadoma legel poleg skale prav na robu livade. Hotel je zacviliti, a se je bal. Se nikoli si ni tako zazelel, da bi prisla njegova mati, kot ta trenutek. Ni in ni mogel razumeti, zakaj ga je zapustila. Ob takem času ga je vedno nahranila, potem pa je tako spokojno zaspal ob njej. Muska seveda ni vedel, da je njegova mati mrtva in da je nikoli več ne bo videl. Niti šest tednov se ni minilo od takrat, ko je z njo prvič priracal iz pecine, v kateri je prezimila. In komaj šest tednov prej je prišel v tisti pecini tudi na svet. Znova je zahrepenel po mami, nežni in dobri.

Bova sploh kaj jedla, se je spraševal Muska in gledal Thora. Nekaj se je dogajalo. Veliki medved se ni ganil. Buljil je v smrekov gozd, proti obali majhnega jezera, ki je bilo pod njima. Do njiju je prihajal težak, topel vonj. Thor je vedel, da so to severni jeleni. Neki blizu so siti prezveovali. Tudi Muska je nehote postal živahnejši. Primaknil se je prav k Thoru. Grizli pa ni bil zadovoljen. Bal se je, da bodo jeleni pobegnili, če se približa. Muska je budno

spremljal vsak grizlijev gib. Hotel si je natančno zapomniti prvo učno uro lova. Zastrigel je z usesci in sklenil, da bo v vsem posnemal učitelja.

Le zakaj se je grizliju narsila dlaka? Thor se je začel nenadoma zadenjsko umikati proti potoku, od koder sta prisla. Muska mu je sledil, čeprav ničesar ni razumel. Ko pa je Thor ovohal veter in videl, da se je že priplazil tako, da piha proti njemu in ga jeleni ne bodo mogli zavohati, se mu je napela vsaka mišica. Bil je pripravljen. Plazil se je proti robu livade in prisluškoval. Slisal je pokanje vejic. So ga jeleni zavohali? So se prestrašili? Ne, očitno so se mirno pasli ali pa so se počasi odpravljali k jezeru napajati. Thor je obstal. Muska za njim. Malčku je poskakovalo srce od razburjenja.

Thor je počakal za velikim grmom. Od tod je imel dober razgled. Pred njim sta bila dva jelena, starejši in mlajši. Ta bo dober zalagaj! Bil je lepo zalit, njegova koža se je kot temen zamet svetilala v zahajajočem soncu. Starejši jelen se je nezaupljivo oziral okoli sebe. S široko odprtimi nozdrvmi je preizkusal veter, medtem ko je njegov mlajši brat brezbrizno mulil travo. Končno se je starejši jelen umiril in se napolnil k jezeru.

Tudi mlajši je krenil za njim. A tedaj je tudi mogočni Thor vstal iz svojega skrivališča.

Muski je srček zastajal od razburjenja. Kaj se bo zgodilo? Ni mu bilo treba dolgo čakati. Za trenutek je bilo videti, kot da se Thor pripravlja, potem pa - je bil to grizli ali ogromen izstrelek, ki je poletel po zraku?! Muska je nejeverno gledal za njim. Zdaj sta bila tudi jelena previdna. Drhte od strahu sta gledala mogočno zverino, ki se jima je naglo približevala. Potem sta kot strela zbežala. Prepozno! Niti najhitrejši konj zdaj grizliju ne bi usel! Kot veter je pridrvel nad mladega jelena, krenil

malce vztraj, potem pa mu nenaadoma skočil na hrbet. Jelen se je vzpel. Toda mrki jezdec je bil močnejši.

Z eno sapa je jelena zgrabil za pleca, z drugo za celjust. Oba sta se zrusila na tla - grizli je lezal pod jelenom, ki je divje otepal okoli sebe. Thor je močnejše in močnejše stiskal svojo zrtve. Dvignil je se zadnji sapi in nekaj je zapokalo, kot bi se lomilo suho vejicje. Z zlomljeno hrbenico in polomljenimi rebri je mladi jelen oblezal na medvedu, ki se je zdaj počasi zvrlekel izpod njega. Vstal je, se otesel, potem pa se je iz njegovih prsi izvil nekaj, kar bi se najlaže primerjali z gromom. Daleč naokoli se je zivalim najezila dlaka od groze. Da, to je bil zmagovalni krik njihovega kralja!

Krik se je zdel Muski prijetno povabilo, naj se tudi sam pridruži pirovanju. Ni si dal dvakrat reči. Stekel je k ubitemu jelenu in ga najprej obližnil. »Hm,« je razmišljal, tole je prav okusno. Veliko boljše od mleka. Ne bom več pil mleka! In ko bom velik, bom tudi sam lovil takšne zivali! Da, prav gotovo. Kajti ta trenutek je Muska postal mesojedi medved, tako kot Thor pred mnogimi leti. Lotila sta se večerje, a ne pozrešno kot sestradana psa, ampak z užitkom, kot prava sladokusca. Pozabljeno je bilo trpljenje tega dne! Pozabljena dolga pot, bodeče kamenje, ostre skale, brezplodno vzpenjanje in spuščanje!

Muska je lezal na trebuscku med mogočnima Thorovima prednjima sapama in vsakič pogumno zarenčal, kadar je z ostrimi zobki zagrizel v mehko jelenovo meso. Thor je najprej izrgal slatinino okoli jelenovih ledvic in drobcev. Imel je navado, da si je pri plenu najprej privosčil svoje najljubše poslastice. Zadnji zarki sonca so ugasnili. Spuščala se je noč. Končno sta se medveda najedla. Mezikajoci Thor je jel ogledovati Musko z vseh strani. Mali se je tako najedel, da je bil bolj sirok kot dolg in je bil se najbolj podoben zogi. »No, si zdaj sit?« je dobre volje zagodel Thor. A Muska mu se odgovoriti ni mogel.

Thor je bil zelo varčen. Nikoli ni pustil, da hrana propada. Posebno ne tako okusno in mehko meso! Zdaj je bil tako sit, da bi se mu vsaka zival lahko brez strahu približala. Niti najdebelejši svizec ne bi bil deležen Thorove pozornosti. Pa tudi casa ni imel. Imel je kopico oprakov. Počasi je odracal v gozd. Muska je gledal za njim, a se niti premakniti ni mogel od sitosti, kaj sele, da bi stekel za njim. Saj se bo prijatelj tako in tako vrnil! In res je imel mali premetenec prav. Thor je bil kmalu spet pri jelenu. Zgrabil ga je z mogočnimi celjustmi in ga brez velikega napora odvrlekel v grmovje.

Radovednost je prisilila Musko, da se je dvignil in počasi odcapljal za Thorom. Občudoval je svojega velikega prijatelja, v primerjavi z njim se je sam sebi zdel droben revček. A ko bo velik, o, takrat bo tudi on tako močan! Medtem je Thor zvrlekel ostanke jelena v veliko luknjo in ga začel pokrivati z vejicjem in iglicami. Na koncu je privabil še velik stor in ga zavalil na vrh. Tako, zdaj je bilo vse, kot je treba. Grizli je ovohal veter in se odpravil iz grmovja. Cas je bil, da se znova odpravita na pot. Toda Muska se s tem nikakor ni strinjal, prevec se je najedel, da bi bil navdušen nad nočnim pohodom.

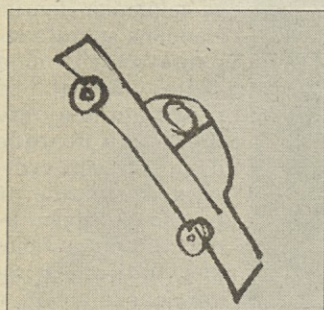
Thor ga seveda ni vprašal, ali se mu ljubi na pot ali ne. Preprosto se je odpravil naprej. Navzgor in spet navzgor. Steza je bila vse bolj neprehodna. Muska je preplasen strmel v visok gorski vrh, ki sta se mu vse bolj približevala. Kaj se beli pred njima? »Sneg,« je zagodrnjal Thor. Medvedek je začel začuden ovohavati beli hlad. »Sneg? Kaj je to sneg?« Thoru se ni ljubilo odgovarjati. Sla sta naprej. Prek razpokanih skal in mračnih zajed. Črni medvedek se je komaj se vlekel za velikanom. Strašno truden je bil. Le eno se mu je se motalo po glavici - spati. spati. A kaj, ko je bil Thor gluha za njegovo tiho cvilenje!

Končno sta se ustavila na ozki polici. Thor je natančno pregledal okolico. Za njima so se skalne stene dvigovale naravnost proti nebu. Pod njima so se prepletale police in ostro skalovje, neke daleč spodaj pa je zijala dolina kot črna luknja brez dna. To je bil kraj, kot naročen za Thora. Clovek do sem ni mogel. Zato je legel, spustil glavo na ogromne sape, iz prsi pa se mu je izvil globok, vlažen vzdih. Tukaj je bil na varnem. Zdaj pa je zeel samo se spati. Muska se je priplazil cisto k njemu, tako da je bil Thor grel s svojim telesom. In že sta oba spala globoko spanje. Nad njima so migljale zvezde in mesec je obsijal skale s srebrnim sijem.

Tistega dne, ko je Thor zapustil blatno jezero, v katerem si je zdravil rane, sta se popoldne Langdon in Bruce spustila v zahodno dolino Thorovega kraljestva. Potem sta se odlocila, da se Bruce vrne po konje, Langdon pa pregleda dolino. Bruce je bil cez dve uri spet pri njem. Konji so počasi stopali, saj so nosili težak tovor. Dva, morda tri kilometre od kraja, kjer je Thor nasel malega Musko, sta si pripravila prenočisce. Langdon je bil slabe volje, ker sta počasi napredovala. Bruce pa je bilo to prav vseeno. Bil je prepričan, da je grizli ze odšel prek planinske verige. Prevec dobro je poznal navade medvedov na severu!

Napisal: J. O. Curwood
Narisal: Z. Lordanič
(Se nadaljuje)

Dvojčka

Jan in Dan sta bila dvojčka. Na svet sta privekala drug za drugim, in ko je mama prinesla domov jokajoči struci, se je v družini naenkrat vse podvojilo: veselje in sreca, žalost in skrb. Dvojčka sta rasla in stanovanje v bloku je kmalu postalo pretesno, zato so se preselili k babici v predmestje.

V veliki hiši, obdani z vrtom in sadovnjakom, sta Dan in Jan uživala brezskrbne urice, s katerimi sta mamici in očku povzročala sive lase, babici nervozo, postarju slabo voljo in sosedovi

muci smrtni strah pred dvojčki.

Ceprav sta nosila različna oblačila in sta se tudi na pogled precej razlikovala drug od drugega, so vsi vedeli, da sta Dan in Jan dvojčka. Ker je bila babica že v pokoju, jima ni bilo treba zgodaj vstajati in hoditi v vrtec, tako sta lahko cel dan počela vragolije, ki otrokom v vrtcu se na kraj pameti ne padejo.

Nekega večera sta nadebudneža razgreta pritekla v kuhinjo in zvedavo vprašala:

»Kaj to pomeni, da sva midva dvojčka?«

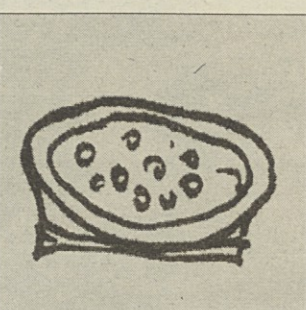
»To se pravi, da sta vedno in povsod dva namesto enega,« se je nasmehnul očka.

»Dvojčka sta dva fantka, ki sta prijatelja in bratca hkrati; imata se rada in si pomagata,« je zamisljeno dodala mamica.

»Se vec,« je rekla babica in odložila kuhalnico, »dvojčka pomenita dve zobni krtački v lončku in kopalnici, dve copat, zloženih pred posteljo, dva para pisanih skornjev na hišnem pragu, dve kuštravi glavici v postelji takoj po risanki, dve pravljici za lahko noč, dve skladovnici slikanic in dva predala igra v otroški sobi, pa dve pospravljene posteljici, dva krožnika ovsenih kosmičev za zajtrk in dva kosa kruha z marmelado za malico...«

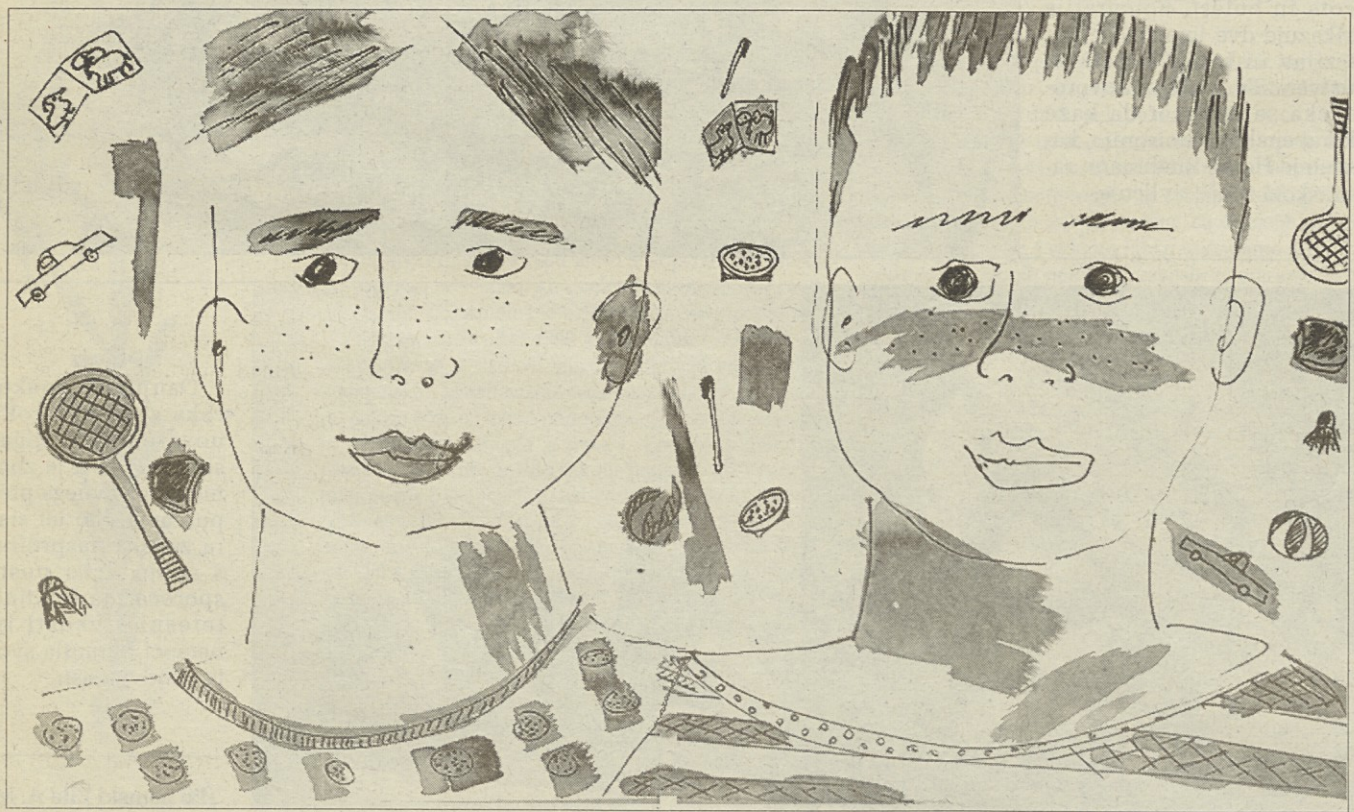
»Hm, potem pa midva nisva dvojčka,« je modro ugotovil Jan.

»Ne, res nisva dvojčka,« mu je pritrdil Dan. »Najini zobni krtački skačeta po celem stanovanju, copate morava iskati po hiši in okrog nje, blatni skornji le-

zijo na dvorišču, po risankah se nama nikoli ne ljubi v posteljo, dve pravljici sta nama premalo, knjige z zavihanimi useci cepijo po vseh kotih, najina predala sta prazna, igrače pa razvrčene od kleti do podstresja; najini postelji sta podobni viharnemu morju, za zajtrk imava veliko raje cokolessnik kot pa ovsene kosmice, pa tudi marmelado si za malico raje postreževa kar sama, s prstom iz velikega kozarca v babicinih shrambi...«

Nina Mazi
Ilustracija: Lidija Bucar

TRGATEV / NASVETI STROKOVNE SLUŽBE KMEČKE ZVEZE

S trgatvijo bo treba počakati najmanj do 20. septembra

Meritve so pokazale razmeroma visoko stopnjo sladkorja, a tudi kislin

Kot smo pisali že v prejšnji številki, je strokovna služba Kmečke zveze v minulem tednu začela z meritvami zrelosti stopnje belih sort grozdja, in to v glavnem v Bregu, nekaj pa tudi na Krasu. Splošna ugotovitev po več kot dvajsetih meritvah, kar je že vzorčno verodostojno število, je, da je stopnja sladkorja v jagodah razmeroma visoka, vsekakor višja od predvidevanj, vzporedno pa je tudi zelo visoka stopnja skupne kisline. To praktično pomeni, da se trgatvi ne mudi in da bo po vsej verjetnosti do optimalnega razmerja med sladkorjem in kislinami prišlo čez kakih 10 do 12 dni. Ker so bile prve meritve opravljene 12. septembra, to seveda pomeni, da naj bi se trgatve belih sort predvsem v Bregu začela po 20. septembru ali se kak dan kasneje. Izjema so lahko le zgodnje sorte in lega vinogradov, kjer bi lahko do trgatve prišlo kak dan prej. Sicer pa je mnogo odvisno tudi od vremena. Ob zelo toplem in sončnem vremenu se namreč stopnja sladkorja lahko dvigne za 0,15 do 0,20 stopinje na dan, kar pomeni za celo stopinjo v enem tednu. Nasprotno bi deževno in hladno vreme te roke lahko tudi podaljšalo. Glede na to, da je zrelostna stopnja odvisna tudi od vsebnosti kisline, je treba za določanje optimalnega časa za trgatve upoštevati tudi to okolščino.

Razmeroma visok odstotek sladkorja v grozdju, ki so ga pokazale opravljene

meritve, je verjetno posledica manj obremenjenih trt in dejstva, da grozdje ni trpelo posledic suše oziroma da so bile te posledice zelo omejene.

Podobno kot v Bregu je tudi na Krasu, o najprimernejšem času za trgatve na Krasu pa se bo mogoče izreči šele čez nekaj dni, gotovo pa bo med Bregom in Krasom od 7 do 10 dni razlike. Kot rečeno, velja vse to za bele sorte, meritve pri rdečih sortah pa bo strokovna služba KZ začela v nastopajočem tednu.

Se na nekaj se zdi strokovni službi Kmečke zveze pomembno opozoriti. V primeru hudih napadov gnilobe, kar v deževnem vremenu ni izključeno, se svetuje anticipiranje trgatve, vsekakor pa je koristen v takem primeru posvet s strokovnjakom. Postopek vinifikacije pri nezrelem grozdju je namreč zahtevnejši in drugačen od normalnega.

V upanju, da bodo vremenske razmere v naslednjih dneh ugodne, pa je mogoče že po dosedanjih ugotovitvah reči, da bo letosnja grozdna letina v najboljšem primeru enaka lanske, bolj verjetno pa za kakih 10 do 20 odstotkov manjša, pač glede na sorto in lego vinogradov. Predvidevanja o kakovosti vinskega pridelka pa so za zdaj se tvegana. Se najbolj verjetno je, da bo ta v mejah povprečja. Prav tako je mogoče že zdaj reči, da se bo letos le težje ponovila lanska zelo dobra letina terana na Krasu.

ČLOVÉK IN ZEMLJA

NOVICE

V četrtek glavni svet KZ

V četrtek, 21. septembra ob 20.30 se bodo na sedežu v Trstu sestali člani glavnega sveta Kmečke zveze. Na dnevnem redu je razprava o globalnem načrtu za integrirani razvoj kmetijstva na Trzaskem in razprava o predlogu za deželni geografski zaščitni zakon za vina Furlanije-Juljske krajine. Med organizacijskimi vprašanji so imenovanja predstavnikov KZ v razne komisije.

Zaradi aktualnosti argumentov na dnevnem redu je zazeljena polnostevilna udeležba.

Poseg KZ za odpravo škode po zadnjem neurju

Kmečka zveza je tudi po drugem valu neurja na Trzaskem, do katerega je prišlo 28. avgusta - kot je že storila po vremenski ujmi 11. junija in po izjemno močni burji od 22. do 24. istega meseca - naslovila na trzaskega župana in na načelnika pokrajinskega kmetijskega nadzornistva pismo, v katerem ju obvešča, da je zadnje neurje povzročilo obutno škodo na kmetijskih infrastrukturah, predvsem na poljskih cestah in poteh v Bregu. Te so si pred časom ogledali pristojni organi Obcinein pokrajinskega kmetijskega nadzornistva.

Vprašanje je se toliko bolj aktualno zdaj, ko prihaja čas trgatve in so poskodovane ceste in poti velika ovira za odvažanje grozdja iz vinogradov.

STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE / SDZPI

Stekli bodo štirje tečaji s kmetijskega področja

Interesenti naj pohitijo s prijavi

V sodelovanju s Slovenskim deželnim zavodom za poklicno izobraževanje prireja Kmečka zveza tudi letos nekaj tečajev, ki bodo zaradi aktualnosti gotovo pritegnili pozornost kmetovalcev, predvsem mlajših. Vpisovanje je že v teku, dobro pa bi bilo, ko bi se tisti, ki jih kateri od tečajev zanima, vpisali čimprej.

Tečaji s področja kmetijstva bodo v nastopajočem solskem letu štirje. Prvi je za vinogradništvo in kletarstvo. Tečajev za vinogradništvo in kletarstvo je bilo v prejšnjih letih že nekaj, toda pokazalo se je, da jih ljudje radi obiskujejo in so tudi zelo koristni, kar se je videlo tudi v praksi, saj si udeleženci na teh tečajih naberejo obilo znanja tako za opravila v vinogradu, kot v kleti. Tečaj traja 60 ur.

Drugi tečaj se povezuje s prvim in se nanaša na degustacijo (pokusnjo) in usklajevanje vin s hrano. Tudi takih tečajev je bilo že kar nekaj in se je pokazalo, da so močno priljubljeni. Kmečka zveza meni, da so zelo koristni tudi zato, ker poleg strokovnega dela (enologija, sestava vin, razvrščanje vin, bolezni, napake itd.) obravnavajo snov tudi z degustacij-

skega vidika, pri čemer dobijo tečajniki osnovno znanje za odgovarjajoča vina. Zato pa ta tečaj ni namenjen le vinogradnikom oziroma proizvajalcem, temveč tudi gostincem in sploh ljubiteljem vin, saj predstavlja uspešno sredstvo za dvigovanje kulture pitja in tudi ponudbe. Tečaj traja 40 ur.

Tretji tečaj zadeva upravljanje turističnih kmetij. Tudi ta tečaj se zdi prirediteljem zelo koristen, ker je pri nas za to dejavnost čedalje večje zanimanje in je zato zelo pomembno, da si interesenti pridobijo zadostno znanje za vodenje obratov, saj ta dejavnost zahteva tudi vse večje obvladavanje davčnih in administrativnih obveznosti. V kratkem bo verjetno odobren nov deželni zakon, ki bo urejal to dejavnost in tečajniki se bodo dodobra seznanili s tem, kar bo zakon novega uvedel. Zato program tečaja zajema pravne, upravne in davčne vidike, po drugi strani pa tudi pripravo in predstavitev živil ter v širšem oziru tudi način ponudbe in predstavitev prostorov oziroma okolja. Tečaj traja 40 ur.

Cetrti tečaj s področja kmetijstva pa je posvečen biološkemu in integriranemu kmetijst-

vu. Ugotovljeno je namreč, da je za tovrstno kmetijstvo naraščajoče zanimanje in je zato tudi primerno, da se interesentom nudi možnost izpopolnjevanja za to specifično kmetijsko področje. Tudi v pripravi, da ima tako biološko kot zlasti se integrirano kmetijstvo na splošno dobre perspektive zaradi vse večjega zanimanja in povpraševanja po pristnih pridelkih. Se posebno pa je tovrstno kmetijstvo perspektivno na Trzaskem, kjer bo razmerje med ponudbo in popraševanjem vedno v korist pridelkov, predvsem zaradi omejenosti tovrstne proizvodnje. Tečaj bo trajal 60 ur in bo zajel vso tematiko, in sicer tako, da bodo tečajnikom najprej prikazani splošni pojmi o biološkem kmetijstvu, nato pa specifičnost proizvodnje po panogah. Isto velja za integrirano proizvodnjo in integrirano varstvo. Tečaj je zanimiv tudi zato, ker deželni zakon predvideva posebne ugodnosti za tiste, ki proizvajajo tako po načelih biološkega kot integriranega varstva in so predvidene ugodnosti tudi za tiste kmetije, ki preusmerjajo svojo proizvodnjo od tradicionalne k biološki. J.K.

STROKOVNI NASVETI / ŠKODLJIVCI

Pretekli teden se je tudi v tržaški pokrajini pojavila oljna muha

V opravih v avgustu in septembru smo med drugim posvetili odstavek tudi oljkarstvu in poudarili, da moramo biti od avgusta naprej pozorni na oljno muho. Njena prisotnost lahko pod določenimi pogoji ogroža pridelek oljk. Razi-skave in strokovna opazovanja so v zadnjih letih dokazala, da v naših krajih muha navadno pojavlja predvsem okrog 15. septembra, moč napada pa je od leta do leta različna in je skropljenje večkrat nepotrebno. Zdaj je torej čas, ko se oljna muha najpogosteje pojavlja, zato jo bomo podrobneje opisali.

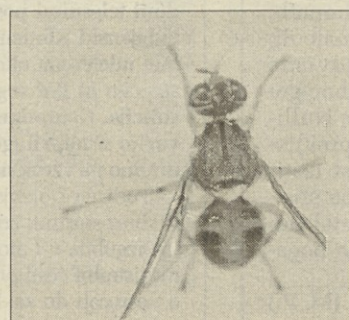
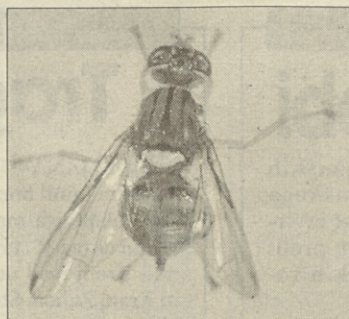
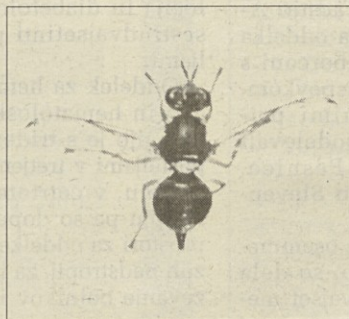
Oljna muha (*dacus oleae* - na sliki zgoraj) je nekoliko manjša od navadne hišne muhe, je temne barve, med trupom in zadkom pa ima slo-nokosčeno bel trikotnik. Krila so bolj prozorna kot pri navadni muhi, bolj odprta, najbolj značilen prepoznavni znak pa je temna pika na koncu kril. Pri samici se zadek konca z leglom (slika v sredi), s katerim polaga jajčeca. Pri samcu (slika spodaj) pa je zadek okrogel.

V opravih v avgustu smo tudi opisali, kako sledimo prisotnosti muhe s feromonskimi vabami, kako prepoznamo njene vbode in s katerimi pripravki skropimo; če je popikanih več kot 10 odstotkov sad-zezev.

Tudi letos deluje v nasi pokrajini strokovna služba za nadzorovanje tega škodljivca, ki jo financira Trgovinska zbornica, izvaja pa agronomka Susanna Frausin. Služba je tesno povezana z dezelno opazovalnico rastlinskih bolezni (Osservatorio delle Malattie delle Piante), ki ima nalogo, da oljkarje neosredno ali po radiu oz. tisku obvešča o času morebitnega skropljenja. V minulem tednu

je bila muha prisotna po vsem trzaskem ozemlju in je začela polagati jajčeca na plodove. Strojovna služba svetuje, naj oljkarji skropijo do 22. do 24. septembra. Nasvet velja za sorto belico, askolano in sorto za namizne oljke, ki so precej debelih plodov. Služba je bila doslej učinkovita, zato obveščamo oljkarje, naj se držijo nasvetov za skropljenje. Tako si bodo zagotovili zdrav in dober pridelek.

dr. Magda Sturman

KMEČKA ZVEZA / POSEG

Divjad povzroča vse večjo škodo

V zadnjem času se kmetje in lastniki obdelovalnih zemljišč vse pogostejše pritožujejo nad škodo, ki jo povzroča divjad na mnogih kulturah v trzaski občini in ki zapuša včasih pravo opustošenje. Kmečka zveza je zaradi tega ponovno pisno posredovala pri predsedniku pokrajinskega odbora za lov, da bi sprejeli ukrepe, ki naj bi škodo vsaj omejili, če je že ni mogoče povsem preprečiti. Pri tem je KZ predsednika lovske zveze zaprosila, naj opozori krajevne lovske revirje, da bi natančno izpolnjevali veljavne zakonske norme, ki predvidevajo izplačevanje odškodnine za škodo, ki jo povzroča divjad (dezelni zakona št. 13 iz leta 1969). Kmečka zveza nadalje prosi, naj se odbor zavzame za to, da bi kmetom razdelili zaščitna sredstva, kot so mreže in posebne snovi, ki odvrtačo divjad od nasadov in zelisc. In končno zahteva KZ tudi izvajanje neposrednih posegov za zmanjšanje števila divjadi, predvsem divjih prašičev in srnjadi, ki zlasti v devinsko-nabrezinski in zgoniski občini povzroča res obutno škodo ne le na kulturah samih, ampak tudi na strukturah in tako zmanjšuje učinke dela kmetovalcev.

Kmečka zveza namreč ugotavlja, da je število srdnjadi v trzaski pokrajini po ugotovitvah zadnjega popisa daleč preveliko, saj pride na 22.000 ha gozdno-agrarnih površin kar okrog 2000 glav srdnjadi, medtem ko bi stalez glede na obseg površine prenesel največ 600 do 800 glav. Podobno velja tudi za divje prašiče.

Posebno pereč problem je pretevilna divjad na tistih območjih, ki so gosto posejana s hišami, kot je to primer Pisciincev, in kjer lovci divjadi iz varnostnih razlogov ne smejo in tudi ne morejo streljati in je zato škoda se toliko večja.

Kmečka zveza vabi vse, ki bi utrpeli škodo zaradi divjadi, naj to nemudoma sporočijo njenim uradom, ki bodo pristojnim revirjem nemudoma dostavili vlogo za takojšnjo oceno škode.

PERRY V SLOVENIJI

Slovenija izpolnjuje pogoje za vstop v Nato

Veliko laskavih besed na račun slovenske tranzicije

LJUBLJANA - Toliko laskavih besed iz tako pomembnih ust Slovenija ze dolgo ni slisala. Ameriski sekretar za obrambo dr. William Perry je bil nedvoumen: Slovenija je na svoji poti v tržno gospodarstvo in demokracijo zelo uspesna in zato za ZDA zanimiva, kar dokazuje njuno tesno sodelovanje na obrambnem podroccju.

Perry je posebej omenil nedavno vojasko vajo v okviru Natovega projekta Partnerstvo za mir, na kateri so se pripadniki Slovenske vojske izvrstno izkazali. ZDA uvrstjajo Slovenijo med resne kandidate za vstop v NATO, saj izpolnjuje predvidene pogoje: demokracija, tržno gospodarstvo ter civilni nadzor na oborozenimi silami. Zato bodo ZDA Sloveniji namenile tudi konkretno denarno pomoč, da bi se slovenski vojski standardi cimprej približali Natovim. William Perry se je z gostiteljem ministrom Kacinom ter drugimi predstavniki slovenske države pogovarjal tudi o embargu za nakup orožja, ki se vedno velja za Slovenijo. ZDA podpirajo slovenska prizadevanja za odpravo embarga, vendar Perry pri tem vprašanju ni bil povsem jassen. Dejal je, da bodo to

vprašanje urejali po koncu vojne v Bosni in Hercegovini. Perry je predvidel, da naj bi se to zgodilo do konca letošnjega leta.

Na pogovorih sekretarja Perryja z zunanjim ministrom Thalerjem, mu je ta predstavil prednostne naloge slovenske zunanje politike. Med te sodi tudi polnopravno članstvo v Natu, kjer Slovenija lahko računa na podporo ZDA. Perryja je sprejel tudi predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovsek. Sogovornika sta pozitivno ocenila odnose med državama in ugotovila, da bo Perryev obisk se pripomogel k tesnejšemu sodelovanju, tako na obrambnem kot drugih področjih. Govorila sta tudi o trenutni situaciji v BiH in ugodno ocenila sedanja prizadevanja za rešitev krize, dotaknila pa sta se tudi odnosov Slovenije s sosednjimi državami.

Položaju v Bosni in Hercegovini je bilo namenjenih tudi precej vprašanj na tiskovni konferenci. V zvezi z najnovejšo ameriško pobudo za rešitev krize v Bosni je povedal, da imajo polno podporo evropskih partnerjev in da ocene, da so v tem

primeru evropske države potisnjene ob stran, ne držijo. Glede zapletov med ZDA in Italijo, ko Rim ni dovolil pristanka ameriških letal F 117 v Italiji, je Perry povedal, da so medtem ZDA že spreminile nacрте. Srbi v Bosni zdaj vendarle umikajo težko oro-

žje iz okolice Sarajeva, zato ni več razloga za bombardiranje, torej tudi ne več za prihod letal F 117.

Sekretar Perry bo danes obiskal vojašnico v Bohinjski Beli in kobarški muzej, ogledal pa si bo tudi staro Ljubljano. **Boštjan Lajovic**

Zgodnji streli in zlo, ki je prišlo iz mest

Božo KOVAC

Vreme in čas sta storila svoje. Portorož se je spremenil v umirjeno obmorsko mesto. Prisli so starejši turisti, ki vsako leto počakajo na konec poletne sezone, preden se odpravijo na obalo. Zdaj uživajo svoj mir. Družbu jim delajo kvecjemu kakšni poslovneži, ki so se naselili v Bernardinu, predvsem v Grand hotelu Emona, da bi opravili svoje konference.

Zasedba je mednarodna in med gosti so tudi ljudje, ki jih zanima dezela, v katero jih je pripeljal njihov poklic, čeprav po ves dan sedijo v konferenčnih dvoranah. Mladega francoskega financnika, ki mu je najljubši konjček evropska zgodovina, je na primer močno zanimalo, kam se bo usmerila Slovenija. Zdaj jo je videl prvič. Po vsem, kar je bral o njej, je močno presenečen. Razvita, kultivirana, nadvse svojevrsna dezela, v kateri je mogoče prav prijetno živeti, je skušal opisati svoje vtise. Po njegovem mnenju pa ne bi mogla ohraniti - skozi oči zgodovine gledano - pravkar pridobljene samostojnosti, če se ne bo pridružila evropskemu integracijskemu valu. Saj, se pravi, nič na svetu ni idealno, tudi evropsko povezovanje in združevanje ne. Toda nihče ni otrok in če se bo igral, da to vendarle je, potem bo postal rt kakega večjega otoka, ki je v resnici del celine. Torej je v današnji obliki ne bo več. Zdi se mu, da je nacionalizem otoska politika. Ker pa otokov ni več, je nacionalizem zastarel pogled na svet, skrajnost, ki nikomur ne koristi.

Mogoče je res tako, zlasti utegne držati trditev, da skrajnosti nikomur ne koristijo. Preden pa bi jih dokončno zavrgli, bi si za vsak primer ogledali se kakšno drugo možnost, na primer trditev, da ni reke, ce ni bregov. Drugače rečeno, javno življenje ni celovito, ce nima tudi obrobij, se pravi, miselnih in političnih skrajnosti, kakršna je tudi nacionalizem. Le kako bi brez njega v Sloveniji, res pa je, da bi bil se kako motec, ce bi dobil politično prevlado. Ker pa sleherna politična usmeritev teži k prevladi nad drugimi, se pravi, k prevzemu oblasti, naj bi se demokracije in zmerne politične sile potrudile, da se to ne bi zgodilo. Sicer bo Slovenija postala otok, ker pa - kot rečeno - otokov ni več, tudi Slovenije ne bo več. Mladi francoski financnik, vzgojen v demokraciji, sprejme kompromisni pogled kot realnost sedanjega časa na južnem obrobju urejene Evrope in severovzhodnem obrobju neurejenega Balkana.

A se zdi, da v slovenskem duhovnem in političnem prostoru skrajnosti le niso tako zelo dokončno zgolj v vlogi obrobja, kot tudi bregovi rek niso nekaj večnega in nepremakljivega. Morda nosijo v sebi nekatere posebnosti tega kraja in časa, ki omogočajo, da skrajnosti, se pravi, tudi nacionalizem v resnici niso zgolj obrobje normalnega narodnega ali kakega drugega čustvovanja, temveč so lahko sestavni del miselnega vzorca večine prebivalstva. Nekako v slogu, ce je dovoljena takšna prisposoda, bosanskih Srbov. Ti so namreč duhovno regresirali. Ko so živeli pod tursko vladavino, je sleherno zlo, ki jih je prizadelo, prihajalo iz mest, v katerih so se naselili turski gospodari. Teh ze zdavnaj ni več, ostala so le mesta. Toda bosanski Srbi so tako rekoč vse do danes trdovratno napadali Sarajevo in njegovo prebivalstvo, se pravi, tudi petdeset tisoč srbskih meščanov, kot da zlo podobno kot v srednjem veku se zmeraj prihaja iz mest. Vse bolj razvidno postaja, kakšne posledice bodo zaradi takšne zmote doletele bosanske Srbe.

Takšnim primerom skrajnostnih čustvovanj, povezanih z miselnim regresiranjem, bo Sloveniji gotovo prizanešeno. A se zdi, da bi jo nekatere politične skrajnosti privedle do točke, ko bi kakšni odresitelji utegnili siliti ljudi, naj se odločijo, kaj jim je bliže, sovrastvo do (bližnje) preteklosti ali pozitivno čustvo do svoje domovine in njene preteklosti. Vsaj dva razloga prav zdaj vabita k takšnemu premisleku. Prvi so prihodnje parlamentarne volitve. Stranke so ze namerile topove, padajo tudi preuranjeni streli. In je videti, da sta zmerjanje in preiskovanje, kdaj je kdo izgubil politično devistvo, vsaj za zdaj pomembnejša od programov. Drugi razlog je parlamentarno razpletanje afere JBTZ, ki jo je kot vsako afero mogoče koncati na več načinov. Eden od njih bi lahko bil splošen lov na preteklost, kar v svoji skrajnosti pomeni pomanjkajne odgovornosti za prihodnost. Kot pri bosanskih Srbih.

MARIBOR / ODPRTJE TRAKTA INTERNISTIČNEGA ODDELKA

Bolnišnični oddelek zgrajen iz sredstev samoprispevka

To je najsodobnejši oddelek v državi, upajo, da bo zato bolnica dobila status klinike

Z včerajšnjim svečanim odprtjem A-trakta internega oddelka v Splosni bolnišnici Maribor je to mesto dobilo najsodobnejši interni oddelek v državi. Po besedah ministra za zdravstvo dr. Bozidarja Voljca, ki se je poleg drugih uglednih gostov iz domovine in tujine udeležil slovesnosti, so ti internistični oddelki vzorčni model prostorske ureditve in funkcionalnosti in zgleden primer opravljanja sodobne internistične prakse.

Zgradba meri zavidljivih 5293 kvadratnih metrov uporabnih površin, veljala pa je 805, 108.749 tolarjev. Vsoto 326, 579.000 tolarjev so porabili samo za medicinsko opremo. Ob tem ne moremo prezreti dejstva, da je gradbeni del kvadratnega metra znašal le 77.658 tolarjev, skupaj z drago medicinsko in nemedicinsko opremo pa kar 130.657 tolarjev. Ta številka je v primerjavi s ceno kvadratnega metra

stanovanja zelo majhna, ce upoštevamo dejstvo, da so kakovost, gradnja in obrtniška dela prav tako na visoki ravni.

Denar za gradnjo A-trakta internega oddelka so zbrali Mariborčani s petim samoprispevkom, s prostovoljnimi prispevki pa so sodelovali tudi občani Pesnice, Rus, Lenarta in Slovenske Bistrice.

Ce vstedejemo osem mesečno zamudo, so dela trajala enainvajset me-

secev, kar je nekaj mesecev več, kot je trajala gradnja drugih objektov, ki so bili zgrajeni z denarjem iz tretjega in četrtega samoprispevka.

V kleti, pritličju, treh nadstropjih in mansardi so specialistične internistične ambulate: v pritličju je oddelek za gastroenterologijo in endoskopo, v stiriinidesetimi posteljami, v drugem nadstropju je endokrinologija in diabetologija s šestindvajsetimi posteljami.

Oddelek za hematologijo in hematološko endokologijo je s tridesetimi posteljami v tretjem nadstropju, v četrtem nadstropju pa so dopolnilni prostori za oddelke iz nižjih nadstropij, za izobraževanje bolnikov in stu-

dentov, pisarne in arhiv. Pridobili so 136 postelj, ki so razvrščene tako, da so največ tri v eni sobi. Na vsakih pet pacientov je kopalnica s tušem. Tako so nadljuje obnavljanje bolnišnice, kjer so pred dvema letoma ze odprli nov oddelek za kardiologijo.

Kot je dejal slavnostni govornik, vodja internistične službe doc. prim. dr. Ivan Krajnc, so v gastroenterologiji so prvi v Sloveniji razvili sodobno endoskopsko ultrazvono diagnostiko z najsodobnejšimi novimi aparati. Z dezintemetrijo (ugotavljanje gostote kostnega tkiva) pa bo mogoče zgodnje odkrivanje osteoporoze, ki je pogosta zlasti pri ženskah.

Posebej velja omeniti

uvvedbo biopsije ledvic in kostnega tkiva, s sodobnimi metodami dela in novimi aparaturnami pa je obcutno razširjen obseg laboratorijskih internističnih raziskav, zlasti imunoloških v revmatologiji in hematologiji.

Oddelek za internistično intenzivno medicino pa je z 12 posteljami na kardiološkem in gastroenterološkem oddelku opremljen s sodobnimi aparaturnami za nujne posege.

Te novosti bodo prispevale k novemu strokovnemu zagonu internistične stroke s ciljem, da doseže takšno strokovno raven, ki bo izpolnjevala pogoje za pridobitev naziva klinika za interne bolezni.

Martina Pavsic

NOVI ROCK '95

Zvesti sami sebi

LJUBLJANA - Včeraj je bila v ljubljanskih Krizankah osrednja prireditve slovenskega mladega rocka. Novi rock 95 ostaja zvest izvirni zamisli, ki festival ohranja ze vrsto let: predstavljanju novih, se neznanih slovenskih rockerskih skupin.

Redni del festivala je z nastopajočimi Skytower, Interceptor, Ksenijo Jus, Psychopath, Dicky B. Hardy in ...A je to! sovpadel z najboljšim, kar lahko ponudi slovenska neodvisna rock scena, pomisleke pa je vzbudil izbor gostov. Sicer dobrih skupin Zadruga in Res Nullius vseeno ne moremo postaviti ob bok prej nastetim, zato je trpela celotna privlačnost festivala. V predprodaji je bilo prodanih samo stiri sto vstopnic, na deževno soboto pa je ostal doma tudi marsikateri obiskovalec, ki bi ga bogatejši program gotovo pritegnil.

(M. P.)

ČRNA KRONIKA

Tragedija pri Kranju

LJUBLJANA - Tudi ta konec tedna na žalost ni minil brez hudih prometnih nesreč. Najhujša med njimi se je zgodila včeraj okrog 16. ure na hitri cesti Ljubljana - Kranj med odsekom Kranj Vzhod in Kranj Zahod. Stiri osebe so izgubile življenje na kraju nesreče, dve pa so s hudimi telesnimi poškodbami prepeljali v ljubljanski Klinični center. V nesreči sta bila udeležena citroen AX koprške registracije in fiat regatta ljubljanske registracije. Neuradne informacije sicer govorijo o neprilagojeni hitrosti vožnje, uradno pa vzrok nesreče se ugotavljajo.

Tudi na Dolenjskem in Stajerskem ni slo brez smrtnih žrtev. Ena oseba je življenje izgubila v Lutorskem selu, ena pa na magistralni cesti pri Lenartu. Podrobnosti o nesrečah do zaključka redakcije nismo

prejeli. Operativno komunikacijski center Murska Sobota pa je sporočil podrobnosti o nesreči, ki se je zgodila v petek popoldan pri naselju Podgradje. Domnevajo, da je voznik Boštjan P. iz Babinec pripeljal po levi strani, v smeri proti Ormožu. Ko je pripeljal iz blagega nepreglednega desnega ovinka, mu je nasproti pripeljal voznik osebnega avta Miroslav Z. iz Mekotnjaka, ki je pred tem prehitel traktor in se vračal na svoj vojni pas. Boštjan P. je zaceł zavirati, pri tem pa ga je zaneslo na levo, kjer je celno trčil v avto Miroslava Z. Ta je pri trčenju utrpel tako hude poškodbe, da je umrl na kraju nesreče, lažje pa je poškodovan tudi njegov sopotnik, Dejan Z. Gmorna škoda, ki je nastala pri trčenju, znaša po oceni policije, 1. 600 000 tolarjev.

(N. R.)

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Kvarkov svet - Neoskrunjeno močvirje Ibera
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La Banda dello Zecchino, vmes risanke
9.55	Masa in papezev blagoslov iz Johannesburga
12.35	Aktualno: Zelena linija
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Gelato al limone (vodita Benedicta Boccoli, Massimiliano Pani)
15.20	Film: Capricorn One (fant., ZDA '78, i. E. Gould, J. Brolin, K. Black, T. Savalas)
16.50	Sport: Cambio di campo
18.00	Dnevnik
18.10	Nogomet: 90. minuta
19.00	Konjenistvo: Pavarotti International '95
19.50	Vremenska napoved, dnevnik in sport
20.40	Film: La giovane regina Vittoria (zgod., Nem. '54, r. E. Marischka, i. R. Schneider, A. Hoven)
22.40	Dnevnik
22.45	Aktualno: Nagrada Ischia
24.00	Dnevnik, zapisnik, horoskop in vreme
0.30	Glasba: Sncremo imagine - od bluesa do jazza
1.15	Pavarotti International

RAI 2

6.30	Variete: Videocomic
7.15	Dok.: V kraljestvu narave
8.00	Film: Il giudice Timberlane (kom., ZDA '46, i. S. Tracy, L. Turner), vmes (9.00 in 10.00) dnevnik
10.05	Variete za najmlajše
10.30	Kviz: Che fine ha fatto Carmen San Diego?
11.30	Nan.: Blossom
12.00	Dnevnik
12.05	Nan.: L'arca del dottor Bayer - Peggyjev dvojnik
13.00	Dnevnik, oddaja o motorjih, vreme
13.40	Film: Sua Eccellenza si fermò a mangiare (kom., It., '61, i. Totò, V. Lisi)
15.25	Variete: Cercando cercando
16.50	Film: 3 uomini in fuga (kom., Fr. '66, i. Bourvil)
19.00	Nogomet A lige
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
21.00	TV film: Dov'eri quella notte (dram., It. '93, i. Kim Rossi Stuart, 2. del)
22.30	Aktualno: TG2 dosje
23.30	Dnevnik in vreme
23.50	Zidovska kultura
0.20	TGR Sredozemlje
0.50	Dok.: Proces Cagliostro

RAI 3

6.30	Variete: Fuori orario
8.50	Film: Picdominio (It. '91, i. O. Piccolo)
10.30	Film: Il fantastico Gilbert
12.00	Film: Brainstorm (fant., ZDA '81, i. N. Wood)
14.00	Deželni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.30	Dok.: La vendetta del visone assassino, 14.55 Quartieri
15.25	Sport: Quelli che aspettano..., 15.55 Quelli che il calcio...
18.00	Palio delle contrade
18.50	Vreme, dnevnik, deželne vesti, 19.45 Sport
20.05	Variete: BlobSoup
20.30	Film: Morte sul Rio Grande (dram., ZDA '93, i. V. Principal)
22.20	Dnevnik, deželne vesti
22.35	Sport: Sportna nedelja
23.55	Dnevnik in vreme
0.05	Ponedeljkov proces
1.35	Film v originalu: Dr. Jekyll in Mr. Hide (srh., ZDA '32, i. F. March)

RETE 4

7.20	Nan.: Lou Grant, 8.10 Trenipoti e un maggiordomo, 8.40 Doppio gioco a san Francisco, 9.30 Teleprodaja, 10.00 Tre X 3, 10.30 Dottori con le ali, 11.35 Hisa v preriji, vmes (11.30, 13.30) dnevnik
14.00	Film: Il magnifico gladiatore (pust., It. '64)
16.00	Nan.: Charlie's Angels, 17.00 I casi di Rosie O'Neill, 18.00 Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: Suspect - Presunto colpevole (i. Cher, D. Quaid, L. Neeson)
22.45	Film: Maurice (dram., VB '87, i. J. Wilby, H. Grant, R. Graves, D. Elliott), vmes (23.30) dnevnik
1.35	Pregled tiska
1.45	Film: Giustizia è fatta (dram., Fr. '50, r. A. Cayatte, i. V. Tessier)

CANALE 5

6.00	Na prvi strani, vreme
9.00	Nan.: Nove pustolovscine W. Tella
9.30	Film: I quattro moschettieri (kom., It. '63)
11.45	Variete: Scene da un matrimonio
12.15	Glasba: Lestvica LP (vodi G. Scotti, M. Colombari)
13.00	Popoldanski dnevnik
13.30	Variete: Bravo Bravissimo (vodi M. Bongiorno)
15.30	Film: Agenzia Riccardo Finzi, praticamente detective (kom., It. '79)
18.00	Aktualno: Speciale Forum
20.00	Dnevnik TG 5 in vreme
20.30	Film: Porgi l'altra guancia (kom., It. '74, i. B. Spencer, T. Hill)
22.30	Glasba: Vota la voce
23.05	Nan.: New York Police Department (i. D. Caruso)
0.00	Nočni dnevnik

ITALIA 1

6.30	Otroski variete, vmes risanke in nanizanke
11.30	Variete: Bravissima
12.25	Odprti studio
12.45	Sport: Vodje nogometnega prvenstva, 13.15 Grand Prix (vodi A. De Adamich)
14.15	Film: Bobo vita da cani (kom., ZDA '87)
16.00	Film: Kiss Shot (kom., ZDA '89, i. W. Goldberg)
18.00	Nan.: Tarzan, 18.30 Magnum P.I. (i. T. Selleck)
19.30	Odprti studio, vreme
20.00	Nan.: I vicini di casa
20.30	Film: Scuola di polizia 5 - Destinazione Miami (kom., ZDA '88, i. G. Gaynes, M. Winslow)
22.30	Sport: Pressing
24.00	Variete: Mai dire gol
0.15	Italija 1 sport
1.35	Film: 2 samurai per 100 geishe (kom., It. '62)

TELE 4

19.15	21.50 Dogodki in odmevi
20.30	Nan.: Il mio amico fantasma, 21.30 Maguy
22.35	Film: Su di un'isola con te

MONTECARLO

14.00	18.45, 21.00, 22.45 TG
12.15	Verde Fazzuoli
16.15	Film: Vietnam Morte Orange (dram., ZDA '88)
20.30	Sport: Golagoal
23.30	Film: Soffici letti, dure battaglie (kom., VB '73)

RAI 3 slovenski program

20.25	Risanka: Filip
20.30	Dnevnik
20.45	Sejem pripadnosti

SLOVENIJA 1

07.45	Arabela se vrača, ponovitev 22. česke nadaljevalke
08.15	Odprava zelenega zmaja, ponovitev 4. dela slov. nad.
08.45	Živ zav, ponovitev
09.30	Cebelica Maja
09.55	Nedeljska masa
11.00	Grace na udaru, ponovitev 2. dela serije
11.30	Obzorja duha
12.00	Svet divjih zivali, angleška plz serija, 11 del
12.30	Ljudje in zemlja
13.00	Poročila
13.05	Podezelski utrip, pon. 8. dela angl. naniz.
13.55	Za TV kamero
14.10	Policisti s srcem, 6. del avstr. nanizanke
14.55	Železnica, italijanski film
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Po domače
18.50	Hugo - tv igrice
19.05	Risanka
19.18	Loto
19.18	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.52	Zrcalo tedna
20.10	Nedeljskih 60
21.15	Ketende, francoska dokumentarna oddaja
22.20	TV dnevnik 3, vreme
22.35	Sova
22.35	Predmestni Buda, 2. del
23.35	Severna obzorja, 7. del

SLOVENIJA 2

08.40	Folkart '95, 3. del
09.15	Karaoke
10.15	Poglej me!
11.00	V vrtincu
11.45	Videospon
12.30	Lahkih nog naokrog
13.10	Koncert simfoničnega orkestra slovenske filharmonije - Beethoven: 5. simfonija
13.45	Severna obzorja, pon.
14.35	BB v pesmih, fran. glasbena oddaja
15.55	Kraljica Slovenije
16.25	Goli sport, pon.
17.15	EP v odbojki (M), finale
19.30	TV dnevnik 2, vreme
20.10	Biblija: Kanon N. zaveze
20.40	Blagoslov, ameriski film
22.10	Sportni pregled

KANAL A

09.00	Kalicopko
10.00	Muppet Show, 2. del
10.30	Male zivali
11.00	Splosna praksa, ponovitev
11.55	Epikurejske zgodbe
12.10	Zametne vrtnice, cestitke
15.45	Zametne vrtnice, ponovitev
19.00	Generacija transformerjev II
19.30	Ziveti danes
20.00	Vreme
20.10	Beverly Hills 90210 III, ponovitev 30. dela
20.55	Beverly Hills 90210 III, za kulisanmi snemanja nanizanke
21.20	Kino, kino, kino
22.00	Krvava pest VI, film

Koper

16.00	Euronews
18.00	Slovenski program
	Kam vodijo naše stezice
	Obletnica primorskega dnevnika
19.00	Vsedenes
19.25	»Rotocalco nostrano«
20.15	Globusov tik tak
20.25	Zrebanje loto
20.30	Globus
21.15	Besede in kri, italalijanska nanizanka
	Rezija: Damiano Damiani
22.20	Vsedenes
22.35	»Vela...diamo noi!« - oddaja o jadranju, voditelja: B. Bruss in A. Merku
23.35	Horoskop

ORF Avstrija 1

06.00	Deklica iz prihodnosti: Trdi pristanek
08.35	Lutkovna igrice
09.05	Benjamin Rozca
09.40	Duck Tales
10.10	Ena, dva ali tri
11.00	Speedy Gonzales
11.30	Bugs Bunny
12.00	Inside
12.55	Blaznost in vodni svet
13.20	Ko so ugasnile luci, ameriska komedija, 1967
	Rezija: Hy Averbach
14.45	Sportno popoldne
16.25	Vesoljski bojevniki, ameriski akcijski film, 1987
	Rezija: Gary Goddard
18.05	Polna hisa
18.30	Vozovnica za dva
19.00	Korak za korakom: Markov telesni strazar
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Pogledi od strani
20.15	Dr. Markus Merthin, 14. del.
	Odpoved
21.05	Pravi dunajčan se ne da: Kariere
22.00	K stvari
22.40	Novo v kinu
23.15	Cas v sliki
23.25	Predstavi o sovražniku, propagandni film v drugi svetovni vojni
00.25	Dr. Pietot, francoski film, 1989
	Rezija: Christian de Chalonge
02.20	Ujeta v stolpnici, ponovitev ameriskega trilerja
03.35	Viva Villa, ameriski film, 1934
05.20	Vojna vampirjev, kubanski-spanska risanka, 1985

ORF Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
09.05	Avstrija II, 25. del: Združitve Avstrije
11.00	Pogovor z novinarji
12.00	Poročila iz parlamenta
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.05	Tednik
13.30	Dober dan, Koroska
14.00	Pogledi od strani
14.30	Prelomnice zgodovine, 1. del: Bitka pri Salamisu
17.00	Cas v sliki
17.05	Klub za seniorje
17.55	Lipova ulica
18.25	Kristjan v casu
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Sport
20.15	Kraj zločina: Kralj se vrne
21.45	Cas v sliki
21.55	Columbo: Pocijav v miru gospa Columbo, ameriska TV kriminalka
23.15	Smrtni strel, ameriska kriminalka, 1966
01.00	Pogledi od strani

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 uhovna misel; 7.00 Jutranja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.05 Sledi časa; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nočno.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.50 Kulturne prireditve; 9.45 Uganka; 10.00 Stergo ergo; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 13.00 Šport, vmes glasba in informacije; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Drugi val, vmes Zrcalo dneva, vreme, prenos 1.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 8.05 Na poljani jutro; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Zborovska glasba; 14.05 Zabavna igra; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 S prijatelji glasbe; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Cerkvena glasba; 20.00 Sedmi dan; 22.05 Sodobni literarni portreti; 22.30 Vokalno-instrumentalna glasba; 23.55 Lirični utrinek; 24.00 Nočni program RS.

Radio Koper (slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.6 - 96.4 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Za zdravje; 9.15 Od zrna do klasa; 9.30 Po domače; 10.10, Primorski kraji in ljudje; 10.35 Javna odd. v Zani-gadu; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du ješ?; 14.30 Nedelja na športnih igriščih; 16.00-17.30 Športno popoldne; 17.35-19.00 Naša pomlad; 18.00 Nogometni večer; 19.30-23.15 Večerni pr. MV.

Radio Koper (italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x mesečno Alpe Adria Magazine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Kallmerova družčina; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 14.00 MTV Slov. glasbena lestvica; 15.00 Vodeni program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 10.00 Mojstri kuhanja; 11.00 Po domače; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovalci; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Nagradni kviz Kina Kranj; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru Mirka Bertolaca.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Zeleli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleli ste; 18.00 Sport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

0.00 Robokloaka; 11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 Claude Chabrol - La cerimonie; 17.00 S poletnega potovanja po Kitajski; 19.00 TB: Urge Overkill; 20.00 Jon Elster - Kislo grozdje, 4. del; 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: The Fuzztones - Lysergic Ejaculations).

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder; Dečki Pavlove ulice (r. M. Sosič, 5. del); 10.20 Veselo po domače; 11.00 Čakole na placu; 11.15 Orkestri; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice, nato Glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Satirični kabaret; Prežganka št. 2 (S. Verč, B. Kobal); 14.50 Tropicana; 15.00 Z naših prireditvev, nato Potpuri; 16.00 Iz studia z vami: okrogla miza (izbor); 17.00 Sport in glasba; 18.30 Potpuri; 19.20 Spored za naslednji dan.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Izmenično Jutranji val - Nedeljska matineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - Duhovna misel (p. Štefan Krampač, Sele); 18.10-18.30 Za vesel konec tedna.

				AVTOR: SIMON BIZJAK	SONJA LOKAR	KRAJ V SZ. SLOVENIJI	PLANOTA V SOMALIJI	POLITIČNI KOMISAR	OTO PESNER	BIVSI SL. TELOVADEC STUKELJ	IT. PEVEC CELENTANO	SL. PISATE- LJICA ("BREME RESENICE")		PERJE PRI REPI										
				ALKALOID V VOLČJI CESNJI																				
				ODPRAVLJA- NJE GOVOR- NIH MOTENJ																				
				HENRY BASSEMER	PLES DEL OBRAZA				SLAVNOSTNO LITURGIČNO OBLACILO LANTAN															
				✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈		IZDELOVANJE ROKAVIC	IZSILJEVANJE IZZAREVANJE									
				✈	✈	✈	✈	✈	✈	PRITOK RENA V SVICI						NEIMENOVA- NA OSEBA	✈	PAUL ELUARD IGRA S KARTAMI	✈	✈	ODLIČEN ROMUNSKI NOGOMETAS	✈	TAJSKA PIG	
				KRIHKA KOVINA (Zn)					MUSLIMANSKO ZENSKO IME	ZIMBABVEJSKI POLITIK (JOSHUA)					PISANICA	✈	✈							AKTINON
				ENO OD IMEN BRAZ. NOGOMETASA PELEJA						VRTINČAST VIHAR JAP. UTEZNA MERA					KAR POKRIVA OGRODJE LETALA	✈	✈							
				✈	GUVERNER NARODNE BANKE (FRANCE)	SAHOVSKA FIGURA BREZMEJ- NOST				SLOVENSKI POLITIK GOSNIK				BIVSI AN- GLESKI NO- GOMETAS (KEVIN)	✈	✈								
				MESTO V S. ARAB IJI EDVARD STANIC							VRSTA VRBE			SRBSKO MOSKO IME ALEKSANDAR (OKR.)	IME PREBI- VALCA PO KRAJU	✈	✈					✈		
✈	BEGUNKA, UBEZNIČKA	ZBIRKA VOŠČENIH FIGUR	ENCIM V CREVESNI SLUŽNICI							FRANCOSKO LETOVIŠČE VELIK GORSKI VRH					ST. TRDNJAVA OB DONAVI IGRALKA BLYTH		✈	✈	IVAN NAPOTNIK NOTARJEV URAD	✈	✈	DAUGAVPILS LATVIJA		
POSTNI PREDAL			STUDENT V SR. VEKU ENOTA ZA MAJHNE TLAKE						RACKA MESTO V CADU							ZGORNJI, OBLI DEL GLAVE	SLOVENSKA PEVKA RUPEL	✈						
OTOK V ALEUTIH (IZ CRK ART)				SCIR							AJAS ANTICNO IME NINA						KEMJSKI ELEMENT (I) BG. NOGOMET- NO MOSTVO	✈				BOLGARSKI SREDNJE- VESKI VLADAR		
ANGLESKI GLASBENIK (BRIAN)				VELETOK V Z. EVROPI CEBULA (NAREČNO)			ENA OD PROJEKCIJ	NEKDANJA PAPEŽEVA KRONA						REKA V HERCEGOVINI				✈						
GRAD PRI PTUJU				IGRALEC VOIGHT SL. IGRALEC BRATINA				ROKOMETA- SICA ČERNE					OCTOVCU SORODEN GRM	ANTON LAJOVIČ	FRANCOSKI IGRALEC (JEAN),			✈						
1	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	MOLITEV V HINDUIZMU ZNAK ZA MNOŽENJE						TUR. MESTO ODRIN PURINSKA BAZA		✈							
ZIVKOV TODOR										JAJČE (BIOL.) ABORTI- RANJE						ENCIM TREBUSNE SLINAVKE	STRUPEN PLIN ST. HRVASKI PEVEC	✈						
TELO, KI NIHA									SL. LITERAT (JOZE) BAZA, LUG					PERZEJEVA MATI V GR. MITOLOGIJU 24 UR				✈				STARO- RIMSKI POZDRAV	ATLETSKA DISCIPLINA	
GRSKI MITOLOŠKI LETALEC						PLANKTONSKI PLASČAR NACIN TRG. STUJINO					ORODJE ZA OBDELAVO KOVINSKIH PREDMETOV	AM. IGRAKA MOORE TILEN EGIDIJ						ZMIKAVT OSEBNI ZAJMEK						
RUSKI SKLADATELJ (CEZAR)				ANDRÉ MALRAUX	TINA KRZAN SREDSTVO ZA NETENJE		SL. VESLAC (ERIK) DEZEVNIK			MANJŠI KLAVIR POLICIJSKA AKCIJA									BENETKE IZMISLOTINA, CENCA					
GL. MESTO JORDANIJE (ORIG.)					LOJZE GORJANC NAGNJEV SVET			2	NATASA LACEN	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	
				✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	NARAVA, ČUD (STAR.)							MESEC	SIRSKI POLITIK (HAFEZ AL)	
				3	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	✈	SOLSKA OCENA	MEJNA REKA MED HRVASKO IN BIH	ZALOŽBA OBZORJA			PISATELJICA PEROCI ZOGA ZUNAJ IGRIŠČA						
				EGIPČANSKI SVETI PTIC					GLASBENIK SOSS ANDREJ NOVAK			RUTENIJ RUDOLF NUREJEV			RACUNSKA TABLICA EVA LONGYKA									
				TRAK ČEZ PRSI KOT ZNAK ODLIKOVANJA						GRSKA BOGINJA MIRU							SLOVENSKA SLIKARKA KOBILICA							
				DEL TELES Z DOLOČENO FUNKCIJO						UNIČEVALEC BREZ RAZLOGA						SRBOHRVA- SKA INA NASA CRKA			ANTON DERMOTA					

Gesla prejšnje nedeljske križanke

1 - Metka Sparavec, 2 - Nataša Kejžar, 3 - Jure Bučar, Alenka Kejžar, Igor Majcen, Tanja Drezgič.

Rešitev prejšnje nedeljske križanke

DENOMINACIJA, OPOREKOVALEC, VIR, TAI, LOČE, OTISK, RN, VAR, ALENKA KEJŽAR, RILA, SATIE, MI, ŠKAPULIR, PL, VLADIGEROV, KARL, NJASA, SEMITOLOGI, ARDENI, DORNIK, IR, RIBIČ, TI, EC, OPARNIK, EMS, LETINA, VAVA, ORNINA, SOL, ASOLA, KAREV, STADIJ, ODA, KOMBINACIJA, REJC, BI, PLANER, ATIKA, ENARE, TIRANOZAVER, KOLINA, AL, IM, SMOLINA, STIS, TALK, ČOPEK, LENOST, ISTRANKA, ENAKOST, OSTAP, KT, IŠTAR, KANASTA, EERO, ŽAR, TANJA DREZGIČ, AKIBA, ED, NAOMI, NEMAR, LAZARET, MA, GAJ, NS, OME, AJ, MOMIR, ŽID, JURE BUČAR, PONATIS, KROP, PIKA, BORATI.

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Veliki oder

Danes, 17. septembra, ob 14.30 in 16. uri gostuje ansambel LGL s predstavo S. Makarovic: **MEDENA PRAVLJICA** v Arboretumu Volčji potok.

Torek, 19. septembra, ob 20. uri: Pierre-Fourny in Dominique Soria: **KATALOG SRECE BREZ PRAVLJICE**, za izven. Gostuje francoska gledališka skupina ALIS v sodelovanju s Francoskim kulturnim centrom.

Ansambel LGL odhaja danes, 17. septembra, na gostovanje na Češko v Ostravo, kjer bo potekal mednarodni lutkovni festival Spectaculo Interesse Ostrava 95 s predstava Zlatka Krilica: JAJCE in Alenke Pirjevec: NEKOC JE BIL KOŠ LESA.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

V ponedeljek, 18. in v četrtek, 21. septembra, ob 19.30: T. Partljic: **STAJERC V LJUBLJANI**, za izven.

Predstava H. H. Gudmundsdottir: **JAZ SEM MAESTRO** je na sporedu:

- v torek, 19. septembra, ob 15.30 za abonma Torek pop. in izven;

- v sredo, 20. septembra, ob 15.30 za abonma Sreda pop. in izven;

- v petek, 22. septembra, ob 19.30 za abonma Petek in izven;

- v soboto, 23. septembra, ob 19.30 za abonma Sobota in izven.

SNG MARIBOR

Opera in balet

Danes, 17. septembra, ob 11. uri v Veliki dvorani: koncert solistov, zbora in orkestra-SNG Maribor. Dirigent: Boris Svara.

DELAJSKI DOM ZAGORJE OB SAVI

Abonmajski program za gledališko sezono 1995/96

- Tone Partljic: STAJERC V LJUBLJANI (MGL Ljubljana);

- John Osborne: OZRI SE V GNEVU (SNG Drama Ljubljana);

- Ray Cooney: TO IMAMO V DRUŽINI (PG-

Kranj);

- Jean Anouilh: SKUSNJA (SLG Celje);

- Jean-Jacques Bricaire: DOHODNINA (MGL Ljubljana);

Cena abonmaja (pet predstav) je 4.000 SIT, za upokojence in dijake 3.200 SIT. Podjetja, zavodi in društva (tudi studentska), ki bodo kupila več vstopnic, imajo vsako deseto vstopnico zastonj. Vse informacije dobite po tel.: 61171.

CANKARJEV DOM

Petek, 22. septembra, ob 20. uri v Grajski dvorani v Murski Soboti- Premiera: Matjaz Farič: **ROMEO IN JULIJA**. Produkcija Cankarjev dom, koprodukcija Die Theater, Dunaj, v sodelovanju z ZKO Murska Sobota.

KUD France Prešeren

Ponedeljek, 18. septembra, ob 20.30: premierno projekcija videofilma ZBIRALCI PE-SKA avtoric Nevenke Korde in Zemire Alajbegović.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE

Emil Hrvatini: CELICA

- politična premiera, četrtek, 21.september ob 19.30;

- intimna premiera, četrtek, 21.september ob 21.30;

- poslovna premiera, petek, 22. september ob 21. uri;

- sakralna premiera, sobota, 23. september ob 19.30;

- artistska premiera, sobota 23. september ob 21.30.

Igrajo: Neda R. Bric, Damjana Cerne, Petra Govc k. g., Natasa Barbara Gracnar, Zeljko Hrs, Olga Kacjan, Uros Macek, Marusa Oblak, Sandi Pavlin, Robert Prebil, Ivan Rupnik, Marinka Stern, Dario Varga, Aleksandra Veljković k. g.

Koncept in režija: Emil Hrvatini.

Rezervacija in dvig vstopnic ter vse informacije v prodajni galeriji SMG, Trg francoske revolucije 5, ali po tel. 125 33 12 od 10. do 12. ure ter od 15.30 do 17.30.

Pomorska postaja - Dvorana Saturnia

Danes, 17. t. m., ob 21. uri bo v organizaciji Akademije za glasbo in zborovski pesem na sporedu »Carmina burana«, ob 100-letnici rojstva Carla Orffa. Izvajajo združeni zbori ob spremljavi tolkal in klavirja. Vodi Karol Borsuk.

Grad Sv. Justa

Danes, 17. t. m., ob 20.30 večer posvečen Elvisu Presleyu. Nastopili bodo gojenci plesne sole Arianna in ansambel Flaming Stars Band.

GR LJAN - Disko On Air

V sredo, 20. t. m., ob 21. uri »Lo spazio non è un opinione« zaključni večer z nagrajevanjem za absamble in soliste, ki so sodelovali na natečaju »Progetto Musica«, ki jo ga priredili Združenje Globoglas, Zadruga La Quercia, Radio Onda Libera in Il Piccolo.

BELJAK

Studijski oder: v torek, 19. t. m., ob 20. uri premiera: Menubela »An den Mann gebracht«.

XXX. NATECAJ EX TEMPORE, ki ga pri-

reja Medobčinski zavod za likovno dejavnost Obalne galerije Piran, bo v Piranu od 18. do 24. septembra 1995. Slovesna otvoritev razstave in podelitev nagrad bo v nedeljo, 24. septembra, ob 19. uri v piranski Mestni galeriji. Priiglasitev in zigosanje platen in drugih podlag bo v piranski Mestni galeriji od ponedeljka, 18., do petka, 22. septembra, od 8. do 15. ter od 17. do 20. ure in v soboto, 23. septembra, od 8. do 20. ure v skladišču soli Monfort v Portotozu. Vsak udeleženec sme zigosati največ dve podlagi. Izbira tehnike je prosta. Teme so: prosta tema in Istrska krajina. Piran, Portoroz, Koper, Soline, Morje, Tihožitje z ribo. Dokoncana dela morajo avtorji oddati najpozneje do petka, 22. septembra, do 20. ure v Mestni galeriji oz. v soboto, 23. septembra, do 20. ure v skladišču soli Monfort. Vsa dela morajo biti opremljena za razstavo. Mednarodna žirija bo izmed vseh oddanih del izbrala najboljša in postavila razstavo v Mestni galeriji Piran in v skladišču soli Monfort.

Trg Unità

Danes, 17. t. m., od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 19.00 bo na sporedu predstava »Un giorno di festa, un anno di teatro« v organizaciji Stalnega gledališča F-VG in v sodelovanju APT.

SESTI MEDNARODNI LUTKOVNI
FESTIVAL
- POLETNI LUTKOVNI PRISTAN
MARIBOR

Danes ob 11. uri bo v dvorani

LG Maribor, Rotovski trg 2,

lutkovna predstava

SNEGULJČICA

v izvedbi domačega lutkovnega gledališča.

Po končani predstavi bo sledila podelitev

nagrade otroške žirije

in zaključek festivala.

GLASBA
SLOVENIJA

JESENSKE SERENADE

Danes, 17. septembra, bo ob 17. uri na gradu Bogensperk pri Litiji renesančni večer. Nastopata Helena Mauric, sopran, in Monika Kranjc, kitara. Program: T. Morley, J. Dowland, H. Purcell, L. de Narvaez, J. A. Dalza. Program bosta povezovala Barbara Kranjc in Simon Serbinek. Vstop prost.

SLOVENJ GRADEC

TRETJA MEDNARODNA PEVSKA ŠOLA

Jutri, 18. septembra, ob 20. uri bo v dvorani Hugo Wolf v Slovenj Gradcu zaključni koncert udeležencev pevske sole pod vodstvom profesorice Brede Zakotnik iz Salzburga in s klavirsko spremljavo profesorja Vladimirja Mlinarica iz Ljubljane.

VEČERI KOMORNE GLASBE, BLEJ

Jutri, 18. septembra, ob 18. uri bo v župnijski cerkvi Sv. Martina koncert komorne glasbe. Nastopata: Leon Leskovsek, tenor, in Primož Kerstajn, klavir. Program: S. Osterc - Ni te na vrtu več, Dere sen ja mali bija; B. Ipavec - Je pa davi slanica pala; J. Kuhar - Sla si mimo; M. Ravel - Pet grških na-

rodnih pesmi; G. B. Bonocini - Per la gloria d'adorarvi; G. Puccini - Recon-dita armonia, E lucevan le stelle; F. Schubert - Ave Maria; F. Lehar - Dein ist mein ganzes Herz.

ŠKOFJA LOKA

Danes, 17. septembra, ob 19. uri bo v Osnovni soli Ivana Groharja v Podlubniku koncert Slovenskega okteta. (na sliki)

KRANJ

Danes, 17. septembra, ob 20. uri bo v cerkvi Sv. Kancijana v Kranju koncert Komornega pevskega zbora Loka iz

RAZSTAVE
SLOVENIJA

MODERNA GALERIJA

Razstava 21. MEDNARODNEGA GRAFIČNEGA BIENALA - LJUBLJANA je na ogled do 20. septembra v Moderni galeriji.

CANKARJEV DOM

V galeriji CD je do 20. septembra na ogled razstava Josefa Albersa.

V mali galeriji CD je 20. septembra na ogled fotografska razstava Kumbhu mela Smiljana Siske in Boruta Sraja.

MALA GALERIJA, Slovenska 35

V galeriji je na ogled razstava slik nemskega umetnika Imija Knoebela.

JAKOPIČEVA GALERIJA, Slovenska 9

Pregledna razstava lesorezov iz obdobja 1935-1995 avtorja Lojzeta Spacala je podaljšana do 30. septembra.

MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE, Celovška 23

Gotika v Sloveniji: razstavi Arhitektura ter Nastanek, ogrožanje in reševanje likovne dediščine.

NARODNA GALERIJA, Prežihova 1

V obeh zgradbah galerije je na ogled razstava Gotika v Sloveniji: Slikarstvo in kiparstvo.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

V galeriji je na ogled pregledna razstava kiparja Stojana Batića.

GALERIJA Vodnikova domačija, Vodnikova 65

V galeriji je na ogled posthumna razstava

akademskega slikarja Marijana Dovjaka.

BEŽIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

V galeriji je na ogled razstava Od skice do lutke Agate Freyer-Majaron.

KRIZANKE, LJUBLJANA

V Kulturno-informacijskem centru nasproti Krizank je na ogled razstava Trnovo - kraj prijetnega spomina.

GALERIJA EQRUNA, Gregorčičeva 3

V galeriji je na ogled razstava slik akademskega slikarja in profesorja slikarstva na ljubljanski akademiji Emerika Bernarda.

GALERIJA COMMERCE, Einspielerjeva 6

V galeriji je na ogled razstava risb in olj akademskega slikarja Barda Lucundusa.

GALERIJA ILIRIJA, Tržaška 40

V galeriji je na ogled tematska razstava skulptur Aleksandra Kovaca Rigoletto.

GALERIJA LOŽA, Koper

V galeriji je na ogled razstava Dušana Tršarja Skulpture v bronu.

JOŽEFOVA GALERIJA, Gornji trg 21

V galeriji je na ogled razstava Sohice - arhetipi in artefakti Dušana Lipovca.

GALERIJA MESTNE HIŠE KRANJ

V galeriji je na ogled razstava slik in risb slikarja Franca Vozla.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej Revoltella-Galerija moderne umetnosti (Ul. Diaz 27): do 15.10. razstavlja James Rosenquist.

Galerija Art Light Hall: do 30. t. m. razstavlja slikar Ugo Pierri.

Miramarski park- Konjusnica

Do 7.1.1996 je vsak dan od 9.00 do 19.00 na ogled razstava izkopanin antične Eble.

GORICA

Kulturni dom: v torek, 19. t. m., ob 18.30 bo v galeriji Kulturnega doma odprtje razstave slikarja Jona Gala Planinca iz Ljubljane, ki bo trajala do 8. oktobra.

V Pokrajinskem muzeju na gradu in v Corinijevem dvorcu je do 31.12. odprta razstava »Ottocento di frontiera«.

V dvorani Deželnih stanov na gradu je do 17.9. odprta razstava Gotske cerkve v dolini Soče in v Brdih.

ŠTANJEL

V Galeriji Lojzeta Spacala so na ogled do 30.9., poleg stalne zbirke, tudi novejša dela trzaskeskega umetnika. Urnik: od delavnikih

14-19 (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10-12, 14-19.

PASSARIANO

V Vili Manin bo do 10.12 odprta razstava o Pier Paulu Pasoliniju.

KOROŠKA

CELOVEC

Skofijski muzej (Lidmanskyygasse 10): odprt je do 15. oktobra.

Kunstforum (Villacherstrasse 8/II): do 14.10 razstavlja Ahmet Oran.

Galerija Freund: razstavlja Johannes Zechner.

Evropska hiša: kiparski simpozij Krastal-Celovec.

TINJE

Galerija Tinje: Do 17.9. je na ogled stalna razstava lesorezov Wernerja Bergerja in sedemdelnega cikla Valentina Omana.

GLASBA
FJK

REPENTABOR

Gallus Consort - Glasbeni popoldnevi stare in sodobne glasbe

Danes, 17. t. m., ob 18.00 - Od Trubarja do Ramovsa. Nastopajo Sentjakovski otroci, Dina Slama, Milos Pahor, Irena Pahor, Valentina Gustin, Walter Piscanc, Tomaz Faganel, Walter Barbiero, Crtomir Siskovic, Aleksander Milosev, Marco Bontempo in Marco Verza.

Koncert prireja Gallus Consort v sodelovanju z deželnim sedezem RAI in trzasko pokrajino.

Gledališče Miela

Danes, 17. t. m., ob 20.45 Jazz Triestival 1995. Nastopajo Greentown jazz Band.

Jutri, 18. t. m., ob 21. uri koncert filharmonicnega orkestra »Paul Costantine-scu« iz Romunikev organizaciji Združenja Lipizer in Zadruge Bonaventura.

V nedeljo, 24. t. m., ob 11. uri bo na sporedu recital pianista Alessandra Cesara. Koncerte, osem nedeljskih glasbenih matinee, je organiziralo gledališče Verdi v sodelovanju z Zadruge Bonaventura in bodo trajali do 17. decembra. Nastopilo bo osem mladih ze uveljavljenih pianistov, ki bodo izvajali Beethovnovne sonate. Vstopnice so na razpolago pri blagajni Dvorane Tripovich po 10.000 lir za koncert, medtem ko abonma stane 50.000 lir.

ŠTIVAN

V stivanskih cerkvi bo jutri, 18. t. m., ob 21. uri koncert violinista Alessandra Perpicha in pianistke Anne Chia-re D'Ascoli, ki ga organizira Združenje Punto Musicale. V ponedeljek, 25. t. m., ob 21. uri koncert pianista Riccarda Risalitija. Na programu Mozart, Beethoven in Schubert.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališče Verdi - Dvorana Tripovich

Jesenska simfonična sezona 1995

V petek, 22.9., ob 20.30 (red A) bodo s koncertom orkestra gledališča Verdi pod vodstvom Juliana Kovatcheva otvorili novo sezono.

Koncert bodo ponovili v nedeljo, 24. t. m., ob 18. uri (red B).

Do 12. oktobra so pri blagajni gledališča Verdi na razpolago novi abonmaji in eventuelne rezervacije preostalih prostih mest. Abonmaje delijo tudi po solah, na univerzi in raznih podjetjih.

Gledališče Cristallo - La Contrada

V soboto, 7. oktobra bodo z narečnim delom, ki sta ga napisala Nini Perno in Francesco Macedonio otvorili novo gledališko sezono.

KOROŠKA

CELOVEC:

V Mestnem gledališču bo v četrtek, 21. t. m., ob 19.30 premiera opere »Cavalleria rusticana«.

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJASKUC - PRVA SAMOSTOJNA
RAZSTAVA

Galerija SKUC ze od samega zacetka podpira mlade, se neuveljavljene ustvarjalce. Predstavlja jih v ciklu Prve samostojne razstave v Galeriji Skuc. Za leto 1996 bodo umetniki prvič izbrani na osnovi javnega natečaja. Prijavijo se lahko vsi likovniki, ki drugo leto se ne bodo dopolnili 35 let. Prijava naj vsebuje: - kratko konceptualno predstavitev likovnega projekta (razstave), ki ga avtor želi uresničiti v Galeriji Skuc, - natančno biografijo, - fotodokumentacijo (opremljeno s podatki) najnovejših del ali projektov, - kataloge, zloženke, vabila, druge podobne tiskovine (če jih avtor ima) in opis prejšnjih projektov.

Prijave sprejemajo do 7. novembra 1995. Galerija Skuc bo izbranim umetnikom nudila strokovno in tehnično pomoč pri pripravi, uresnitvi, promociji in dokumentaciji projekta. Dodatne informacije: Galerija Skuc, Stari trg 21, Ljubljana. Tel&fax: 061/216540.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Mestni gledališki muzej C. Schmidl« (Ul. Imbriani 5): danes, 17. t. m., ob 11. uri vodena obiska v muzeju. Dr. Sergio Cimarosti in dr. Adriano Dugulin bosta predstavila nacrtre za Verdijev kip.

Nekaterim stvarjem se
v zamejstvu
ne znamo odpovedati.

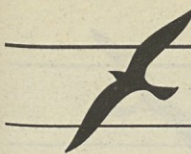

GRAFICENTER / FOTO: SERGIO FERRARI

Nekaterim drugim
se ne smemo.

Primorski dnevnik
Moj dnevnik!

ODBOJKA / EVROPSKO PRVENSTVO ZA MOŠKE V GRČIJI

Po hudem boju Italijani v finalu boljši od Nizozemske

»Tulipani« v setih vodili z 1:0 in 2:1 - ZR Jugoslavija osvojila bron

ATENE - Italijanska moška odbojbarska reprezentanca je drugi zapored (tretjič od leta 1989) osvojila naslov evropskega prvaka. Sinoči je v pirejski dvorani Mira in prijateljstva v finalu 19. celinskega prvenstva po hudem boju, s 3:2, premagala Nizozemsko. Bron je pripadel ZR Jugoslaviji, ki je v tekmi za 3. mesto gladko odpravila Bolgarijo.

Italija - Nizozemska 3:2 (-13, 10, -11, 12, 11)

PIREJ - Dvorana Miru in prijateljstva, 3500 gledalcev, sodnika Salonen (Fin) in Rek (Svi).

ITALIJA: Gardini 1+9, Meoni, Gravina 4+9, Tofoli 1+1, Papi 0+3, Bracci 4+15, Bernardi 15+12, Cantagalli 14+15, Zorzi 2+3, Giani 16+27, Pasinato 1+0, Bovolenta 1+12.

NIZOZEMSKA: Latuhihin, Held 8+10, Rodenburg 1+0, Görtzen 4+15, Schuil 0+1, Zwerver 13+16, van de Goor 8+21, van de Meulen 10+35, Blangé 2+7, van der Horst 0+3, Nummerdor, van Es.

Padel je zastor nad prvenstvom z najboljšo in najdaljšo predstavo med Italijo in Nizozemsko, ki je trajala 2 uri in 45 minut (po nizih 35, 30, 43, 44 in 13 minut). To je bila tekma predvsem za ljudi s trdimi živci in zdravim srcem, v kateri so Italijani ubranili evropsko krono.

V ponovljenem finalu evropskega prvenstva izpred dveh klet so bili Nizozemci tokrat veliko bližje zmagi kot v dosedanjih dvobojih z Italijani. Na začetku prvega niza so Nizozemci zelo dobro servirali, Bernardi, Giani in Gardini so bili

izvrstni v bloku, nato pa je tehtnico na nizozemsko stran nagnil 209 cm visoki Bas van de Goor s strimi uspešnimi bloki. V drugem nizu so imeli Italijani veliko težav s sprejemom servisa Görtzina in van de Meulena, organizator igre Blangé je videl vsako luknjo v polju Italijanov in držav ravnotežje med ekipami. Po izenačju na 10:10 je Italijanom uspel niz petih zaporednih točk. Zorzi se je izkazal v samostojnem bloku, Italijani so izkoristili drugo zaključno žogo in izenačili na 1:1 v nizih. Tretji niz je bil zelo izenačen vse do 9:9, nato pa so tulipani prisli do vodstva s 14:9. Van de Goor je dosegel as, dobro pa sta servirala tudi van de Meulen in Zwerver. Nizozemci so po starih zaporednih točkah izkoristili sele sedmo zaključno žogo za vodstvo v nizih z 2:1. V četrtem nizu so imeli Italijani izvrsten blok; ustavili so Zwerverja in ko Zwerverju ne gre, ne gre niti Nizozemski. Italijani so že vodili 9:5, nato pa sta van de Goor in Zwerver bila trikrat zapored uspešna v bloku. Nizozemci so prisli do 8:9, 9:9, 10:10 in se do 11:11, nato pa so znova sledile samo točke Italijanov. Njihov trener Julio Velasco je iz igre potegnil Zorzija, ki mu v tem delu ni slo. Pri servisu je naredil veliko napak, pa zamenjal ga je Gravina. S tem je igra Italijanov stekla in izkoristili so prvo zaključno žogo, ko so ustavili napad Zwerverja. V nadaljanih igri so Italijani povedli s 7:1 predvsem po zaslugi odličnega bloka Gravine in Bernardija, nizozemskemu trenerju Joopu Alberdi niso po-

Gravina odločilen v 5. setu

magale niti številne menjave. Veliko je taktično menjal tudi Velasco, da je za trenutek okrepil blok. Po visokem vodstvu Italijanov so se Nizozemci vendarle pobrali in prisli na 7:8, 8:9 in 9:10, vendar so bili v končnici Italijanov premočni. Vse jim je uspevalo in na koncu so peti niz dobili s 15:11.

V napadu sta bila pri starih in novih prvakih najboljša Andrea Giani in Luca Cantagalli, pri tulipanih pa Zwerver in van de Meulen, v bloku Giani (5+2) in Gravina (4+2) ter van de Goor (5+0) in Henk Jan Held (4+0), pri servisu pa ni izstopal nihče. Italijani naredili so 17 napak, iz katerih so Nizozemci prisli do točk, Nizozemci pa so tekmece privoščili le 10 točk. Najboljši v rešenih zogah je bil Zwerver (9), z osmimi sledi van de Goor ter Bernardi (7) in Bracci (6), medtem ko sta bila pri sprejemu najboljša pri poraženih Görtzen (59 točk iz 81 poskusov) in pri prvakih Cantagalli (28 - 45). Edini, ki ni vstopil v igro pri zmagačih je bil Marco Meoni.

Tekma za 3. mesto
ZRJ - Bolgarija 3:0 (15:4, 15:4, 15:6)

ZRJ: Djurić, Petrović 5+3, Tanasković 4+3, Brdjović 10+9, Boskan, Mester, Kovač 11+10, N. Grbić 3+2, V. Grbić 4+8, Jakanović, Grgić, Vujević.

BOLAGRIJA: Stojev 1+2, Ganev 4+15, Tonev 2+3, Jeliazkov 2+2, Stojčev, Uzunov 1+0, Najdenov 0+2, N. Ivanov 1+0, Gavrilov 1+1, Arsov, J. Ivanov 1+5, Konstantinov 0+3.

V balkanskem obračunu za 3. mesto so odbojkarji ZRJ presenetljivo gladko premagali vzhodne sosedje Bolgare. Za zmago s 3:0 so potrebovali le 59 minut, potem ko so bili Bolgari le statisti na igrišču.

V prvem nizu so varovanci trenerja Bogdana Kucuka dvakrat povedli (1:2 in 2:3), toda jugoslovanska kontra je delovala kot svicarska ura, prav tako tudi sprejem začetnega udarca in tehtnica se je kaj hitro nagnila na stran ZRJ. Tudi v drugem nizu je bila slika na igrišču podobna. Vrsta »plaviv« je hitro povedla z 10:0, saj Bolgari niso našli rešitve za izjemno razpoloženega Slobodana Kovaca, sicer tudi najboljšega igralca srečanja. Tako kot v prvem nizu so se morali Bolgari zadovoljiti s štirimi točkami.

Igra se je nekoliko razvnela sele v tretjem nizu, ko so po izenačenju na tretji točki Bolgari prisli do tretjega in zadnjega vodstva na tekmi (3:4). Toda varovanci trenerja Zorana Gajića so nanizali 8 točk zapored in tekmo praktično odločili. Izkoristili so drugo zaključno žogo, ko je zoga od bloka Ljubomira Ganeva zletela v avt. Čeprav je bil Ganev najuspešnejši bolgarski odbojkar v tem obdobju, pa 210 cm visoki silak ni pokazal vseh svojih kakovosti; predvsem je razočaral z začetnim udarcem (na tem turnirju je po učinkovitosti najboljši), saj je

prav tu največ grešil.

Veseli jugoslovanskih odbojkarjev je bilo po zmagi seveda veliko, saj so po 16 letih znova osvojili bron. Tretje mesto so osvojili že leta 1975 na domačem parketu v Beogradu in leta 1979 v Parizu. Tudi kapetan dejan Brdjović ni skrival zadovoljstva: »Vsem smo pokazali, da smo realno tretja ekipa v Evropi. Tretje mesto smo si z odlično igro tudi zaslužili.« Prav tako je bi s kolajno zadovoljen tudi Gajić. Medtem ko se je na eni strani slavila visoka uvrstitev, so bili Bolgari predvsem razočarani nad svojo slabo igro. »V predtekmovalju v Patrasu smo igrali zelo dobro, toda tu v Pireju nam nikakor ni slo. Zelo sem razočaran,« so bile edine besede, ki jih je po visokem porazu izrekel trener Kucukov.

Tekma za 5. mesto
Rusija - Poljska 3:0 (15:5, 15:9, 15:11)

RUSIJA: Satunov, Orlenko, Olikver 1:7, Saveljev, Krasilnikov, Klimkin, Fomin 7+7, Siskin 18+5, Usakov 3+0, Sulepov 3+4, Jernišin 1+5, Mitkov.

POLJSKA: A. Stelmach 1+3, Dacewicz 0+2, K. Stelmach 0+2, Szyszko, Panas 3+3, Solzki, Smigiel 3+3, Urbanowicz 1+0, Roman 0+3, Sordyl 4+10, Gruszka 0+2, Nowak.

Tekma za 7. mesto
Grčija - Nemčija 3:2 (17:15, 15:4, 13:15, 10:15, 15:10)

GRČIJA: Giourdas 11+11, Hadjantoniou 4+3, Karamaroudis 1+3, Panoussos 2+1, Samaras, Tsakirooulos 4+6, Drakovic 10+13, Andreopoulos, Theodoridis 1+3, Bozidis 6+2, Baev 11+9, Spanos 1+1.

Nemčija: Kleinbub 1+6, Jallowietzki 6+8, Heitmann 9+10, Häberlein 2+1, Oldenburg 7+10, Grozer, Reinmann 5+7, Kuck 16+15, Bergmann, Stutzke, Bellnitz, Jennewein.

Mirjana Andrejč

NOVICE

VN Brazilije pod vprašajem

RIO DE JANEIRO - Na dirkaliscu v Jacarepaguaju, kjer bo danes VN Brazilije za motociklistično svetovno prvenstvo, vremenske razmere in stanje proge ne obetajo nič dobrega. Drugi dan treninga se je začel s sestankom dirkačev, ki so se dogovorili, da bodo bojkotirali trening, vendar so se obljube držali le nekateri. Michael Doohan se je celo posvetoval s svojim prijateljem Darylom Beattiejem, edini, ki mu se lahko odvzame naslov prvaka v politskem razredu. Kaze, da bo Doohan tekmoval le, če bo to storil tudi Beatty. Možne alternative so tri: ne tekmovali, ne tekmovali v primeru dežja, tekmovali v vsakem primeru. Končna odločitev bo brzkone padla danes popoldne pred začetkom dirk. Najhitrejša na treningu sta bila Doohan in Biaggi.

Prvi Gullitov zadetek

LONDON - Nizozemec Ruud Gullit je prvič zaresel mrežo v angleškem prvenstvu. V 89. minuti je dosegel drugega od treh golov, s katerim je Chelsea premagal Southampton. Izidi 6. kroga: Arsenal - West Ham 1:0, Aston Villa - Wimbledon 2:0, Chelsea - Southampton 3:0, Leeds - Queen's Park Rangers 1:3, Liverpool - Blackburn 3:0, Manchester United - Bolton 3:0, Middlesbrough - Coventry 2:1, Newcastle - Manchester City 3:1, Sheffield Wednesday - Tottenham 1:3.

Avstrijca v finalu Bukarešte

BUKARESTA (dpa) - Thomas Muster se je kot prvi uvrstil v finale teniskega turnirja z nagradnim skladom 1.35 milijona dolarjev v Bukaresti. Avstrijec je v polfinalu s 6:2 in 6:2 premagal Madžara Sandorja Noszalyja, v današnjem finalu pa se bo pomeril z rojakom Gilbertom Schallerjem, ki je ugnal Norvezana Christiana Ruuda s 6:3 in 7:6 (7:5).

Hlasek in Doumbia v finalu

BORDEAUX (dpa) - V finalu teniskega turnirja z nagradnim skladom 370.000 dolarjev v Bordeauxu bosta igrala Svicar Jakob Hlasek in Senegalec Yaya Doumbia. Izidi - cetrfinale: Roux (Fra) - Agenor (Haiti) 6:1, 6:2; Stoltenberg (Avs) - Delaitre (Fra) 4:6, 7:6 (7:4), 6:1; Hlasek (Svi) - Ivanišević (Hrv) 6:3, 6:1; Doumbia (Senegal) - Raoux (Fra) 6:2, 6:2; polfinale: Hlasek - Stoltenberg 6:4, 7:5, Raoux - Doumbia 6:4, 6:2.

Od nosilcev samo še Meligeni

BOGOTA (STA/AFP) - V cetrtninalu teniskega turnirja v Bogoti z nagradnim skladom 326.000 dolarjev sta se od nadaljnega tekmovanja morala posloviti še drugi in peti nosilec Spanec Alberto Berasategui ter Marcelo Rios iz Cila. Oba sta premagala ekvadorska tekmovalca. Prvi je izgubil z Luisom Morejonom z izidom 3:6 in 4:6, drugega pa je premagal Nicolas Lapenti z izidom 6:0, 4:6 in 6:3. Fernando Meligeni, osmi nosilec turnirja, je tako ostal edini nosilec, ki je še v konkurenci. V dveh nizih je s 6:3 in 6:4 premagal Argentince Hermana Gumyja. Cetrtni polfinalist je Miguel Tobon iz Kolumbije, ki je bil v cetrtninalu boljši od Maročana Karima Alamija (6:2, 4:6 in 7:5).

Escudero popravil svetovni rekord v vožnji na 1 kilometer

QUITO (STA) - Spanec Jose Escudero je na velodromu v Quito postavil nov svetovni rekord v vožnji na en kilometer. Escudero je razdaljo premagal v eni minuti in 1.945 sekunde ter za 0.146 sekunde popravil devet let star svetovni rekord Nemca Maika Malchowa iz Colorado Springsa.

Sporazum podprli še lastniki klubov

NEW YORK (STA/AP) - Kolektivni sporazum med sindikatom igralcev v NBA in lastniki klubov ameriske profesionalne kosarkarske lige so na glasovanju potrdili tudi slednji. Za potrditev sporazuma je glasovalo 24 lastnikov, proti pa jih je bilo 5. To pomeni, da je konec blokade vseh aktivnosti v NBA, ki so jih uvedli lastniki klubov, nekateri igralci z Michaelom Jordanom na čelu pa so zato zahtevali razpustitev igralskega sindikata. Jordan in ostali, ki so bili nezadovoljni z dogovorom med sindikatom in lastniki o kolektivnih pogodbah, so zahtevali razpustitev sindikata. Ni jim uspelo, ker so igralci na dveh glasovanjih podprli sindikalno vodstvo in s tem odobrili sprejem dogovora. Liga NBA je tako dokončno rešena in se bo začela po urniku.

Čebelica ali cvet?

HARARE (STA/AP) - Organizatorji rokometnega turnirja na vseafriških igrah so za egipčansko rokometasico (ali rokometasjo) Hanan Eid zahtevali preiskavo za določitev spola. Njene oziroma njegove telesne značilnosti, predvsem pa mišična zgradba, so pri uradnikih in opazovalcih vzbudili sum, da je športnica pravzaprav moški. Trenerka egipčanske reprezentance Monica Marcos zavrača namigovanja. Pravi, da je Hanan povsem običajna ženska, ki ima vsak mesec menstruacijo; res je sicer malce bolj »možaste« postave, nikakor pa ni moškega spola. V primeru, da se Marcosova moti, grozi njeni reprezentanci diskvalifikacija.

KOLESARSTVO / DIRKA PO ŠPANIJI

Štirinajsto etapo osvojil Nemec Wüst

Ponesrečen pobeg Španca Alvara Gonzalesa

VALENCIA - Zmagovalec 14. etape kolesarske dirke po Španiji od Elcheja do Valencije je Nemec Marcel Wüst. Za 208 kilometrov dolgo etapo je potreboval pet ur in 31 sekund, tekmece pa je premagal v ciljnem sprintu. Drugo mesto je zasedel njegov rojak Erik Zabel, tretje pa Italijan Nicola Minali. Vodilni v skupnem seštevku Francoz Laurent Jalabert je bil cetrtni, tako da je obdržal rumeno majico.

Na 141. kilometru je Spanec Alvaro Gonzalez imel osem minut in 40 sekund prednosti pred naslednjimi, toda kolesar mostva Euskadi je očitno precenil svoje moči.

»Deset km pred ciljem nam je šef mojega mostva Maximino Perez povedal, da do cilja Španca se lahko ujamemo, kajti do konca bo pihal ugoden veter,« je po zmagi povedal Wüst. Mostvo ONCE je še naprej najboljši, saj so bili med najboljšimi četverico kar trije njegovi kolesarji. Današnja 15. etapa s star-

tom in ciljem v Barceloni bo dolga 154 km. Vuelta se bo končala 24. septembra.

Izidi - 14. etapa (Elche - Valencia, 208 km): 1. Marcel Wüst (Nem-Castellblanch) 5:00.31, 2. Erik Zabel (Nem-Telekom), 3. Nicola Minali (Ita-Gewiss), 4. Laurent Jalabert (Fra-ONCE), 5. Abraham Olano (Spa-Mapei), 6. Juan Gonzalez (Spa-Euskadi), 7. Aziat Sajtov (Rus-Artiach), 8. Sven Teutenberg (Nem-Novell Software), 9. Pascal Chanteur (Fra-Chazal), 10. Adriano Baffi (Ita-Mapei) vsi isti čas; skupno: 1. Laurent Jalabert (Fra-ONCE) 65:31.54; 2. Abraham Olano (Spa-Mapei) + 5.18, 3. Johann Bruyneel (Bel-ONCE) + 6.35, 4. Melchor Mauri (Spa-ONCE) + 6.47, 5. Roberto Pistore (Ita-Polti) + 9.03, 6. Michele Bartoli (Ita-Saeco-Mercatone) + 9.06, 7. Richard Virenque (Fra-Lotus) + 9.11, 8. Daniel Clavero (Spa-Artiach) + 10.10, 9. Felix Garcia Casas (Spa-Artiach) + 10.15, 10. David Garcia (Spa-Banesto) + 10.28.

ŠAH / SVETOVNO PRVENSTVO PCA

Kasparov in Anand še četrtrič remizirala

NEW YORK (dpa) - V boju za naslov svetovnega prvaka v šahu sta v New Yorku branilec naslova Rus Gari Kasparov in izzivalec Indijec Viswanathan Anand (**na sliki**) se četrtrič igrala neodločno, tako da je trenutni izid dvoboja 2:2. Tokrat sta se tekmovalca za remi odločila že po enaimdvajsetih potezah.

Strokovnjaki z vzhoda med srečanjem niso pričakovali, da bo Kasparov, ki je nastopil z belimi figurami, tako hitro ponudil delitev točke, vendar ni imel izbire zaradi zelo dobre igre Ananda. Anand je bil po srečanju zelo zadovoljen, se posebej zaradi svoje dobre pripravljenosti, saj se je doslej brez težav upiral vodilnemu svetovnemu šahistu. Nekajkrat je imel Anand celo pobudo, mnogi pa pričakujejo, da jo bo imel tudi na naslednji partiji v ponedeljek, ko bo z belimi figurami igral Indijec.

Poteze 4. partije: beli Kasparov - črni Anand (angleška partija): 1. Sf3, Sf6; 2. c4, e6; 3. Sc3, Lb4; 4. g3, 0-0; 5. Lg2, d5; 6. Db3, c5; 7. 0-0, Sc6; 8. d3, h6; 9. e3, Te8; 10. a3, dxc4; 11. dxc4, Lxc3; 12. Dxc3, e5; 13. b4, e4; 14. Sd2, De7; 15. b5, Se5; 16. Sxe4, Sf3+; 17. Lxf3, Sxe4; 18. Lxe4, Dxe4; 19. f3, De7; 20. e4, Le6; 21. Le3 - remi.

NOGOMET / ITALIJANSKA A LIGA

Osrednji srečanji v Rimu in Genovi

Roma - Milan in Sampdoria - Parma bosta derbija današnjega kola - Udinese doma

RIM - Večerno srečanje Roma - Milan in Sampdoria - Parma bosta gotovo osrednji tekmi današnjega 3. kola italijanske nogometne A lige.

Roma in Milan bosta igrala s crnim trakom na roki v spomin na preminulega Gunnarja Nordhala, ki je v letih 50 uspešno igral prej za eno, nato za drugo ekipo. Današnji derbi tega kola bo predvsem pomemben za domače mostvo in njegovega trenerja Mazzoneja. Roma je doslej osvojila le piclo točko in je tako pri spodnjem delu lestvice, tako da so navijaci že zaskrbljeni in so zaceli tudi nergati. Ne samo: Mazzoneja tudi zaskrbijo novice, ces da je Romino vodstvo ze navezalo stike z Milanovim trenerjem Capellom, da bi s prihodnjo sezono sedel na klopi rimske ekipe.

Vse te govornice so seveda razkacile trenerja Mazzoneja, ki je dejal: »S Fabiom Capello sem velik prijatelj in gotovo te govornice ne bodo skalile najinega prijateljstva. Glede sebe lahko recem, da se imam za enega boljsih italijanskih trenerjev in da so nogometasi, ki sem jih imel na razpolago, so jih tedaj ocenili s stotico. Potem ko sem jih jaz treniral, je njihova cena zrasla na

120. Trenutno prezivljamo krizo. O tem ni dvoma in zato je tudi logico, da se navijaci hudujejo predvsem z mano. Vsi pa pozablajo, da so pred prvenstvom uvrscali Romo med slabse ekipe, sedaj pa zahtevajo drzavni naslov. Glede tekme z Milanom, bi si zelel, da bi moji igralci proti Milanu igrali z enako jezo, ki jo imam jaz v sebi. Roma proti Milanu ni zmagala ze celih devet let. Bila bi ura, da bi to negativno serijo prekinili.«

Veliko zanimanje vlada tudi za današnje tekmo v Genovi med Sampdorio in Parma, ki proti Sampdorii na stadionu Marassi ni nikdar zmagala. Oba trenerja, Eriksson in Scala, nimata posebnih tezav glede postave in vse kaze, da se bo cimprej resila tudi afera glede Asprille.

Udinese bo danes gostil mostvo Cremoneseja, pri katerem igra tudi Matjaz Florjancic. Videmcanci so neposrni favoriti za zmago.

DANASNJI SPORED (16.00): Atalanta - Napoli, Bari - Lazio, Fiorentina - Cagliari, Inter - Piacenza, Juventus - Vicenza, Roma - Milan (20.30 po Tele+2), Padova - Torino, Sampdoria - Parma, Udinese - Cremonese.

NOVICE

B liga: zmaga Pistoieseja

PISTOIA - V vcerajsnji anticipirani tekmi 4. kola italijanske B lige je Pistoiese doma premagal Lucchese z 2:0 (0:0). Gostitelji so dosegli oba gola ob izteku srečanja: v 81. min. je povedel Catelli iz enajstmetrovke, tri minute pozneje pa je zapечатil rezultat na 2:0 Montrone. S to zmago se je Pistoiese s 6 točkami povzpел na zacasno 4. mesto lestivce, medtem ko ostaja Lucchese s 5 točkami na 6. mestu.

Pare ostalega kola bodo igrali danes. Derbi kola bo v Brescii, kjer bo domače mostvo gostilo vodilno Verono, ki je doslej kot edino zmagalo na vseh treh tekmah. Obe ekipi bi se verjetno danes zadovoljili tudi z neodločenim izidom. Precej vroce bo v Avellinu, kjer bo »juzni derbi« med domacim mostvom in drugouvrsceno Foggio. Bologna bi lahko izkoristila priloznost, ki se ji ponuja v tem kolu (Verona in Foggia igrala v gosteh) in bi se v primeru zmage doma proti Reggini celo povzpela na vrh prvenstvene lestvice.

DANASNJI SPORED (16.00): Ancona - Cesena, Avellino - Foggia, Bologna - Reggina, Brescia - Verona, Chievo - Pescara, Cosenza - Reggiana, Palermo - F. Andria, Perugia - Genoa, Venezia - Salernitana.

Richard prvi v Laciju Martini izbral mostvo

RIM - Svicar Pascal Richard je osvojil 204 kilometrov dolgo kolesarsko dirko po Laciju. Vrstni red: 1. Richard (Svi) 5.24, 17 s povprečno hitrostjo 37, 7 km na uro; 2. Piepoli (Ita) po 1 sek.; 3. Sorenson (Dan) po 1, 15; 4. Colagè (Ita); 5. Fondriest (Ita), 6. Tafi (Ita), 7. Chiappucci (Ita); 8. Cassani (Ita) po 1, 21.

Po dirki je selektor italijanske kolesarske reprezentance Alfredo Martini izbral stirinajst kolesarjev za svetovno prvenstvo v Kolumbiji. Iz seznama je crtal Cenghialto, Bellija, Donatija in poskodovanega Furlana, nepriakovano pa obdrzal Colagèja in Faresina. Italijo bodo v Kolumbiji 8. oktobra zastopali Gianni Bugno, Francesco Casagrande, Davide Cassani, Claudio Chiappucci, Stefano Colagè, Stefano Della Santa, Alberto Elli, Gianni Faresin, Maurizio Fondriest, Ivan Gotti, Paolo Lanfranchi, Marco Pantani, Oscar Pelliccioli in Leonardo Piepoli. Proga v Duitami meri 18 kilometrov in je zelo zahtevna. Le stirje kilometri polozni, proga pa se vzpenja kar osem kilometrov.

Scarafoni in koleno

Nekdanji napadalec Triestine Lorenzo Scarafoni, ki je v zadnjih dveh sezonah dosegel v Ceseni 23 golov, se je nic hudega sluteč znesel v sredisu afere. Zdravniko Palermo, za katerega naj bi igral letos za letno placu v vrednosti 230 milijonov lir, so ugotovili, da ima poskodovano koleno, ki lahko vsak trenutek odpove. Igralcu so zato predlagali placilo za vsako tekmo posebej, sprli pa so se s Ceseno, kateri zdaj nocejo izplacati 400 milijonov lir odsokodnine. Scarafoni je ponudbo sprejel (»s takim kolenom igram ze vrsto let«), Cesena pa se seveda taki resitvi upira.

KOŠARKA / MEMORIAL DEL NEGRO

Jadran TKB zasluženno osvojil prvo mesto

Jadranovci so v finalu premagali Latte Carso (B1 liga)

David Pregarc (Foto Balbi/KROMA)

1. PON: Samec (31), Calavita (37), Rauber (38).

LATTE CARSO: Azman n.v., Cerne 3 (0:3, -, 3:4), Pelletier 6 (2:3, 0:2, 2:2), Portesani 21 (7:9, 0:4, 7:8), Leita 2 (0:1, -, 2:2), Lorenzi 18 (4:4, 2:5, 4:5), Setti 20 (8:10, 0:2, 4:9), Virgili (0:3, -, -), Agostini 5 (2:3, 0:1, 1:2), Zarotti 5 (2:5, -, 1:1), trener Zovatto.

Met za 2: 25/38, met za 3: 2/14, skupno 27/52, pm 24:33. PON: Plettier (30), Portesani (39).

SODNIKA: Kirchmayer in Castelli (oba Trst).

TRST - Jadranovci so dosegli velik uspeh na turnirju za memorial Del Negro. Sinoci so v velikem finalu zasluženno premagali videmski Latte Carso, ki igra v kategoriji više (B1), in so tako dokazali, da so pripravljeni za prvenstvene boje v B ligi, ki se bo zacela konec tedna.

Nasi kosarkarji so bili stalno v vodstvu od zacetka do konca srečanja. Se posebno dobro so igrali v prvem delu tekme, ko so si s cvrsto obrambo priigrali prednost 10-11 tock in s to razliko tudi koncali prvi polcas. V prvih sestih minutah se je zlasti izkazal Stefan Samec, ki je dosegel kar 11 tock. Sicer pa so v tem delu vsi zelo do-

bro igrali. Le skoda, da so si jadranovci nabrali prevec osebnih napak (Samec 4, Calavita 3).

Tudi v nadaljevanju so jadranovci vodili do zadnjih minut. Tedaj pa so nasprotniki zmanjsali zaostanek najprej na -6 (64:72), nato na -4 (74:78), 15 sekund pred koncem pa celo na -1 (80:81). V kljucnih trenutkih pa so bili nasi kosarkarji predvsem pri izvajanju prostih metov zanesljivo boljsi (predvsem Oberdan) in tako tudi zasluženno zmagali.

TEKMA ZA 3. MESTO Don Bosco - Servolana 75:60

VRSTNI RED: 1. Jadran TKB, 2. Latte Carso Videm; 3. Don Bosco, 4. Servolana. (VJ)

Podjetje Eurosava drugi sponzor jadranovcev

Drugi sponzor združene ekipe Jadran bo podjetje Eurosava.

V tiskovnem sporočilu SZ Jadran je rečeno, da bo na sportni opremi nasega kosarkarskega drugoliga odslej tudi napis slovenskega proizvajalca pnevmatik, firme Sava iz Kranja. Podjetje Eurosava je ekskluzivni distributer za italijansko trzišce pnevmatik Sava in je v zadnjem letu znatno povecal svojo prodajo na italijanskem trgu.

NOGOMET / PROTI CECINI

Prva zmaga Triestine?

Roselli bo brzkone potrdil postavu iz Centa

Pred današnjim nastopom na Roccu (ob 16. uri), tokrat proti toskanski Cecini, vlada v taboru Triestine optimizem. Trener Roselli je prepričan, da je končno odkril najboljšo postavu. Trzacanom se je v Centu za las izmuznila zmaga, vendar pa niso igrali slabo, tako da bo trzaski »mister« verjetno poslal danes na igrišce iste igralce. Zmaga je tokrat nujno potrebna, pod pritiskom bosta zato zlasti oba napadalca Marsich in Mosca. »Kondor« je ze okusil slast zadetka, Mosca pa obljublja, da bo prav kmalu tudi on zatresel na-

sprotnikovo mrezo.

Preostali spored: Giorgione - Ponsacco, Imola - Forli, Livorno - Centese, Pontedera - Fano, Rimini - Baracca Lugo, San Donà - Fermana, Ternana - Treviso, Vis Pesaro - Tolentino.

Pro Gorizia proti Bassanu

Po neodločenem izidu v Mestrah bo Pro Gorizia v današnjem tretjem kolu meddezelne lige spet igrala na Rojcah. Pomerila se bo z Bassanom, ki ima na lestvici točko več od Goricanov, a je v minulem kolu doma izgubil proti mostvu Porto Viro.

Jadran TKB - Latte Carso UD 83:80 (50:39)

JADRAN: Arena 3 (1:1 met za 2, 0:1 met za 3, 1:1 prosti meti), Oberdan 22 (6:7, 0:3, 10:11), Pregarc 12 (3:4, 1:1, 3:3), Klabjan 1 (-, -, 1:2), Vitez 14 (4:6, 1:2, 3:4), Samec 13 (4:5, 1:2, 2:2), Rauber 9 (3:6, 1:4, -), Hmeljak 2 (1:1, -, -), Calavita 7 (3:4, -, 1:2), Posar n.v., Umek n.v., trener Vremec.

Met za 2: 25/34, met za 3: 4/13, skupno 29/47, pm 21:25. 3T: Pregarc 1, Vitez 1, Samec 1, Rabuer

Danes v domu Ervatti mladinski turnir Jadrana in Servolane

Jadran in Servolana sta skupna prireditelja mednarodnega mladinskega kosarkarskega turnirja, ki bo danes v telovadnici Ervatti v Briscikih. Spored: 9.30 Jadran - Servolana, 11.00 Jezica Ljubljana - Italmonfalcone; 16.00 za 3. mesto, 17.30 za 1. mesto.

KOŠARKA / DANES START V ITALIJANSKI A1 IN A2 LIGI

Illycaffé in Brescialat za uvod igrata pred domačim občinstvom

TRST - Predprvenstvene tekme, turnirji in italijanski pokal so za nami. Danes se bo začel »pravi boj« za prvenstvene točke v italijanski kosarkarski A1 in A2 ligi, v katerih nastopata trzaski Illycaffé in goriski Brescialat.

Uvodno tekmo v A1 ligi bo trzasko mostvo igralo ped domacim občinstvom, in to proti rimski ekipi Nuova Tirrena. Trzaski kosarkarji bodo sicer pred težko, toda gotovo ne pred nepremostljivo nalogo. Rimsko mostvo v predprvenstvenem obdobju ni blestelo. Kot v trzaskem so tudi v rimskem taboru imeli nemalo težav z ameriskimi igralci. »Zvezdnik« Steve Henson je odpovedal, teza ve so bile tudi s kapetanom Avenio. Od novih nakupov je povsem zadovoljil le Hugo Sconochini, kosarkar velikega temperamenta. In

prav ta »Argentines«, skupno z bivsim igralcem Illyja Giovannijem Sabbio, bo danes za trzasko mostvo se kako nevarne.

S prihodom novega Americana Jevonom Crudupa kaze, da so se stvari v trzaski ekipi le zgladile. Mostvo je končno pod

košema dobilo igralca, ki ga je iskalo. Crudup je namrec odlicen skakalec, v napadu pa je skoraj nenavaren in to je seveda za Bernardijevo ekipo hud problem, saj si je trener zamislil ekipo, v kateri bi vseh pet kosarkarjev dalo enak doprinos tako v obrambi kot v napadu.

Buckler osvojil superpokal

Buckler - Benetton 90:72 (55:31)

BUCKLER: Coldebella 11, Komazec 15, Morandotti 14, Woolridge 26, Binelli 3, Carera 11, Brunamonti 3, Abbio 5, De Piccoli 2. Orsini ni igral. BENETTON: Bonora 6, Williams 20, Pittis 19, Chiacig 5, Rebraca 18, Pessina 2, Gracis, Bon 2, Bulleri. Colladon ni igral. Sodnika: Teofili (Rim) in Cicoria (Milan). PM: Buckler 17:26, Benetton 15:26. PON: Rebraca (55:80), Binelli (88:70). TRI TOCKE: Buckler 3:11 (Coldebella 1:5, Komazec 0:2, Woolridge 0:1, Abbio 1:2, Morandotti 1:1); Benetton 5:18 (Bonora 0:2, Williams 2:7, Pittis 3:7, Gracis 0:1, Bon 0:1).

Bolonjski Buckler je s premočno zmago proti benettonu osvojil italijanski kosarkarski superpokal.

Vodstvo trzaskega prvoligaša, s predsednikom Cosulichem na celu, si obeta uspešen start v prvenstvu, ki bi bil seveda najboljša spodbuda za nadaljnje nastope v ligi. In danes Illyjevi kosarkarji imajo možnost za osvojitve prvih tock.

Od ostalih tekem tega kola bo verjetno zelo zanimivo v Veroni, kjer bo domače mostvo Mash igralo proti bolonjskemu Teamsystemu, ki sodi v ozji krog favoritov za drzavni naslov. Milanski Stefanel, pri katerem igra edini Slovenec v tej A1 ligi Gregor Fucka, je nesporni favorit za zmago proti ekipi Olitalia iz Forlija.

DANASNJI SPORED (18.30): Stefanel Milan - Olitalia Forli, Mash Verona - Teamsystem Bologna, Mens Sana Siena - Cagiva Varese, Viola Reggio Calabria - Scavolini Pesaro, Illy-

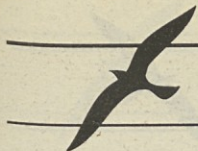
caffé Trst - Nuova Tirrena Rim.

Tekmi Buckler Bologna - Madigan Pistoia in Benetton Treviso - Ambrosiana Milan bosta jutri, ker so bili kosarkarji Bucklerja in Benettona včeraj zaposleni v superpokalu.

Tudi za goriski Brescialat se bodo danes v A2 ligi pričeli prvenstveni boji. Goriska ekipa bo končno po treh letih selitve v Videm igrala v svoji sportni dvorani. Danes pa jo caka dokaj težka naloga, srečanje z ekipo Juve iz Caserte.

DANASNJI SPORED (18.30): Montecatini - Imola, Polti Cantù - Trapani, Jcoplastic Battipaglia - Il Menestrello Modena, Banco di Sardegna Sassari - Floor Padova, Turbair Fabriano - Basket Rimini, Brescialat - Juve Caserta.

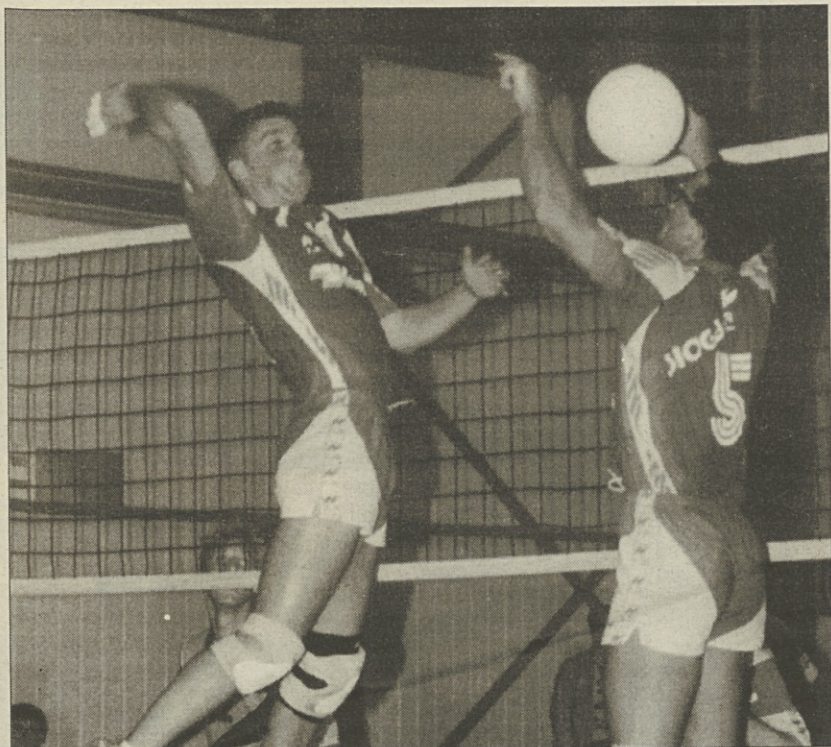
Sinoci: Reyer - Reggiana 91:74.

ODBOJKA / BAZOVIŠKI JUNAKI

Prvi dan potrdil kakovost turnirja

Zmage Doba, Fužinarja, Gemone in Brna
Slogini šesterki sta se žilavo upirali

S prvimi stirmi tekma-mi se je včeraj začel mednarodni ženski in moški odbojarski turnir za pokal Bazoviških zrtev, ki poteka letos pod pokroviteljstvom podjetja Eurosava. Turnir, ki že tradicionalno odpravlja odbojarsko sezono v naši deželi, bo tudi tokrat na dobri kakovostni ravni kot so pokazala tudi uvodna srečanja. V moški konkurenci sta turnir otvorila Koimpex in avstrijski prvoligas Dob Aich Puntigamer, ki sta se pred tednom dni že pomerila na turnirju v Celovcu. Dobovci so naše fante podcenjevali, slogasi pa so zaigrali zelo zbrano in set takoj spravili pod streho. V preostalih dveh so preveč zgrešili, da bi lahko ovirali zmogovitost pod Doba, ki ima v Slovincu Bojanu Mlakarju

svoj glavni adut.

Cetrti in peti set, ki sta trajala kar eno celo uro, pa sta bila izredno borbena in sportna sreča se je nasmešnila Dobu prav v končnici tie-breaka. V nadaljevanju je ravenški Fužinar brez najmanjšega napora gladko premagal češki Brno 3:0.

V ženski konkurenci je v prvi tekmi po hudem boju lanske zmogovalec pokala huminska ekipa Porcellana Bianca premagala sesterko iz Nove Gorice s 3:2. Sledila je tekma med Koimpexom in češkim drugoligašem Brnom. Češke igralkice so po 11-urni vožnji z avtobusom prišle direktno v telovadnico, vendar so vse utrujenosti navkljub takoj pokazale kar znajo. Čeprav so se slogasice žilavo upi-

rale in tretji set tudi suvereno osvojile, je le prišla na dan boljša fizična in tehnična priprava gostinj.

Izidi, moski: Dob Aich Puntigamer - Koimpex 3:2 (4:15, 15:8, 15:5, 15:17, 15:13); Fužinar - Brno 3:0 (15:3, 15:7, 15:10)

Zenske: Porcellana Bianca - Nova Gorica 3:2 (15:12, 8:15, 15:9, 14:16, 15:12); Brno - Koimpex 3:1 (15:12, 15:13, 4:15, 15:7)

Današnji spored

Moski: 9.30 Koimpex - Brno; 11.00 Fužinar - Dob (na Opcinah), 15.30 Brno - Dob, 17.00 Koimpex - Fužinar (v Repnu).

Ženske: 9.30 Koimpex - Nova Gorica, 11.00 Gemona - Brno (na Opcinah), 16.00 Brno - Nova Gorica, 17.30 Koimpex - Gemona (na Opcinah).

INKA

ODBOJKA / V VIDMU

Soliden nastop igralcev Imse Kmečke banke

Na turnirju ob 100. obletnici odbojke zasedli 3. mesto

Ob priliki 100. obletnice igranja odbojke se je nas goriski drugoligas Imsa Kmečka banka v Vidmu udeležila turnirja, na katerem so nastopali še videmski VBU, slovenski prvoligas iz Kamnika in avstrijski Hypo iz Celovca. V prvi jutranji tekmi sta se srečali prav sesterki iz naše dežele. To je bila tudi najbolj zanimiva in izenačena tekma celga turnirja. Na koncu so z 2:1 slavili domačini, ki so si popoldan zagotovili tudi končno prvo mesto. Ključni set tekme je bil prvi, v katerem so si valovci v končnici napravili prednost 14:12 in izgubili z rezultatom 16:14. Drugi set so suvereno osvojili (15:3), a v tretjem so bili Videmčani spet boljši (15:5).

Zjutraj sta se pomerila tudi Hypo Celovec in Kamnik. Avstrijci so v dveh setih

(15:9, 15:11) strli odpor slovenske sesterke in si zagotovili nastop v velikem finalu. Popoldan bi se morala mali in veliki finale odvijati na odprtem, a nenadna ploha je to onemogočila. Imsa je v manj kot eni uri igre osvojila tekmo za tretje mesto proti Kamniku, proti kateremu je prejšnji teden dvakrat izgubila v prijateljski tekmi. Izid je bil 3:0 (15:13, 15:5, 15:9). Tudi zadnja tekma za končno prvo mesto je bila enosmerna. Domaci VBU je namreč slavil z rezultatom 3:0 (15:13, 15:5, 15:11).

Nastop Vala z okrnjeno sesterko (brez poskodovalnega Ferija in brez Florenina in Koriša, ki nista bili prisotna zaradi delovnih obveznosti) jhe vsekakor zadovoljil trenerja Zamoja. Vsi razpoložljivi igralci so stopili na igrišče in si za nastop zaslužijo pohvalo. (A&D)

ODBOJKA / V SOLKANU

Ženska ekipa Vala povsem enakovredna tekmicam

Clanska sesterka novopečenega ženskega odseka OK Val je včeraj sodelovala na zelo dobro organiziranem mednarodnem turnirju v Solkanu. Slo je pravzaprav za »delovni« predprvenstveni četverboj, na katerem so poleg naše sesterke nastopili se OK Solkan (2. slovenska liga), OK Sok Sou (slovenska 1.B liga) in Volley 2000 iz Bagnarie Arse (italijanska C1 liga). Sesterka Zorana Jerončiča je bila povsem enakovredna na papirju boljšim nasprotnicam in je po odlični igri celo premagala kasnejšega zmagovalca turnirja Volleya, proti obema ekipama iz Slovenije pa je doživela tesen poraz. Lahko celo zapišemo, da bi Val lahko s kančkom več sreče celo osvojil prvo mesto, vsekakor pa je bil turnir izredno koristen, prikazana igra pa res spodbudna.

Izidi: Solkan - Val 2:1 (15:12, 8:15, 15:9), Volley 2000 - Sok Sou 3:0, Val - Sok Sou 1:2 (15:12, 12:15, 13:15), Solkan - Volley 200 1:2, Val - Volley 2000 (15:11, 11:15, 15:13), Solkan - Sok Sou 2:1.

Končni vrstni red: 1. Volley 2000, 2. OK Solkan, 3. OK Val, 4. OK Sok Sou.

ODBOJKA / DEŽELNI POKAL

Osem naših šesterk v šestih skupinah

Konec prihodnjega tedna se bo tudi pri nas dejansko začela odbojarska sezona FIPAV. Na sporedu bodo namreč tekme prvega kola kvalifikacijskega dela deželne pokala, ki je namenjen moškim in ženskim sesterkam C2 in D lige. V letošnji pokal se je vpisalo 24 ženskih (sedem skupin) in 18 moških ekip (pet skupin), kar kaže, da je tekmovalstvo pognalo solidne korenine. Razlog je enostaven, moštvo namreč nudi dobro možnost, da proti bolj ali manj enakovrednim nasprotnikom sproti preverijo stopnjo pripravljenosti in š tekma-mi zapolnijo obdobje, ki jih loci od prvenstev. Rezultat je postranskega poemna, čeprav seveda nihče ni zadovoljen, ko izgubi.

V moški konkurenci bodo nastopile tudi vse štiri slovenske sesterke, ki bodo letos sodelovale v deželnih prvenstvih, organizator pa jih je porazdelil v tri različne skupine. Goriska Olympia bo igrala v C skupini, v kateri so se Immobiliare Pradamano, videmski VBU in PAV Natissonia. V tej skupini je Pradamano edini četrtoligas, kljub temu pa Olympia lahko računa na prvo mesto. Mladi vrsti Espeja in Sloge sta bili vključeni v B

skupino, derbi pa bo na sporedu že v prvem kolu, 23. tega meseca na Opcinah. Nasprotnika naših sesterk v skupini bosta Torriana in Acli Ronchi. Edini tretjeligaš je Torriana, ki je na papirju tudi favorit za prvo mesto.

V A skupini bo igral Bor Fortrade, ki naj bi se s Prevenirejem potegoval za prvo mesto. Cetrtoligaša Nuova Pallavolo in San Sergio naj bi bila za razred slabša.

V ženski konkurenci bodo nastopile vse naše ženske sesterke, razen Brega. Pričakovane goriske derbi je ne bo. Olympia Cerimpex bo v C skupini igrala proti Torriani, Farri in Morareseju, Val (se pod imenom Sovodnje) pa je bil uvrščen v B skupino, v kateri sta se Sokol in treziški Mercato di Selz. Novopečeni četrtoligas Sloge bo igral v A skupini, v kateri so sama tržaška mostva, poleg našega se Virtus, Ginnastica in Al-tura.

V nadaljnjo fazo se bodo med moškimi uvrstili zmagovalci vsake skupine in tri najboljše uvrščena mostva v skupinah s po štirimi ekipami. V ženski konkurenci pa bo poleg zmagovalcev napredovala le najboljša drugouvrščena sesterka v skupinah s po štirimi mostvi.

NOVICE

Oktobra tečaj za nogometne trenerje mladih v Novi Gorici

NOVA GORICA - Nogometna zveza Slovenije in Medobčinska nogometna zveza Nova Gorica bosta v mesecu oktobru organizirali solanje trenerjev za pridobitev naziva »trener mladih«. Solanje bo trajalo 60 ur (20 ur teorije in 40 ur praktičnega dela), potekalo pa bo v dneh od 5. do 8. in od 12. do 15. oktobra v Novi Gorici (teorija) in Biljah (praksa). Solanje bo vodil prof. Stojan Kravos. Prijave za tečaj sprejemajo na Nogometni zvezi Slovenije, Dunajska 47, p.p. 90, 61109 Ljubljana do 22. septembra, prijavi pa se lahko tudi trenerji iz zamejstva.

Obvestila

SD POLET - KOTALKARSKA SEKCIJA

sporoča, da je v teku vpisovanje za novo sezono in za začetni tečaj v kotalkanju. Informacije dobite na kotalkališču na Pikelcu od 17. do 20. ure ali po telefonu na st. 213420.

SZ JADRAN

sezona 1995/96 državno prvenstvo B lige, Trzaska sportna palaca - prodaja abonmajev : podporni abonma (koristnik dobi članstvo SZ Jadrana) 300.000 lir, abonma (veljaven za 16 tekem) 140.000 lir, abonma po znizani ceni (mladina pod 18. letom starosti) 95.000 lir. Osnovnosolska mladina ima brezplačen vstop, popust za družinske abonmaje, prodaja abonmajev: na sedežu in vseh podružnicah Trzaskes kreditne banke, cveticarna Nadja na Proseku.

PLAVALNI KLUB BOR

organizira v sezoni 95/96 tečaj plavanja za neplavalce, rojene pred letom 1991, solo plavanja za mlade od 5. do 18. leta in rekreacijo za odrasle. Vpisovanje od jutri do petka v Borovem sportnem centru od 19. do 20. ure in po tel. na st. 51377.

SK BRDINA

obvešča, da je sedež odprt. Za informacije vsak ponedeljek od 19. do 20. ure. Društvo obenem organizira tečaj smučanja na plastični stezi. Informacije na sedežu kluba vsak ponedeljek od 19. do 20. ure.

SHINKAI KARATE KLUB

prirreja tečaje karateja in samoobrambe v telovadnici Silvestri na Proseku. Treningi bodo v ponedeljkih in četrkih s sledecim urnikom: otroci od 18.30 do 19.30 ter odrasli od 20. do 21.30. Prvi trening bo v ponedeljek, 18. t. m. Urnik in zacasni sedež tajništva od ponedeljka do petka od 19.30 do 20.30 v telovadnici

GINMASTICNI ODSEK SZ BOR

vpisuje za sportno in baletno gimnastiko ter aktobatiko za sezono 1995/96 v uradnih urah na sedežu društva ali po tel. st. 51377 vsak dan od 17. do 19. ure.

SK KRAS - odsek za rekreacijo

obvešča, da se bo pričela rekreacijska telovadba za odrasle in sicer: sestanek in prva vadba za MLAJŠO SKUPINO bo v četrtek, 21.9., ob 21. uri; STAREJŠA SKUPINA bo začela vaditi v oktobru. Dokončni urnik bomo sporočili naknadno. Vpisete se lahko v tajništvo društva ali na prvi vadbeni uri - tel. tajništva v SKC v Zgoniku 229477. Pričakujemo vas!

ODBOJKARSKO DRUŠTVO BOR

obvešča, da so se pričeli treningi za deklice letnikov '82, '83, '84. Treningi so vsak ponedeljek ob 15. uri na Stadionu 1. maj. Pojasnila na treningih ali na tel.st. 814212 (Katja).

SD BREG - kosarkarskimodsek

sporoča, da se bodo treningi za igranje letnikov 85, 86, 87, 88 in 89 pričeli v torek 19. t.m. v dolinski telovadnici, s pricetkom ob 17.00 pod vodstvom trenerja Christiana Arene.

NOGOMET / DEŽELNI POKAL

Od naših sedmih ekip ima Vesna največ možnosti

Sedem naših ekip bo danes v deželnem pokalu igralo tretje kolo prvega kroga. Od naših mostev ima le Vesna v skupini B3 zelo dobre možnosti, da se uvrsti v nadaljnji del. Kriska ekipa je namreč v dose-danjih dveh kolih obak-rat zmagala, in to na domačih tleh z 2:1 proti Villanovi in 1:0 proti Medeuzzi. Danes pa čaka Vesno težja naloga, saj bo igrala v gosteh proti ekipi Edile Adriatica. V Vesninem tabo-ru so resno namenjeni ponoviti lanski uspeh v tem deželnem pokalu, saj so se od naših mostev najboljše odrezali.

Teoretske možnosti za kvalifikacijo v drugi del imata tudi Primorje, ki bo danes igralo doma proti Serenissimi, v skupini B4 in Kras v

skupini E3, vse ostale naše ekipe pa so odrezane od boja za uvrstitev v drugi krog tekmovalstva.

Danes bosta na sporedu tudi dva derbija. V Dolini se bosta pomerili Breg in Dolina, v Repnu pa Kras in Primorje. Za vse naše ekipe pa služi ta pokal kot idealen test za nabi-ranje kondicije, piljenje tehnike in taktike ter uigravanje ekipe za skorajšnji pričetek prvenstvenih bojev.

DANASNJI SPORED
Edile Adriatica - Vesna (v Trstu, drevored Sanzio); Primorje - Serenissima (na Proseku); Dolina - Breg (v Dolini); Maldost - Olimpia (v Doberdobu); Kras - Primorje (v Repnu)

Vse tekme se bodo začele ob 17. uri.

NOGOMET / NARAŠČAJNIKI IN NAJMLAJŠI

Združeni ekipi v krogu favoritov

Zarja Adriaimpex in Gaja - Tudi Kras

Pokrajinska nogometna zveza je objavila spored tekem za prvenstva v kategorijah naraščajnikov in najmlajših. Za naraščajnike se bo prvenstvo začelo v nedeljo, 24. t.m., za najmlajše pa v nedeljo 1. oktobra. Naše barve bosta branili dve združeni ekipi. Med naraščajniki Zarja Adriaimpex, med najmlajšimi pa Gaja.

V prvenstvu naraščajnikov se je prijavilo le trinajst ekip, kar kaže na zaskrbljujoč upad naraščaja, temu ustretna pa bo tudi kakovost prvenstva. Med favoriti je prav gotovo tudi naša združena ekipa. Nnajnevarnejši nasprotnik bi morala biti novonastala miljska ekipa Muggia, ki je združitev bivših ekip Fortitudo in Muggesana. Tu sta se lanske prvaki Sant'Andrea in Opicina.

Pari prvega kola: Mant.D.Bosco - Chiarbola, Muggia A - Zarja Adriaimpex, CGS - Opicina, Olimpia - Portuale, Domio - Muggia B, Costalunga - San Sergio. Pociva: Sant' Andrea.

Tudi med najmlajšimi se je prijavilo relativno malo ekip (dvanajst), novost pa predstavlja tudi novonastala ekipa Krasa, ki po dolgih letih mrtvila spet nastopa na mladinskem področju. Kljub temu, da bo prvenstvo relativno kratko, bo prav gotovo enakovredno in kakovostno., vidnejšo vlogo pa naj bi odigrali tudi gajevci.

Pari prvega kola: San Luigi - Costalunga, CGS - Opicina, Esperia - Chiarbola, Domio - Mont. D. Bosco, Kras - Gaja, Olimpia - Muggia. (d.gr.)

Logika in pravica

Bistvo psihološke blokade je občutek, da se Srbi bojujejo v sovražnem okolju

Srbski poraz na Hrvaškem je velik. V Bosni se pravkar začena in - naj bo še tako zaslužen - za nikogar ne bo dobro, če bo popoln. Svetovne sile bodo za to morda poskrbele - ali pa tudi ne - zlasti, če jih bodo Srbi pri tem ovirali.

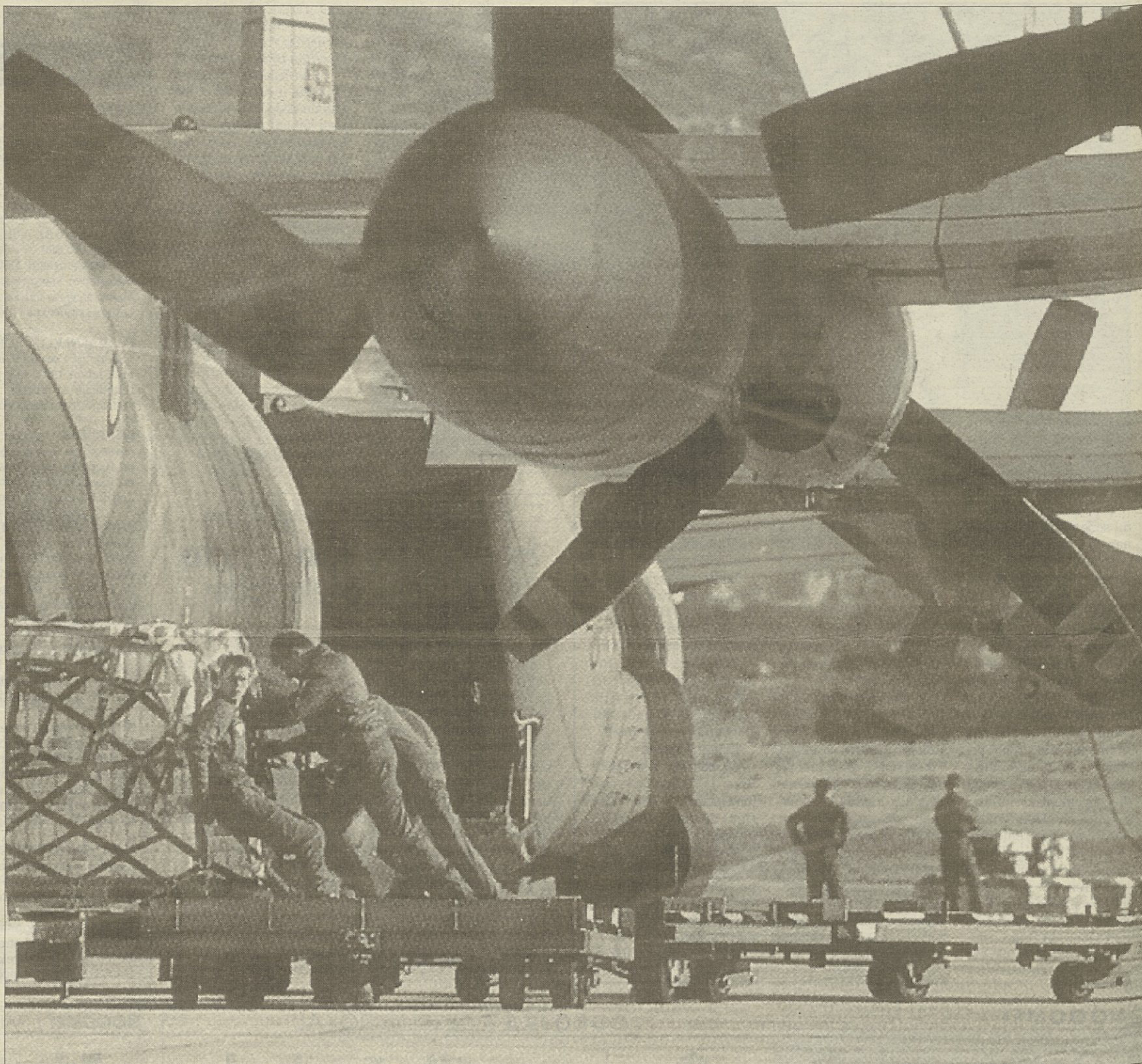
Srbija je utihnila. Se naprej izhajajo casniki, na dan prihajajo obvestila, izjave, na televizijskih in radijskih postajah se naprej govorijo, nekdo nekoga napada in obtožuje, toda nobena stvar nima več odmeva. Kadar nihce več ne poslušajo, ko besede nimajo več odziva, je vseeno, kdo govori - če sploh. Če je kaj resnice v anekdoti o kralju Milosu, ki je menda začel popustiti se takrat, ko so ga obvestili, da ljudstvo molči, bi zdaj moralo Miloseviča posteno skrbeti.

Morda ta molk ni tisti pred upori in prevrati, žal zanj tudi ne moremo reci, da je spokojni in gosposki molk Beograda, ki ga je opeval Crnjanski. Prevec spominja na utrujenost in izgubo vere v moč govora. Včasih slišim kakšnega tujca, ki se cudi, kako da se nihce nihce ne odziva na to ali ono. Seveda, ker ne ve, koliko smo tu govorili, se odzivali, kricali, besneli, praznovali in skakali do neba. Verjeli smo že, da za Srbe velja niti zakon gravitacije. Nasploh smo verjeli, da se bo svet umaknil in skrtil pred zmagovalno parolo: Nič nas ne more spametovati!

Tako zdaj že mesec dni ni nikogar, ki bi povedal kaj posebnega o popolnem zlomu Krajine ali begunski katastrofi. Le kje so vsi nadarjeni pripovedniki, ki so vojno razumeli kot svojo pesniško svobodo? Imeli so številne močne in neusmiljene metafore, ki so slavile kri, mascevanje, moč in tuje smrti, zdaj pa, ko so vse obrača proti Srbom, je vse, kar so znali, to, da so milo potozili. Nihce od njih nima volje ne za posteno izpoved ne za zbrano delovanje, kaj šele za samoodrekanje v korist nesrečnikov, ki so jim verjeli.

Izgon Srbov iz Krajine je bil velik šok, mnogi dobro razpoloženi rodoljubi se zdaj nočejo povsem verjeti tej vesti. Nacionalni strateg in strokovnjaki za srbsko usodo, se - ker so nekoliko bolj počasni - sele pripravljajo k analizi zgodovinskih razmer in posledic zloma. Zgodovina, ki jo v Bosni ustvarjajo NATO-va letala, očitno nima časa, da bi počakala nanje. Srbski poraz postaja čedalje verjetnejši, preti pa, da bo se občutno hujši, predvsem zaradi spornosti reakcij in nesprejemanja dejstva, da sta se razmerje moči in tok dogodkov obrnila proti Srbom.

Slobodan Milošević pa se ni zmotil pri stetju. Pred letom dni je jasno sprevidel, da je sla mimo tudi zadnja od njegovih sedmih krav in da zdaj prihajajo leta lakote, zato je začel zavirati. Toda njegova vojna politika je zahtevala tolikšen nacionalen zalog, da so sile inercije delovale toliko časa, dokler niso sprožile posega največje voja-

Letalska vojaška tehnologija, ki je v Bosni ustvarila novo realnost (Foto: AP)

ske zveze na globusu. Ta politika se ni ozirala na pravice manjših in slabotnejših, zdaj pa ima priložnost, da sama občuti, kako težak in neprijeten je jezik močnejše sile.

Brez dvoma je veliko ponižanje, da se - medtem ko po Karadžićevi in Mladićevi vojski padajo bombe - Milošević mirno pogaja z ameriškim diplomatom. V imenu Srbov se s svetom ni več mogoče pogovarjati - ne dostojanstveno ne enakopravno. Za srbsko stvar bi bilo odlično, če bi bilo to zadnje ponižanje, če bi bil največji poraz umik težkega orožja iz okolice Sarajeva in sprejetje ameriškega mirovnega načrta. Bombe namreč se naprej padajo, ne samo na vojne cilje, pač pa tudi na srbske pogajalske položaje. Včerajšnja ponudba se jim že naslednji dan zdi predobra, a je ni več mogoče dobiti. Če se nam 49 odstotkov zdi pre malo, bomo že čez teden ali mesec srečni, če jih bomo obdržali 30.

Srbski poraz na Hrvaškem je velik. V Bosni se pravkar začena in - naj bo se tako zaslužen - za nikogar ne bo do-

bro, če bo tokrat popoln. Svetovne sile bodo za to morda poskrbele - ali pa tudi ne - zlasti če jih bodo Srbi pri tem ovirali. Če bodo se naprej zahtevali vse ali nič, se bo svet hitro strinjal s tem, da bo to nič. Tako kot v Krajini.

Zdaj torej minevajo zadnji trenutki, v katerih bi srbske strani se lahko storile kaj pametnega - sebi v korist in na nikogarsnjo škodo. Menim, da težava tiči predvsem v veliki psihološki spremembi, potrebi po razbitju nekakšnega mentalnega bloka, ki je nastal v zadnjih letih in onemogočal realen pogled na položaj, njegovo strukturo, dinamiko in naravo. Kar se dogaja, je končno in nepopravljivo. Natovo letalstvo ustvarja v Bosni novo realnost, tako kot so to počeli Srbi že leta, le da gre tokrat vse v nasprotno smer in občutno hitreje. Prihodnost Srbov v Bosni je odvisna od tega, kdaj in koliko bo popustil general Mladić. Bo danes dal malo, jutri več, pojutrisnjem vse? Morda dezela molči, ker sluti veličino te drame in se spominja, da so bile na njenem začetku

izgovorjene težke besede.

Bistvo te psihološke blokade je v občutku, da so Srbi v sovražnem okolju, ta občutek pa je vneto razvijal tudi režim in večina opozicijskih strank, vsak iz svojih - pretežno ideoloških - razlogov. Pri tem so bili najmočnejši komunistični konservativci in konservativni nacionalisti. Izkazalo se je, da je Milošević lazje premagal svojo blokado komunističnega porekla, medtem ko je večina nacionalistov se vedno vkljenjenih v spono svoje pravoslavno-patriarhalne paranoje. Zato je zdaj Milošević boljši pogajalec - četudi s hipoteko krivde - kot bi bil kdorkoli od nekompromitiranih nacionalistov.

Problem je zdaj - seveda - postal znatno bolj zapleten, ker so Srbi priklicali hudica in se zares znasli v sovražnem okolju. Ni več časa za razprave o tem, ali imajo Srbi kaj skupnega s preostankom sveta; ali smejo dovoliti, da njihovo cisto nacionalno bitje pride v stik z zahodno gnilobo; kako naj se uprejo evropski modi, mamilom, nihili-

zmu in svetovljanskim trgovcem, ki kvarijo duše... Na dnevnem redu ni ne osvoboditve od hvalisave izmiselnosti o Novem svetovnem anti-srbskem bojnem redu ne dokazovanja, da četudi bi Srbi prisli k pameti, to ne bi bistveno ogrozilo njihove identitete in jih spreobrnilo v Nemce ali Američane.

Zdaj je vse to prepočasno. Taksnih prepričanj se ljudje ne znebijo v dveh dneh, odstevanje v Bosni pa se je že zacelo. Razumeti je treba le jezik sile in diktata, ker gre tokrat prav za to, čeprav Richard Holbrooke diplomatsko prijazno zatrjuje, da so pogajanja povsem ločena od NATO-ve akcije v Bosni. Diktat pa ni ne nepravilen ne neprijeten za Srbe, razen s stališča Seseljevih meja in pretenzij.

General Mladić ima morda razlog, da trepetajo, da bodo Muslimani izkoristili njegov umik iz okolice Sarajeva, vendar gre zdaj za večji preobrat. Trenutno je sprejeto mirovnega načrta za srbsko stran varno, saj gre za podpis dogovora z dezalami, ki dajo nekaj nase in na sporazume.

Ce pa se bodo zavlačenje in bombardiranja nadaljevala, je možno, da bo Izetbegović zaprosil za dovoljenje za ofenzivo - in ga tudi dobil. Vsekakor je jasno, da NATO ne bo odnehal in da Mladić nima možnosti za zmago. Milošević se tega brzkone zaveda in je pripravljen na problem pogledati se s Holbrookovega stališča. Toda tudi od njega ne gre pričakovati, da bo v nacionalnem interesu povsem pozabil nase in na svojo oblast. To pa pomeni, da bi bil - če bi mu prekrizala pot opozicija ali bi mu grozili zaradi izdaje - pripravljen vreti puško v koruzo in dovoliti, naj gre vse k vragu. Navsezadnje bi tudi v taksnem koncu lahko nasli nekaj logike in pravice.

Stojan Cerović - Vreme International

Op. ured.: Pricujoče besedilo ponazarja t.i. stanje duha srbske politike, čeprav so se razmere na bosanskem bojišču v preteklem tednu precej spremenile in Mladić prisilile v sklepanje določenih kompromisov. Vojna pacni ideologija.

NEDELJSKI IZLET

Samota življenj pod Ratitovcem

Vila Torka je mešala štrene predicam

Zdi se, da se je v vaseh na prisojnih pobocih pod Ratitovcem čas ustavil. Domacije samevajo, le redke so se obljudene, vendar iz njih se vedno diha mogocnost, trdnost nekdanjega življenja. Njihova izjemna, odmaknjena lega, nad katero se navdusujemo med obiskom, na zalost prebivalcem po vojni ni veliko koristila, prej nasprotno. Odsli so, pocasi so si poiskali lazje zivljenjsko okolje, vendar ne tudi lepse. Njihove nekdanje domove se vedno varujejo strme pecine Ratitovca, v soncnih jesenskih dneh zrejo na prostranost Skofjeloskega hribovja in se dlje. Vsakogar, kdor si le zeli njihove samotne družbe, povabijo medse in pripovedujejo zgodbe minulih dni.

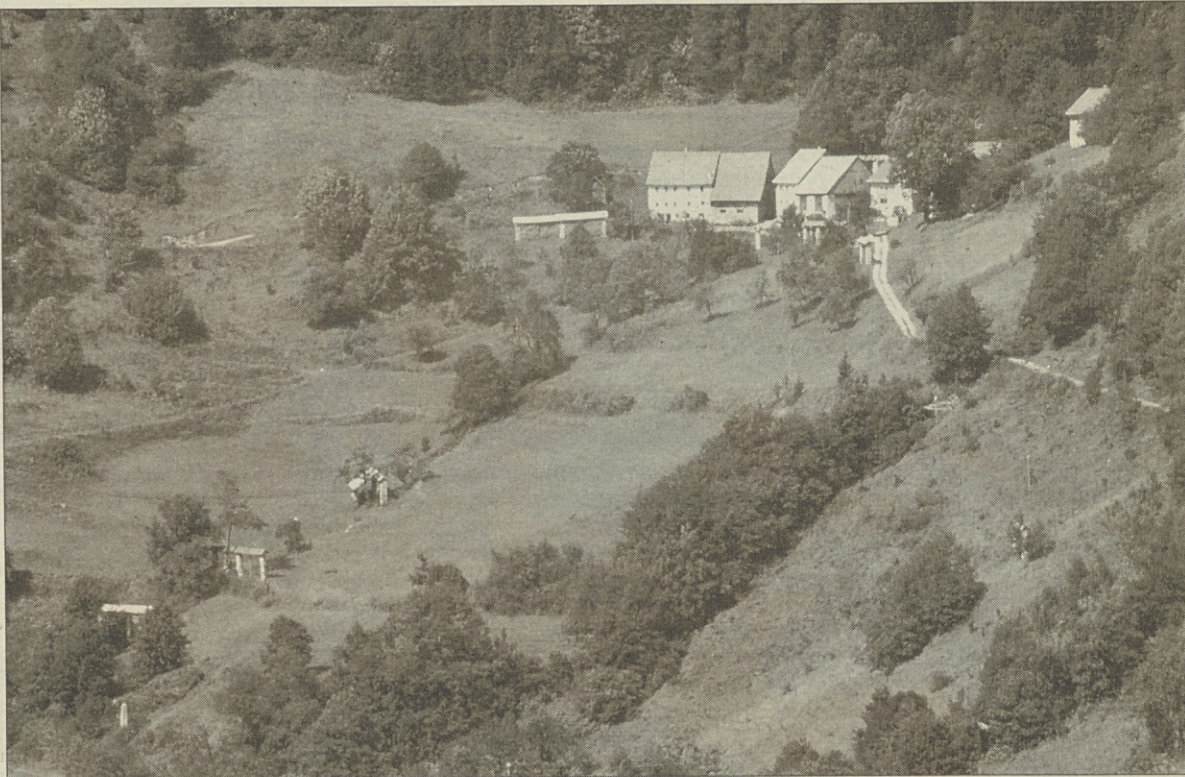
V svet vasi pod Ratitovcem vodita dva »vstopa«, s Prtovca na vzhodni strani ali s Sorice na zahodni. Pri načrtovanju dostopa in po-

teka izleta si pomagamo z izletnisko karto Skofjeloško in Cerkljansko hribovje v merilu 1 : 50.000. Ker je sprehod med vami v eni

smeri dolg le tri kilometre, lahko obisk vasi povežemo z vzponom na Ratitovec ter si tako privoščimo lepo, lagodno in izredno razgledno hribovsko turo.

Lahko jo prehodimo v pol dneva, vendar ni vredno. Krajev, ki na poti vabijo k postanku, je prevec.

Obisk iz smeri Sorice je kot nalašč za izlet z gorskim kolesom. S ceste, ki drži iz Sorice na Sorisko planino, se kmalu nad vasio na istem kraju odcepita dve cesti. Spodnja drži v Spodnje Danje, se povsem

Zgornje Danje samevajo, nekdanja polja prerasča trava

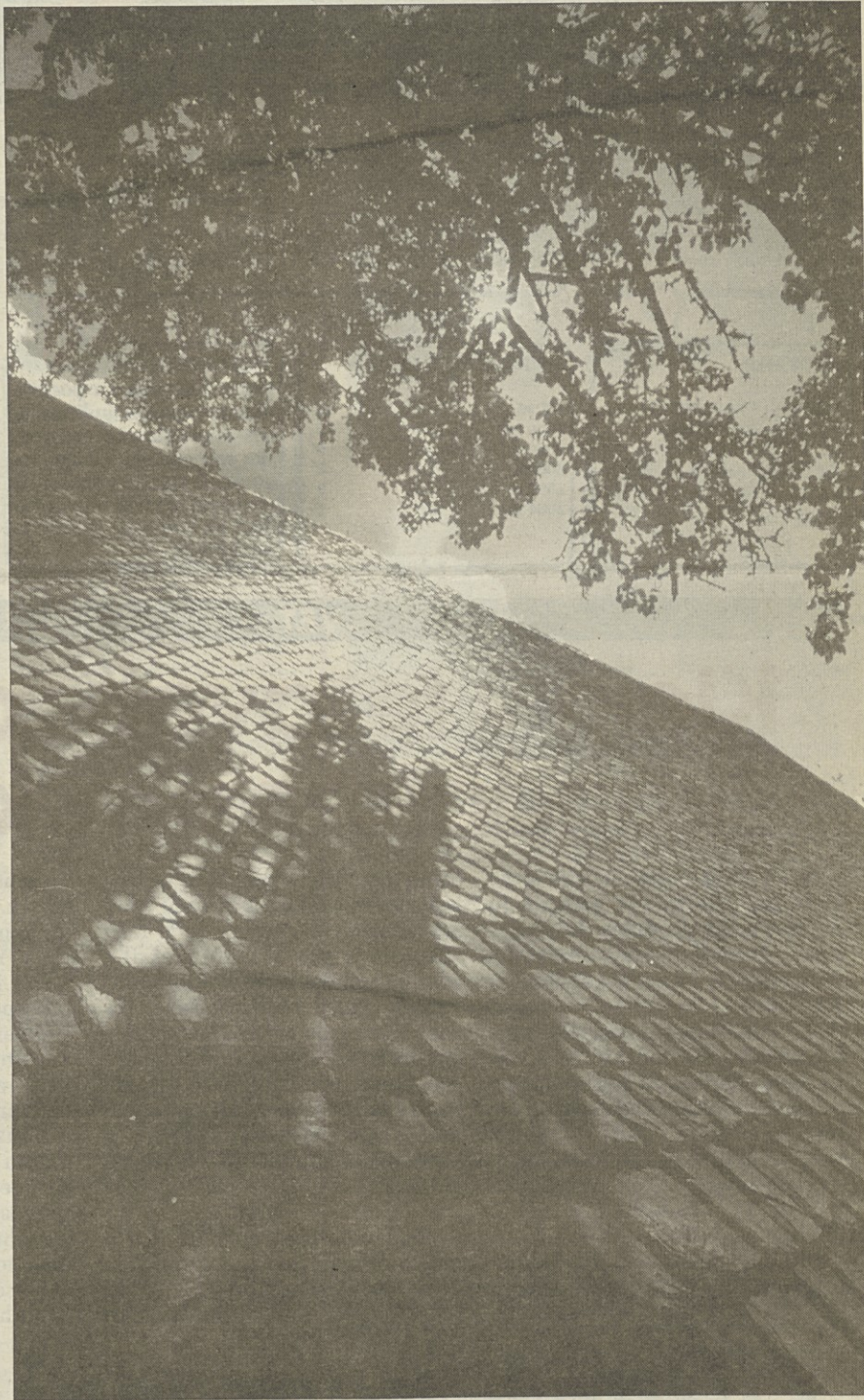
zivo vas, zgornja pa - kam drugam - v Zgornje Danje. Tu se začne samota, ki spremlja življenje pod Goro, kot pravijo domaćini območju vasi pod Ratitovcem. V Zgornjih Danjah je občasno naseljena samo še ena od his, ki so pravi mogocni otoki v naravi. Okoliške, zdaj zarasene strmine so včasih kosili, kjer so zdaj travniki, so bila polja. Otrokom ni bilo treba daleč v solo, saj je bila ta v sosednji vasi Zabrdο. To je bil svet zase tudi po zgodovinski plati, saj so podobno kot v Sorico in Spodnje Danje prvotni naseljenci prišli s Tirolske. V novem okolju so razvili posebno govorico; za Slovence težko razumljivo popaceno nemščino, ki pa je v tem stoletju postopoma izginila. Danes so ostala krajevna imena in spomini na posamezne besede ali stavke.

Iz Zgornjih Danj drži v druge vasi pod Ratitovcem prijetna, že kar sprehajalna makadamska cesta. Mimo domacije Trojar pridemo v zapuščeno vas Zabrdο, na poti pa poleg razgledov na vse konce in kraje spet pritegnejo mogocne domacije; nekatere so se krite s »plosami«, z že kar umetelno oblikovanimi ploščami glinenega skrilavca. Zgradba, ki na začetku Zabrda že na prvi pogled odstopa od drugih, je nekdanja sola, od katere so se zadnji učenci poslovili že pred desetletji.

Cesta drži naprej pod skalnimi izrastki Ratitovca v Torko. Spet samo nekaj his v prelestni samoti gorskega sveta, ena od njih je celo obljudena. Ljudsko izročilo povezuje ime vasi z zlobno vilo Torko, ki je mešala štrene predicam, po eni od tazlicic pa je Torka postala žena enega od domačih fantov, vendar je vse tri otroke, ki jih je rodila, takoj umorila.

Iz Torke je do planinske koče na Ratitovcu le še »skok« čez strmo pobocje, po katerem vijuga markirana steza. Vzpon se vseka kor splaca, saj je z Ratitovca izjemen razgled, ki ponudi še nekaj drugačnih podob že videnega na loski strani in razkosno razsirjen svet visokih gora na drugi. Sploh pa je pred nami še privlačna hoja po širnih vršnih predelih gore. Oznacena pot čez Altemaver - ime vrha je eno od krajevnih imen, ki pricaajo o nekdanjih naseljencih - pridrži naravnost v Zgornje Danje.

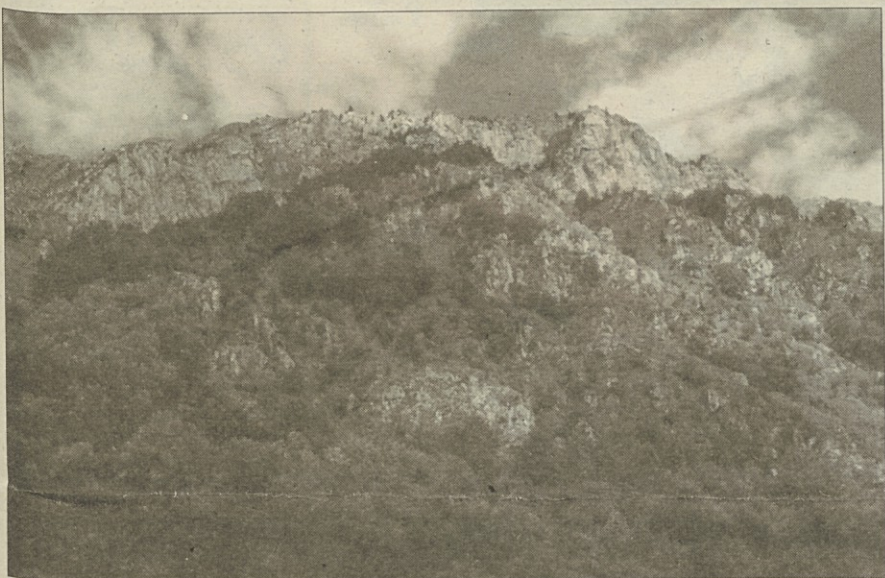
Dario Cortese

Strehe nekaterih hiš še vedno dobro varujejo plošče glinenega skrilavca

Pogled čez vrhove Skofjeloskega hribovja

Ratitovec vedno znova preseneča z oblikami skalnih izrastkov

Zabrdο (Vse fotografije: Dario Cortese)

VREMENSKA SLIKA

Nad severno Evropo je območje visokega, nad jugozahodno Evropo in severnim Sredozemljem pa območje nizkega zračnega pritiska. V visinah priteka k nam z jugozahodnimi vetrovi precej vlažen zrak.

Podatke pripravlja in posreduje Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 6.43 in zaslo ob 19.09. Dan bo dolg 12 ur in 26 minut.

TEMPERATURE MORJA IN REK

	°C		°C
Trst	20,9	Mura	18,6
Portorož	22,0	Sava (Radovljica)	13,4
Porec	23,0	Sora	15,9
Malinska	24,0	Ljubljana	17,6
Split	25,0	Soca	11,2
M. Losinj	25,0	Vipava	12,2
Dubrovnik	25,0	Bohinjsko jezero	21

NAPOVED ZA POMORSTVO

Veter v slovenskem Primorju
Zjutraj:
SE 4 do 8 vozlov
Popoldne:
SW 8 do 12 vozlov

PLIMOVANJE

Danes: ob 13.17 najvišje 13 cm, ob 00.18 najnižje -20 cm.

Jutri: ob 8.43 najvišje 14 cm, ob 13.58 najnižje 5 cm, ob 17.59 najvišje 9 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C
500 m	16
1000 m	13
1500 m	9
2000 m	6
2500 m	3
2864 m	1

BIOPROGNOZA

Vpliv vremena na počutje in razpoloženje ljudi ostaja nespremenjen. Le vremensko zelo občutljivi ljudje bodo imeli manjše vremensko pogojene težave, na večino ljudi pa vreme ne bo bistveno vplivalo.

VOX POPULI

V ljubosumju je več samoljubja kot prave ljubezni.

Kdor lopovu pogleda skozi prste, je tudi sam lopov.

DANES

JUTRI

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Klein v težavah zaradi »škandalozne« reklame

NEW YORK - Nove težave za Calvina Kleina, v katere je newyorskega modnega kreatorja tokrat spravila zadnja reklamna kampanja za njegove kavbojke. Reklamne spote spremlja namreč glas Loua Malette, voditelja pornografskih televizijskih oddaj za homoseksualce, na posnetkih pa je serija rosnih mladih fantov v provokantnih pozah, ki so bili posneti med poskusnim snemanjem na neki avdiciji. Škandalozni spoti so zdaj v preiskavi pravosodnih oblasti.

»Kralja« homoseksualne pornografije Loua Malette naj bi bil najel fotograf, ki je vodil reklamno

kampanjo, Klein pa naj bi se tega zavedel šele takrat, ko so bili spoti že narejeni. Iz zadrege se je rešil tako, da je glas Malette prekril z glasom nekega manj kompromitiranega igralca. Modna hiša je tako lahko zanikala svojo vpletenost v pripravo in snemanje reklamne kampanje, vendar se ji je Malette maščeval. »Slabo so ravnali z mano in za nameček so me poplačali z naravnost smešno vsoto,« je izjavil za Observer in zagrozil, da bo z vso zadevo seznanil FBI.

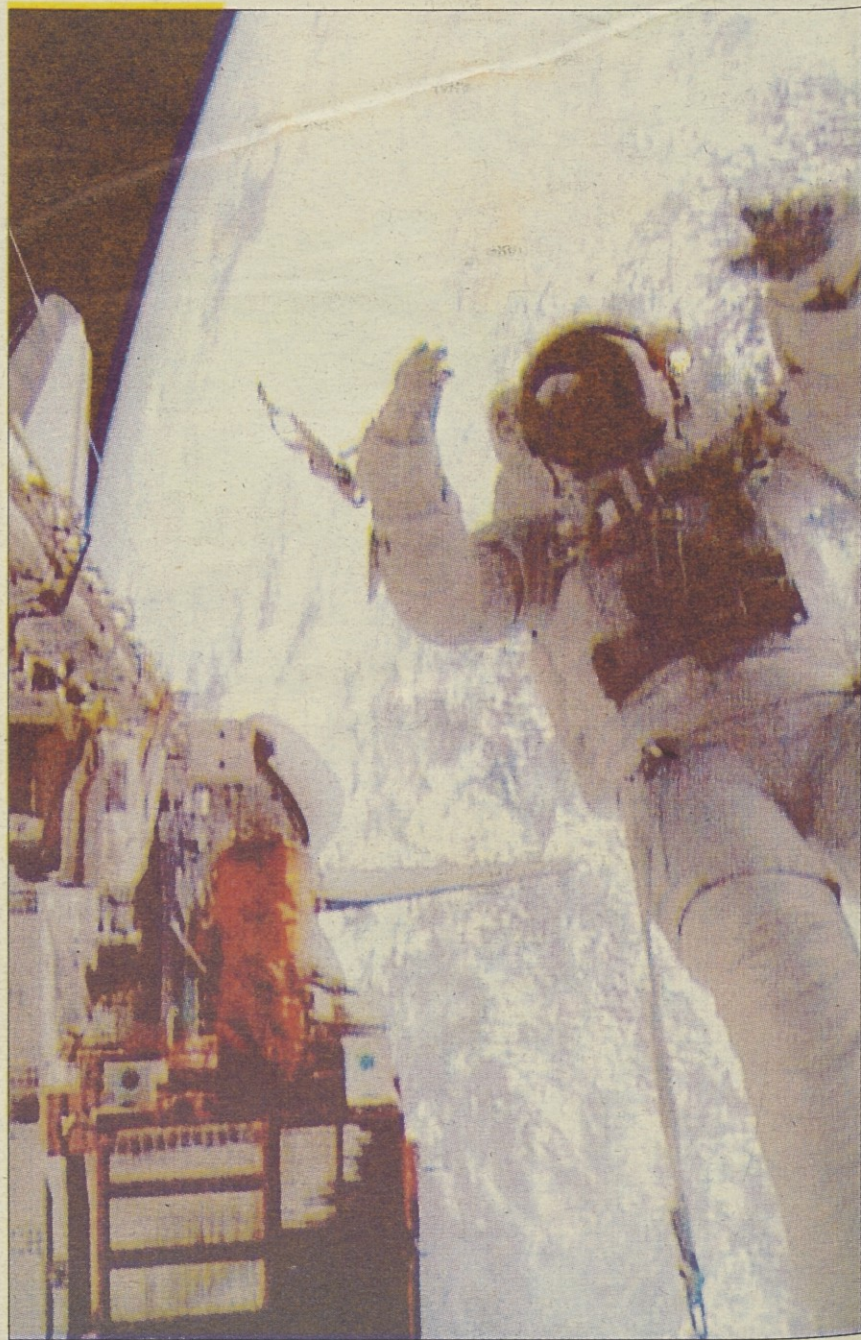
Reklamna kampanja, ki bi bila morala lansirati nove modele Kleinovih kavbojk pred začetkom solskega leta, je tako imela izred-

no kratko življenje. Zaradi zgotic kritik je moral kreator spote umakniti, konec avgusta pa je v New York Timesu plačal celo stran, na kateri je oznanil, da so bili spoti in reklamni panoji odstranjeni. Vendar niti ta poteza ni zadostovala za umiritev polemike, kajti razna združenja je razjarila ogromna reklama, ki si jo je Klein prislužil prav s to veliko afero. Vojna se tako neizprosno nadaljuje, v prvi vrsti z ovadbo na pravosodne organe, ki bi morali na zahtevo združenj preveriti najmanj to, ali so bili med mladeniči, ki so sodelovali pri snemanju reklamnih spotov, tudi mladoletni.

Proces zaradi preglasnih žab

FIRENZE - Prof. Alberto Simonetta, docent za zoologijo na univerzi v Firencah, je moral po dolgem sodnem sporu s svojim sosedom pred pretorja, ker so žabe v njegovem ribniku preglasne. Proces proti Simonetti in njegovemu sinu, favnističnemu svetovalcu, ima za seboj že tri nadaljevanja, naslednje pa bo na vrsti 12. oktobra. »Ovadbam mojega sosedu,« je povedal profesor, »je povzročila policijsko preiskavo, pregled krajevnih zdravstvenih ustanov, sodno preiskavo in zdaj se proces. Zadeva presega vsako mero. Žabe, ki prosto živijo v ribniku, niso moje, kot ni moja krivda, če po svoji naravi kvakajo.« Sosed je menda od Simonette večkrat zahteval, naj žabe zastrupi.

Vesoljski sprehod

Član posadke vesoljske ladje Endeavour se sprehaja po vesolju, medtem ko je v ozadju videti naša Zemlja kot ogromna kroglja (Telefoto AP)

Zastave naprodaj

Pred mehiškim državnim praznikom so v glavnem mestu naprodaj mehiške zastave